

**Praktiskā rokasgrāmata kompetentajām iestādēm:
Hāgas 2007. gada Konvencija par uzturlīdzekļiem
bērniem, Hāgas 2007. gada Protokols par
piemērojamiem tiesību aktiem (uzturēšanas saistības)
un Eiropas Savienības 2009. gada Regula par
uzturēšanas saistībām**

2013. gada oktobris

Saistību atruna: Šī praktiskā rokasgrāmata ir izstrādāta Rumānijas Tieslietu ministrijas projekta "Starptautiskās tiesu sistēmu sadarbības uzlabošana uzturēšanas saistību lietās" — granta līguma numurs JUST/2010/JCIV/AG/0026 — ietvaros, un tā ir sagatavota ar Eiropas Savienības "Civiltiesību programmas" līdzfinansējumu. Rumānijas Tieslietu ministrija ir vienpersoniski atbildīga par šīs publikācijas saturu, un to nevar nekādā ziņā uzskatīt par tādu, kas atspoguļo Eiropas Komisijas uzskatus.

Autori

Filips Lortī (*Philippe Lortie*), Hāgas Konferences Pastāvīgā biroja pirmais sekretārs

Maja Grofa (*Maja Groff*), Hāgas Konferences Pastāvīgā biroja vecākā juridiskā padomniece

Konsultējošie speciālisti

Īens Karijs-Samners (*Ian Curry-Sumner*), konsultants, *Voorts Juridische Diensten*, Nīderlande

Maikls Grabovs (*Michael Grabow*), Ģimenes lietu tiesas tiesnesis, Berlīne, Vācija
Hanna Rūtsa (*Hannah Roots*), Uzturēšanas saistību izpildes programmas rīkotājdirektore, Britu Kolumbija, Kanāda

Vēres un teksts par Rumānijas tiesībām:

Viviana Onaka (*Viviana Onaca*), priekšsēdētāja, Rumānijas Tieslietu ministrija
Joana Burdufa (*Ioana Burduf*), padomdevēja, Rumānijas Tieslietu ministrija

**IEVADS: HĀGAS 2007. GADA KONVENCIJA PAR UZTURLĪDZEKĻIEM
BĒRNIEM UN ES 2009. GADA REGULA PAR UZTURĒŠANAS SAISTĪBĀM.....XI**

A.	Kas šajā rokasgrāmatā ir ietverts (un kas tajā nav ietverts)	xi
B.	Rokasgrāmatas struktūra	xii
C.	Rokasgrāmatas lietošana	xiii
D.	Citi informācijas avoti	xiii
E.	Noslēguma ieteikumi	xiv

1. NODAĻA —IESKATS PAR PIETEIKUMIEM UN PIEPRASĪJUMIEM, KAS IESNIEGTI SASKAŅĀ A

I. Centrālo iestāžu sadarbības sistēma 16

A.	Ieskats par centrālo iestāžu sadarbības sistēmu	16
B.	Centrālās iestādes īpašās funkcijas	16

II. 1. nodaļa. Pārskats 17

**III. Pieteikumu un pieprasījumu, kas iesniegti saskaņā ar 2007. gada
konvenciju un 2009. gada regulu, apraksts..... 18**

A.	Pārskats par pieteikumiem, ko sniedz saskaņā ar Konvenciju un Regulu	18
1.	Pieteikums par spēkā esoša nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu	19
2.	Pieteikums nolēmuma izpildei, kas pieņemts vai atzīts saņēmējā valstī.....	20
3.	Pieteikums par nolēmuma pieņemšanu	21
4.	Spēkā esoša nolēmuma grozījumu pieteikums.....	22
B.	Lūgumi veikt īpašus pasākumus	23
C.	Pārskats par tiešajiem pieprasījumiem kompetentajām iestādēm saskaņā ar Konvenciju un Regulu.....	24

2. NODAĻA — TERMINU SKAIDROJUMS: 2007. GADA KONVENCIJA..... 25

A.	Nodaļas mērķis.....	25
B.	Rokasgrāmatā izmantotie termini	25

**3. NODAĻA — VISPĀRĒJAS PIEMĒROŠANAS JAUTĀJUMI: 2007. GADA
KONVENCIJA UN 2009. GADA REGULA 38**

I. Nodaļas mērķis 38

**I DAĻA — 2007. GADA KONVENCIJAS UN 2009. GADA REGULAS DARBĪBAS
JOMA 39**

**I. Vispārējās darbības jomas jautājumi, kas kopīgi 2007. gada
konvencijai un 2009. gada regulai 39**

A.	2007. gada Konvencija un 2009. gada Regula: nav ietekmes uz ģimenes attiecībām	39
B.	Citi starptautiskie tiesību akti vai nolīgumi par uzturēšanas saistībām	39

II. 2007. gada konvencijas darbības joma 40

A.	Pārskats: Konvencijas materiālo tiesību darbības joma	40
B.	Galvenā materiālo tiesību piemērojamība — uzturēšanas saistības.....	41
1.	Uzturlīdzekļi bērniem.....	41
2.	Laulātā uzturēšanas līdzekļi	41
3.	Atrunas un deklarācijas	42
4.	Atrunu iedarbība, ierobežojot Konvencijas piemērošanu	42

5.	Deklarāciju iedarbība, paplašinot Konvencijas piemērošanu.....	43
6.	Situāciju piemēri	43
C.	Eiropas Savienības deklarācijas un atrunas, kas attiecas uz Konvencijas materiālo tiesību darbības jomu.....	46
1.	Uzturlīdzekļi bērniem — bērna vecums	46
2.	Laulātā uzturēšanas līdzekļi	46
3.	Citi ģimenes uzturēšanas līdzekļu veidi	46
4.	Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem	46
D.	Konvencijas darbības joma ģeogrāfiskā un laika ziņā.....	47
1.	Vispārīgie un spēkā stāšanās noteikumi	47
2.	Pārejas noteikumi un saskaņošana ar citiem tiesību aktiem.....	47
III.	2009. gada regulas darbības joma	48
A.	Regulas materiālo tiesību darbības joma	48
B.	Regulas ģeogrāfiskā darbības joma	48
C.	Regulas darbības joma laika ziņā	49
1.	Spēkā stāšanās un pārejas noteikumi.....	49
2.	Saskaņošana ar citiem tiesību aktiem	49
IV.	Citi faktori, kas attiecas uz konvencijas un regulas piemērojamību	50
1.	Vai puses dzīvo Līgumslēdzējās valstīs vai dalībvalstīs?	50
2.	Vai pieteikuma iesniedzējs ir parādnieks vai kreditors?	51
3.	Vai pieteikuma iesniedzējs ir saņēmis nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem? ..	52
4.	Kur nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir ticis pieņemts?.....	52
5.	Kur atrodas kreditora pastāvīgā dzīvesvieta?.....	52
II DAĻA — PIETEIKUMU UN PIEPRASĪJUMU, KAS IESNIEGTI SAKAŅĀ AR 2007. GADA KONVENCIJU UN 2009. GADA REGULU, KOPĪGIE JAUTĀJUMI ...	53	
I.	Valodas prasības saskaņā ar 2007. gada konvenciju.....	53
A.	Pieteikumu un dokumentu valoda	53
B.	Izņēmumi attiecībā uz tulkošanu	54
II.	Valodas prasības saskaņā ar 2009. gada regulu.....	54
A.	Regulas vispārējās prasības par pieteikumu un dokumentu valodu (59. un 66. pants).....	54
B.	Regulā izvirzītās tulkošanas prasības attiecībā uz konkrētiem pieprasījumiem un pieteikumiem.....	54
III.	Legalizācija saskaņā ar 2007. gada konvenciju un 2009. gada regulu ..	55
IV.	Pilnvara saskaņā ar 2007. gada konvenciju un 2009. gada regulu	55
V.	Paraksti un dokumentu apliecinātas kopijas saskaņā ar 2007. gada konvenciju un 2009. Gada regulu.....	55
A.	Konvencija.....	55
B.	Regula.....	56
VI.	Personiskās un konfidencialās informācijas aizsardzība saskaņā ar 2007. gada konvenciju un 2009. gada regulu.....	56
A.	Konvencija (38.–40. pants).....	56
B.	Regula (61.–63. pants un 57. panta 3. punkts)	57
VII.	Efektīva procesu pieejamība un piekļuve juridiskai palīdzībai saskaņā ar 2007. gada konvenciju un 2009. gada regulu	58
A.	Pārskats	58
1.	Efektīva procesu pieejamība / tiesu pieejamība saskaņā ar Konvenciju un Regulu	58

2.	Juridiskā palīdzība.....	59
B.	Prasība nodrošināt bezmaksas juridisko palīdzību	61
1.	Kreditora pieteikumi.....	61
2.	Parādnieka pieteikumi	64
3.	Bērna vecāku noteikšana vai ģenētiskā testēšana	65
C.	Efektīva procesu pieejamība un juridiskā palīdzība [valsts nosaukums lokatīvā]	66

VIII. Pagaidu un aizsardzības pasākumi saskaņā ar 2007. gada konvenciju un 2009. gada regulu

66

A.	Centrālās iestādes palīdzība ar pagaidu pasākumiem saskaņā ar Konvenciju un Regulu	66
B.	Tikai Regulā paredzētie pagaidu un aizsardzības pasākumu noteikumi.....	67
1.	Izcelsmes valstī pieņemtie pagaidu pasākumi	67
2.	Pagaidu vai aizsardzības pasākumi valstīs, kas nav nolēmuma izcelsmes valsts	67
3.	Pagaidu pasākumi, kam notiek nolēmuma atzīšanas, atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas / izpildes process citā dalībvalstī saskaņā ar IV nodaļas 1. un 2. sadaļu.	67

IX. Citas konvencijas un regulas par dokumentu izsniegšanu un pierādījumu iegūšanu ārvalstīs

68

A.	Pārskats	68
B.	1965. gada Izsniegšanas ārvalstīs konvencija.....	69
C.	1970. gada Pierādījumu iegūšanas ārvalstīs konvencija	69
D.	Padomes 2001. gada 28. maija Regula (EK) Nr. 1206/2001 par dalībvalstu tiesu sadarbību pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās.....	70
E.	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (dokumentu izsniegšana).....	70

X. Pirktpējas paritātes novērtēšana: pārrobežu uzturēšanas līdzekļu apmēra korekcija

71

4. NODAĻA — 2009. GADA REGULA: TIEŠIE NOTEIKUMI PAR JURISDIKCIJU

72

A.	Ievads.....	72
B.	Regulas 3. pants: vispārēji noteikumi	73
C.	Regulas 4. pants: tiesas izvēle	73
D.	Regulas 5. pants: jurisdikcija, balstoties uz atbildētāja ierašanos.....	74
E.	Regulas 6. pants: papildu jurisdikcija	74
F.	Regulas 7. pants: forum necessitatis	74
G.	Regulas 8. pants: tiesvedības ierobežojumi	75
H.	Regulas 9. pants: prasības celšana tiesā	75
I.	Regulas 10. pants: jurisdikcijas pārbaude	75
J.	Regulas 11. pants: pieņemamības pārbaude	76
K.	Regulas 12. pants: lis pendens un 13. pants: saistītās prasības	76
L.	Regulas 14. pants: pagaidu, tostarp aizsardzības, pasākumi	76

5. NODAĻA —PIEMĒROJAMIE TIESĪBU AKTI SAKAŅĀ AR 2007. GADA KONVENCIJU UN 2009.

A.	2007. gada Konvencijas un Hāgas 2007. gada Protokols par piemērojamiem tiesību aktiem	78
B.	2009. gada Regulas un Hāgas 2007. gada Protokols par piemērojamiem tiesību aktiem	78
C.	Protokola piemērošana un noteikumu pārskats	79
1.	Vispārēja piemērošana	79
2.	Protokola darbības joma	80

3.	Piemērojamo tiesību aktu darbības joma	80
4.	Vispārējs noteikums par piemērojamiem tiesību aktiem	80
5.	Īpaši noteikumi, kas sniedz priekšrocības konkrētiem kreditoriem	80
6.	Īpašs noteikums attiecībā uz laulātajiem un bijušajiem laulātajiem	81
7.	Pušu veikta piemērojamo tiesību aktu izvēle	81
8.	Valsts iestādes	82
9.	Uzturēšanas līdzekļu apmēra noteikšana	82

6. NODAĻA — ĀRVALSTU TIESĪBU AKTU ATRAŠANA UN PĀRBAUDE 83

A.	Ievads	83
B.	Pasaules valstu un Eiropas Savienības tiesību aktu atrašana	83
1.	Valsts profils saskaņā ar 2007. gada Konvenciju	83
2.	Informācija par valstu tiesību aktiem un procesuālo kārtību saskaņā ar 2009. gada Regulu	83
3.	Citi globālie un Eiropas tiešsaistes resursi ārvalstu tiesību aktu atrašanai un pārbaudei	83
4.	Pieklūve ārvalstu tiesību aktiem un to pārbaude ar juridiskās sadarbības nolīgumu vai mehānismu starpniecību	85

7. NODAĻA — 2007. GADA KONVENCIJA: IENĀKOŠO PIETEIKUMU AR CENTRĀLO IESTĀŽU STARPNIECĪBU 88

I DAĻA — PIETEIKUMI PAR ATZĪŠANU VAI ATZĪŠANU UN IZPILDI, KAS IESNIEGTI AR CENTRĀLO IESTĀŽU STARPNIECĪBU 88

I. Pārskats un vispārēji principi 88

A.	Vispārēji principi	88
B.	Pārskats par procesuālo kārtību	88
C.	Kad izmanto šādu pieteikumu	90
D.	Situācijas piemērs	90
E.	Kas var iesniegt pieteikumus	91

II. Atzīšanas un izpildes procesa kopsavilkums 91

III. Procesuālā kārtība 93

A.	Saņemto dokumentu iepriekšēja pārbaude un citi iepriekšēji jautājumi	93
1.	Dokumentu sākotnējā pārbaude	93
2.	Vai atzīšanas vai atzīšanas un izpildes pieteikums ir atbilstošais pieteikums? ...	93
3.	Vai ir "acīmredzams", ka ir izpildītas Konvencijas prasības?	93
4.	Dokumentu pilnīguma pārbaude	94
5.	Vai ir nepieciešams noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu?	96
6.	Ja dokumentācija nav pilnībā noformēta	96
7.	Atbilstošie pagaidu un aizsardzības pasākumi	97
B.	Kompetentās iestādes veikta izpildāmības pasludināšana vai reģistrēšana	97
1.	Nolēmuma pasludināšana par izpildāmu vai nolēmuma reģistrēšana izpildei	98
2.	Nolēmuma pasludināšanas par izpildāmu vai nolēmuma atzīšanas par izpildāmu noraidīšana	98
3.	Nolēmuma izpilde	99
4.	Informēt pieteikuma iesniedzēju un atbildētāju	99
5.	Atbildētāja vai pieteikuma iesniedzēja iebildumi pret atzīšanu un izpildi	99
C.	Atzīšana un izpilde — pieteikuma iznākumi	101
1.	Atzīšana un izpilde	101
2.	Citi iznākumi	101
D.	Saziņa ar iesniedzēju valsti	102

IV. Citi jautājumi: pieteikumi par atzīšanu un atzīšanu un izpildi 103

A.	Parādnieka iesniegti pieteikumi par atzīšanu	103
1.	Vispārīgi jautājumi	103
2.	Kad šādu pieteikumu var izmantot parādnieks	103

3.	Procesuālā kārtība	104
4.	Ierobežojumi par grozīto nolēmumu atzīšanu	104
B.	Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem	104
1.	Galvenās atšķirības	104
2.	Procesuālā kārtība	105
3.	Atzīšanas un izpildes procesa noslēgšana	105
V.	Atzīšana un izpilde — citi jautājumi	105
A.	Juridiskā palīdzība	105
B.	Izpildes jautājumi	106
	Valūtas maiņa	106
C.	Piemērojamie izņēmumi un atrunas	106
VI.	Papildmateriāli	107
A.	Praktisks padoms	107
B.	Saistītās veidlapas	107
C.	Konvencijas panti	107
D.	Rokasgrāmatas saistītās nodaļas	108
VII.	Kontroljautājumu saraksts — pieteikumu atzīšana un izpilde	108
VIII.	Bieži uzdoti jautājumi	108
II DAĻA — TIEŠIE PIEPRASĪJUMI PAR ATZĪŠANU VAI ATZĪŠANU UN IZPILDI		110
I. Pārskats		110
	Dokumenti, kas jānosūta, iesniedzot tiešos pieprasījumus par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi	111
A.	Ienākošo tiešo pieprasījumu par atzīšanu un izpildi veidi	112
II. Papildmateriāli		114
A.	Praktisks padoms	114
B.	Saistītās veidlapas	114
C.	Piemērojamie panti	114
III. Bieži uzdoti jautājumi		114
8. NODAĻA — 2009. GADA REGULA: IENĀKOŠO PIETEIKUMU AR CENTRĀLO IESTĀŽU STARPNI		
I DAĻA — PIETEIKUMI PAR ATZĪŠANU VAI ATZĪŠANU UN IZPILDĀMĪBAS PASLUDINĀŠANU		116
I. Pārskats un vispārējie principi		116
A.	Vispārējie principi	116
B.	Pārskats par procesuālo kārtību	117
C.	Kad izmanto šādu pieteikumu	118
D.	Situācijas piemērs	119
E.	Kas var iesniegt pieteikumus	119
II. Procesuālā kārtība: sākotnēji jautājumi, kas ir kopīgi saskaņā ar regulas IV nodaļas 1. un 2. sadaļu iesniegtiem pieteikumiem		120
A.	Ienākošo dokumentu iepriekšēja pārbaude	120
1.	Dokumentu sākotnējā pārbaude	120
2.	Vai atzīšanas vai atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas pieteikums ir atbilstošais pieteikums?	120
3.	Vai ir "acīmredzams", ka Regulas prasības nav izpildītas?	121
4.	Dokumentu pilnīguma pārbaude	121
5.	Obligātie un papildu dokumenti un informācija	121

6.	Pieprasīt papildu dokumentus.....	123
7.	Meklēt atbildētāja atrašanās vietu.....	123
III.	Procesuālā kārtība: kompetentās iestādes īstenota nolēmuma atzīšana vai atzīšana un izpildāmības pasludināšana	124
A.	Regulas IV nodaļas 1. un 2. sadaļai kopīgie nosacījumi (nolēmumi gan no dalībvalstīm, kam ir, gan no dalībvalstīm, kam nav saistošs Hāgas 2007. Protokols).....	124
1.	Pagaidu izpildāmība (39. pants).....	124
2.	Atsauce uz atzītu nolēmumu (40. pants).....	124
3.	Izpildes process un izpildes nosacījumi (41. pants)	124
4.	Aizliegums pārskatīt pēc būtības (42. pants)	124
5.	Izmaksu piedziņa bez prioritātes (43. pants)	124
B.	Regulas IV nodaļas 1. sadaļas procesi: Dalībvalstis, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols	125
1.	Atzīt nolēmumu	125
2.	Īstenot jebkādas aizsardzības pasākumus.....	125
3.	Nolēmuma izpilde	125
4.	Paziņojums atbildētājam un pieteikuma iesniedzējam.....	125
5.	Atbildētāja tiesas pieprasīt pārskatīšanu izcelsmes dalībvalstī (19. pants)	125
6.	Pieteikumi par izpildes atteikumu vai apturēšanu	126
7.	Nepiemērojamība ģimenes attiecībām	126
C.	Regulas IV nodaļas 2. sadaļas procesi: Dalībvalstis, kam nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols	126
1.	Pārskats par 2. sadaļas procesiem	126
2.	Atzīšana (23. pants).....	127
3.	Izpildāmības pasludināšana (26.–30. pants).....	127
4.	Nolēmuma par pieteikumu pasludināt izpildāmību paziņošana (31. pants).....	128
5.	Nolēmuma par pieteikumu pasludināt izpildāmību pārsūdzība (32.–34. pants)	128
6.	Atzīšanas atteikuma pamats (24. pants).....	128
7.	Atzīšanas tiesvedības apturēšana (25. pants)	129
8.	Tiesvedības apturēšana (35. pants)	129
9.	Pagaidu pasākumi, tostarp aizsardzības pasākumi (36. pants).....	129
10.	Dalēja izpildāmība (37. pants).....	129
11.	Maksas, nodokļa vai nodevas neesamība (38. pants).....	129
12.	Izpilde.....	129
D.	Saziņa ar iesniedzēju valsti	130
IV.	Citi jautājumi: atzīšanas un atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas pieteikumi.....	130
A.	Parādnieka iesniegti pieteikumi par atzīšanu	130
1.	Vispārīgi jautājumi.....	130
2.	Kad šādu pieteikumu var izmantot parādnieks.....	130
3.	Procesuālā kārtība	131
4.	Ierobežojumi par grozīto nolēmumu atzīšanu	131
B.	Tiesas izlīgumi un publiskie akti.....	131
V.	Atzīšana un atzīšana un izpildāmības pasludināšana — citi jautājumi. 132	
A.	Juridiskā palīdzība.....	132
B.	Izpildes jautājumi	132
	Valūtas maiņa	132
VI.	Papildmateriāli.....	132
A.	Praktisks padoms.....	132
B.	Saistītās veidlapas	133
C.	Regulas panti	133

D.	Rokasgrāmatas saistītās nodaļas	133
VII.	Kontroljautājumu saraksts — pieteikumu atzīšana un izpilde	133
VIII.	Bieži uzdoti jautājumi.....	134
IX.	Tiešie pieprasījumi: pārskats	134
9.	NODAĻA — IENĀKOŠO PIETEIKUMU PAR TĀDU NOLĒMUMU IZPILDI, KAS PIEŅEMTI VAI ATZĪTI	
I.	Pārskats — pieteikumi par tādu nolēmumu izpildi, kas pieņemti vai atzīti [valsts nosaukums lokatīvā], saskaņā ar 2007. gada konvenciju vai 2009. gada regulu	136
A.	Kad izmanto šādu pieteikumu.....	136
B.	Situācijas piemērs	137
C.	Būtiska atšķirība — pieteikumi par valstī pieņemta nolēmuma izpildi	137
II.	Pieteikumu par izpildi apstrāde.....	138
1.	Pārliecinieties, ka dokumentācija ir pilnīga	138
2.	Vai ir “acīmredzams”, ka nav izpildīti Konvencijas vai Regulas noteikumi?.....	142
3.	Meklēt atbildētāja atrašanās vietu.....	142
4.	Piemēroti pagaidu un aizsardzības pasākumi	143
5.	Izpildes procesa uzsākšana	143
III.	Papildmateriāli.....	143
A.	Praktisks padoms.....	143
B.	Saistītās veidlapas	143
C.	Piemērojamie panti	143
D.	Rokasgrāmatas saistītās nodaļas	144
IV.	Kontroljautājumu saraksts — ienākošie pieprasījumi par izpildi	144
V.	Bieži uzdoti jautājumi	144
VI.	Tiešie pieteikumi par nolēmuma, kas ir pieņemts vai atzīts [valsts nosaukums lokatīvā], izpildi	144
10.	NODAĻA — IENĀKOŠO PIETEIKUMU PAR NOLĒMUMU PAR UZTURĒŠANAS LĪDZEKĻIEM PIEŅEMŠANU	
I.	Pārskats.....	145
A.	Kad izmanto šādu pieteikumu.....	145
B.	Situācijas piemērs	145
C.	Kas var pieprasīt nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu?	146
D.	Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšana, ja esošu nolēmumu nevar atzīt.....	146
1.	Saskaņā ar Konvenciju	146
2.	Saskaņā ar Regulu	147
II.	Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu saskaņā ar 2007. gada konvenciju vai 2009. gada regulu apstrāde.....	147
A.	Vispārīgi jautājumi.....	147
B.	Blokshēma	148
C.	Pieņemšanas procesa posmi.....	149
1.	Sākotnējā izskatīšana [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajā iestādē	149
2.	Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšana — kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde.....	150
III.	Papildmateriāli.....	153
A.	Praktisks padoms.....	153

B.	Saistītās veidlapas	153
C.	Piemērojamie panti	153
D.	Rokasgrāmatas saistītās nodaļas	154
IV.	Kontroljautājumu saraksts — ienākošie pieteikumi par pieņemšanu...	154
V.	Bieži uzdoti jautājumi	154
VI.	Tiešie pieteikumi par nolēmumu pieņemšanu	156
11.	NODAĻA —PIETEIKUMI PAR NOLĒMUMA GROZĪŠANU 2007. GADA KONVENCIJAS 10. PANT	
	B) UN C) APAKŠPUNKTS.....	157
I	DAĻA — IEVADS	157
I.	Pārskats — nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem grozīšana saskaņā ar 2007. gada konvenciju vai 2009. gada regulu.....	157
A.	Vispārīgi jautājumi.....	157
B.	Kad var iesniegt tiešo pieprasījumu vai pieteikumu par grozīšanu, un vai pieteikums ir iespējams saskaņā ar Konvenciju vai Regulu?	159
II	DAĻA — IENĀKOŠO GROZĪJUMU PIETEIKUMU APSTRĀDE.....	160
I.	Procesuālā kārtība — kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde	160
1.	Vai ir “acīmredzams”, ka nav izpildīti Konvencijas vai Regulas noteikumi?.....	160
2.	Vai dokumentācija un informācija ir pilnīga?.....	161
3.	Vai dokumenti ir nepilnīgi?	162
4.	Vai ir kādi pagaidu apsvērumi?	162
5.	Piemēroti pagaidu un aizsardzības pasākumi	162
6.	Pieteikuma par grozīšanu apstrāde.....	162
7.	Pēc nolēmuma pieņemšanas	164
II.	Kontroljautājumu saraksts — ienākošie pieteikumi par grozīšanu	164
III.	Papildmateriāli.....	165
A.	Praktiski ieteikumi visiem pieteikumiem vai pieprasījumiem par grozīšanu	165
B.	Saistītās veidlapas	165
C.	Piemērojamie panti	165
D.	Rokasgrāmatas saistītās nodaļas	166
IV.	Bieži uzdoti jautājumi	166
V.	Tiešie pieteikumi par nolēmumu grozīšanu	167
12.	NODAĻA —IENĀKOŠO PIETEIKUMU PAR NOLĒMUMU PAR UZTURĒŠANAS LĪDZEKĻIEM IZP	
I.	Pārskats.....	169
A.	Ieskats par nolēmuma izpildi saskaņā ar Konvenciju vai Regulu.....	169
II.	Izpilde saskaņā ar 2007. gada konvenciju	170
A.	Vispārējie izpildes procesi	170
B.	Izpilde bez kavēšanās	171
C.	Izpildes pasākumi	171
III.	Izpilde saskaņā ar 2009. gada regulu (41. pants).....	174
IV.	Papildu informācija par izpildes procesuālo kārtību [valsts nosaukums lokatīvā]	174
V.	Maksājumi saskaņā ar 2007. gada konvenciju un 2009. gada regulu ..	174
VI.	Citi izpildes jautājumi	175
1.	Izpildes izaicinājumi	175
2.	Konvencija (un Regula): ierobežojumi parādu piedziņai	175

3.	2007. gada Konvencija: uzturēšanas saistību ilgums	176
4.	Strīdi par parādiem saskaņā ar Konvenciju un Regulu	177
5.	Kontu saskaņošana atbilstoši Konvencijai un Regulai — valūtas maiņas jautājumi	178
VII. Papildmateriāli.....		179
A.	Praktisks padoms	179
B.	Piemērojamie panti	179
C.	Rokasgrāmatas saistītās nodaļas	180
VIII. Bieži uzdoti jautājumi.....		180

Ievads: Hāgas 2007. gada Konvencija par uzturlīdzekļiem bērniem un ES 2009. gada Regula par uzturēšanas saistībām

1. *Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvencija par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu* (turpmāk — "2007. gada Konvencija") ir būtisks solis virzībā uz ekonomiski izdevīgu, pieejamu un vienkāršotu uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņas sistēmu.
2. *EK Regula Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās* (turpmāk — "2009. gada Regula") tika noslēgta pēc Konvencijas, un daudzi tajā ietvertie nosacījumi atspoguļo Konvencijā ietvertos nosacījumus, taču ir arī zināmas atšķirības¹. Regula ir piemērojama Eiropas Savienības dalībvalstīs, sākot ar 2011. gada 18. jūniju².
3. Tāpat *Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem* (turpmāk — "2007. gada Protokols") tika noslēgts vienlaikus ar Konvenciju, un tas ir piemērojams visā Eiropas Savienībā (izņemot Dāniju un Apvienoto Karalisti), sākot ar 2011. gada 18. jūniju (plašāka informācija par 2007. gada Protokolu ir pieejama 5. nodaļā).
4. Lēmumu pieņēmēji kā tiesneši tiesās vai administratīvās iestādes un citas kompetentās iestādes³, kas izskata lietas, saņem pieteikumus un strādā savā valstī, lai efektīvi izpildītu nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem, ir starptautisko uzturēšanas saistību izveides un izpildes pamatā. To nodošanās un apņemšanās palīdzēt bērniem un ģimenēm nodrošina Konvencijas un Regulas sekmīgu darbību.
5. Šī rokasgrāmata ir paredzēta kā praktiskas vadlīnijas tiesu, administratīvajām un citām kompetentajām iestādēm, atvieglojot lietu pārvaldību saskaņā ar iepriekšminētajiem tiesību aktiem. Tā ir sagatavota, lai palīdzētu tiesu, administratīvajām un citām kompetentajām iestādēm visa veida tiesiskajās sistēmās — gan lielās valstīs, kurās ir sarežģītas informācijas tehnoloģiju datorsistēmas, kas ļauj apstrādāt simtiem lietu, gan arī valstīs, kurās izskata mazāk lietu. Tajā aplūkoti jautājumi un procedūras, ar ko nākas sastapties, strādājot ar virkni starptautisku uzturēšanas līdzekļu lietu.

A. Kas šajā rokasgrāmatā ir ietverts (un kas tajā nav ietverts)

6. Šī rokasgrāmata ir paredzēta, lai palīdzētu tiesu, administratīvajām un kompetentajām iestādēm praktiskajā darbā ar lietām saskaņā ar Konvenciju un Regulu. Jāuzsver, **ka tā nav juridisks palīglīdzeklis par Konvenciju vai Regulu un tajā nav ietverti juridiski padomi**. Tā kā šī rokasgrāmata ir attiecināma galvenokārt uz Konvencijas un Regulas tvērumā ietilpstošo lietu starptautiskajiem elementiem, tajā nav aplūkoti visi starptautisko lietu pārvaldības aspekti. Uz starptautiskām lietām ir attiecināmas arī valsts procedūras, piemēram, izpildes procedūras. Šajā rokasgrāmatā ir ietverta informācija par attiecīgo valsts tiesisko regulējumu (bieži — vērēs), taču to nevajadzētu uzskatīt par izsmeltošu.

¹ Galvenās atšķirības ir tādas, ka Regulā (skatīt 4. nodaļu) ir ietverti tiesās jurisdikcijas noteikumi, *Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokola par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem* (turpmāk — "Protokols") piemērojamība lielākajā daļā Eiropas Savienības valstu, kur ir piemērojama Regula (skatīt 5. nodaļu), un divas procesuālās kārtības iespējas nolēmumu atzīšanai un izpildei saskaņā ar Regulu attiecībā uz šīm dalībvalstīm, kam Protokols ir vai nav saistošs (skatīt 8. nodaļu). Šīs un citas maznozīmīgākas atšķirības abos tiesību aktos ir aplūkotas šajā rokasgrāmatā.

² Taču Regula nav pilnībā piemērojama Dānijā. Regula Dānijā ir piemērojama vienīgi tiktāl, ciktāl tā groza regulu "Brisele I", 8. piezīme turpmāk. Regulas 76. pantā ir noteikts, ka tās 2. panta 2. punkts, 47. panta 3. punkts, 71., 72. un 73. pants ir piemērojams no 2010. gada 18. septembra. Turpmāka diskusija par pārejas noteikumu un Regulas darbības jomu ir iekļauta šīs rokasgrāmatas 3. nodaļas I daļas III sadaļā.

³ Kompetentās iestādes, kas ir iesaistītas Regulas un Konvencijas darbības nodrošināšanā, ietver valsts kompetentās izpildes iestādes lietās, kurās ir pieprasīta nolēmuma izpilde saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Regulas 20. pantā ir īpaša atsauce uz kompetentajām izpildes iestādēm.

7. Konvencija ir četru gadu ilgušu sarunu rezultāts, kurās iesaistījās vairāk nekā 70 valstis, un Regula ir Eiropas Savienībā notikušu papildu sarunu rezultāts. Sarunu gaitā tika pārrunāti daudzi jautājumi, kas sniedza pienesumu un veidoja Konvencijas un Regulas tekstu, par ko visbeidzot tika panākta vienošanās. Detalizēti apraksti par Konvencijas noteikumiem un sarunu norisi ir ietverti visaptverošajā Konvencijas paskaidrojošajā ziņojumā⁴. Paskaidrojošajā ziņojumā sniegts katra Konvencijas normas tiesiskais pamats un atbilstošs skaidrojums. Tāpat ir pieejams vienlīdz izsmeljošs un autoritatīvs Protokola paskaidrojošais ziņojums⁵. Šīs rokasgrāmatas izstrādes laikā Regulai paskaidrojoša dokumenta nebija.

8. Savukārt šī rokasgrāmata, salīdzinot ar Paskaidrojošo ziņojumu, sniedz praktisku un operatīvu skaidrojumu par Konvencijas un Regulas procedūrām, kā arī diskutē par to, kā Konvencijas un Regulas lietas tiks īstenotas praksē. Lai noskaidrotu Konvencijas, Regulas un Protokola juridisko interpretāciju, ir jāiepazīstas ar Paskaidrojošo ziņojumu vai tamlīdzīgiem autoritatīviem dokumentiem, kā arī laika gaitā informācija par to būs atrodamā judikatūrā, kas veidosies attiecībā uz šo tiesību aktu interpretāciju.

9. Līdz ar to Rokasgrāmata nesniedz atbildes vai norādījumus attiecībā uz visiem jautājumiem, kas rodas starptautiskajās lietās. Valsts prakse un valsts tiesības katrā valstī nosaka, piemēram, kādi dokumenti nepieciešami, lai pusēm paziņotu par Konvencijas un Regulas piemērošanu, vai arī to, kādam ir jābūt nolēmumam par uzturēšanas līdzekļiem. Tāpēc, lai arī Rokasgrāmata var kalpot kā informācijas avots tiesu, administratīvajām un citām kompetentajām iestādēm saistībā ar Konvencijas un Regulas praktisko darbību, tās vēstījums vienmēr ir jāpapildina ar visaptverošiem apsvērumiem par katras valsts praksi un tiesībām.

B. Rokasgrāmatas struktūra

10. Šo rokasgrāmatu nav paredzēts lasīt no sākuma līdz beigām.

11. Tā ir iedalīta daļās, kurās pamatā tiek aplūkoti dažādie pieteikumu vai pieprasījumu veidi, kas iespējami atbilstoši Konvencijai un Regulai (no 7. līdz 12. nodaļai). Katrā pieteikumā vai pieprasījumā ir iesaistītas divas valstis — nosūtošā valsts, saukta par iesniedzēju valsti, un saņemošā valsts, saukta par saņēmēju valsti.

12. Katrā nodaļā ietverta gan diskusija par pašu pieteikumu, kad to varētu izmantot un situāciju piemēri, gan arī vairākas blokshēmas un pieteikuma vai pieprasījuma apstrādes procedūru apraksts soli pa solim. Katras nodaļas noslēgumā bieži ir ietvertas atsauces uz papildmateriāliem, kā arī bieži uzdotie jautājumi (BUJ).

13. Ir vairāki jautājumi, kas visiem pieteikumiem un pieprasījumiem ir kopīgi, tāpēc, lai neatkārtotu informāciju katrā nodaļā, tie ir iztirzāti Rokasgrāmatas pirmajā daļā — 1. un 3. nodaļā. Šajās nodaļās ir ietverti īsi skaidrojumi par visiem iespējamiem pieteikumu vai pieprasījumu veidiem, kam seko norāde uz attiecīgo Rokasgrāmatas sadaļu, kur atrodama plašāka informācija.

14. Rokasgrāmatas 3. nodaļā ir sniegts pārskats par Konvencijas un Regulas materiālo tiesību darbības jomu — kāda veida uzturēšanas saistības ietilpst Konvencijas un Regulas tvērumā un kādas neietilpst — un skaidrojumi par iespējamiem Konvencijas darbības jomas paplašinājumiem vai ierobežojumiem (saskaņā ar Regulu atrunas nav pieļaujamas). 3. nodaļā ir iekļauts arī Konvencijas un Regulas darbības jomas apraksts ģeogrāfiskā un laika ziņā. Visbeidzot, tajā ir iztirzāti tādi vispārēji jautājumi kā valodas nosacījumi, personas datu aizsardzības nozīmīgums un efektīvas piekļuves procedūrām

⁴ A. Borrás and J. Degeling, Explanatory Report – *Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance (Paskaidrojošais ziņojums — Konvencija par uzturlīdzekļu bērniem un citu ģimenes uzturēšanas saistību pārrobežu piedziņu)*, pieejams Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

⁵ A. Bonomi, Explanatory Report—*Protocol of 23 November 2007 on the Law Applicable to Maintenance Obligations*, pieejams Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

un juridiskai palīdzībai nodrošināšana pieteikumos, kas iesniegti saskaņā ar Konvenciju un Regulu.

15. Rokasgrāmatas 2. nodaļā ir ietverti skaidrojumi par Rokasgrāmatā visbiežāk lietotajiem terminiem attiecībā uz Konvenciju⁶. Tās nav juridiskas definīcijas. Konvencijā un Regulā ir definēti vairāki no lietotajiem terminiem. Konvencijā ir noteikts, ka "interpretējot šo Konvenciju, ņem vērā tās starptautisko būtību un nepieciešamību veicināt tās vienotu piemērošanu"⁷.

16. Rokasgrāmatas 2. nodaļā ietvertie skaidrojumi ir paredzēti, lai palīdzētu izprast Konvencijas valodu un mērķi, īpaši tajās jomās, kurās pielietotie jēdzieni vai formulējumi ir zināmā mērā atšķirīgi no valsts tiesībās vai praksē lietotajiem.

17. Rokasgrāmatas 4. nodaļā ir sniegta informācija par vienotajiem jurisdikcijas noteikumiem uzturēšanas saistību lietās, kas būs piemērojami visās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

18. Rokasgrāmatas 5. nodaļā ir sniegts pārskats par 2007. gada Protokolu, ar ko nosaka uzturēšanas saistību lietām piemērojamos tiesību aktus lielākajā daļā Eiropas Savienības dalībvalstu, kur Regula ir piemērojama, kā arī valstīs, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, taču kas ir Protokola Līgumslēdzējas valstis. 6. nodaļā ir sniegta informācija un resursi par ārvalstu tiesiskā regulējuma noskaidrošanu un pārbaudi situācijām, kad tas var kļūt nepieciešams starptautisku uzturēšanas saistību lietu apstrādes gaitā.

C. Rokasgrāmatas lietošana

19. Ja Jūs nepārzināt Konvencijas vai Regulas lietas, Jums visupirms būs jāiepazīstas ar 1. nodaļu — Ievads par pieteikumu un pieprasījumu veidiem saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu. Tajā ir sniegts skaidrojums par dažādiem pieteikumiem vai pieprasījumiem, ko var iesniegt saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, kā arī norāde par to, kurā šīs rokasgrāmatas nodaļā meklējama turpmāka informācija.

20. Tad pārejiet pie 3. nodaļas I daļas un pārliecinieties, ka uzturēšanas saistību lieta ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā. Ja tas tā nav, lietai nebūs piemērojamas šīs rokasgrāmatas un Konvencijas vai Regulas procedūras. Ja lieta ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā, tad skatiet nodaļu par attiecīgo pieteikumu un ievērojiet aprakstīto procesuālo kārtību.

D. Citi informācijas avoti

21. Papildus abiem tiesību aktiem visizsmeljošākais un autoritatīvākais informācijas papildmateriāls attiecībā uz 2007. gada Konvencijas un 2007. gada Protokola tekstu ir to paskaidrojošie ziņojumi, kā minēts iepriekš. Virkne tehnisku jautājumu, kas šajā rokasgrāmatā nav aplūkoti, ir atbildēti paskaidrojošajos ziņojumos. Papildus paskaidrojošajiem ziņojumiem ir arī virkne pagaidu dokumentu un ziņojumu, kuros ietverta fona informācija un tehniskā informācija, uz ko atsaucās un balstījās sarunu gaitā, kā rezultātā tika izstrādāta Konvencija un Protokols. Šie ziņojumi ir pieejami Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

22. Ar 2009. gada Regulu ir turpināts nemitīgais starptautisko privāttiesību normu unifikācijas process Eiropā. Daudzas Regulas normas patiesībā ir balstītas uz citiem jau spēkā esošiem Eiropas tiesību aktiem. Šajā rokasgrāmatā tiks veiktas atsauces uz pielīdzināmām normām citos tiesību aktos (piemēram, regula "Brisele I"⁸, regula "Brisele

⁶ Šīs rokasgrāmatas izstrādes laikā Regulai glosārija nebija. Taču abos tiesību aktos tiek pielietots līdzīgs vai identisks terminu kopums.

⁷ Konvencijas 53. pants.

⁸ *Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās.*

II"⁹ un "Eiropas Izpildes rīkojuma regula"¹⁰). Šīs normas un judikatūra attiecībā uz šīm normām var būt noderīga, interpretējot jaunās Regulas par uzturēšanas saistībām normas.

23. Kopumā Regulas par jurisdikciju normas balstās uz pielīdzināmām jurisdikcijas normām, kas ir nostiprinātas regulā "Brisele I". Atzišanas un izpildes noteikumi IV nodaļas 1. sadaļā ir principā balstīti uz Eiropas Izpildes rīkojuma regulu, savukārt IV nodaļas 2. sadaļas noteikumi ir balstīti uz regulā "Brisele I" nostiprinātā atzišanas režīmu.

24. Atbildes uz jautājumiem par valsts tiesību aktiem un praksi uzturēšanas saistību lietu jautājumos attiecībā uz Konvenciju bieži atrodamas valsts profilā, ko Konvencijas Līgumslēdzēja valsts ir iesniegusi Hāgas Konferences Pastāvīgajā birojā. Valsts profilā ir ietverta informācija par izpildes pasākumiem, nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanas pamatojums, grozījumu ierobežojumi, kā arī par to, vai pieteikumiem parasti tiek izmantotas administratīvas vai tiesu procedūras. Tāpat valsts profilā ir norādīta kontaktinformācija un valsts jebkādas īpašas prasības pieteikumiem, kas iesniegti saskaņā ar Konvenciju. Valsts profilā arī iekļautas saites uz valsts tīmekļa vietām un tamlīdzīgiem informācijas avotiem. Valsts profils atrodams Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences tīmekļa vietnē¹¹.

25. Līdzīga informācija par Regulu Eiropas Savienības dalībvalstīm ir jāiesniedz Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam civillietās un komercietās, un tā ir regulāri jāaktualizē¹². Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civillietās un komercietās tīmekļa vietnē ir atsevišķa sadaļa par uzturēšanas saistību jautājumiem, kur ir publicētas saites uz īpašu valstu informāciju¹³. Tiesu, administratīvo un citu kompetento iestāžu Eiropā rīcībā būs arī valsts sadarbības maģistrāts un valsts kontaktpunkts(-i) citās Eiropas valstīs Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civillietās un komercietās ietvaros, lai palīdzētu "efektīvi un pareizi piemērot Kopienas tiesību aktus vai konvencijas, kas ir spēkā starp divām vai vairāk dalībvalstīm"¹⁴.

26. Visbeidzot, tiesu, administratīvajām un citām kompetentajām iestādēm, protams, pēc nepieciešamības vajadzētu ņemt vērā valsts praksi, procesuālo kārtību un juridiskos norādījumus. Tā kā daudzām valstīm jau ir liela pieredze darbā ar starptautiskām uzturēšanas saistību lietām, tām ir plaša specializācija, lai palīdzētu kompetentajām iestādēm darbā ar starptautiskām lietām.

E. Noslēguma ieteikumi

27. Apstrādājot pieteikumus un tiešos pieprasījumus, kas iesniegti saskaņā ar Konvenciju, Jūs procedūrās ievērosit nepārprotamu uzsvāru uz to, ka procesam ir jābūt pēc iespējas vienkāršam, pieteikumi un pieprasījumi ir jāizskata ātri, pielietojot efektīvus izpildes pasākumus, kā arī pēc nepieciešamības uzturot regulāru saziņu ar centrālajām iestādēm. Tie ir Konvencijas un Regulas vissvarīgākie mērķi, kā noteikts Konvencijas 1. pantā un Regulas 9. un 10. apsvērumā. Ja, ieviešot šos tiesību aktus, būs iespējams sasniegt šos mērķus, tiks panākti nepārprotami un ilgstoši ieguvumi bērniem un ģimenēm visā pasaulē. Tas būs iespējams, pateicoties visu iesaistīto pušu, kas pārvalda

⁹ *Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu.*

¹⁰ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 805/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem.*

¹¹ Dažas valstis var izvēlēties neizmantot ieteikto Valsts profila veidlapu, taču 57. pantā ir noteikts, ka visas Līgumslēdzējas valstis iesniedz Pastāvīgajam birojā vienāda veida informāciju. Šāda informācija būs pieejama arī Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturēšanas līdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

¹² *Padomes Lēmums Nr. 2001/470/EK, ar ko izveido Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komercietās.* Pienākums dalīties ar informāciju ir noteikts Regulas 70. un 71. pantā. Skatīt: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_en.htm >.

¹³ Skatīt: < http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_en.htm >. Jāpiebilst, ka paredzams, ka šāda informācija tiks pārvietota uz Eiropas e-Tiesiskuma portāla vietni: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

¹⁴ 3. panta 2. punkta b) apakšpunkts, *Padomes Lēmums Nr. 2001/470/EK*, 12. piezīme iepriekš.

un apstrādā šīs lietas, tostarp tiesnešu un citu kompetento iestāžu smagajam darbam un centieniem, un mēs ceram, ka Rokasgrāmata būs noderīgs rīks, lai to panāktu.

1. nodaļa — Ieskats par pieteikumiem un pieprasījumiem, kas iesniegti saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu: pieteikumi ar centrālo iestāžu starpniecību un tiešie pieprasījumi

I. Centrālo iestāžu sadarbības sistēma

A. Ieskats par centrālo iestāžu sadarbības sistēmu

28. Būtisks Konvencijas un Regulas elements ir administratīvās sadarbības sistēmas, ko tās iedibina un kuru mērķis ir veicināt efektīvu pārrobežu uzturēšanas līdzekļu piedziņu. Šādas administratīvās sadarbības sistēmas, ko iedibina ar valsts izveidotām "centrālajām iestādēm", nebija pieejamas saskaņā ar iepriekšējām Hāgas konvencijām par uzturēšanas saistībām vai Eiropas tiesību aktiem šajā jomā. Tiesu, administratīvās un citas kompetentās iestādes bieži sadarbojas ar savas valsts centrālo iestādi. Centrālo iestāžu starptautiskais tīkls, kas izveidots saskaņā ar abiem tiesību aktiem, pildot savu būtisko lomu un uzticētos pienākumus, atbalsta un uzlabo kompetento iestāžu funkcijas.

B. Centrālās iestādes īpašās funkcijas

29. Konvencijas II nodaļā ir paredzētas centrālo iestāžu vispārīgās un īpašās funkcijas, savukārt III nodaļā ir ietverti noteikumi, kas piemērojami pieteikumiem, kas iesniegti ar centrālo iestāžu starpniecību. Regulā ir paredzēti paralēli noteikumi ar nelielām atšķirībām tās VII nodaļā.

30. Konvencija (6. panta 1. punkts) un Regula (51. panta 1. punkts) paredz centrālajām iestādēm sniegt palīdzību attiecībā uz pieteikumiem, kas ir iesniegti ar centrālo iestāžu starpniecību saskaņā ar Konvencijas III nodaļu (10. pantu) un Regulas VII nodaļu (56. pantu). Un konkrēti tās:

- pārsūta un saņem pieteikumus,
- uzsāk vai veicina tiesvedības uzsākšanu uz šādu pieteikumu pamata.

Centrālā iestāde ir valsts iestāde, ko Līgumslēdzēja valsts iecel administratīvās sadarbības un palīdzības pienākumu veikšanai saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. [valsts nosaukums lokatīvā] centrālā iestāde [abiem tiesību aktiem] ir [...].

Kompetentā iestāde ir valsts iestāde vai persona konkrētajā valstī, kam ir noteikts pienākums vai kas saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt noteiktas funkcijas saskaņā ar Konvenciju. Kompetentā iestāde var būt tiesa, valsts aģentūra, uzturēšanas līdzekļu bērniem izpildes aģentūra vai kāda cita valsts iestāde, kas pilda dažas funkcijas saistībā ar Konvenciju vai Regulu. [valsts nosaukums lokatīvā] kompetentās iestādes ir [...].

31. Saskaņā ar Konvencijas 6. panta 2. punktu un Regulas 51. panta 2. punktu attiecībā uz šādiem pieteikumiem centrālās iestādes veic visus atbilstošos pasākumus:

- lai vajadzības gadījumā sniegtu juridisko palīdzību vai atvieglotu tās sniegšanu (Konvencijā — *legal assistance*; Regulā — *legal aid*) (a),
- lai palīdzētu noteikt parādnieka vai kreditora atrašanās vietu b)¹⁵,
- lai palīdzētu saņemt attiecīgu informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un, vajadzības gadījumā, par citiem finansiāliem apstākļiem, tostarp mantas atrašanās vietu c)¹⁶,

¹⁵ Regulā ir noteikts, ka šādai rīcībai ir jāatbilst Regulas "61., 62. un 63. pantam", kuri regulē centrālo iestāžu piekļuvi informācijai, informācijas pārsūtīšanu un izmantošanu, kā arī datu subjektu informēšanu.

- lai veicinātu miermīlīgus risinājumus, panākot labprātīgu uzturēšanas līdzekļu maksāšanu, vajadzības gadījumā izmantojot mediāciju, samierināšanu vai līdzīgus procesus d),
- lai atvieglotu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem notiekošo izpildi, arī kavēto maksājumu gadījumā e),
- lai atvieglotu uzturēšanas līdzekļu maksājumu iekasēšanu un ātru pārskaitīšanu f),
- lai atvieglotu dokumentu vai citu pierādījumu iegūšanu g)¹⁷,
- lai sniegtu palīdzību bērna vecāku noteikšanā, ja tas ir nepieciešams uzturēšanas līdzekļu piedziņai h),
- lai uzsāktu vai atvieglotu tiesvedības uzsākšanu nolūkā panākt vajadzīgo pagaidu pasākumu īstenošanu, kam ir teritoriāls raksturs un ko veic, lai nodrošinātu uzsāktā uzturēšanas saistību pieteikuma izskatīšanas iznākumu i),
- lai atvieglotu dokumentu izsniegšanu j)¹⁸.

32. Katras Līgumslēdzēja valsts un katra Eiropas Savienības dalībvalsts, kurā ir piemērojami Regulas noteikumi par centrālās iestādes sadarbību¹⁹, ieceļ centrālo iestādi (valstis, kurās ir vairākas teritoriālās vienības, var nozīmēt vairākas centrālās iestādes). Katra Līgumslēdzēja valsts arī precizē, kurus no minētajiem palīdzības veidiem sniegs centrālā iestāde vai kompetentā iestāde, vai valsts iestāde, vai citas iestādes konkrētajā Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī centrālās iestādes uzraudzībā²⁰.

II. 1. nodaļa. Pārskats

33. Šajā nodaļā aprakstīti pieteikumu un pieprasījumu veidi, ko var iesniegt saskaņā ar centrālās iestādes starpniecību vai bez tās saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Ir paredzams, ka vairums Konvencijas un Regulas lietu, kuras izskatīs tiesu, administratīvās un citas kompetentās iestādes, būs iesniegtas pieteikumu formā ar centrālo iestāžu starpniecību, un tāpēc ir būtiski, lai tiesneši un citas kompetentās iestādes izprot pieejamos pieteikumus, ko var iesniegt ar centrālo iestāžu starpniecību, kā arī centrālās iestādes funkcijas. Tiesu, administratīvās un citas kompetentās iestādes arī izskatīs lietas saskaņā ar Konvenciju un Regulu, kas ierosinātas tiešu pieprasījumu veidā un līdz ar to neizmanto centrālo iestāžu sistēmas (skatīt III.C sadaļu turpmāk). Šī nodaļa lasāma kopskatā ar 3. nodaļas I daļu, kurā sniegta būtiska informācija par Konvencijas un Regulas darbības jomu un šo tiesību aktu piemērošanu konkrētām lietām.

34. Lūdzam ņemt vērā, ka šī nodaļa ir paredzēta vienīgi vispārīga pārskata sniegšanai par dažādajiem pieteikumu un pieprasījumu veidiem; detalizētāka informācija par katru pieteikuma vai pieprasījuma veidu ir sniegta atsevišķi nodaļās. Tāpēc šajā nodaļā ietvertie piemēri aptver tikai vistipiskākos pieteikumu un pieprasījumu veidus un nesniedz tik detalizētu pārskatu kā konkrētajai tēmai veltītajās Rokasgrāmatas nodaļās.

35. Kad ir noskaidrots, vai pieteikums vai pieprasījums ietilpst vai nu Konvencijas, vai Regulas darbības jomā (skatīt 3. nodaļas I daļu), un ir noteikts sniegtā pieteikuma vai pieprasījuma veids, izmantojot nākamajās sadaļās sniegto informāciju, var pāriet pie konkrētās Rokasgrāmatas nodaļas, kas aplūko attiecīgo pieteikuma vai pieprasījuma veidu. 2. nodaļā ir ietverti skaidrojumi par galvenajiem Rokasgrāmatā lietotajiem terminiem.

¹⁶ Turpat.

¹⁷ Regulā ir noteikts, ka dokumentu pierādījumu iegūšanai jānotiek "neskarot Regulu (EK) Nr. 1206/2001" (*Padomes 2001. gada 28. maija Regula (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civilīetās un komercīetās*). Plašāka informācija par Regulu izklāstīta 3. nodaļas II daļas IX sadaļā.

¹⁸ Regulā ir noteikts, ka dokumentu izsniegšanai jānotiek "neskarot Regulu (EK) Nr. 1393/2007" (*Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 (2007. gada 13. novembris) par tiesas un ārpustiesas civilīetu vai komercīetu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (dokumentu izsniegšana)*). Plašāka informācija par Regulu izklāstīta 3. nodaļas II daļas IX sadaļā.

¹⁹ Proti, visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, izņemot Dāniju. Skatīt 3. nodaļas I daļu turpmāk, lai saņemtu informāciju par Regulas ģeogrāfisko darbības jomu.

²⁰ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

III. Pieteikumu un pieprasījumu, kas iesniegti saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu, apraksts

36. Šajā daļā ir ietverts vispārējs pārskats par dažādiem **pieteikumu** veidiem (atzišana, atzīšana un izpilde / izpildāmības pasludināšana, izpilde, pieņemšana un grozīšana) un **pieprasījumu** veidiem, ko veic ar centrālās iestādes starpniecību (**Lūgumi veikt īpašus pasākumus**) un kas ir pieejami saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, un kādos gadījumos katrs no tiem ir izmantojams. Tajā ir aprakstīti faktori, kas ietekmē to, vai var iesniegt pieteikumu vai pieprasījumu.

37. Lai arī abi tiesību akti paredz vienādus pieteikumu veidus, tiesnešiem un citām kompetentajām iestādēm katrā konkrētajā lietā neapšaubāmi ir jāpiemēro vai nu Konvencija, vai Regula. Jautājumi par abu tiesību aktu darbības jomu un analīze par to, kad piemērojama Konvencija vai Regula, ir aplūkoti 3. nodaļas I daļā. Šajā sadaļā sniegtie piemēri vispārīgi apraksta dažādus piemērus, nesniedzot detalizētu informāciju par abu tiesību aktu darbības jomas vai piemērošanas jautājumiem.

Ieteikums: Šajā rokasgrāmatā tiek nodalīti jēdzieni **tiešie pieprasījumi** un **pieteikumi**. Pieteikums ir prasība saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, kas tiek īstenota ar centrālās iestādes starpniecību, piemēram, pieteikums par atzīšanu un izpildi. Tiešais pieteikums ir prasība, kas tiek nodota nepastarpināti kompetentajai iestādei, piemēram, tiešais pieprasījums nolēmuma par laulātā uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu saskaņā ar Konvenciju, ja pieprasījuma saņēmēja valsts Konvencijas tvērumu nav paplašinājusi, ietverot šāda veida pieteikumu.

Taču ievērojiet, ka šis noteikums neattiecas uz **Lūgumi veikt īpašus pasākumus** saskaņā ar Konvencijas 7. pantu un Regulas 53. punktu. Šādi pieprasījumi jāveic ar centrālās iestādes starpniecību. Skatīt sadaļu B turpmāk.

A. Pārskats par pieteikumiem, ko sniedz saskaņā ar Konvenciju un Regulu

38. Pieteikumu veidi, ko var ierosināt saskaņā ar Konvenciju vai Regulu ar centrālo iestāžu starpniecību, ir noteikti Konvencijas 10. pantā un Regulas 56. pantā. Šādi pieteikumi ir pieejami personām (vai dažos gadījumos valsts iestādei) šādās situācijās:

Situācija	Saskaņā ar Konvenciju vai Regulu pieejamais pieteikuma veids
Pieteikuma iesniedzējs, kuram ir nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem no saņēmējas valsts un kurš vēlas tā izpildi šajā valstī	Izpildes pieteikums
Pieteikuma iesniedzējs, kuram ir tādas valsts pieņemts nolēmums, kurā ir spēkā vai ir piemērojama Konvencija vai Regula, un kurš vēlas, lai nolēmums tiktu atzīts vai izpildīts citā valstī	Pieteikums par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu
Pieteikuma iesniedzējs, kuram vēl nav nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem lietā, kurā atbildētājs dzīvo citā valstī, kurā ir spēkā vai ir piemērojama Konvencija vai Regula	Pieteikums pieņemt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem
Pieteikuma iesniedzējs, kuram ir nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, taču kuram ir nepieciešams jauns nolēmums, tā kā pastāv sarežģījumi saistībā ar esošā nolēmuma atzīšanu vai izpildi citā valstī, kurā ir spēkā vai ir piemērojama Konvencija vai Regula	Pieteikums pieņemt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem

Pieteikuma iesniedzējs, kuram ir nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem citā valstī, kurā ir spēkā vai ir piemērojama Konvencija vai Regula, taču vēlas nolēmumu grozīt, un atbildētājs (otra puse) dzīvo citā valstī, kurā ir spēkā vai ir piemērojama Konvencija vai Regula.	Grozījumu pieteikums
---	----------------------

1. attēls: Pieteikumu tabula

39. Kā parādīts 1. attēlā iepriekš, ir četri galvenie pieteikumu veidi, ko var iesniegt saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Šajās vispārīgajās kategorijās ir iespējami dažādi vēlamie rezultāti. Šie četri vispārīgie veidi ir:

- pieteikums nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpildi, kas pieņemts vai atzīts saņēmējā valstī,
- pieteikums par spēkā esoša nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu,
- pieteikums par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu, tostarp pēc nepieciešamības par bērna izcelsmes noteikšanu,
- spēkā esoša nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem grozījumu pieteikums.

40. Visus minētos pieteikumus var iesniegt kreditors, taču dažus pieteikumus var iesniegt arī parādnieks, kā noteikts Konvencijas 10. panta 2. punktā un Regulas 56. panta 2. punktā.

1. Pieteikums par spēkā esoša nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu

41. Šāds pieteikums tiek iesniegts gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs jau ir saņēmis **nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem** un vēlētos, lai valsts, kas nav valsts, kurā viņš dzīvo, šādu nolēmumu atzīst vai atzīst un izpilda. Atzīšanas un izpildes process novērš nepieciešamību pieteikuma iesniedzējam iesniegt pieteikumu jauna nolēmuma pieņemšanai saņēmējā valstī, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļus. Atzīšanas un izpildes process ļauj izpildīt spēkā esošu nolēmumu citā valstī uz tāda paša pamatojuma, kā tādā gadījumā, ja tas būtu sākotnēji pieņemts šajā valstī. Abām valstīm ir jābūt Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm vai Eiropas Savienības dalībvalstīm, kurā Regula ir piemērojama, un nolēmumam ir jābūt pieņemtam Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī.

Nolēmumā par uzturēšanas līdzekļiem ir noteikts pienākums parādniekam maksāt uzturēšanas līdzekļus, un tajā var būt noteikta automātiska indeksācijas korekcija un prasība par uzturēšanas līdzekļu parādiem, uzturēšanas līdzekļu maksāšanas saistības ar atpakaļejošu spēku vai procenti, kā arī izmaksu vai izdevumu noteikšana.

a) Kad izmanto šādu pieteikumu

42. Vairumā gadījumu pieteikuma iesniedzējs vēlas nolēmuma atzīšanu un izpildi, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļu maksājumus un pēc nepieciešamības uzsāktu izpildes procesu. Dažos gadījumos pieteikuma iesniedzējs pieprasa vienīgi nolēmuma atzīšanu. Piemēram, parādnieks var pieprasīt ārvalstīs izdota nolēmuma atzīšanu, lai ierobežotu vai apturētu maksājumu izpildi saskaņā ar citu nolēmumu, vai arī kreditors var pieprasīt vienīgi atzīšanu, ja viņš nepieprasa otras valsts palīdzību nolēmuma izpildē.

Kompetentā iestāde ir iestāde konkrētā valstī, kam ir noteikts pienākums vai kas saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt noteiktas funkcijas saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Kompetentā iestāde var būt tiesa, valsts aģentūra, uzturlīdzekļu bērniem izpildes programma vai kāda cita valsts iestāde, kas pilda vairākas funkcijas saistībā ar Konvenciju vai Regulu.

b) Piemērs

43. Persona D dzīvo valstī A, un tai ir nolēmums, kas izdots valstī A, ar ko šīs personas bijušajam vīram ir noteikts pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus par viņas trīs bērniem. Viņas bijušais vīrs dzīvo valstī B. Persona D vēlas, lai nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem tiktu izpildīts. Gan valsts A, gan valsts B ir valstis, kurās ir spēkā vai ir piemērojama Konvencija vai Regula.

44. Valsts A centrālā iestāde pārsūta pieteikumu par nolēmuma **atzīšanu un izpildi** (saskaņā ar Konvenciju) / **atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu** (saskaņā ar Regulu) valstij B. Valsts B centrālā iestāde nosūta nolēmumu **kompetentajai iestādei**, lai tas tiktu reģistrēts izpildei vai pasludināts par izpildāmu. Bijušais vīrs saņems paziņojumu par nolēmuma atzīšanu vai izpildi, un viņam var būt iespēja nolēmumu apstrīdēt Konvencijā vai Regulā noteiktajā kārtībā. Ja bijušais vīrs labprātīgi neveic uzturēšanas līdzekļu maksājumus, valsts B kompetentā iestāde veic nepieciešamos pasākumus, lai nolēmumu izpildītu un nosūtītu maksājumus valstij A²¹.

Piemērojamais Konvencijas pants — 10. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 10. panta 2. punkta a) apakšpunkts

Piemērojamais Regulas pants — 56. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 56. panta 2. punkta a) apakšpunkts

Skatīt 7. nodaļu — 2007. gada Konvencija: Ienākošo pieteikumu ar centrālo iestāžu starpniecību un tiešo pieprasījumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi apstrāde

Skatīt 8. nodaļu — 2009. gada Regula: Ienākošo pieteikumu ar centrālo iestāžu starpniecību un tiešo pieprasījumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu apstrāde

2. Pieteikums nolēmuma izpildei, kas pieņemts vai atzīts saņēmējā valstī

45. Šis ir vienkāršākais pieteikums, ko var iesniegt saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Pieteikumā tiek noteikts, ka saņēmēja valsts izpilda tajā pieņemtu nolēmumu vai jau atzītu nolēmumu un palīdz nodot maksājumus kreditoram.

46. Šis pieteikums atšķiras no pieteikuma par atzīšanu un izpildi, kas aprakstīts iepriekš, ar to, ka izpildāmais nolēmums ir pieņemts/izdots vai jau atzīts valstī, kas nolēmumu izpildīs (saņēmēja valsts). Tādējādi nolēmums pirms izpildes nav jāatzīst²².

²¹ Saskaņā ar Konvenciju un Regulu centrālajai vai kompetentajai iestādei ir pienākums "sekmēt" izpildi un maksājumu iekasēšanu un nodošanu. Lai to izdarītu, katrā valstī ir atšķirīgs process. Skatīt 12. nodaļu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi.

²² Kā iztirzāts 7. un 8. nodaļā, lai nolēmums tiktu atzīts un izpildīts saņēmējā valstī, tam ir jābūt izdotam Konvencijas Līgumslēdzējā valstī (skatīt Konvencijas Paskaidrojošo ziņojumu, 240. punktu) vai Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā Regula ir piemērojama. Ja nolēmums ir izdots valstī, kurā nav spēkā vai nav piemērojama Konvencija vai Regula, izpildes pieteikumu var iesniegt, ja pieteikuma saņēmēja valsts nolēmumu jau ir atzinusi vai nu saskaņā ar citu nolīgumu, vai ar valsts tiesisko regulējumu. Pretējā gadījumā nepieciešams iesniegt pieteikumu par jauna nolēmuma pieņemšanu.

a) Kad izmanto šādu pieteikumu

47. Šādu pieteikumu izmanto gadījumos, kad pieteikuma iesniedzēja rīcībā ir nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, kas pieņemts vai atzīts valstī, kurā dzīvo atbildētājs vai kur atbildētājam ir īpašums vai ienākumi. Pieteikuma iesniedzējs var pieprasīt, lai valsts izpilda nolēmumu, ko tā ir pieņēmusi vai atzinusi. Pieteikuma iesniedzējam nav jānododas uz valsti, kas nolēmumu ir pieņēmusi, lai iesniegtu šādu pieprasījumu. Centrālā iestāde tajā valstī, kurā pieteikuma iesniedzējs dzīvo, pārsūtīs pieteikumu par nolēmuma izpildi saņēmējai valstij. Abām valstīm ir jābūt Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm vai Eiropas Savienības dalībvalstīm, kurā Regula ir piemērojama.

Iesniedzēja valsts ir valsts, kurā dzīvo pieteikuma iesniedzējs un kur tiek ierosināts pieteikums vai pieprasījums saskaņā ar Konvenciju vai Regulu.

Saņēmēja valsts ir valsts, kas pieteikumu vai pieprasījumu saņem un kam tiek lūgts apstrādāt pieteikumu vai pieprasījumu. Parasti tā ir valsts, kurā dzīvo atbildētājs.

b) Piemērs

48. Persona F dzīvo valstī A, un tās rīcībā ir nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, ko izdevusi valsts B, kur dzīvo viņas bērna tēvs. Viņa vēlas, lai valsts B izpilda nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem. Gan valsts A, gan valsts B ir valstis, kurās ir spēkā vai ir piemērojama Konvencija vai Regula.

49. Saskaņā ar Konvenciju vai Regulu persona F var pieprasīt valsts A centrālajai iestādei viņas vārdā pārsūtīt izpildes pieteikumu valstij B. Personai F nebūs jāierosina nolēmuma atzīšana, tā kā to ir izdevusi valsts B. Valsts B centrālā iestāde pieteikumu apstrādā un nodod to izpildei valsts B kompetentajā iestādē. Ja parādniķis neveic uzturēšanas līdzekļu maksājumus labprātīgi, kompetentā iestāde nolēmuma izpildei pielieto visus pasākumus, kas tai ir pieejami saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu.

Piemērojamais Konvencijas pants — 10. panta 1. punkta b) apakšpunkts

Piemērojamais Regulas pants — 56. panta 1. punkta b) apakšpunkts

Skatīt 9. nodaļu — Ienākošo pieteikumu par tādu nolēmumu izpildi, kas pieņemti vai atzīti saņēmējā valstī, saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu, apstrāde

3. Pieteikums par nolēmuma pieņemšanu

50. Šāds pieteikums izmantojams, lai pieņemtu nolēmumu, ar ko tiek noteikts pienākums nodrošināt uzturēšanas līdzekļus pieteikuma iesniedzējam, viņa bērniem vai citām personām²³. Pieteikuma iesniedzējs pieprasa tās valsts centrālajā iestādē, kurā viņš dzīvo, savā vārdā nosūtīt pieteikumu tās valsts centrālajai iestādei, kurā dzīvo parādniķis, lai tiktu pieņemts nolēmums, tostarp, ja nepieciešams, par bērna izcelsmes noteikšanu²⁴. Abām valstīm ir jābūt Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm vai Eiropas Savienības dalībvalstīm, kurā Regula ir piemērojama.

a) Kad izmanto šādu pieteikumu

51. Šādu pieteikumu izmanto gadījumos, kad nav izdots nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem vai pieteikuma iesniedzēja rīcībā šāds nolēmums ir, taču kaut kāda iemesla dēļ to valstī, kurā dzīvo parādniķis vai kurā veicama izpilde, to nevar atzīt vai izpildīt.

²³ Pieteikumu par nolēmuma pieņemšanu saskaņā ar Konvenciju var iesniegt attiecībā uz "citām personām" vienīgi tad, ja Konvencijas darbības joma ietver šādas personas. Skatīt diskusiju par darbības jomu 3. nodaļas I daļā.

²⁴ Konvencijas 10. panta 3. punktā un Regulas 56. panta 4. punktā paredzēts, ka pieteikums tiks izskatīts saskaņā ar saņēmējas valsts likumu un tam tiks piemērots šajā valstī spēkā esošais jurisdikcijas regulējums. (skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 248. punktu.) Eiropas Savienības dalībvalstīs, izskatot pieteikumus par pieņemšanu, tiks piemēroti Regulā paredzētie jurisdikcijas noteikumi, kā arī citas piemērojamo tiesību normas, kā noteikts Regulā, kas ir spēkā dažādās dalībvalstīs (skatīt šīs rokasgrāmatas 4. un 5. nodaļu).

b) Piemērs

52. Persona G dzīvo valstī A, un tai ir četrus gadus vecs bērns. Viņa ar bērna tēvu nebija precējusies, turklāt nav noteikta bērna izcelsme. Bērna tēvs ir pārvācies uz valsti B. Persona G vēlas, lai tēvs sāktu maksāt uzturlīdzekļus par bērnu. Gan valsts A, gan valsts B ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts vai Eiropas Savienības dalībvalsts, kurā Regula ir piemērojama.

53. Saskaņā ar Konvenciju vai Regulu valsts A centrālā iestāde pārsūta pieteikumu par **nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu** attiecībā uz bērnu valsts B centrālajai iestādei. Valsts B centrālā iestāde veic nepieciešamos pasākumus, lai ierosinātu pieteikumu par nolēmuma pieņemšanu, parasti pārsūtot pieteikumu kompetentajai iestādei. Valsts B kompetentā iestāde sekmē bērna izcelsmes noteikšanu. To var izdarīt ar paternitātes testu, un saziņa ar māti notiks nepastarpināti vai ar centrālo iestāžu starpniecību, lai varētu veikt testu mātei un bērnam. Tāpat dažās valstīs bērna izcelsmi var noteikt, konstatējot to juridiski, vai arī vecāks var sniegt bērna izcelsmes apliecinājumu. Tiklīdz valstī B ir pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, valsts B kompetentā iestāde nodrošina, ka tas tiek izpildīts, ja nepieciešams, un maksājumi tiks nodoti mātei valstī A, mātei neveicot turpmākus pieteikumus²⁵.

Piemērojamais Konvencijas pants — 10. panta 1. punkta c) un d) apakšpunkts

Piemērojamais Regulas pants — 56. panta 1. punkta c) un d) apakšpunkts

Skatīt 10. nodaļu — Ienākošo pieteikumu par nolēmumu pieņemšanu saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu apstrāde

4. Spēkā esoša nolēmuma grozījumu pieteikums

54. Šādu pieteikumu veic gadījumos, ja ir izdots nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, taču viena no iesaistītajām pusēm vēlas tajā veikt grozījumus.

a) Kad izmanto šādu pieteikumu

55. Grozījumu pieteikumu var iesniegt, ja ir mainījušās kreditora vai bērnu vajadzības vai parādnieka maksāspēja. Pieteikuma iesniedzējs (kreditors vai parādnieks) pieprasa tās valsts centrālajai iestādei, kurā viņš dzīvo, nodot grozījumu pieteikumu valstij, kurā dzīvo otra puse (vai kur ieviešami grozījumi). Ja saskaņā ar pieteikuma saņēmējas valsts tiesību aktiem tas ir pieļaujams, nolēmums tiek grozīts vai tiek pieņemts jauns nolēmums²⁶. Pēc tam nepieciešama grozītā nolēmuma atzīšana, ja tas ir veikts valstī, kas nav valsts, kurā tas ir izpildāms.

56. Konvencijā un Regulā nav aplūkotas visas situācijas, kad persona starptautiskā uzturēšanas līdzekļu lietā vēlas grozīt spēkā esošu nolēmumu. Daudzos gadījumos netiek izmantoti pieteikumi saskaņā ar Konvencijas 10. pantu vai Regulas 56. pantu, un pieteikuma iesniedzējs iesniedz tiešu grozījumu pieteikumu savas valsts vai tās valsts, kurā nolēmums ir pieņemts, kompetentajā iestādē. Taču Konvencijā un Regulā ir noteikti mehānismi pieteikumu pārsūtīšanai, ja persona vēlas ierosināt pieteikumu vai tai jāierosina pieteikums vienā valstī, bet procesa izpilde notiek citā valstī²⁷.

b) Piemērs

57. Personai H ir valsts A izdots nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, ar ko bijušajam vīram ir noteikts pienākums maksāt uzturlīdzekļus par viņa diviem bērniem. Viņas bijušais vīrs ir pārvācies uz valsti B. Nolēmums tiek izpildīts valstī B. Persona H vēlas, lai

²⁵ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 108. punktu attiecībā uz termina "sekmēt" lietojumu.

²⁶ Skatīt Konvencijas 10. panta 3. punktu un Regulas 56. panta 4. punktu. Pieteikums tiks izskatīts saskaņā ar saņēmējas valsts tiesību aktiem, tostarp tajā valstī spēkā esošo jurisdikcijas regulējumu. Eiropas Savienības dalībvalstīs, izskatot pieteikumus par grozīšanu, tiks piemēroti Regulā paredzētie jurisdikcijas noteikumi, kā arī citas piemērojamo tiesību normas, kā noteikts Regulā, kas ir spēkā dažādās dalībvalstīs (skatīt šīs rokasgrāmatas 4. un 5. nodaļu).

²⁷ Skatīt 4. un 11. nodaļu. Konvencijā un Regulā ir noteikti ierobežojumi, kas var ietekmēt parādnieka iespējas sekmīgi grozīt spēkā esošu nolēmumu, īpaši gadījumos, kad kreditors dzīvo valstī, kurā nolēmums ir pieņemts.

uzturēšanas līdzekļu apmērs tiktu palielināts, tā kā kopš nolēmuma pieņemšanas ir palielinājušies viņas bijušā vīra ienākumi.

58. Ja persona H vēlas iesniegt grozījumu pieteikumu saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, valsts A centrālā iestāde personas H vārdā nodod **spēkā esoša nolēmuma grozījumu** pieteikumu valsts B centrālajai iestādei. Bijušais vīrs tiek informēts, un lieta tiek izskatīta valstī B. Pēc grozītā nolēmuma pieņemšanas to var izpildīt valstī B.

Piemērojamais Konvencijas pants — 10. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts un 10. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts

Piemērojamais Regulas pants — 56. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts un 56. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts

11. nodaļa — Pieteikumi par nolēmuma grozīšanu: 2007. gada Konvencijas 10. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts un 10. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts; un 2009. gada Regulas 56. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts un 56. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts.

B. Lūgumi veikt īpašus pasākumus

59. Papildu četriem pieteikumu veidiem, kas ir pieejami saskaņā ar abiem tiesību aktiem, Konvencijā un Regulā ir noteikti arī daži papildu pieprasījumi, ar ko var vērsties centrālajā iestādē, ja pieteikuma iesniedzējs vēl nav veicis pieteikumu. Tos sauc par "Lūgumiem veikt īpašus pasākumus". Iestāde var rīkoties pēc saviem ieskatiem, sniedzot palīdzību saistībā ar šādiem pieprasījumiem, un saņēmēja valsts noteiks pasākumus, kas ir veicami šajā sakarā.

60. Konvencijas 7. pantā un Regulas 53. pantā ir paredzēti seši iespējamie pieprasījumi, ko ar vienas centrālās iestādes starpniecību var iesniegt citai centrālajai iestādei. Atkarībā no pasākuma veida un valsts tiesiskās sistēmas valsts centrālā iestāde var lūgt tiesu, administratīvo vai citu kompetento iestādi palīdzēt šo īpašo pasākumu īstenošanā. Ar lūgumu veikt īpašus pasākumus var vērsties, lai:

- 1 noskaidrotu parādnieka vai kreditora atrašanās vietu,
- 2 palīdzētu iegūt informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un finansiālo stāvokli, tostarp informāciju par mantu,
- 3 atvieglotu dokumentu vai citu pierādījumu iegūšanu,
- 4 sniegtu palīdzību bērna vecāku noteikšanā,
- 5 uzsāktu vai sekmētu pagaidu pasākumu saņemšanu, kamēr nav pabeigts pieteikums par uzturēšanas līdzekļiem,
- 6 sekmētu dokumentu nodošanu.

a) Kad var vērsties ar lūgumu veikt īpašus pasākumus

61. Ar lūgumu veikt īpašus pasākumus var vērsties, ja pieteikuma iesniedzējam ir nepieciešama ierobežota veida palīdzība, lai iesniegtu pieteikumu par atzīšanu, atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu, izpildi, pieņemšanu vai grozījumiem saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Tāpat palīdzību var pieprasīt, lai noteiktu, vai pieteikums ir jāierosina vai jāmeklē palīdzība valsts uzturēšanas līdzekļu lietā, ja tajā ir starptautiski elementi.

62. Dažās valstīs uz jautājumiem par dokumentu izsniegšanu vai pierādījumu iegūšanu var būt spēkā citas starptautiskas konvencijas vai regulas (skatīt Konvencijas 50. pantu un Regulas 51. panta 2. punktu). Skatīt šīs rokasgrāmatas 3. nodaļas II daļas IX sadaļu.

b) Piemērs

63. Persona J dzīvo valstī A, un viņai ir divi bērni. Viņa ir šķīrusies no bērnu tēva un ir saņēmusi nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, ar ko viņam ir noteikts pienākums veikt uzturlīdzekļu maksājumus. Persona J uzskata, ka tēvs, iespējams, dzīvo valstī B vai

valstī C, tā kā viņam ir radnieki abās valstīs. Viņa vēlas, lai nolēmums tiktu izpildīts, taču nezina, kurai valstij tas ir nosūtāms.

64. Saskaņā ar Konvenciju vai Regulu valsts A centrālā iestāde var iesniegt pieprasījumu valsts B vai valsts C centrālajās iestādēs, lai palīdzētu noskaidrot tēva atrašanās vietu. Tiks iesniegts lūgums veikt īpašus pasākumus, norādot, ka persona J vēlas iesniegt pieteikumu par nolēmuma atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu, tiklīdz būs noskaidrota tēva/atbildētāja atrašanās vieta. Valsts B vai valsts C centrālā iestāde informēs, vai atbildētājs ir atrodams attiecīgajā valstī, lai valsts A var nosūtīt paketi atbilstošajai centrālajai iestādei.

Piemērojamais Konvencijas pants — 7. pants

Piemērojamais Regulas pants — 53. pants

Skatīt arī 3. nodaļas II daļas VIII sadaļu — Pagaidu un aizsardzības pasākumi saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

C. Pārskats par tiešajiem pieprasījumiem kompetentajām iestādēm saskaņā ar Konvenciju un Regulu

65. Tiesu, administratīvās un citas kompetentās iestādes var arī saņemt "tiešos pieprasījumus", proti, pieprasījumus vai nu saskaņā ar Konvenciju, vai ar Regulu tieši no pieteikuma iesniedzējiem kompetentajām iestādēm, nevis pieteikumus ar centrālo iestāžu starpniecību.

66. Tiešie pieprasījumi ir īpaši paredzēti saskaņā ar Konvenciju (37. pants), un tiem lielā mērā būs piemērojami saņēmējas valsts likumi. Valsts likums/likumi, kas piemērojami valsts mērogā, noteiks, vai pieprasījumu vispār var iesniegt un kādas veidlapas un procesi ir jāpielieto. Taču jāņem vērā, ka Konvencijas 37. pantā ir norādītas dažas Konvencijas normas, kas noteiktos gadījumos būs piemērojamas tiešajiem pieprasījumiem (proti, vairākas normas, kas attiecas uz efektīvu piekļuvi procesiem / juridisko palīdzību, procesu ierobežojumiem (18. pants), atzīšanu un izpildi, izpildi un valsts iestādēm kā pieteikuma iesniedzējām).

67. Regulas normas būs piemērojamas tiešajiem pieprasījumiem, ja tie ietilpst Regulas darbības jomā, izņemot V nodaļā (Tiesu (iestāžu) pieejamība)²⁸ ietvertās labvēlīgākās normas par juridisko palīdzību un virkni VII nodaļā (Centrālo iestāžu sadarbība) iekļauto normu. Tāpat skatiet nodaļas, kurās aplūkoti saskaņā ar Konvenciju un Regulu iesniegto pieteikumu veidi un sniegta īsa informācija par dažādiem tiešo pieprasījumu veidiem, ko veic saskaņā ar abiem tiesību aktiem (informāciju par tiešajiem pieprasījumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi saskaņā ar Konvenciju skatiet 7. nodaļā, par tiešajiem pieprasījumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu saskaņā ar Regulu skatiet 8. nodaļā, par tiešajiem pieprasījumiem par nolēmumu izpildi, kas pieņemti vai atzīti saņēmējā valstī, skatiet 9. pantā, savukārt par tiešajiem pieprasījumiem par pieņemšanu un grozīšanu skatiet attiecīgi 10. un 11. nodaļā).

²⁸ To, ka nosacījums par vislabvēlīgākajiem juridiskās palīdzības nosacījumiem saskaņā ar Regulas V nodaļu, kas nostiprināti 46. pantā, nebūs piemērojams uzturēšanas saistību kreditoru, kas ir jaunāki par 21 gadu, tiešajiem pieprasījumiem (bet gan tikai pieteikumiem, kas iesniegti ar centrālo iestāžu starpniecību), var deducēt, iepazīstoties ar Regulas 55. pantu, 56. panta 1. punktu un 46. panta 1. punktu, un Regulas 36. apsvērumu. Taču Regulas 47. pants, kas atrodams V nodaļā, norāda uz ierobežotiem juridiskās palīdzības noteikumiem, kas piemērojami arī tiešajiem pieprasījumiem.

2. nodaļa — Terminu skaidrojums: 2007. gada Konvencija

A. Nodaļas mērķis

68. Konvencijā izmantotie īpašie termini ir četru gadu sarunu un diskusiju rezultāts, un vairāki termini ir izmantoti arī Regulā, tā kā sarunas par otro tiesību aktu sekoja pēc sarunām par Konvenciju. Šīs rokasgrāmatas izstrādes brīdī nebija pieejams oficiālais Regulas glosārijs, līdz ar to šajā nodaļā ir aplūkotas vienīgi Konvencijā iekļauto terminu definīcijas. Taču Konvencijā izmantoto terminu apraksts var būt noderīgs, lai izprastu arī daļu Regulā izmantotās terminoloģijas.

69. Vairāki Konvencijā izmantotie termini ir definēti pašā Konvencijā. Taču virknei terminu nav sniegtas definīcijas, tāpēc to nozīme var būt atkarīga no valsts, kurā notiek tiesvedība par uzturēšanas saistībām, tiesiskā regulējuma. Piemēram, terminam "izpilde" definīcijas nav. Šis termins tiek lietots visā Konvencijas tekstā, taču tika uzskatīts, ka definīciju Konvencijā ietvert nebija nepieciešams, tā kā tā nozīme valstīs būtībā ir vienāda attiecībā uz uzturēšanas saistībām, kā arī tāpēc, ka viens no Konvencijas pamatprincipiem ir tāds, ka Konvencija ir skaidrojama plaši un liberāli²⁹.

70. Tāpēc praksē to, vai konkrētā darbība ir uzskatāma par izpildi, nosaka kompetentā iestāde, kas atbildīga par nolēmuma izpildi. Taču jāņem vērā, ka Konvencijā ir ieteikts, ka var veikt noteiktus pasākumus, lai nolēmumu izpildītu, tādējādi sniedzot skaidrojumu par to, kāda rīcība pamatā tiek uzskatīta par izpildi. Līdzīgi termina "laulātais" nozīmi, lai noskaidrotu, vai uzturēšanas saistības ir laulātā uzturēšanas saistības, nosaka kompetentā iestāde, kas pieņem nolēmumu (nolēmuma pieņemšanas gadījumā), vai arī kompetentā iestāde, kas apstrādā atzīšanas pieprasījumu (ja ir pieprasīta nolēmuma atzīšana un izpilde).

71. Šīs nodaļas mērķis nav sniegt Konvencijā lietoto terminu juridiskas vai izsmeļošas definīcijas. Tajā sniegts Rokasgrāmatā lietoto terminu glosārijs vai skaidrojumi un aprakstīta to nozīme Konvencijas lietu risināšanas **darba procesa kontekstā**, lai personas, kas nepārzina starptautiskās uzturēšanas līdzekļu lietas, varētu labāk izsekot procesiem. Visos gadījumos, kad rodas šaubas par kāda Konvencijā lietota vārda vai termina juridisko nozīmi, atbildes meklējamas Paskaidrojošajā ziņojumā un starptautisko vai valsts tiesību avotos.

B. Rokasgrāmatā izmantotie termini

Pievienošanās

72. Pievienošanās ir viens no procesiem, ko valsts var izmantot, lai kļūtu par Konvencijas Līgumslēdzēju valsti³⁰. Konvencijas 60. pantā noteikts tās spēkā stāšanās brīdis (trīs mēneši pēc otrā ratifikācijas instrumenta deponēšanas, pieņemšanas vai apstiprināšanas) un brīdis, kad tā stājas spēkā konkrētajā Līgumslēdzējā valstī. Hāgas Konferences tīmekļa vietnē ir uzskaitītas valstis, kas ir kļuvušas par Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm.

²⁹ Skatīt diskusiju Konvencijas paskaidrojošajā ziņojuma 60.–65. punktā.

³⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 690. punktu.

Skatīt Konvencijas 58. un 60. pantu

Administratīvā iestāde

73. Dažās valstīs nolēmumus par uzturēšanas līdzekļu lietām pieņem administratīvā iestāde (reizēm saukta par Bērnu uzturlīdzekļu aģentūru), ko valsts īpaši izveido, lai palīdzētu pieņemt, izpildīt un grozīt nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem³¹.

74. 19. panta 3. punktā administratīvā iestāde definēta kā valsts iestāde, kuras nolēmumi atbilst minētajā pantā noteiktajiem diviem kritērijiem. Ir jānodrošina iespēja šos nolēmumus pārsūdzēt vai pārskatīt tiesu iestādē šajā valstī, un nolēmumiem ir jāpiemīt tādām pašām spēkam un iedarbībai kā tiesu iestādes pieņemtām nolēmumiem tajā pašā lietā.

Skatīt Konvencijas 19. panta 1. punktu un 19. panta 3. punktu

Klātbūtne

75. Šis termins ir lietots attiecībā uz personas ierašanos vai klātbūtni kāda veida sēdē. Atkarībā no valsts tiesiskā regulējuma un procesiem personas vai puses klātbūtne var ietvert ierašanos uz sēdi personiski vai dalību telefoniski vai ar citu elektronisko līdzekļu starpniecību. Personai arī ir iespējams "būt klāt tiesvedībā", juristam vai citam pārstāvim ierodoties vai veicot paziņojumus personas vārdā. Saskaņā ar Konvenciju ir būtiski, vai puse ir bijusi klāt nolēmuma pieņemšanas procesā, lai noskaidrotu, vai nolēmuma atzīšanas vai atzīšanas un izpildes pieteikumā ir nepieciešams iekļaut Paziņojumu par atbilstīgu paziņošanu.

Skatīt Konvencijas 25. un 29. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 7. nodaļa

Pieteikuma iesniedzējs

76. Rokasgrāmatas izpratnē pieteikuma iesniedzējs ir persona vai publiska iestāde ("valsts iestāde"), kas veic pieprasījumu centrālajā iestādē attiecībā uz vienu no pieteikumiem saskaņā ar 10. pantu (atzīšana, atzīšana un izpilde, izpilde, pieņemšana vai grozīšana).

77. Dažās vietās Konvencijā termins "pieteikuma iesniedzējs" var apzīmēt arī personu vai tiesvedības pusi, kas ir iesniegusi pārsūdzību. Piemēram, 23. panta 6. punktā pieteikuma iesniedzējs ir persona, kas pārsūdz lēmumu reģistrēt nolēmumu izpildei vai pasludināt nolēmumu par izpildāmu.

78. Pieteikuma iesniedzējs var būt kreditors, parādnieks vai bērna likumiskais pārstāvis. Noteiktu pieteikumu gadījumā kreditors var būt arī valsts iestāde.

Skatīt Konvencijas 7., 10., 36. un 37. pantu

Pieteikumi un pieprasījumi

79. Gan šajā rokasgrāmatā, gan Konvencijā tiek nodalīti jēdzieni "*pieteikumi*" un "*pieprasījumi*". Termins "pieteikums" attiecas uz pieteikumiem, ko iesniedz centrālajā iestādē saskaņā ar 10. pantu. Atbilstoši minētajam pantam pieteikumu var iesniegt par nolēmuma atzīšanu, atzīšanu un izpildi, izpildi, pieņemšanu vai grozīšanu.

80. Tiešu pieprasījumu neveic ar centrālās iestādes starpniecību. Tiešs pieprasījums ir tāds, ko no indivīda nepastarpināti saņem kompetentā iestāde, piemēram, tiesa vai administratīvā iestāde. Tas tiek darīts ārpus 10. panta tvēruma. Piemēram, pieprasījums

³¹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 432. punktu.

tiks tieši iesniegts kompetentajā iestādē vienīgi par nolēmuma par laulātā uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu.

81. 7. pants, kas ļauj iesniegt lūgumu veikt īpašus pasākumus, ir izņēmums no šā vispārējā jēdzienu nodalījuma. Lai arī īpaši pasākumi neietilpst 10. panta tvērumā, lūgumu iesniedz viena centrālā iestāde citai centrālajai iestādei.

Skatīt Konvencijas 7., 10. un 37. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 1. nodaļa

Autentisks instruments

Skatīt terminu "vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem"

Centrālā iestāde

82. Centrālā iestāde ir valsts iestāde, ko Līgumslēdzēja valsts ieceļ administratīvās sadarbības un palīdzības pienākumu veikšanai saskaņā ar Konvenciju. Minētie pienākumi ir aprakstīti Konvencijas II un III nodaļā³².

83. Federālo valstu vai valstu, kurās ietilpst autonomi apgabali, gadījumā var būt vairāk nekā viena centrālā iestāde³³. Centrālā iestāde pārsūta pieteikumus citām valstīm un parasti strādā ar pieteikumu plūsmu un veic to apstrādi. Daudzas centrālās iestādes funkcijas tās uzraudzībā var veikt valsts iestādes, piemēram, Bērnu uzturlīdzekļu aģentūra tādā apmērā, kā to pieļauj konkrētās valsts tiesiskais regulējums.

Skatīt Konvencijas 4., 5., 6., 7. un 8. pantu

Kompetentā iestāde

84. Kompetentā iestāde ir valsts iestāde vai persona konkrētajā valstī, kam ir noteikts pienākums vai kas saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt noteiktas funkcijas saskaņā ar Konvenciju. Kompetentā iestāde var būt tiesa, valsts aģentūra, uzturlīdzekļu bērniem izpildes aģentūra vai kāda cita valsts iestāde, kas pilda vairākas funkcijas saistībā ar Konvenciju. Dažās valstīs centrālā iestāde var būt arī kompetentā iestāde, kas pilda dažus vai visus Konvencijā noteiktos pienākumus.

Skatīt Konvencijas 6. pantu

Līgumslēdzēja valsts

85. Līgumslēdzēja valsts ir valsts, kurai Konvencija ir saistoša, jo tā ir veikusi saskaņā ar 58. pantu paredzēto ratifikācijas, pieņemšanas un apstiprināšanas procesu.

86. Rokasgrāmatā bieži tiek lietots termins "valsts". Tas parasti attiecas uz neatkarīgu valsti vai zemi, nevis uz valsts apakšstruktūru vai teritoriālo vienību, piemēram, provinci, vai štatu Amerikas Savienoto Valstu sastāvā. Taču dažos gadījumos valsts var ietvert arī teritoriālo vienību. Tas ir noteikts 46. pantā. Piemēram, atsauci uz kompetento iestādi valstī, kurā nolēmums ticis pieņemts, var skaidrot vai interpretēt kā atsauci uz tiesu vai administratīvo iestādi noteiktā teritoriālā vienībā³⁴.

³² Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 85. punktu.

³³ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 89. punktu.

³⁴ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 637. punktu.

Skatīt Konvencijas 46. un 58. pantu

Konvencija

87. Termins "Konvencija" Rokasgrāmatā tiek lietots, lai apzīmētu *Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvenciju par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu*.

Valsts profils

88. Saskaņā ar Konvencijas 57. pantu katrai Līgumslēdzējai valstij Hāgas Konferences Pastāvīgajā birojā ir jāiesniedz noteikta satura informācija par tās tiesisko regulējumu, procesuālo kārtību un pasākumiem, kas tiks veikti, lai ieviestu Konvenciju, tostarp apraksts par to, kā valsts rīkosies ar pieprasījumiem pieņemt, atzīt un izpildīt nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem³⁵.

89. Līgumslēdzējas valstis var izmantot Hāgas Konferences ieteikto un publicēto valsts profilu, lai šo informāciju sniegtu. Valsts profilā tiek norādīti valstij raksturīgi dokumenti vai prasības attiecībā uz pieteikumiem.

90. Valsts profila izmantošana nav obligāta. Taču valstij, kas neizmanto valsts profilu, ir tik un tā jāsniedz Hāgas Konferences Pastāvīgajam birojā 57. pantā paredzētā informācija.

91. Gan valsts profils, gan cita informācija, ko Līgumslēdzēja valsts sniedz saskaņā ar 57. pantu, ir pieejama Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

Skatīt Konvencijas 57. pantu

Kreditors

92. Kreditors 3. pantā ir definēts kā fiziska persona, kurai uzturēšanas līdzekļi pienākas vai kura tos pieprasa. Kreditors var būt vecāks vai laulātais, bērns, audžuvecāki vai radnieki, vai arī citas personas, kuru aprūpē ir bērns. Dažās valstīs šo personu mēdz dēvēt par uzturēšanas līdzekļu saņēmēju, tiesīgo personu, aizbildni vai aprūpētāju. Kreditors var būt vai nu persona, kas pieprasa uzturēšanas līdzekļus pirmo reizi (piemēram, pieteikums par nolēmuma pieņemšanu), vai arī persona, kas saņems uzturēšanas līdzekļus atbilstoši spēkā esošam nolēmumam³⁶.

93. Ja Līgumslēdzēja valsts paplašina Konvencijas tvērumu, iekļaujot tajā citus ģimenes uzturēšanas līdzekļu veidus, tostarp neaizsargātas personas, kreditors var būt jebkura cita persona, kurai ir tiesības uz šāda veida ģimenes uzturēšanas līdzekļiem.

94. 36. pantā noteikts, ka dažās Konvencijas sadaļās termins "kreditors" ietver valsts iestādi. Valsts iestāde var būt kreditors tikai attiecībā uz pieteikumu par atzīšanu, atzīšanu un izpildi, izpildi vai jauna nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu, ja spēkā esoša nolēmuma atzīšana ir noraidīta 20. panta 4. punktā noteiktu iemeslu dēļ.

Skatīt Konvencijas 3., 10. un 36. pantu

Parādnieks

95. Parādnieks 3. pantā ir definēts kā fiziska persona, no kuras uzturēšanas līdzekļi pienākas vai no kuras tos pieprasa. Parādnieks var būt vecāks vai laulātais, vai jebkura cita persona, kurai saskaņā ar tiesisko regulējumu valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, ir pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus. Dažās valstīs šo personu mēdz dēvēt par

³⁵ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 683. punktu.

³⁶ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 66. punktu.

uzturēšanas līdzekļu maksātāju, saistīto personu, vecāku, kura apgādībā bērns neatrodas vai kas nedzīvo kopā ar bērnu. Valsts iestāde, piemēram, sociālā dienesta aģentūra, nevar būt parādnieks.

96. Ja Līgumslēdzēja valsts paplašina Konvencijas tvērumu, iekļaujot tajā citus ģimenes uzturēšanas līdzekļu veidus, parādnieks var būt jebkura persona, kurai ir šādu ģimenes uzturēšanas līdzekļu veidu parāds vai iespējams parāds.

Skatīt Konvencijas 3. un 10. pantu

Nolēmums

97. Termins "nolēmums" Konvencijā ir definēts attiecībā uz pieteikumiem par atzīšanu un izpildi, izpildi un citu veidu pieprasījumiem, ko veic kompetentajām iestādēm.

98. Nolēmumā parādniekam ir noteikts pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus, un tajā var būt paredzēta automātiska indeksācijas korekcija un prasība par uzturēšanas līdzekļu parādiem, uzturēšanas līdzekļu maksāšanas saistības ar atpakaļejošu spēku vai procenti, kā arī izmaksu vai izdevumu noteikšana³⁷.

99. Piemēram, termina nozīmē ietilpst tāds nolēmuma veids, ko parasti pieņem tiesu iestāde un kas ir ietverts tiesas spriedumā vai rīkojumā. Arī administratīvās iestādes nolēmumi ir īpaši iekļauti, ja tie atbilst 19. panta 3. punktā noteiktajiem kritērijiem. Tāpēc Konvencijas darbības jomā ietilpst arī bērnu uzturlīdzekļu aģentūru veikti novērtējumi administratīvajā sistēmā, ja tie atbilst minētajiem kritērijiem.

Skatīt Konvencijas 3. un 19. pantu

Deklarācija

100. Deklarācija ir Līgumslēdzējas valsts veikts oficiāls paziņojums attiecībā uz noteiktiem Konvencijas pantiem vai prasībām. Deklarāciju jautājums ir iztirzāts 63. pantā. Piemēram, valsts var sniegt deklarāciju, paziņojot, ka Konvencija ir pilnībā piemērojama laulāto uzturēšanas saistībām, kā noteikts 2. panta 3. punktā. Valsts deklarācijas var sniegt brīdī, kad tā pievienojas Konvencijai, vai arī jebkurā citā brīdī pēc pievienošanās. Tāpat deklarācijas var grozīt vai mainīt. Valsts profilā tiek norādītas valsts sniegtās deklarācijas, un šādas deklarācijas ir izvietotas arī Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

Skatīt Konvencijas 63. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 3. nodaļa

Izpildāmības pasludināšana

101. Izpildāmības pasludināšana ir mehānisms, ko dažās valstīs var izmantot, lai ārvalstī pieņemtam nolēmumam piešķirtu tādu pašu spēku (valsts tiesiskajā regulējumā noteikto ierobežojumu ietvaros) kā šajā valstī pieņemtam nolēmumam. Izpildāmības pasludināšana atšķiras no izpildāmības paziņojuma, kas ir dokuments, ar ko tiek paziņots, ka nolēmums ir izpildāms izcelsmes valstī, un kas ir jāietver atzīšanas vai atzīšanas un izpildes pieteikuma dokumentu paketē.

³⁷ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 434.–437. punktu.

Skatīt Konvencijas 23. panta 2. punktu un 25. panta 1. punkta b) apakšpunktu

Atsauce Rokasgrāmatā — 7. un 8. nodaļa

Nolēmuma pieņemšana

102. Šis termins tiek lietots, lai aprakstītu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu, ja vēl nav pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem vai arī spēkā esošo nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem kāda iemesla dēļ nav iespējams atzīt vai izpildīt. Pieņemšanas process var ietvert bērna izcelsmes noteikšanu, ja tas ir nepieciešams, lai pieņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem.

Skatīt Konvencijas 10. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 10. nodaļa

Bērna izcelsmes noteikšana

103. Bērna izcelšanās noteikšana nozīmē bērna bioloģiskās vai juridiskās izcelšanās noskaidrošanu uzturēšanas līdzekļu lietā. Saskaņā ar Konvenciju bērna izcelšanās noteikšana bieži ir nepieciešama saistībā ar pieteikumu nolēmuma par uzturēšanas līdzekļu saņemšanai, lai arī uz to var attiekties 7. pantā paredzētais īpašo pasākumu pieprasījums³⁸. Kaut gan bērna izcelšanos var noskaidrot ar ģenētisku izmeklējumu palīdzību, to var noteikt arī ar tiesisku prezumpciju piemērošanu, piemēram, pušu laulība vai kopdzīve pirms bērna piedzimšanas, kā arī vecāka atzīta bērna izcelšanās.

Skatīt Konvencijas 7. un 10. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 1. un 10. nodaļa

Ex-officio pārskats

104. *Ex-officio* pārskats ir tāda veida pārskats, ko kompetentā iestāde var veikt pēc savas iniciatīvas atzīšanas vai atzīšanas un izpildes procesā. Pārskats ir paredzēts 23. panta 4. punktā un 24. panta 4. punktā³⁹. Pusēm nav tiesību iesniegt pieteikumu pārskata veikšanai.

105. Ja vien saņēmēja valsts nav sniegusi deklarāciju par 24. pantā paredzētā procesa piemērošanu, *ex-officio* pārskats saskaņā ar 23. pantu var novērtēt, vai nolēmuma par izpildi reģistrēšana vai izpildāmības pasludināšana nebūtu nepārprotami pretrunā sabiedriskajai kārtībai.

106. Ja tiek piemērots 24. pantā paredzētais alternatīvais process, *ex-officio* pārskats būs nedaudz atšķirīgs, tā kā tajā ir ietverti citi jautājumi, kas kompetentajai iestādei ir jāapsver.

Visaptveroša diskusija par šo procesu atrodama 5. nodaļā

Skatīt Konvencijas 12. panta 8. punktu, 23. panta 4. punktu un 24. panta 4. punktu

Atsauce Rokasgrāmatā — 7. nodaļa

Ieturējumi

107. Ieturējumi ir izpildes iestādes veikta parādniekam maksājamu līdzekļu pārtveršana. Pazīojums vai rīkojums par ieturējumiem nosaka, ka personai vai organizācijai, kas šos līdzekļus būtu izmaksājusi parādniekam, tā vietā tos izmaksā izpildes iestādei par labu uzturēšanas līdzekļu kreditoram. Dažās valstīs ieturējumus mēdz dēvēt par līdzekļu arestu vai pārtveršanu.

³⁸ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 174. punktu.

³⁹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 500. punktu.

Skatīt Konvencijas 34. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 12. nodaļa

Pastāvīgā dzīvesvieta

108. Termins "pastāvīgā dzīvesvieta" Konvencijā netiek definēts⁴⁰. Tas tiek lietots vairākos Konvencijas pantos saistībā ar to, vai nolēmumu var atzīt vai izpildīt. Katrā lietā tiek apsvērti konkrētie fakti, lai noskaidrotu, vai persona ir valsts pastāvīgais iedzīvotājs. Pastāvīgās dzīvesvietas noteikšana var būt balstīta uz tādiem faktiem kā vieta, kur persona dzīvo, kur tai ir primārā (vai galvenā) dzīvesvieta, kur tā strādā vai apmeklē mācību iestādi. Tas, ka persona atrodas valstī, nav uzskatāms par pietiekamu pamatojumu pastāvīgās dzīvesvietas noteikšanai.

Skatīt Konvencijas 20. panta 1. punktu

Jurisdikcija

109. Apstrīdot vai pārsūdzot nolēmumu atzīt vai atzīt un izpildīt nolēmumu, atbildētājs var apgalvot, ka nav izpildīti 20. pantā paredzētie atzīšanas un izpildes nosacījumi. Šādi atzīšanas un izpildes nosacījumi, kā arī atsauce uz jurisdikciju šajā kontekstā attiecas uz saistībām, kādām jābūt starp pusēm un valsti, kurā atrodas nolēmuma pieņēmējs. Piemēram, tiesai var būt jurisdikcija izdot nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, ja abi vecāki dzīvo šajā valstī. Līdz ar to uz šāda pamatojuma pieņemtu nolēmumu var atzīt un izpildīt.

Skatīt Konvencijas 20. un 21. pantu

Legalizēšana

110. Termins "legalizēšana" tiek lietots, lai aprakstītu noteiktus formālus juridiskos procesus. Legalizēšanas mērķis ir apliecināt paraksta autentiskumu, kapacitāti, kādā dokumenta parakstītājs ir rīkojies, kā arī, kur piemērojams, uz dokumenta esoša spiedoga vai zīmoga identitāti. Legalizēšana neattiecas uz attiecīgā dokumenta (*t. i.*, legalizētā dokumenta) saturu. Saskaņā ar 41. pantu legalizēšana vai citas tamlīdzīgas formalitātes, tostarp apliecinājuma lietojums, var nebūt nepieciešamas saskaņā ar Konvenciju veiktajos procesos⁴¹.

Skatīt Konvencijas 41. pantu

Apgrūtinājums

111. Apgrūtinājums ir juridiskas tiesības vai prasība, kas varētu būt celta pret īpašumu vai personu. Dažās valstīs prasību par apgrūtinājumu var celt pret parādnieka, kam ir uzturēšanas līdzekļu parāds, īpašumu, tostarp zemi un transportlīdzekļiem. Ja īpašums tiek pārdots, uzturēšanas līdzekļu parādu var iegūt no pārdošanas ienākumiem.

Skatīt Konvencijas 34. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 12. nodaļa

Uzturēšanas līdzekļi

112. Uzturēšanas līdzekļi ietver uzturlīdzekļus bērniem, laulātajam vai partnerim, kā arī izdevumus, kas saistīti ar bērnu vai laulātā/partnera aprūpi. Saskaņā ar Konvenciju valsts var paplašināt uzturēšanas līdzekļu saistības, ietverot uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumus, kas izriet no cita veida ģimenes attiecībām.

⁴⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 63. un 444. punktu.

⁴¹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 614. punktu.

113. Parādnieks maksā uzturēšanas līdzekļus kreditoram. Uzturēšanas līdzekļi var būt gan regulāri maksājumi, gan arī uzreiz izmaksājama summa vai īpašuma nodošana atkarībā no tiesiskā regulējuma valstī, kur nolēmums ir izdots⁴².

Skatīt Konvencijas 2. pantu

Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem

114. Saskaņā ar 30. pantu vienošanos par uzturēšanas līdzekļiem var atzīt un izpildīt, ja tā ir izpildāma kā nolēmums valstī, kurā tā ir tikusi panākta, kā arī 10. pantā noteikto pieteikumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi izpratnē termins "nolēmums" ietver arī vienošanos par uzturēšanas līdzekļiem⁴³.

115. Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem ir definēta 3. pantā kā rakstiska vienošanās par uzturēšanas līdzekļu maksājumu, ko var pārskatīt vai grozīt kompetentā iestāde un ko

- kompetentā iestāde ir oficiāli noformējusi vai reģistrējusi kā autentisku instrumentu vai
- kuras autentiskums ir apstiprināts, kas ir noslēgta, reģistrēta vai iesniegta kompetentajā iestādē.

116. Līdz ar to definīcijā ir ietverti gan autentiskie instrumenti, kas tiek izmantoti dažās valstīs, gan arī privāti noslēgtas vienošanās, kas tiek izmantotas citās valstīs. Piemēram, šķiršanās procesa laikā vecāku noslēgta vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem vai nolēmums, kas panākts mediācijas procesā starp vecākiem, var tikt uzskatīts par vienošanos par uzturēšanas līdzekļiem un ir izpildāms saskaņā ar Konvenciju, ja ir izpildīti noteiktie kritēriji.

117. Valsts var noteikt atrunu, norādot, ka tā neatzīs vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem.

Skatīt Konvencijas 3. un 30. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 7. nodaļa

Nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem

Skatīt "nolēmums"

Mantiskā stāvokļa pārbaude

118. Noteiktās situācijās Konvencija paredz valstij iespēju pielietot mantiskā stāvokļa pārbaudi, lai noskaidrotu, vai pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz juridisko palīdzību saskaņā ar Konvenciju veikta procesa ietvaros, kā arī vai šāda palīdzība pieteikuma iesniedzējam vai pusei tiks nodrošināta bez maksas. Mantiskā stāvokļa pārbaudē būtībā tiek aplūkoti pieteikuma iesniedzēja ienākumi un īpašums, kā arī citi mantiskie apstākļi, kas ietekmē pieteikuma iesniedzēja spēju segt juridiskās palīdzības izdevumus.

119. Bērna mantiskā stāvokļa pārbaude ir paredzēta 16. pantā dažu pieteikumu gadījumā, un tajā tiek aplūkoti bērna, nevis vecāka līdzekļi un mantiskie apstākļi, un šādu pārbaudi var pielietot dažās valstīs, lai noskaidrotu, vai tiks nodrošināta bezmaksas juridiskā palīdzība.

⁴² Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 65. punktu.

⁴³ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 554. punktu.

Skatīt Konvencijas 16. un 17. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 3. nodaļa

Lietas būtības pārbaude

120. Dažās situācijās Konvencija pieļauj valstij veikt lietas būtības pārbaudi, lai noskaidrotu, vai pieteikuma iesniedzējam tiks nodrošināta bezmaksas juridiskā palīdzība saskaņā ar Konvenciju notiekošā procesā. Lietas būtības pārbaudē tiek aplūkota pieteikuma būtība vai sekmīga iznākuma varbūtība, ņemot vērā tādus jautājumus kā pieteikuma tiesiskais pamatojums un vai ir ticams, ka, pamatojoties uz faktiem, pastāv varbūtība, ka tiks panākts sekmīgs iznākums. Lietas būtības pārbaudē aplūkoti jautājumi ir atkarīgi no valsts, kas veic pārbaudi.

Skatīt Konvencijas 15. panta 2. punktu un 17. panta a) apakšpunktu

Atsauce Rokasgrāmatā — 3. nodaļa

Nolēmuma grozīšana

121. Grozīšana attiecas uz nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem mainīšanu pēc tā pieņemšanas. Dažās valstīs to dēvē par izmaiņu pieteikumu vai pieteikumu par nolēmuma mainīšanu. Grozījumi var attiekties uz uzturēšanas līdzekļu apmēru, maksāšanas biežumu vai citu nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem nosacījumu. Saskaņā ar Konvenciju termins "grozīšana" ietver arī jauna nolēmuma pieņemšanu, ja saņēmējas valsts tiesiskais regulējums neparedz ārvalstīs izdota nolēmuma grozīšanas kārtību un pieļauj vienīgi jauna nolēmuma pieņemšanu⁴⁴. Pieteikumu par grozījumu var ierosināt vai nu kreditors saskaņā ar 10. panta 1. punkta e) vai f) apakšpunktu, vai arī parādnieks saskaņā ar 10. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu.

Skatīt Konvencijas 10. un 18. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 11. nodaļa

Pastāvīgais birojs / Hāgas Starptautisko privāttiesību konference

122. Hāgas Starptautisko privāttiesību konference (turpmāk — "Hāgas Konference") ir starptautiska starpvaldību organizācija, kas izstrādā un apkalpo daudzpusējus tiesību instrumentus, sekmējot starptautisku tiesisko un administratīvo sadarbību privāttiesību jomā, īpaši ģimenes un bērnu tiesību aizsardzības, civilprocesa un komerciesību jomās.

123. Hāgas Konferences Sekretariāts ir Pastāvīgais birojs, kas ir atbildīgs par organizācijas ikdienas darbu.

124. Saskaņā ar Konvenciju Līgumslēdzējām valstīm Pastāvīgajam birojam ir jāsniedz 57. pantā noteiktā informācija, norādot, kā Konvencijas prasības tiks izpildītas konkrētajā valstī. Tāpat Pastāvīgais birojs apkopo informāciju, tostarp statistiku un judikatūru attiecībā uz Konvencijas darbību.

Skatīt Konvencijas 54. un 57. pantu

Personas dati / personiskā informācija

125. Personas dati ir tāda personiskā informācija par personu, kas tiek apkopota, izmantota vai atklāta saskaņā ar Konvenciju veiktu procesu gaitā. Tā ietver personu identificējošas ziņas, piemēram, dzimšanas datumu, personas adresi, ienākumus un nodarbinātības informāciju, kā arī nacionālos un valsts identifikatorus kā sociālās

⁴⁴ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 264. punktu.

apdrošināšanas numurus, sociālā nodrošinājuma numurus, personiskās veselības aprūpes numurus un tamlīdzīgus numurus, kas ir personai unikāli⁴⁵.

126. Saskaņā ar Konvenciju personas datus var izmantot vienīgi tādām nolūkam, kādam tie ir iegūti vai pārsūtīti, un ir jāsauglabā datu konfidencialitāte saskaņā ar tās valsts regulējumu, kas ar informāciju rīkojas. Personas datu vai personiskās informācijas izpaušana nav pieļaujama, ja šāda izpaušana apdraudētu personas veselību, drošību vai brīvību⁴⁶.

Skatīt Konvencijas 38., 39. un 40. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 3. nodaļa

Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamo likumu

127. *Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamo likumu* ir starptautisks tiesību akts, kurā ir paredzēti vispārējie noteikumi par piemērojamo likumu, kas papildina *Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvencija par uzturēšanas līdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu*. Dažas Konvencijas dalībvalstis var būt arī Protokola parakstītājvalstis un uzturēšanas līdzekļu lietās piemēro Protokolu.

Atsauce Rokasgrāmatā — 5., 10. un 11. nodaļa

Pagaidu pasākumi

128. Pagaidu pasākumi ir paredzēti Konvencijas 6. panta 2. punkta i) apakšpunktā un 7. pantā. Tas ir process, ko valsts uzsāk, lai nodrošinātu pieteikuma par uzturēšanas līdzekļiem sekmīgu rezultātu. Piemēram, iespējams paredzēt pagaidu pasākumus, lai novērstu, ka īpašums tiek pārdots, vai novērstu, ka parādnieks pamet valsti, lai izvairītos no uzturēšanas līdzekļu lietas procesa⁴⁷.

Skatīt Konvencijas 6. un 7. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 1. un 3. nodaļa

Valsts iestāde

129. Termins "valsts iestāde" Konvencijā ir lietots divos atšķirīgos kontekstos.

130. 36. pantā valsts iestāde ir tāda publiska iestāde, kas noteiktos apstākļos kā kreditors iesniedz pieteikumu par uzturēšanas līdzekļiem. Valsts iestāde var ierosināt pieteikumu par nolēmuma atzīšanu vai atzīšanu un izpildi, vai izpildi saskaņā ar 10. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu. Tāpat tā var ierosināt pieteikumu par nolēmuma saņemšanu tādā gadījumā, ja spēkā esošu nolēmumu nevar atzīt tādu iemeslu dēļ, kas noteikti 20. panta 4. punktā⁴⁸.

131. Lai valsts iestādei būtu tiesības iesniegt pieteikumu, tai jārīkojas kreditora vārdā vai jāpieprasa uzturēšanas līdzekļu vietā nodrošināto pabalstu kompensācija.

132. Konvencijas 6. panta 3. punktā arī ir atsauce uz valsts iestādēm, un šajā kontekstā tās ir iestādes, kurām saskaņā ar valsts likumu ir tiesības veikt centrālās iestādes funkcijas. Valsts iestādei, kas ir atbildīga par šīm funkcijām, jābūt pakļautai valsts kompetento iestāžu uzraudzībai, un par to iesaistīšanās pakāpi Konvencijas lietās jāziņo Hāgas Konferences Pastāvīgajam birojam.

⁴⁵ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 605. punktu.

⁴⁶ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 608. punktu.

⁴⁷ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 176. punktu.

⁴⁸ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 590. punktu.

Skatīt Konvencijas 6. panta 3. punktu un 36. pantu

Ratifikācija

133. Ratifikācija ir viens no veidiem, kā valsts var pievienoties Konvencijai. Konvencijas 60. pantā noteikts tās spēkā stāšanās brīdis (trīs mēneši pēc otrā ratifikācijas instrumenta deponēšanas, pieņemšanas vai apstiprināšanas) un brīdis, kad tā stājas spēkā konkrētajā Līgumslēdzējā valstī. Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences tīmekļa vietnē ir uzskaitītas valstis, kas ir kļuvušas par Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm.

Skatīt Konvencijas 58. un 60. pantu

Atzīšana

134. Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšana ir valsts kompetentās iestādes pielietots process, lai atzītu tiesības un pienākumus attiecībā uz uzturēšanas līdzekļiem, ko noteikusi iestāde izcelsmes valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, un ar to nolēmumam tiek piešķirts likuma spēks⁴⁹. Vairumā gadījumu pieteikuma iesniedzējs arī pieprasa nolēmuma izpildi, līdz ar to pieteikums tiks iesniegts gan par atzīšanu, gan izpildi. Taču pieteikuma iesniedzējs var pieprasīt tikai nolēmuma atzīšanu. Saskaņā ar 26. pantu, atzīšanas pieteikumam ir piemērojamas tādas pašas prasības kā pieteikumam par atzīšanu un izpildi, izņemot prasību par to, ka nolēmumam jābūt izpildāmam izcelsmes valstī, bet gan tikai, ka tam "jābūt spēkā" šajā valstī.

Skatīt Konvencijas 19. un 28. pantu

Atzīšana un izpilde

135. Spēkā esošu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem atzīšana un izpilde ir viens no galvenajiem saskaņā ar Konvenciju īstenojamajiem procesiem. Atzīšanas un izpildes mērķis ir nodrošināt, ka vienā valstī pieņemts nolēmums ir spēkā vai var būt izpildāms citā Līgumslēdzējā valstī⁵⁰. Ar atzīšanas un izpildes procesa palīdzību tiek novērsta nepieciešamība kreditoram saņemt jaunu nolēmumu valstī, kurā nolēmums ir izpildāms, un ļauj saņēmējam valstij izpildīt esošo nolēmumu.

Skatīt Konvencijas 19. un 28. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 7. nodaļa

Iesniedzēja centrālā iestāde un saņēmēja centrālā iestāde

136. Iesniedzēja centrālā iestāde ir centrālā iestāde valstī, kurā tiek ierosināts pieteikums vai pieprasījums. Centrālā iestāde pārsūta pieteikumu saņēmējai centrālajai iestādei, kas pieteikumu apstrādā un nosūta to noformēšanai kompetentajai iestādei. Centrālās iestādes pienākumi ir noteikti Konvencijas 7. pantā.

Skatīt Konvencijas 7. pantu

Iesniedzēja valsts un saņēmēja valsts

137. Pieteikuma **iesniedzēja valsts** ir valsts, kurā dzīvo pieteikuma iesniedzējs un kur tiek ierosināts pieteikums vai pieprasījums saskaņā ar Konvenciju. Pieteikuma **saņēmēja valsts** ir valsts, kurai tiek pieprasīts apstrādāt pieteikumu vai pieprasījumu. Parasti tā ir valsts, kurā dzīvo atbildētājs⁵¹.

⁴⁹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 429. punktu.

⁵⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 490. punktu.

⁵¹ Termini "saņēmēja valsts" un "iesniedzēja valsts" Konvencijā vai Paskaidrojošajā ziņojumā nav definēti. Skatīt Paskaidrojošā ziņojuma 64. punktu. Konvencijas 9. pants ietver dzīvesvietas definīciju vienīgi šā panta izpratnē. Skatīt Paskaidrojošā ziņojuma 228. punktu.

Skatīt Konvencijas 10. un 12. pantu

Atruna

138. Atruna ir Līgumslēdzējas valsts oficiāls paziņojums, kas iespējams noteiktos apstākļos saskaņā ar Konvenciju, precizējot, ka Konvencijas piemērojamība valstī tiek kaut kādā veidā ierobežota Piemēram, valsts var noteikt atrunu, norādot, ka tā neatzīs un neizpildīs vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem. Atrunu kārtība ir noteikta 62. pantā. Konkrētās valsts profilā būs norādītas šīs valsts paziņotās atrunas. Visu valsts paziņoto atrunu pilnīgs teksts atrodams Hāgas Konvencijas tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

Skatīt Konvencijas 62. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 3. nodaļa

Atbildētājs

139. Atbildētājs ir persona, kura atbild vai reaģē uz pieteikumu vai pārsūdzību saskaņā ar Konvenciju. Gan kreditors, gan parādnieks var būt atbildētājs.

Skatīt Konvencijas 11., 23. un 24. pantu

Īpašie pasākumi

140. Īpašie pasākumi ir noteikti administratīvās sadarbības pienākumi, kas ir uzskaitīti 7. pantā un var būt vienas centrālās iestādes lūguma citai centrālajai iestādei priekšmets. Lūgums tiek iesniegts atsevišķi no pieteikuma par atzīšanu, atzīšanu un izpildi, saņemšanu, izpildi vai grozīšanu. Īpašie pasākumi, ko var pieprasīt, ietver palīdzību attiecībā uz:

- parādnieka vai kreditora atrašanās vietas noskaidrošanu;
- informācijas iegūšanu par parādnieka vai kreditora ienākumiem un finanšu stāvokli, tostarp informāciju par īpašumu;
- bērna izcelšanās noteikšanu;
- dokumentu vai pierādījumu iegūšanu;
- dokumentu paziņošanu;
- provizorisko vai pagaidu pasākumu noteikšanu.

Skatīt Konvencijas 7. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 1. un 3. nodaļa

Valsts

Skatīt terminu "Līgumslēdzēja valsts"

Izcelsmes valsts

141. Šis termins apzīmē valsti, kurā ir pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem. Izcelsmes valsts var būt vai nebūt tā valsts, kurā vai nu pieteikuma iesniedzējs, vai atbildētājs šobrīd dzīvo. Ir būtiski zināt, kura ir izcelsmes valsts, lai noskaidrotu, piemēram, kurai kompetentajam iestādei ir jānoformē izpildāmības paziņojums pieteikuma par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi gadījumā. Izcelsmes valsti mēdz arī saukt par izdevējvalsti.

142. Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem gadījumā izcelsmes valsts, visticamāk, būs valsts, kurā vienošanās ir noslēgta vai noformēta.

Skatīt Konvencijas 11., 20., 25. un 30. pantu

Izpildāmības paziņojums

143. Šāds dokuments ir nepieciešams pieteikumos par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi saskaņā ar Konvenciju, lai noteiktu, ka nolēmums ir izpildāms valstī, kurā tas ir izdots (izcelsmes valstī). Dažās valstīs izpildāmības paziņojums var būt kompetentas iestādes izdots dokuments, kam ir "likuma spēks", proti, tas ir izpildāms šajā valstī. Izpildāmības paziņojums atšķiras no izpildāmības pasludināšanas, kas ir viens no mehānismiem, ko iespējams pielietot dažās valstīs, lai atzītu vai atzītu un izpildītu nolēmumu⁵².

Skatīt Konvencijas 23. panta 2. punktu un 25. panta 1. punkta b) apakšpunktu

Atsauce Rokasgrāmatā — 7. nodaļa

Paziņojums par atbilstīgu paziņošanu

144. Šādu dokumentu ir nepieciešams iekļaut pieteikumā par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi saskaņā ar Konvenciju, ja atbildētājs (bieži — parādnieks) nav ieradies vai nebija pārstāvēts procesā izcelsmes valstī. Tas apliecina, ka atbildētājam ir ticis paziņots par procesu, kā rezultātā tiek pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, un tam ir bijusi dota iespēja tikt uzklautam, vai arī ka atbildētājam ir ticis paziņots un bijusi dota iespēja apstrīdēt vai pārsūdzēt nolēmumu gan faktiski, gan juridiski apsvērumu dēļ ("uz faktiska un juridiska pamatojuma").

Skatīt Konvencijas 25. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 7. nodaļa

Neaizsargāta persona

145. Neaizsargāta persona saskaņā ar Konvencijas 3. pantu ir persona, kura personisko spēju traucējumu vai nepietiekamības dēļ nespēj sevi uzturēt. Konvencija attiecas uz neaizsargātām personām vienīgi tad, ja gan iesniedzēja, gan saņēmēja valsts ir sniegusi deklarāciju saskaņā ar 2. panta 3. punktu, lai paplašinātu Konvencijas piemērošanu.

Skatīt Konvencijas 2. pantu

Atsauce Rokasgrāmatā — 3. nodaļa

⁵² Dažās valstīs var pielietot tā saukto "*attestation de la force de chose jugée*" apliecinājumu, ar ko tiek noteikts, ka nolēmumam šajā valstī ir likuma spēks.

3. nodaļa — Vispārējās piemērošanas jautājumi: 2007. gada Konvencija un 2009. gada Regula

I. Nodaļas mērķis

146. Ir vairāki bieži piemēroti apsvērumi un atkārtoti uzdevumi, kas būs jāveic, apstrādājot katru ienākošo pieteikumu, tiešo pieteikumu vai lūgumu veikt īpašus pasākumus saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Pirmais un būtiskākais ir, vai uz pieteikumu vai pieprasījumu attiecas Konvencija vai Regula, un tāpēc jārisina jautājumi par katra tiesību akta darbības jomu — materiālo tiesību, ģeogrāfiskā vai laika ziņā. Lai arī Konvencijai un Regulai ir daudz kas kopīgs, tie ir atsevišķi un neatkarīgi tiesiskie režīmi, un tos attiecīgajām lietām piemēro atsevišķi saskaņā ar attiecīgo darbības jomas regulējumu, kas aprakstīts šīs nodaļas I daļā.

147. Būtībā Regula ir attiecināma uz pārrobežu uzturēšanas līdzekļu piedziņas lietām starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, savukārt Konvencija piemērojama starptautiskās lietās, kurās iesaistīta Eiropas Savienības dalībvalsts un valsts ārpus Eiropas Savienības, kas ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts. Taču Konvencija būs piemērojama starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm, kas neietilpst Eiropas Savienībā, tikai tad, kad Eiropas Savienība būs pievienojusies Konvencijai un Konvencija būs stājusies spēkā Eiropas Savienībā⁵³. Ir paredzams, ka Eiropas Savienība Konvencijai pievienosies 2014. gadā (skatīt arī II.C sadaļu turpmāk). Ārpus Eiropas Savienības Konvencija būs spēkā vienīgi starp Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm.

148. Jāpiebilst, ka Eiropas Savienībā Regulas jurisdikcijas noteikumi un piemērojamo tiesību aktu noteikumi (saistoši dalībvalstīm ar Hāgas 2007. gada Protokolu) būs vispārpiemērojami visām lietām, kas ietilpst Regulas priekšmeta un laika darbības jomā, proti, ietverot lietas no visām valstīm, kas nav Eiropas Savienības valstis. Plašāka informācija par Regulas jurisdikcijas noteikumiem un Hāgas 2007. gada Protokolu (kas Regulas 15. pantā ir iekļauta ar norādi) sniegta attiecīgi 4. un 5. pantā.

149. Ja pieteikums vai pieprasījums neietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā, tad šajā rokasgrāmatā izklāstītās procedūras tam nebūs piemērojamas. Taču, iespējams, būs piemērojami starptautiskie tiesību akti, kas attiecas uz starptautisko uzturēšanas līdzekļu piedziņu (skatīt I daļas I.B sadaļu turpmāk). 3. nodaļas I daļā ir aprakstīti faktori, kas tiks pielietoti, lai noskaidrotu, vai pieteikums vai tiešais pieprasījums ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā.

150. 3. nodaļas II daļā ir aplūkoti jautājumi, kas attiecas uz visām saskaņā ar Konvenciju un Regulu veiktajām procedūrām — noteikumi par saziņas valodu, dokumentu un nolēmumu tulkošanas nepieciešamība, personiskās informācijas aizsardzība, prasība par efektīvu piekļuvi procedūrām, pagaidu vai aizsardzības pasākumi un izsniegšana un pierādījumu iegūšana ārvalstīs.

⁵³ Dānija nepiedalās procesā, ar ko Eiropas Savienība pievienojas Konvencijai (skatīt 59. piezīmi turpmāk).

I daļa — 2007. gada Konvencijas un 2009. gada Regulas darbības joma

I. Vispārējās darbības jomas jautājumi, kas kopīgi 2007. gada Konvencijai un 2009. gada Regulai

A. 2007. gada Konvencija un 2009. gada Regula: nav ietekmes uz ģimenes attiecībām

151. Jāņem vērā, ka Konvencija, Regula un Protokols (plašāku informāciju par Hāgas 2007. gada Protokolu skatīt 5. nodaļā) neregulē un neietekmē pamatā esošās ģimenes, vecāku vai citas attiecības, kas varētu radīt uzturēšanas saistības. Tādu attiecību esība un būtība, kas var radīt uzturēšanas saistības, tiks noskaidrota, piemērojot tiesību aktus saskaņā ar valsts likumu (tostarp, kur piemērojams, valsts regulējumu par starptautiskajām privāttiesībām) procesos, kas šādas attiecības nosaka, vai ar tiesību aktiem, kas piemērojami lietās, kad šādas attiecības nosaka ar likuma spēku⁵⁴.

152. Regulas 22. pantā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu pieņemtā nolēmuma uzturēšanas saistību lietā atzīšana un izpilde neietver to ģimenes attiecību, vecāku un bērnu attiecību, laulības vai radniecības attiecību atzīšanu, no kurām izriet uzturēšanas saistības, kuras ir bijušas par pamatu pieņemtajam nolēmumam”.

153. Lai gan Konvencijā nav Regulas 22. pantam pielīdzināmas normas, nekas Konvencijā neliecina par pretēju pieeju. Taču Konvencijas 2. panta 4. punktā ir noteikts, ka Konvencijas noteikumi ir piemērojami bērniem “neatkarīgi no tā, vai viņu vecāki atrodas laulībā”.

154. Tomēr gan Konvencijā, gan Regulā ir paredzēti pieteikumi par uzturēšanas saistību noteikšanu, kuros var būt iekļauta vecāku noteikšana (Konvencijas 10. panta c) apakšpunkts un Regulas 56. panta c) apakšpunkts), ir noteikti pienākumi centrālajām iestādēm sniegt palīdzību, pēc nepieciešamības nosakot vecākus (Konvencijas 6. panta h) apakšpunkts un Regulas 51. panta h) apakšpunkts (skatīt I nodaļas I.B un III.B sadaļu iepriekš)).

B. Citi starptautiskie tiesību akti vai nolīgumi par uzturēšanas saistībām

155. Kompetentajām iestādēm jābūt informētām par to, ka, ja nav piemērojama ne Konvencija, ne Regula, iespējams, ir piemērojami citi starptautiskie tiesību akti vai nolīgumi par pārrobežu uzturēšanas līdzekļu piedziņu. Piemēram, agrāk ir noslēgti šādi starptautiskie tiesību akti par pārrobežu uzturēšanas līdzekļu piedziņu:

- Apvienoto Nāciju Organizācijas *Konvencija par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs, Ņujorka 1956. gada 20. jūnijs* (turpmāk — “ANO 1956. gada Konvencija”)⁵⁵
- *Hāgas 1973. gada 2. oktobra Konvencija par lēmumu atzīšanu un izpildi uzturlīdzekļu nodrošināšanas pienākumu jomā* (turpmāk — “1973. gada Konvencija”)⁵⁶

⁵⁴ Skatīt Protokola paskaidrojošo ziņojuma, 5. piezīmi iepriekš, 10. punktā, attiecībā uz gadījumiem, kad noteiktas valstis var izvēlēties piemērot Protokolu jautājumam par to, vai pastāv ģimenes attiecības, kā pagaidu priekšmetam tiesvedībā, kuras galvenais objekts ir uzturēšanas saistību noteikšana.

⁵⁵ [Valsts nosaukums] [ir] [nav] ANO 1956. gada Konvencijas dalībvalsts.

⁵⁶ [Valsts nosaukums] [ir] [nav] 1973. gada Konvencijas dalībvalsts.

- *Hāgas 1958. gada 15. aprīļa konvencija par lēmumu atzīšanu un izpildi bērnu uzturēšanas līdzekļu nodrošināšanas jomā* (turpmāk — "1958. gada Konvencija")⁵⁷

156. Kompetentās iestādes var izmantot Apvienoto Nāciju Organizācijas nolīgumu datubāzi (pieejama < <http://treaties.un.org> >), kurā atrodama informācija par ANO 1956. gada Konvencijas līgumslēdzējām valstīm, un Hāgas Konferences tīmekļa vietni, kurā atrodama informācija par 1973. gada un 1958. gada konvencijām (< www.hcch.net >, sadaļā "Conventions" ("Konvencijas") un tad attiecīgi apakšsadaļā "Convention No 23" ("Konvencija Nr. 23") un "Convention No 9" ("Konvencija Nr. 9"). ANO 1956. gada Konvencijas līgumslēdzēju valstu iecelto Nosūtošo un saņemamo aģentūru saraksts šobrīd regulāri tiek atjaunots vienīgi Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Conventions" ("Konvencijas"), tad "Convention No 38" ("Konvencija Nr. 38") un tad "1956 New York Convention" ("Ņujorkas 1956. gada konvencija").

157. Tāpat valstis, iespējams, ir noslēgušas citus starptautiskus, reģionālus vai divpusējus nolīgumus par pārrobežu uzturēšanas līdzekļu piedziņu, un informācija par šādu nolīgumu esību ir meklējama valsts uzturēšanas līdzekļu iestādēs.

II. 2007. gada Konvencijas darbības joma

A. *Pārskats: Konvencijas materiālo tiesību darbības joma*

158. Konvencijas materiālo tiesību vai priekšmeta darbības jomas izpratne ir ārkārtīgi būtiska, noskaidrojot Konvencijas piemērošanas apjomu attiecībā uz pieteikumiem vai pieprasījumiem par uzturēšanas līdzekļiem (pieteikums vai pieprasījums par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi, izpildi, saņemšanu vai grozīšanu). Konvenciju nav paredzēts piemērot visa veida pieteikumiem vai pieprasījumiem par uzturēšanas līdzekļiem gadījumos, kad puses dzīvo dažādās valstīs, turklāt ne visi Konvencijas noteikumi automātiski piemērojami visiem pieteikumiem vai pieprasījumiem, kas veikti saskaņā ar šo Konvenciju.

159. Pretēji Regulai Konvencija ļauj visām Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm paplašināt vai ierobežot darbības jomas noteikumus, sniedzot deklarāciju vai veicot atrunu (2. panta 2. punkts un 2. panta 3. punkts).

160. Tādējādi ir būtiski vispirms noskaidrot, vai ir piemērojamas Konvencijas nodaļas, kas attiecas uz centrālās iestādes administratīvās sadarbības pienākumiem un funkcijām, tostarp juridiskās palīdzības sniegšanu, un noteikumi par pieteikumu saturu un pārsūtīšanu. Minētie pienākumi ir aprakstīti Konvencijas II un III nodaļā.

161. Sākot ar 2. pantu, tiek aprakstīta Konvencijas materiālo tiesību darbības joma un tas, vai uz konkrēto pieteikumu attiecas II un III nodaļa. 2. pantā ir noteikti uzturēšanas saistību veidi, kas ietilpst Konvencijas darbības jomā, kā arī apmērs, kādā darbības jomu var paplašināt vai ierobežot vai nu ar Līgumslēdzējas valsts deklarāciju, vai ar Līgumslēdzējas valsts atrunu.

162. Deklarācijas un atrunas, kuras, iespējams, tiks sniegtas Eiropas Savienībā pēc tam, kad tā pievienojas Konvencijai, ir aprakstītas II.C sadaļā turpmāk.

⁵⁷ [Valsts nosaukums] [ir] [nav] 1958. gada Konvencijas dalībvalsts.

B. Galvenā materiālo tiesību piemērojamība – uzturēšanas saistības

163. Konvencija pamatā attiecas uz bērnu un laulātā uzturēšanas saistībām, kā aprakstīts turpmāk.

1. Uzturlīdzekļi bērniem

164. Visplašāk Konvencija ir piemērojama attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem. Visas Konvencijas nodaļas piemērojamas visām **uzturēšanas** saistībām attiecībā uz bērniem, ja:

- uzturēšanas saistības izriet no vecāku-bērnu attiecībām,
- bērns ir jaunāks par 21 gadu.

Uzturēšanas līdzekļi ietver uzturlīdzekļus bērniem, laulātajam vai partnerim, kā arī izdevumus, kas saistīti ar bērnu vai laulātā/partnera aprūpi. Saskaņā ar Konvenciju valsts var paplašināt uzturēšanas līdzekļu saistības, ietverot uzturēšanas līdzekļus, kas izriet no cita veida ģimenes attiecībām.

165. Līgumslēdzējas valstis var vai nu paplašināt, vai ierobežot šo sākotnējo darbības jomu, izmantojot deklarācijas vai atrunas, kā aprakstīts turpmāk 3. sadaļā.

2. Laulātā uzturēšanas līdzekļi

166. Konvencijas piemērošana laulātā uzturēšanas saistībām nav tik plaša kā attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem.

167. Konvencija pilnībā, tostarp II un III daļas noteikumi, vienmēr ir piemērojami pieteikumam par atzīšanu, atzīšanu un izpildi vai izpildi, ja prasība par laulātā uzturēšanas līdzekļiem ir veikta kopā ar prasību par uzturlīdzekļiem bērniem vai kā daļa no tā iepriekš aprakstītajā kontekstā⁵⁸. Tāpēc šādi pieteikumi tiek iesniegti ar centrālo iestāžu starpniecību abās valstīs, un ir piemērojami visi Konvencijas noteikumi attiecībā uz centrālajām iestādēm, piemēram, pienākumi sniegt precizējumus un pārsūtīt nolēmumus valsts kompetentajai iestādei.

168. Taču, ja pieteikums ir tikai par laulātā uzturēšanas līdzekļiem, tad pieteikumam nav piemērojami II un III nodaļas noteikumi, izņemot, ja valsts ar deklarāciju ir paplašinājusi visas Konvencijas piemērošanu laulātā uzturēšanas līdzekļiem. Tas nozīmē, ka pieprasījums vai pieteikums netiks veikts ar centrālo iestāžu starpniecību, bet gan iesniegts tieši otras valsts kompetentajā iestādē. Tos sauc par tiešiem pieprasījumiem kompetentajā iestādē (skatīt 1. nodaļas III.C sadaļu iepriekš). Tā kā nav iesaistītas centrālās iestādes, Konvencijas noteikumi, kas attiecas uz to darbību, nav piemērojami, taču ir citi noteikumi, kas ir piemērojami tiešajiem pieteikumiem kompetentajām iestādēm. Visi Konvencijas panti, izņemot II un III nodaļā ietvertos pantus, vienmēr ir piemērojami nolēmumiem, kas attiecas tikai uz laulāto uzturēšanas līdzekļiem.

169. Līgumslēdzēja valsts var paplašināt centrālās iestādes iesaistīšanos, ietverot visas laulāto uzturēšanas līdzekļu lietas, kā aprakstīts nākamajā sadaļā.

⁵⁸ Konvencijā attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem tiek lietots formulējums "veikts kopā ar prasību". Tas katrā ziņā nenozīmē, ka prasībai par laulātā uzturēšanas līdzekļiem jābūt ietvertai tajā pašā nolēmumā, taču tai ir jābūt saistītai ar prasību par uzturlīdzekļiem bērniem. Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 47. punktu.

3. Atrunas un deklarācijas

170. Līgumslēdzēju valstu kompetence ierobežot vai paplašināt Konvencijas piemērošanu ir noteikta 2. pantā.

a) Uzturlīdzekļi bērniem — bērna vecums

171. Līgumslēdzēja valsts saskaņā ar Konvenciju var noteikt **atrunu**, ierobežojot Konvencijas piemērošanu bērniem vecumā līdz 18 gadiem. Tāpat Līgumslēdzēja valsts var paplašināt Konvencijas (vai kādas tās daļas) piemērošanu bērniem, kas ir vecāki par 21 gadu.

Atruna ir Līgumslēdzējas valsts oficiāls paziņojums, kas iespējams noteiktos apstākļos saskaņā ar Konvenciju, precizējot, ka Konvencijas piemērojamība valstī tiek kaut kādā veidā ierobežota. Atrunu jautājums ir iztirzāts Konvencijas 62. pantā.

b) Laulātā uzturēšanas līdzekļi

172. Līgumslēdzēja valsts var veikt deklarāciju, lai paplašinātu Konvencijas II un III daļas piemērošanu dažiem vai visiem pieteikumiem, kas saistīti ar uzturēšanas līdzekļiem laulātajiem. Tas būtībā nozīmē, ka centrālās iestādes pienākumi, tostarp īpašo pasākumu pieprasījumu sagatavošana vai atbildēšana uz tiem, kā arī noteikumi par dažiem vai visiem pieteikumiem attieksies uz visām laulāto uzturēšanas saistībām un prasībām.

c) Citi ģimenes uzturēšanas līdzekļu veidi

173. Konvencija ļauj Līgumslēdzējām valstīm sniegt **deklarāciju**, paplašinot Konvencijas (vai kādas tās daļas) piemērošanu citiem uzturēšanas līdzekļu veidiem, kas izriet no ģimenes attiecībām. Tāpēc Līgumslēdzēja valsts var paplašināt Konvencijas piemērošanu uzturēšanas līdzekļiem, kas rodas radniecības vai citu ģimenes attiecību situācijās. Tāpat Līgumslēdzēja valsts var paplašināt Konvencijas piemērošanu uzturēšanas līdzekļiem neaizsargātām personām, kā tas ir noteikts Konvencijā.

Deklarācija ir Līgumslēdzējas valsts veikts oficiāls paziņojums attiecībā uz noteiktiem Konvencijas pantiem vai prasībām. Deklarāciju jautājums ir iztirzāts Konvencijas 63. pantā.

d) Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem

174. Līgumslēdzēja valsts saskaņā ar Konvenciju var veikt atrunu, norādot, ka tā neatzīs un neizpildīs **vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem**. Ja ir veikta šāda atruna, tad šajā valstī var atzīt un izpildīt tikai nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem, kā definēts Konvencijā. Tāpat valsts var sniegt deklarāciju, nosakot, ka vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi var veikt vienīgi ar tās centrālās iestādes starpniecību. Skatīt Konvencijas 19. panta 4. punktu un 30. panta 7. punktu

Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem ir definēta 3. pantā kā rakstiska vienošanās par uzturēšanas līdzekļu maksāšanu, ko kompetentā iestāde ir oficiāli sagatavojusi vai reģistrējusi kā publisku aktu vai kuru kompetentā iestāde ir apliecinājusi, vai kas ir noslēgta, reģistrēta vai iesniegta kompetentajā iestādē un kuru kompetentā iestāde var pārskatīt vai grozīt.

4. Atrunu iedarbība, ierobežojot Konvencijas piemērošanu

175. Kā aprakstīts iepriekš, Līgumslēdzēja valsts saskaņā ar Konvenciju var veikt atrunu, ar ko ierobežo Konvencijas piemērošanu. Saskaņā ar 2. panta 2. punktu Līgumslēdzēja valsts var ierobežot Konvencijas piemērošanu uzturlīdzekļiem bērniem, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu. Tas nozīmē, ka šajā valstī Konvencija nebūs piemērojama pieteikumiem, kas attiecas uz uzturlīdzekļiem bērniem, kas ir sasnieguši 18 gadu vecumu.

176. Ja Līgumslēdzēja valsts ir veikusi atrunu, ar ko valstī ierobežo Konvencijas piemērošanu personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, tā nevar pieprasīt citām

valstīm apstrādāt pieteikumus par bērniem, kuri ir 18 gadus veci vai vecāki (2. panta 2. punkts un 62. panta 4. punkts).

177. Informācija atrodama Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības"), kur norādīts, vai Līgumslēdzēja valsts ir veikusi atrunas, kas ierobežo Konvencijas piemērošanu.

5. Deklarāciju iedarbība, paplašinot Konvencijas piemērošanu

178. Lai Konvencijas paplašinātā darbības joma būtu piemērojama gan saņēmējā valstī, gan arī iesniedzējā valstī, ir būtiski, lai Konvencijas paplašinātā piemērošana "sagrīt" abās valstīs. Tas nenozīmē, ka visam paplašinājumam, bet gan tikai atbilstošajai daļai ir jābūt vienādai abās valstīs.

179. Piemēram, ja Līgumslēdzēja valsts A (iesniedzēja valsts) ir paplašinājusi visu Konvencijas pantu, tostarp II un III nodaļas, piemērošanu, ietverot lietas, kas attiecas uz uzturēšanas līdzekļiem nenodrošinātām personām, tas neuzliek nekādu pienākumu Līgumslēdzējai valstij B (saņēmējai valstij) pieņemt pieteikumu par neaizsargātas personas uzturēšanas saistību noteikšanu, izņemot, ja arī valsts B ar **deklarāciju** paplašina Konvencijas piemērošanu, ietverot neaizsargātu personu uzturēšanas līdzekļus, un ir paplašinājusi II un III nodaļas tvērumu, ietverot pieteikumu par neaizsargātu personu uzturēšanas līdzekļu saņemšanu. Šajā piemērā valsts A un valsts B deklarācijas var nebūt identiskas, taču tās "sagrīt" attiecībā uz pieteikumiem par neaizsargātu personu uzturēšanas līdzekļu saņemšanu, tā kā abas valstis ir paplašinājušas Konvencijas piemērošanu saņemšanas pieteikumiem.

Deklarācija ir Līgumslēdzējas valsts veikts oficiāls paziņojums attiecībā uz noteiktiem Konvencijas pantiem vai prasībām.

180. Informācija par to, vai Līgumslēdzēja valsts ir sniegusi kādas deklarācijas, ar ko paplašina Konvencijas piemērošanu, ir pieejama Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

6. Situāciju piemēri

1. piemērs

181. Persona K dzīvo valstī A. Viņa ir saņēmusi nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, ko izdevusi valsts A, nosakot personai L pienākumu maksāt uzturēšanas līdzekļus par diviem bērniem, kuri ir 10 un 12 gadus veci, un maksāt uzturlīdzekļus laulātajam. Persona L ir bērnu tēvs un dzīvo valstī B. Persona K vēlas, lai nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem tiktu atzīts un izpildīts valstī B. Gan valsts A, gan valsts B ir Konvencijas Līgumslēdzējas valstis.

Vai Konvencija ir piemērojama?

182. Konvencija šajā lietā ir piemērojama. Bērni ir jaunāki par 21 gadu, un lieta attiecas uz bērnu uzturlīdzekļiem, kas izriet no vecāku/bērnu attiecībām. Tā kā pieprasījums par uzturlīdzekļu laulātajam atzīšanu un izpildi ir ietverts prasībā par uzturlīdzekļiem bērniem, arī uz šo prasību attiecas visi Konvencijas noteikumi.

2. piemērs

183. Persona M dzīvo valstī A, un viņa ir saņēmusi nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, kas izdots valstī A un ar ko paredz uzturlīdzekļus vienam bērnam, kas šobrīd ir 20 gadus vecs. Persona M vēlas, lai nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem tiktu izpildīts attiecībā uz bērna tēvu, kurš šobrīd dzīvo valstī B. Gan valsts A, gan valsts B ir Konvencijas Līgumslēdzējas valstis.

Vai Konvencija ir piemērojama?

184. Tā kā lieta attiecas uz bērnu uzturlīdzekļiem, kas izriet no vecāku/bērnu attiecībām, Konvencija ir piemērojama, ja vien valsts A vai valsts B nav veikusi atrunu, ar ko Konvencijas piemērošana tiek ierobežota, ietverot lietas par bērniem, kuri nav sasnieguši 18 gadu vecumu. Ja šādu atrunu ir veikusi vai nu valsts A, vai valsts B, Konvencija šajā lietā nav piemērojama.

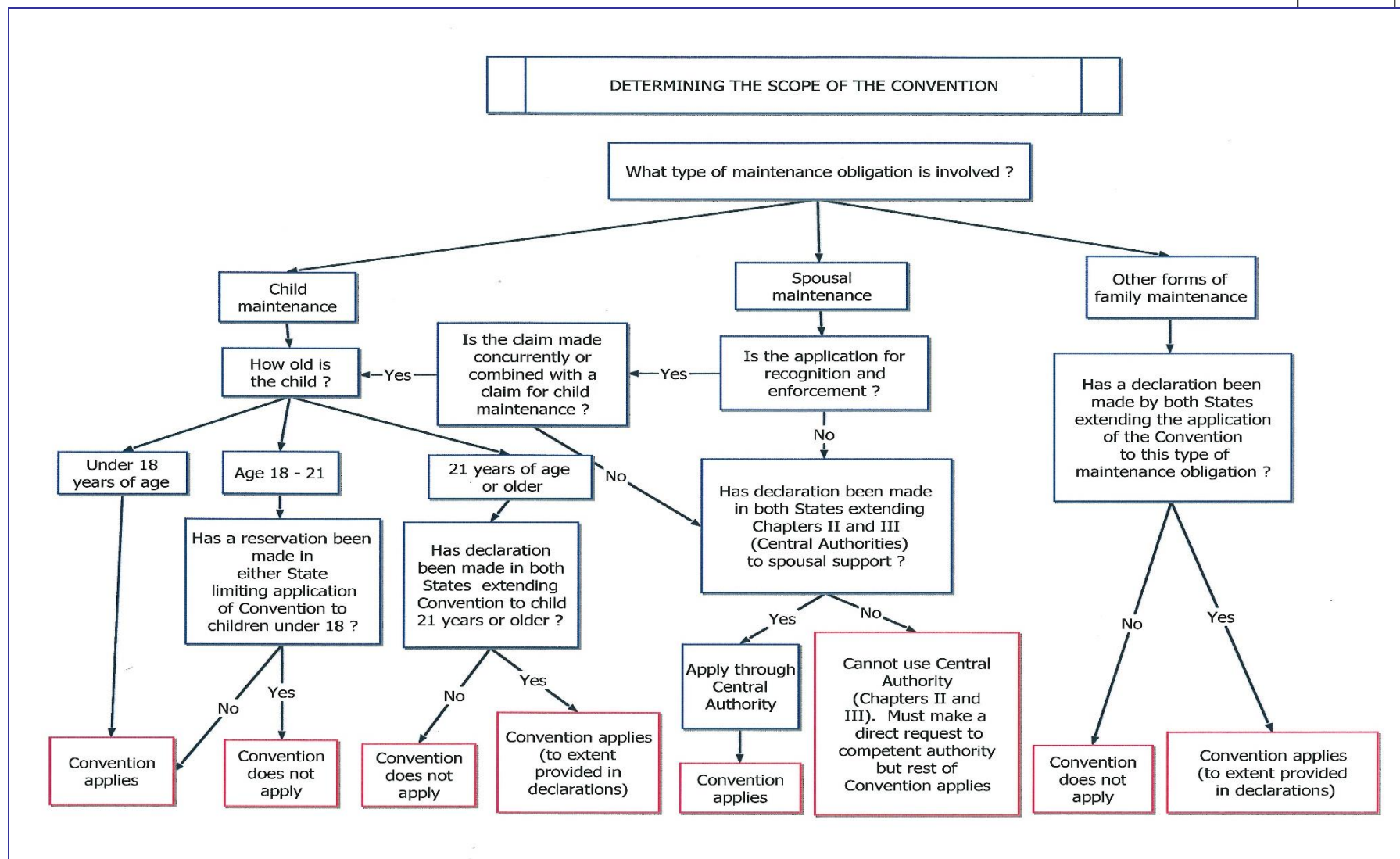
3. piemērs

185. Persona N dzīvo valstī A un vēlas saņemt nolēmumu par uzturlīdzekļiem bērnam, kurš ir 6 mēnešus vecs, un par laulātā uzturēšanas līdzekļiem sev. Bērna tēvs, viņas bijušais vīrs, dzīvo valstī B. Gan valsts A, gan valsts B ir Konvencijas Līgumslēdzējas valstis.

Vai Konvencija ir piemērojama?

186. Konvencija būs piemērojama pieteikumam par nolēmumu par uzturlīdzekļiem bērnam saņemšanu. Taču persona N nevar izmantot centrālās iestādes pakalpojumus un nevar piemērot noteikumus, kas attiecas uz pieteikumiem, kas iesniegti saskaņā ar Konvenciju, lai *saņemtu* nolēmumu par uzturlīdzekļiem laulātajam, ja vien gan valsts A, gan valsts B nav paplašinājusi Konvencijas II un III nodaļas piemērošanu laulātā uzturēšanas saistībām vai precīzāk — laulātā uzturēšanas saistību noteikšanai.

187. Nākamajā lapā sniegtā diagramma (2. attēls) parāda, kā piemērot Konvencijas darbības jomas noteikumus, lai noskaidrotu, vai Konvencija vai kāda tās daļa ir piemērojama noteiktām uzturēšanas saistībām.

2. attēls: Noskaidrošana, vai pieteikums ietilpst Konvencijas materiālo tiesību darbības jomā

C. Eiropas Savienības deklarācijas un atrunas, kas attiecas uz Konvencijas materiālo tiesību darbības jomu

188. Saskaņā ar Konvencijas 59. pantu Reģionālās ekonomiskās integrācijas organizācijas (REIO), kā Eiropas Savienība, var pievienoties Konvencijai. Ir paredzams, ka Eiropas Savienība Konvencijai pievienosies 2014. gadā (Eiropas Savienība Konvenciju parakstīja 2011. gada 6. aprīlī).

189. Informācija par Eiropas Savienības un Konvencijas statusu ir pieejama Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Conventions" ("Konvencijas"), tad "Convention No 38" ("Konvencija Nr. 38"), "Status table" ("Statusu tabula"), vai arī sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / Uzturēšanas saistības"). Turpmāk ir sniegta informācija par Eiropas Savienības veiktajām deklarācijām un atrunām attiecībā uz Konvenciju, kas būs spēkā, kad Eiropas Savienībā būs piemērojama Konvencija⁵⁹.

1. Uzturlīdzekļi bērniem — bērna vecums

190. Eiropas Savienība saskaņā ar Konvenciju neveiks atrunu, ar ko Konvencijas piemērošanu ierobežo bērniem līdz 18 gadu vecumam, un arī nepaplašinās Konvencijas piemērošanu bērniem, kuri ir vecāki par 21 gadu (2. panta 2. punkts). Tādējādi būs piemērojama Konvencijas pamata darbības joma, ietverot uzturēšanas saistības par bērniem līdz 21 gada vecumam.

2. Laulātā uzturēšanas līdzekļi

191. Eiropas Savienība sniegs deklarāciju, ar ko Konvencijas II un III daļas tvērums tiek paplašināts, ietverot laulātā uzturēšanas līdzekļus (saskaņā ar 2. panta 3. punktu). Tas būtībā nozīmē, ka centrālās iestādes pienākumi, tostarp lūgumu veikt īpašos pasākumus sagatavošana vai atbildēšana uz tiem, kā arī noteikumi par pieteikumiem attieksies uz visām laulāto uzturēšanas saistībām un prasībām.

3. Citi ģimenes uzturēšanas līdzekļu veidi

192. Eiropas Savienība veic vienpusēju deklarāciju, ka tā pēc vairākiem gadiem apsvērs Konvencijas tvēruma paplašināšanu, lai ietvertu arī citus uzturēšanas saistību veidus, kas izriet no ģimenes attiecībām (2. panta 3. punkts). Tādējādi Eiropas Savienība nākotnē varētu paplašināt Konvencijas piemērošanu, ietverot uzturēšanas līdzekļus, kas izriet no radniecības vai citām ģimenes attiecībām, taču neveiks šādu deklarāciju Konvencijas apstiprināšanas brīdī.

4. Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem

193. Eiropas Savienība neveiks atrunu saskaņā ar Konvenciju par to, ka tā neatzīs un neizpildīs vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem (30. panta 8. punkts). Tāpat Eiropas Savienība nesniegs deklarāciju saskaņā ar Konvenciju par to, ka visi pieteikumi par vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi jāiesniedz vienīgi centrālajās iestādēs (30. panta 7. punkts).

⁵⁹ Skatīt Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES (2011. gada 9. jūnijs) par to, lai Eiropas Savienības vārdā apstiprinātu Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvenciju par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu (publicēts Oficiālajā Vēstnesī L 192, 22/07/2011, 39.–50. lpp.).

D. Konvencijas darbības joma ģeogrāfiskā un laika ziņā

1. Vispārīgie un spēkā stāšanās noteikumi

194. Konvencija būs piemērojama vienīgi starp valstīm, kas ir kļuvušas par Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm, nākamā mēneša pirmajā dienā pēc trīs mēnešu laikposma beigām, kopš valsts ir deponējusi Konvencijas ratifikācijas, pieņemšanas vai apstiprināšanas tiesību aktu (60. panta 2. punkta a) apakšpunkts). Statusa tabula, kurā ir uzskaitītas visas Konvencijas Līgumslēdzējas valstis, kā arī Konvencijas spēkā stāšanās datumi šajās valstīs, atrodama Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Conventions" ("Konvencijas"), tad "Convention No 38" ("Konvencija Nr. 38"), vai arī sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / Uzturēšanas saistības").

2. Pārejas noteikumi un saskaņošana ar citiem tiesību aktiem

195. Būtiski, ka saskaņā ar Konvencijas 56. panta 3. punktu nolēmums vai vienošanās par uzturēšanas līdzekļu maksājumiem par uzturlīdzekļiem bērnam, kuru termiņš ir pirms Konvencijas spēkā stāšanās brīža starp abām Līgumslēdzējām valstīm, jāizpilda, ja tie attiecas uz uzturēšanas saistībām, kas izriet no vecāku-bērnu attiecībām, par personu, kas ir jaunāka par 21 gadu. Taču Līgumslēdzējām valstīm nav saistoši izpildīt citus uzturēšanas saistību veidus, kuru maksājumu termiņš ir pirms Konvencijas spēkā stāšanās brīža (taču tās var izvēlēties tā darīt⁶⁰, piemēram, saskaņā ar valsts likumiem vai citiem tiesību aktiem vai nolīgumiem).

196. Konvencijas 56. panta 1. punktā ir noteikts, ka Konvencija ir piemērojama centrālajās iestādēs saņemtajiem pieteikumiem (tostarp lūgumiem veikt īpašus pasākumus saskaņā ar 7. pantu) un tiešajiem atzīšanas un izpildes pieprasījumiem, ko saņēmušas saņēmējas valsts kompetentās iestādes pēc tam, kad Konvencija ir stājusies spēkā starp iesniedzēju un saņēmēju valsti.

197. Konvencijas 48. un 49. pantā ir noteikta saskaņošana ar agrākiem starptautiskiem tiesību aktiem, kas attiecas uz uzturēšanas līdzekļu pārrobežo piedziņu. Konvencija aizstāj ANO 1956. gada Konvenciju, 1973. gada Konvenciju un 1958. gada Konvenciju starp Līgumslēdzējām valstīm, ciktāl to piemērošanas darbības joma starp citām Līgumslēdzējām valstīm sakrīt ar Konvencijas piemērošanas darbības jomu. Taču Konvencijas 56. panta 2. punktā ir paredzēts šā galvenā noteikuma izņēmums. Proti, ja izcelsmes valstī pieņemts nolēmums pirms Konvencijas stāšanās spēkā nevar tikt atzīts vai izpildīts saskaņā ar Konvenciju, taču to būtu iespējams atzīt vai izpildīt vai nu saskaņā ar 1973. gada Konvenciju, vai 1958. gada Konvenciju, tad lietā būs piemērojama viena no šīm pēdējām Konvencijām (ar nosacījumu, ka abas valstis ir attiecīgās Konvencijas Līgumslēdzējas valstis un tā ir bijusi spēkā brīdī, kad nolēmums ir izdots).

198. Konvencija neietekmē citus agrāk noslēgtus starptautiskos tiesību aktus, kas paredz noteikumus par lietām, ko regulē Konvencija (51. panta 1. punkts), neietekmē Reģionālo ekonomiskās integrācijas organizāciju, piemēram, Eiropas Savienības, tiesību aktu piemērošanu (ar 51. panta 4. punktu Līgumslēdzējām valstīm tiek atļauts noslēgt nolīgumus par Konvencijā neregulētajiem jautājumiem, lai uzlabotu tās darbību (51. panta 2. punkts), un neliedz piemērot spēkā esošos nolīgumus, vienošanās, starptautiskos tiesību aktus vai reciprocitātes vienošanās, kas paredz efektīvākus, plašākus un labvēlīgākus nosacījumus nekā Konvencijā ietvertos noteikumus (saskaņā ar 52. panta nosacījumiem).

⁶⁰ Dažās lietās tāda nolēmuma atzīšana, kas *sensu stricto* ir ārpus Konvencijas darbības jomas, var būt efektīvs risinājums, piemēram, ja ārvalstu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, ja tas netiek atzīts, vajadzētu pārsūtīt uz valsts tiesu, lai pieņemtu jaunu nolēmumu.

III.2009. gada Regulas darbības joma

A. Regulas materiālo tiesību darbības joma

199. Regula ir piemērojama visām uzturēšanas saistībām, kas izriet no ģimenes attiecībām, vecākiem, laulības vai radniecības (1. pants). Regulas 11. apsvērumā ir norādīts, ka Regulas izpratnē termins "uzturēšanas saistības" ir skaidrojams autonomi⁶¹. Tā kā termini "uzturēšanas saistības" un "ģimenes attiecības" Regulā nav definēti, atbildību augstākajā līmenī par to skaidrošanu vajadzētu uzņemties Eiropas Savienības Tiesai.

200. Tāpat Regulas 21. apsvērumā ir skaidrots, ka Regula nenosaka tiesību aktu, kas piemērojams, lai noteiktu ģimenes attiecības, uz kā pamata ir balstītas uzturēšanas līdzekļu saistības, tā kā tas vēl arvien ietilpst dalībvalstu tiesiskajā regulējumā, tostarp, kur piemērojams, to starptautisko privāttiesību normās⁶² (skatīt arī 1. daļas I.A sadaļu iepriekš).

201. Jāatzīmē, ka Regulas darbības jomā ietilpst "tiesu izlīgumi un publiskie akti", kas atzišanas un izpildes nolūkā apstrādājami tāpat kā nolēmumi (skatīt 48. pantu).

202. Dalībvalstīm nav iespējams veikt atrunas vai deklarācijas saistībā ar Regulas materiālo tiesību darbības jomu.

B. Regulas ģeogrāfiskā darbības joma

203. Regula ir tieši piemērojama visās parakstītājās dalībvalstīs. Regulā piedalās visas Eiropas Savienības dalībvalstis⁶³. Taču Dānija piedalīsies Regulā tikai tādā apmērā, ciktāl tās noteikumi groza regulu "Brisele I". Tas nozīmē, ka Regulas noteikumi būs piemērojami attiecībām starp dalībvalstīm un Dāniju, izņemot III nodaļu (Piemērojamie tiesību akti) un VII nodaļu (Sadarbība starp centrālajām iestādēm)⁶⁴.

204. Jāatzīmē, ka attiecībā uz piemērojama likuma režīmu saskaņā ar Regulu (III nodaļa), Apvienotajai Karalistei, tāpat kā Dānijai, nebūs saistošs Hāgas 2007. gada Protokols (plašāka informācija par Protokolu sniegta 5. nodaļā). Tādējādi šajās divās valstīs pieņemtie nolēmumi atzišanas un izpildes nolūkā būs apstrādājami atšķirīgi (skatīt 8. nodaļu).

205. Tāpat ir jāievēro, ka II nodaļā iekļautajiem jurisdikcijas noteikumiem (piemērojami visās dalībvalstīs) un III nodaļā paredzētajiem Protokola piemērojamo tiesību aktu noteikumiem (piemērojami visās dalībvalstīs, izņemot Apvienoto Karalisti un Dāniju) piemīt *erga omnes* raksturs, līdz ar to kompetentās iestādes šos noteikumus piemēros vienādi visām starptautiskajām lietām, kas ietilpst Regulas darbības jomā, nevis tikai lietām, kas saistītas ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm vai ir no tām.

⁶¹ Taču, tā kā Regula groza regulu "Brisele I", aizstājot tās noteikumus, kas piemērojami lietām, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām, ieteicams ievērot judikatūru, kurā ir aplūkoti jautājumi, ko saskaņā ar regulu "Brisele I" pēc būtības varētu uzskatīt par "uzturēšanas saistībām". Piemēram, skatīt EST lietu *Van den Boogaard v. Laumen*, 1997. gada 27. februāris, lietas Nr. C-220/95, ECR I-01147.

⁶² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁶³ Apvienotā Karaliste neiesaistījās Regulas pieņemšanā, taču vēlāk ar 2009. gada 15. janvāra vēstuli Padomei un Komisijai izteica nodomu Regulu pieņemt. Komisija 2009. gada 8. jūnijā pieņēma Apvienotās Karalistes dalību Regulā (skatīt OV L 149/73, 12.6.2009.). Ar 2009. gada 14. janvāra vēstuli Dānija paziņoja Komisijai par savu lēmumu Regulu ieviest ierobežotā apmērā (skatīt OV L 149/80 12.6.2009.).

⁶⁴ *Turpat*. Tāpat Regulas IV nodaļas 2. panta noteikumi Dānijā būs piemērojami tikai tādā apmērā, ciktāl tie attiecas uz spriedumu jurisdikciju, atzišanu, izpildāmību un izpildi, un uz tiesu pieejamību.

C. Regulas darbības joma laika ziņā

1. Spēkā stāšanās un pārejas noteikumi

206. Regula ir piemērojama Eiropas Savienībā, sākot ar 2011. gada 18. jūniju⁶⁵.

207. Regulas 75. panta 1. punktā ir noteikts, ka Regula būs piemērojama "vienīgi tādai uzsāktai tiesvedībai, tādiem apstiprinātiem vai noslēgtiem tiesas izlīgumiem un tādiem publiskiem aktiem, kas ir izdoti" pēc Regulas piemērošanas dienas.

208. Taču Regulas IV nodaļas 2. un 3. sadaļa par nolēmumu atzīšanu, izpildāmību un izpildi būs piemērojama tikai nolēmumiem, kas dalībvalstīs pieņemti pirms Regulas piemērošanas dienas, ja atzīšana un izpildāmības pasludināšana ir pieprasīta no Regulas piemērošanas dienas, un "nolēmumiem, kas pieņemti, sākot ar šīs regulas piemērošanas dienu, ja tiesvedība tika uzsākta pirms šā datuma". Šādi nolēmumi "attiecas uz regulas "Brisele I" piemērošanas jomu atzīšanas un izpildes nolūkiem" (75. panta 2. punkts)⁶⁶. Tāpat Regulā ir noteikts, ka regula "Brisele I" ir piemērojama tām tiesvedībām par atzīšanu un izpildi, kas notiek Regulas piemērošanas dienā. Šie pārejas noteikumi par nolēmumu atzīšanu un izpildi ir piemērojami, *mutatis mutandis*, apstiprinātiem vai noslēgtiem tiesas izlīgumiem un tādiem publiskiem aktiem, kas ir pieņemti dalībvalstīs.

209. Attiecībā uz citās dalībvalstīs pieņemtajiem nolēmumiem, kam piemērojama regula "Brisele I", kompetentajām iestādēm jāņem vērā regulas "Brisele I" spēkā stāšanās datums (2002. gada 1. marts) Eiropas Savienības dalībvalstīm, kas tajā datumā bija iesaistītas Regulā (Austrija, Beļģija, Vācija, Grieķija, Īrija, Somija, Francija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande, Portugāle, Spānija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste). Vairākām citām valstīm regula "Brisele I" būtu bijusi piemērojama, sākot ar 2004. gada 1. maiju (Čehijas Republikai, Igaunijai, Kiprai, Latvijai, Lietuvai, Ungārijai, Maltai, Polijai, Slovākijai un Slovēnijai) un sākot ar 2007. gada 1. janvāri (Rumānijai un Ungārijai).

210. Regulā noteikts, ka tās VII nodaļa par sadarbību starp centrālajām iestādēm būs piemērojama pieprasījumiem un pieteikumiem, ko centrālā iestāde saņēmusi no Regulas piemērošanas datuma (75. panta 3. punkts).

2. Saskaņošana ar citiem tiesību aktiem

211. Regulas 68. pants (Saistība ar citiem Kopienas instrumentiem) un 69. pants (Saistība ar spēkā esošām starptautiskām konvencijām un nolīgumiem) attiecas uz Regulas saskaņošanu ar citiem starptautiskiem tiesību aktiem.

212. Regulas 68. panta 1. punkts paredz, ka Regula groza regulu "Brisele I", aizvietojot tās noteikumus attiecībā uz lietām par uzturēšanas saistībām, uz ko attiecināmi Regulas 75. panta 2. punkta pārejas noteikumi (kā aprakstīts iepriekš III.C.1. sadaļā).

213. 68. panta 2. līdz 4. punkts attiecīgi nosaka, ka Regula: 1) uzturēšanas saistību lietās aizstāj Regulu (EK) Nr. 805/2004 (*Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 805/2004 (2004. gada 21. aprīlis) ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem*), izņemot attiecībā uz Eiropas izpildes rīkojumiem par uzturēšanas saistībām, kas izdoti kādā dalībvalstī, kurai nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols (skatīt arī 8. nodaļu); 2) neietekmē Direktīvas 2003/8/EK (*Padomes Direktīva 2003/8/EK par to, kā uzlabot tiesu pieejamību pārrobežu strīdos, nosakot kopīgus obligātus noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdos*) piemērošanu, kā tas noteikts V nodaļā par tiesu pieejamību (skatīt šīs nodaļas II daļu, II sadaļā

⁶⁵ Taču 2. panta 2. punkts, 47. panta 3. punkts, 71., 72. un 73. pants, kas galvenokārt attiecas uz Regulā paredzētajām prasībām par informāciju, kas dalībvalstīm jāsniedz, ir spēkā no 2010. gada 18. septembra (76. pants).

⁶⁶ Skatīt Kļūdas labojumu Padomes Regulai (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV L 131/26, 18.5.2011.) un Kļūdas labojumu Padomes Regulai (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV L 8/19, 12.1.2013.).

turpmāk); 3) neietekmē *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti* piemērošanu (skatīt šīs nodaļas II daļas VI sadaļā turpmāk).

214. 69. panta 1. punktā noteikts, ka Regula neskar tādu starptautisku konvenciju un divpusēju vai daudzpusēju nolīgumu piemērošanu, kuriem Regulas pieņemšanas laikā ir pievienojusies viena vai vairākas dalībvalstis (neietekmējot dalībvalstu saistības saskaņā ar EK Līguma 307. pantu attiecībā uz iepriekš noslēgtu EK dalībvalstu nolīgumu ar trešajām valstīm prioritāti). 69. panta 2. punktā noteikts, dalībvalstu savstarpējās attiecībās Regula prevalē pār citiem instrumentiem, kas attiecas uz Regulas darbības jomu un kuru līgumslēdzējas puses ir dalībvalstis.

215. Visbeidzot, 69. panta 3. punktā paredzēts 69. panta 2. punkta izņēmums, un tajā ir noteikts, ka Regula neliedz piemērot Zviedrijas, Dānijas, Somijas, Islandes un Norvēģijas 1962. gada 23. marta konvenciju par uzturlīdzekļu piedziņu tajās dalībvalstīs, kuras ir tās līgumslēdzējas puses, tā kā Konvencijā ir paredzēti labvēlīgāki nosacījumi attiecībā uz pārrobežu uzturēšanas līdzekļu piedziņu. Taču, piemērojot šo konvenciju, jāievēro Regulā (19. un 21. pantā) paredzētās atbildētāja tiesības.

IV. Citi faktori, kas attiecas uz Konvencijas un Regulas piemērojamību

216. Ir virkne apsvērumu, ko var ņemt vērā un kas ietekmē to, kā Konvencija vai Regula tiek piemērota konkrētajā situācijā. Šādi apsvērumi ir:

- vai puses dzīvo Līgumslēdzējās valstīs vai dalībvalstīs?
- vai pieteikuma iesniedzējs ir parādnieks vai kreditors?
- vai pieteikuma iesniedzējs ir saņēmis nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem?
- kur nolēmums ir ticis pieņemts?
- kur atrodas kreditora pastāvīgā dzīvesvieta?

1. Vai puses dzīvo Līgumslēdzējās valstīs vai dalībvalstīs?

217. Lai varētu piemērot Konvenciju vai Regulu, pieteikuma iesniedzējam (personai, kura iesniedz pieteikumu vai lūdz palīdzību saskaņā ar Konvenciju vai Regulu) jādzīvo Konvencijas Līgumslēdzējā valstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā šī regula ir piemērojama⁶⁷.

218. Ja pieteikuma iesniedzējs dzīvo Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī, bet atbildētājs (persona, kura uz pieteikumu atbild) nedzīvo Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī vai, ja atbildētājam, kas ir parādnieks, Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī nav īpašuma vai ienākumu, pieteikuma iesniedzējs nevarēs piemērot Konvenciju vai Regulu, lai atzītu, izpildītu, saņemtu vai grozītu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem.

219. Ja pieteikuma iesniedzējs dzīvo valstī, kas nav Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, savukārt atbildētājs/parādnieks dzīvo vai tam ir īpašums Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī, tad centrālā iestāde pieteikuma iesniedzēja valstī netiks iesaistīta, taču pieteikuma iesniedzējs var iesniegt tiešu pieteikumu atbildētāja valsts kompetentajā iestādē, lai saņemtu palīdzību⁶⁸.

220. Informāciju par to, vai valsts ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts, var noskaidrot Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Bērnu uzturlīdzekļu / uzturēšanas līdzekļu sadaļa").

⁶⁷ Jāņem vērā Regulas sašaurinātā piemērošana Dānijā. Skatīt 203. punktu iepriekš.

⁶⁸ Iegaumējiet, ka noteikumi un procesuālā kārtība lietām, ko kompetentā iestāde pieņem nepastarpināti, pamatā ir noteikti saskaņā ar spēkā esošo valsts tiesisko regulējumu. Tāpēc šajā situācijā pieteikuma iesniedzējam būtu jāsaazinās ar kompetento iestādi, lai noskaidrotu, kas nepieciešams, lai iesniegtu tiešu pieprasījumu.

2. Vai pieteikuma iesniedzējs ir parādnieks vai kreditors?

221. Pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar Konvenciju vai Regulu var būt kreditors, parādnieks vai valsts iestāde. **Kreditors** ir persona, pret kuru ir uzturēšanas līdzekļu maksāšanas pienākums vai iespējamais pienākums. **Parādnieks** ir persona, kurai ir uzturēšanas līdzekļu parāds vai iespējams uzturēšanas līdzekļu parāds. **Valsts iestāde** ir publiska iestāde, kas kreditoram uzturēšanas līdzekļu vietā ir sniegusi pabalstus vai kas rīkojas kreditora vietā vai vārdā.

Kāpēc pieteikuma iesniedzējam ir nozīme?

222. Ir būtiski noskaidrot, kas ir pieteikuma iesniedzējs, jo Konvencijas 10. pantā un Regulas 56. pantā ir noteikts, kam ir tiesības ierosināt katra veida pieteikumu.

223. **Kreditors** var ierosināt jebkuru no turpmāk uzskaitītajiem pieteikumiem:

- pieteikums par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu
- pieteikums par tāda nolēmuma izpildi, kas pieņemts vai atzīts saņēmējā valstī,
- pieteikums par nolēmuma saņemšanu, ja nav iepriekšēju nolēmumu, tostarp pēc nepieciešamības par bērna izcelsmes noteikšanu,
- pieteikums par nolēmuma saņemšanu, ja ir jau saņemts nolēmums, taču to nav iespējams atzīt vai izpildīt,
- pieteikums par tāda nolēmuma grozīšanu, ko izdevusi saņēmēja valsts vai cita valsts, kas nav saņēmēja valsts.

Kreditors ir persona, pret kuru ir uzturēšanas līdzekļu maksāšanas pienākums vai iespējamais pienākums. Kreditors var būt vecāks vai laulātais, bērns, audžuvecāki vai radnieki, vai arī citas personas, kuru aprūpē ir bērns. Dažās valstīs šo personu mēdz dēvēt par uzturēšanas līdzekļu saņēmēju, kreditoru, aizbildni vai aprūpētāju.

224. **Parādnieks** saskaņā ar Konvenciju var ierosināt vienīgi šādus pieteikumus:

- pieteikums par nolēmuma atzīšanu, lai ierobežotu vai apturētu iepriekšēja nolēmuma izpildi, vai
- pieteikums par tāda nolēmuma grozīšanu, ko izdevusi saņēmēja valsts vai cita valsts, kas nav saņēmēja valsts.

Parādnieks ir persona, kam ir uzturēšanas līdzekļu parāds vai iespējams uzturēšanas līdzekļu parāds. Parādnieks var būt vecāks vai laulātais, vai jebkura cita persona, kam saskaņā ar tiesisko regulējumu valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, ir pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus. Dažās valstīs šo personu mēdz dēvēt par uzturēšanas līdzekļu maksātāju, atbildīgo personu, vecāku, kura apgādībā bērns neatrodas vai kas nedzīvo kopā ar bērnu.

225. **Valsts iestāde** saskaņā ar Konvenciju var ierosināt vienīgi šādus pieteikumus:

- pieteikums par tāda nolēmuma izpildi, kas pieņemts vai atzīts saņēmējā valstī,
- pieteikums par citā valstī pieņemta nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu, vai
- tikai saskaņā ar Konvenciju pieteikums par nolēmuma saņemšanu vienīgi, ja spēkā esošu nolēmumu nevar atzīt saskaņā ar 20. panta 2. punktu veiktas atrunas dēļ (saskaņā ar Regulu šādas atrunas nav iespējamās).

Valsts iestāde ir tāda publiska iestāde, kas noteiktos apstākļos kā kreditors iesniedz pieteikumu par uzturēšanas līdzekļiem.

226. Līdz ar to valsts iestāde nevar, piemēram, piemērot Konvenciju vai Regulu, lai ierosinātu esoša nolēmuma grozīšanu, un parādnieks nevar piemērot Konvencijas vai Regulas procesus, lai saņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem.

227. Turklāt saskaņā ar Konvenciju un Regulu ir ierobežojumi, kas attiecas uz juridiskās palīdzības apmēru, kas sniedzama jebkura pieteikuma gadījumā kreditoram vai

parādniekam. Skatīt šīs nodaļas II daļas VII sadaļu, kurā ir aprakstīta prasība nodrošināt juridisko palīdzību.

3. Vai pieteikuma iesniedzējs ir saņēmis nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem?

228. **Nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem** ir nosacījums, kas ietverts tiesu vai administratīvas iestādes lēmumā, ar ko tiek noteikts maksāt uzturēšanas līdzekļus par pieteikuma iesniedzēju, bērnu vai citu personu, kam nepieciešami uzturēšanas līdzekļi. Nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem var būt tiesu iestādes izdots rīkojums vai administratīvas iestādes, tribunāla vai ministrijas rīkojums vai lēmums, ja šāds lēmums atbilst Konvencijas 19. pantā un Regulas 2. panta 1. punkta 1. apakšpunktā izvirzītajiem kritērijiem. "Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem" un "publisku aktu", kā noteikts Konvencijā (3. panta e) apakšpunktā) un Regulā (2. panta 1. un 3. punktā), var atzīt un izpildīt valstī, ja tie ir izpildāmi valstī, kurā tie ir noslēgti. Tāpat Regulā ir ietverta termina "tiesas izlīgums" definīcija (2. panta 1. un 2. punkts).

229. Taču saskaņā ar Konvenciju vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem nav nolēmums Konvencijas izpratnē, un uz vienošanos par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu attiecas atšķirīgi noteikumi (skatīt Konvencijas 30. pantu).

230. Turpretim Regulā ir paredzēts, ka tiesas izlīgumi un publiskie akti ir atzīstami un izpildāmi citās dalībvalstīs (ja tie ir izpildāmi izcelsmes dalībvalstī) tādā pašā veidā kā nolēmumi saskaņā ar Regulu un ka Regulas noteikumi "vajadzības gadījumā" būs piemērojami tiesas izlīgumiem un publiskiem aktiem (48. pants).

231. Ja pieteikuma iesniedzējam nav nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem, tad nepieciešams iesniegt pieteikumu par noteikšanu. Konvencijas piemērojamība pieteikumam par noteikšanu var būt atkarīga no tā, kāda veida uzturēšanas līdzekļi tiek pieprasīti, kā iztirzāts iepriekš sadaļā par Konvencijas materiālo tiesību darbības jomu.

4. Kur nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir ticis pieņemts?

232. Vieta, kur nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir pieņemts, ir būtiska, lai noskaidrotu, vai pirms tā izpildes ir nepieciešama nolēmuma atzīšana vai paziņošana par atzīstamu (skatīt 7. un 8. nodaļu par atzīšanas un izpildes procedūrām saskaņā ar Konvenciju un Regulu). Ja nolēmums ir izdots saņēmējā valstī, nav nepieciešams atzīšanas pieprasījums, un pieteikuma iesniedzējs var vienkārši pieprasīt nolēmuma izpildi.

233. Pieteikumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu nolēmumam par uzturēšanas līdzekļiem ir jābūt pieņemtam Konvencijas dalībvalstī⁶⁹ vai dalībvalstī, kurā ir piemērojama Regula.

5. Kur atrodas kreditora pastāvīgā dzīvesvieta?

234. Papildus tam, ka jānoskaidro, vai jebkura pieteikuma iesniedzējs vai atbildētājs dzīvo Līgumslēdzējās valstīs vai dalībvalstīs, arī kreditora pastāvīgās dzīvesvietas noskaidrošana ir būtisks apsvērums pieteikumos par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi / izpildāmības pasludināšanu, kā arī parādnieku ierosinātajos pieteikumos par grozījumiem. Tas ir būtiski tāpēc, ka ir spēkā īpaši noteikumi, kas attiecas uz grozīta nolēmuma jurisdikciju un atzīšanu un izpildi atkarībā no tā, kas pieteikumu ir ierosinājis un vai kreditors ir pastāvīgais iedzīvotājs valstī, kurā ticis pieņemts sākotnējais nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem.

235. Termins "pastāvīgā dzīvesvieta" Konvencijā vai Regulā nav definēts, līdz ar to tas, vai kreditors uzskatāms par kādas valsts pastāvīgo iedzīvotāju, ir atkarīgs no konkrētās

⁶⁹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 240. punktu.

lietas faktiem. Parasti pastāvīgo dzīvesvietu nosaka, ņemot vērā, piemēram, to, kur persona uztur dzīvesvietu, kur persona parasti dzīvo, strādā vai apmeklē mācību iestādī⁷⁰.

236. Ja kreditors ir pastāvīgais iedzīvotājs valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, saskaņā ar Regulas 8. pantu vai Konvencijas 18. pantu grozījumus citā valstī pieņemt nevar, un šādā gadījumā parādnieka ierosināta nolēmuma par grozījumiem atzīšanu var atteikt, ja vien nav piemērojami Konvencijas 18. pantā vai Regulas 8. pantā paredzētie izņēmumi. Šis jautājums ir plašāk aplūkots Rokasgrāmatas 4. un 11. nodaļā.

II daļa — Pieteikumu un pieprasījumu, kas iesniegti saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu, kopīgie jautājumi

237. Šajā daļā ir aplūkoti vairāki jautājumi, kas ir kopīgi visiem saskaņā ar Konvenciju vai Regulu ierosinātiem pieteikumiem, tiešajiem pieprasījumiem un lūgumiem veikt īpašus pasākumus. Kompetentajām iestādēm vispirms jānoskaidro, kurš tiesību akts konkrētajā lietā jāpiemēro, pirms atsaukties uz informāciju, kas attiecas uz pieteikumiem, tiešajiem pieprasījumiem vai lūgumiem veikt īpašus pasākumus saskaņā ar vienu no šajā nodaļā aprakstītajiem tiesību aktiem (skatīt detalizētu izklāstu par Konvencijas un Regulas darbības jomas un piemērošanas jautājumiem I daļā iepriekš).

238. Ņemot vērā Konvencijas un Regulas starptautisko raksturu, ir būtiski, ka pieteikumi un saziņa atbilst Konvencijā un Regulā izvirzītajiem noteikumiem attiecībā uz saziņas valodu un visām prasībām par dokumentu tulkošanu. Tie ir paredzēti Konvencijas 44. un 45. pantā un galvenokārt Regulas 59. un 66. pantā, kā arī 20., 28., 29. un 40. pantā.

I. Valodas prasības saskaņā ar 2007. gada Konvenciju

A. Pieteikumu un dokumentu valoda

239. Saskaņā ar Konvenciju iesniegtajiem pieteikumiem un dokumentiem, kas papildina pieteikumus (tostarp nolēmumiem), jābūt to oriģinālajā valodā. Tāpat jāietver arī pieteikuma (un saistīto dokumentu) tulkojums saņēmējas valsts oficiālajā valodā⁷¹, ja vien saņēmējas valsts kompetentā iestāde (administratīvā vai tiesu iestāde, kas pieteikumu apstrādā) nav norādījusi, ka tai tulkojums nav nepieciešams.

240. Saskaņā ar Konvenciju saņēmēja valsts var sniegt deklarāciju, nosakot, ka pieteikumos un saistītajos dokumentos izmantojama cita valoda, nevis saņēmējas valsts oficiālā valoda⁷². Ja valstī ir teritoriālās vienības (piem., provinces vai štati) un vairāk par vienu oficiālo valodu vai arī valstī ir vairākas oficiālās valodas, kas tiek izmantotas dažādās valsts teritorijas daļās, Līgumslēdzēja valsts var sniegt deklarāciju, nosakot valodu, kas lietojama katrā teritoriālajā vienībā.

241. Jāņem vērā, ka viens no būtiskiem ieguvumiem, lietojot ieteicamās veidlapas pieteikumu iesniegšanai saskaņā ar Konvenciju, ir tas, ka to izkārtojums ļauj tās aizpildīt jebkurā valodā un vienkārši izprast saturu citā valodā, mazinot tulkojuma nepieciešamību. (Ieteicamās veidlapas saskaņā ar Konvenciju ir atrodamas Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / Uzturēšanas saistības").)

⁷⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 63. un 444. punktu.

⁷¹ Ja valstī ir vairāk par vienu oficiālo valodu un ne visās tās teritorijās izmanto visas oficiālās valodas, ir būtiski noskaidrot, kura valoda tiek lietota teritorijā, uz kuru pieteikums tiks nosūtīts (44. panta 2. punkts).

⁷² [Valsts nosaukums] [sniegs] [nesniegs] [šādu deklarāciju, nosakot, ka ...].

B. Izņēmumi attiecībā uz tulkošanu

242. Dažos gadījumos iesniedzējai valstij var būt nepraktiski vai neiespējami tulkot dokumentus valodā, ko lieto vai ir noteikusi saņēmēja valsts. Piemēram, tulkošanas dienesti iesniedzējā valstī, iespējams, nenodrošina tulkošanu saņēmējas valsts valodā. Šādā gadījumā, ja pieteikums tiek iesniegts saskaņā ar III nodaļu (parasti jebkurš pieteikums, kas attiecas uz uzturlīdzekļiem bērniem vai nolēmuma par bērna un laulātā uzturēšanas līdzekļiem izpildi), saņēmēja valsts var piekrist vai nu konkrētajā gadījumā, vai arī kopumā patstāvīgi veikt tulkojumu⁷³.

243. Ja saņēmēja valsts nepiekrīt palīdzēt ar tulkojumu, tad izsniedzējai valstij ir iespēja dokumentus tulkot vai nu angļu, vai franču valodā. Pēc tam saņēmēja valsts pēc nepieciešamības var tulkot dokumentu savā valodā.

244. Piemēram, ja pieteikuma iesniedzējam iesniedzējā valstī (Norvēģijā) nav iespējams iztulkot dokumentu saņēmējas valsts valodā (spāņu valoda Meksikā), savukārt iestāde Meksikā nevar nolēmumu pārtulkot no norvēģu valodas spāņu valodā, pieteikuma iesniedzējs Norvēģijā dokumentus var pārtulkot angļu vai franču valodā. Tad tulkojumu angļu vai franču valodā var nosūtīt uz Meksiku.

245. Parasti saņēmējas valsts centrālā iestāde strādā ar minētiem izņēmumiem no Konvencijā paredzētajiem tulkošanas noteikumiem, līdz ar to tiesneši vai citas kompetentās iestādes parasti šajā posmā nav iesaistītas.

II. Valodas prasības saskaņā ar 2009. gada Regulu

A. Regulas vispārējās prasības par pieteikumu un dokumentu valodu (59. un 66. pants)

246. Regulā (59. panta 1. punktā) paredzēts, ka iesniedzēja iestāde noformē pieprasījumus vai pieteikumus saņēmējas valsts oficiālajā valodā vai attiecīgās vietas oficiālajā valodā, kurā atrodas attiecīgā centrālā iestāde, vai arī kādā citā Eiropas Savienības oficiālā valodā, ko saņēmēja dalībvalsts ir paziņojusi kā pieņemamu, izņemot gadījumu, kad tā nolemj nodrošināt tulkojumu pati⁷⁴.

247. Regulas 59. panta 2. punktā precizēts, ka dokumentus, kas pievienoti pieteikuma veidlapai, *netulko*, izņemot gadījumus, kad tulkojums ir vajadzīgs, lai sniegtu lūgto palīdzību. Šajā punktā ir arī norādīts, ka tas tiek īstenots, neskarot Regulā ietvertās detalizētās tulkošanas un norakstu veikšanas prasības (aprakstītas turpmāk), kas var būt piemērojamas procesā, kā noteikts Regulas 20. pantā (Dokumenti izpildei), 28. pantā (Procesuālā kārtība pieteikumiem par izpildāmību) un 40. pantā (Atsauce uz atzītu nolēmumu).

248. Regulas 66. pants ir papildnoteikums par tulkošanas prasībām, kurā precizēts, ka tiesa, kurā celta prasība, var lūgt pusēm iesniegt pievienoto dokumentu tulkojumus, kas nav valodā, kādā notiek tiesvedība, tikai tad, "ja tā uzskata, ka šis tulkojums ir vajadzīgs, lai pieņemtu nolēmumu vai lai ievērotu tiesības uz aizstāvību"⁷⁵.

B. Regulā izvirzītās tulkošanas prasības attiecībā uz konkrētiem pieprasījumiem un pieteikumiem

249. Regulā ir iekļautas vairākas īpašas dokumentu norakstu vai tulkošanas prasības, kas var būt piemērojamas attiecībā uz konkrētiem pieprasījumiem un pieteikumiem saistībā ar dokumentiem izpildei (20. pants), pieteikumiem par izpildāmību (28. pants),

⁷³ Jāņem vērā, ka, ja saņēmēja valsts neveic tulkojumu, kā aprakstīts iepriekš, tulkošanas izmaksas jāsedz izsniedzējai valstij (ja vien abu valstu centrālās iestādes nav vienojušās citādi).

⁷⁴ [Valsts nosaukums] [ir] [nav] norādījusi, ka tā pieņems pieteikumus citās valodās, kas nav [ierakstiet valsts valodas(-u) nosaukumu].

⁷⁵ Šis pants piemērojams, "neskarot" 20., 28. un 40. pantu par īpašiem pieteikumiem un pieprasījumiem.

izraksta neizsniegšanu (29. pants) un atsaucēm uz atzītu nolēmumu (40. pants). Saskaņā ar 20. panta 1. punkta d) apakšpunktu, 28. panta 2. punktu un 40. panta 3. punktu ir noteikts, ka "vajadzības gadījumā [...] [kompetentajām iestādēm iesniedz attiecīgās Regulai pielikumā ietvertās veidlapas] norakstu vai tulkojumu" saņēmējas valsts oficiālajā valodā / tiesvedības valodā (vai citās valodās, kas norādītas kā pieņemamas). Tāpat 20. panta 2. punktā un 28. panta 2. punktā ir norādīts, ka saņēmējas valsts kompetentās iestādes "var" nepieprasīt nolēmuma tulkojumu, taču tulkojums var būt nepieciešams, ja pieteikums vai pieprasījums tiek apstrīdēts vai pārsūdzēts. 29. panta 2. punkts paredz pēc vajadzības kompetentajām iestādēm iespēju pieprasīt attiecīgo dokumentu tulkojumu. Visbeidzot, Regulā paredzēts, ka tulkojumu saskaņā ar 20., 28., 29. un 40. pantu veic "persona, kurai ir nepieciešamā kvalifikācija veikt tulkojumus kādā no dalībvalstīm".

III. Legalizācija saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

250. Līdzīgi kā citās Hāgas konvencijās 2007. gada Konvencijas 41. pantā paredzēts, ka saskaņā ar Konvenciju legalizācija vai tamlīdzīgas formalitātes nav nepieciešamas. Šis pants ir identisks Regulas 65. pantam. Tāpēc nav nepieciešama nekāda formāla tā valsts ierēdņa paraksta apliecināšana, kurš aizpilda dokumentus, vai apstiprinājums, ja Līgumslēdzējā valstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī tā ir ierasta prakse.

Legalizācija ir termins, kas izmantots, lai aprakstītu noteiktus formālos juridiskos procesus, piemēram, apostila vai notāra apliecinājuma pielietojums, kas nepieciešami, lai apliecinātu dokumentus.

IV. Pilnvara saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

251. Konvencijas 42. pantā un Regulas 52. pantā ir noteikts, ka no pieteikuma iesniedzēja var pieprasīt pilnvaru tikai ļoti retos apstākļos. Pilnvaru var pieprasīt tādā gadījumā, ja centrālā iestāde vai cita iestāde saņēmējā valstī pārstāv pieteikuma iesniedzēju, piemēram, tiesvedībā, vai arī pilnvara ir nepieciešama, lai ieceltu pārstāvi, kas rīkotos noteiktā lietā⁷⁶. Saskaņā ar Konvenciju valsts profilā tiek norādīts, vai saņēmējā valstī ir nepieciešama pilnvara⁷⁷.

V. Paraksti un dokumentu apliecinātas kopijas saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

A. Konvencija

252. Konvencijā nav prasības par to, ka pieteikums būtu jāparaksta, lai tas būtu derīgs. Turklāt attiecībā uz pieteikumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi piemērojamie panti (12. panta 2. punkts, 13., 25. un 30. pants) paredz procesu, kurā līdz ar pieteikumu par atzīšanu var nosūtīt parastas dokumentu, tostarp nolēmuma, kopijas. Atzīšanas un izpildes procedūras gaitā kompetentā iestāde vai atbildētājs var pieprasīt jebkura dokumenta apliecinātu kopiju, ja tas ir nepieciešams, lai pieteikumu apstrādātu vai uz to atbildētu. Taču, ja šāds pieprasījums nav iesniegts, pietiek ar parastām kopijām. Tāpat valsts var pieņemt dokumentus elektroniski, tā kā Konvencijas formulējums ar nolūku ir neitrāls attiecībā uz saziņas līdzekli.

253. Tāpat saskaņā ar Konvenciju valsts var noteikt, ka tā visos gadījumos pieprasīs jebkura dokumenta apliecinātu kopiju. Valsts profilā būs norādīts, vai valsts ir paredzējusi šādu prasību visiem gadījumiem. (Līgumslēdzēju valstu profili ir atrodam

⁷⁶ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 617. punktu.

⁷⁷ [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / Uzturēšanas saistības").)

B. Regula

254. Saskaņā ar Regulu pieteikuma veidlapa ir jāparaksta vai nu pieteikuma iesniedzējam, vai personai vai iestādei, kam saņēmējā valstī ir pilnvaras noformēt pieteikuma veidlapu pieteikuma iesniedzēja vārdā. Regulai pievienoto pieteikuma veidlapu obligāta izmantošana ir noteikta atbilstošajos Regulas pantos (piem., 20., 28., 40., 48. un 57. pantā). Pieteikumiem saskaņā ar Regulu, kam ir nepieciešams sniegt iesniedzējā valstī pieņemta nolēmuma izrakstu un nolēmuma kopiju, izraksts (izmantojot atbilstošo pielikumā ietverto veidlapu) ir jāizsniedz un jāparaksta izcelsmes tiesai, un pievienotajam nolēmuma eksemplāram ir jāatbilst "obligātajiem nosacījumiem, lai noteiktu tā autentiskumu".

VI. Personiskās un konfidencialās informācijas aizsardzība saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

A. Konvencija (38.–40. pants)

255. Konvencija paredz vairākus būtiskus drošības līdzekļus, lai aizsargātu saskaņā ar Konvenciju pārsūtīto personisko vai konfidencialo informāciju. (Jāņem vērā, ka Konvencijā to sauc par personas "datiem", tā kā šāds termins tiek lietots citās Hāgas konvencijās.) Tie ir noteikti 38., 39. un 40. pantā. Personiska informācija ietver (taču ne tikai) tādu informāciju kā vārdu, uzvārdu, dzimšanas datumu, adresi vai kontaktinformāciju, kā arī personas identifikācijas numurus, piemēram, valsts identifikācijas numurus⁷⁸.

256. Konvencijā tiek atzīts, ka, ņemot vērā informācijas, kas starp valstīm tiks savstarpēji nosūtīta par indivīdiem, sensitīvo raksturu, šādas informācijas aizsardzība ir ārkārtīgi būtiska, lai nodrošinātu, ka puses ir pasargātas no negatīvām sekām, kas varētu rasties, ja šāda informācija tiktu izpausta.

257. Konvencijā ir paredzēti noteikti ierobežojumi attiecībā uz tādas informācijas izpaušanu un apstiprināšanu, kas noteiktos apstākļos ir apkopota un pārsūtīta saskaņā ar Konvenciju. Informācijas izpaušana nav pieļaujama, ja tas apdraudētu personas veselību, drošību vai brīvību (40. panta 1. punkts). Šāda persona var būt bērns, pieteikuma iesniedzējs vai atbildētājs, vai jebkura cita persona. Konvencijas darbība šai ziņā nav ierobežota.

258. Ja centrālā iestāde konstatē, ka informācijas izpaušana vai apstiprināšana varētu radīt šādu risku, tā par šādām bažām informē otru iesaistīto centrālo iestādi, kura to ņem vērā, apstrādājot saskaņā ar Konvenciju iesniegto pieteikumu. Saņēmējai centrālajai iestādei nav saistoša iesniedzējas centrālās iestādes veiktā riska konstatācija. Taču saņēmējai centrālajai iestādei ir pienākums novērtēt, vai izpaušana neapdraud personas veselību, drošību vai brīvību, un saņēmēja centrālā iestāde ņem vērā iesniedzējas valsts saskaņā ar 40. panta 2. punktu veikto konstatāciju. Tas, kā saņēmēja centrālā iestāde šādā situācijā rīkojas, ir atkarīgs no tā, kas ir nepieciešams, lai pieteikumu apstrādātu un pildītu valsts pienākumus saskaņā ar Konvenciju (40. pants). Ja iesniedzēja centrālā iestāde ir nobažījusies par konfidencialas informācijas par pieteikuma iesniedzēju, kreditoru vai citu personu izpaušanu, ir ieteicams izmantot iesniedzējas valsts centrālās

⁷⁸ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 605. punktu.

vai kompetentās iestādes adresi tā, lai kreditora vai pieteikuma iesniedzēja adrese ir šīs adreses "adresāts"⁷⁹.

259. Hāgas Konferences Pastāvīgā biroja izdotās obligātās un jeteicamās veidlapas ir izstrādātas, lai ietvertu arī personiskās informācijas aizsardzību. Šajās veidlapās centrālā iestāde var ietvert norādi, ja pastāv bažas par to, ka informācijas izpaušana vai apstiprināšana varētu apdraudēt personas veselību, drošību vai brīvību (veidlapās atbilstošajās vietās ir ar ķeksīti atzīmējams lauciņš).

260. Ja ir atzīmēts, ka pastāv šādas bažas, veidlapā ir paredzēts sensitīvo personisko informāciju (piemēram, kontaktinformāciju vai informāciju, ko varētu pielietot, lai identificētu personu vai noskaidrotu tās atrašanās vietu) norādīt atsevišķā veidlapas daļā. Tādējādi atbildētājam vai kompetentajai iestādei var nosūtīt pieteikumu, kurā ir norādīta vienīgi tāda informācija, kas atbildētājam ir nepieciešama, lai atbildētu uz pieteikumu, neradot risku pieteikuma iesniedzējam, kreditoram vai citai personai.

261. Tāpat saņēmējas valsts iestādēm, tostarp kompetentajām vai tiesu iestādēm, kas apstrādā informāciju saskaņā ar Konvencijas procedūrām, jānodrošina atbilstība valsts tiesību aktiem, kas attiecas uz informācijas konfidencialitāti (39. pants). Tāpēc arī visai informācijas pārsūtīšanai jāatbilst valsts prasībām, kas ir noteiktas spēkā esošajos valsts tiesību aktos, piemēram, jāsaņem atļauja, lai izpaustu informāciju, vai citiem izpaušanas ierobežojumiem⁸⁰.

B. Regula (61.–63. pants un 57. panta 3. punkts)

262. Regulas 68. panta 4. punktā noteikts, ka Regulas piemērošana "neskar" *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti*. Arī Regulas 34. un 35. apsvērumā ir iztirzāta Regulā paredzētā vispārējā datu aizsardzība, un 34. pantā ir noteikts, ka jāievēro Direktīva 95/46/EK, kā tā ir transponēta dalībvalstu tiesību aktos.

263. Regulas 61. un 63. pantā ir ietverti nosacījumi attiecībā uz personas datiem un informācijas privātuma jautājumiem, nosakot kreditoru un parādnieku informācijas kopīgošanas un nosūtīšanas ierobežojumus un kārtību dalībvalstīs (piem., starp centrālajām iestādēm un valsts iestādēm, administratīvām iestādēm, citām juridiskajām personām, kuru rīcībā var būt personas dati, kompetentās tiesas un citas iestādes, kas ir atbildīgas par dokumentu izsniegšanu vai nolēmuma izpildi) un starp iesniedzēju un saņēmēju centrālo iestādi saskaņā ar Regulu.

264. 61. pantā ir noregulēta centrālo iestāžu piekļuve informācijai un tas, kā centrālās iestādes var pienācīgi piekļūt informācijai par parādnieka vai kreditora adresi, par parādnieka ienākumiem, parādnieka darba devēja identifikāciju un/vai parādnieka bankas kontu(-iem) un par parādnieka mantu un nosūtīt šādu informāciju. Ir noteikts, ka šādai informācijai, kurai cenšas piekļūt, ir jābūt "adekvātai, nozīmīgai un ne pārmērīgā apjomā", un informācija, ko centrālā iestāde var censties iegūt, ir atšķirīga atkarībā no pieteikuma veida (61. panta 2. punkts). Lai saņemtu nolēmuma grozījumus, drīkst censties iegūt tikai parādnieka vai kreditora adresi. Nolēmuma atzīšanai vai izpildei var lūgt tikai informāciju par parādnieka mantu, ja informācija, kas iegūta par parādnieka ienākumiem, darba devēju vai bankas kontu(-iem) ir izrādījusies nepietiekama.

265. Regulas 62. pantā ir noteikts, ka centrālās iestādes pārsūta 61. pantā minēto informāciju attiecīgajām valstu kompetentajām iestādēm un ka iestāde vai tiesa, kas šo informāciju saņem, drīkst to izmantot "tikai, lai atvieglotu prasīto uzturēšanas līdzekļu piedziņu". 62. panta 3. punktā nosaka vispārēju laika ierobežojumu šādas informācijas uzglabāšanas ilgumam, proti, "nedrīkst to glabāt ilgāk nekā vajadzīgs nolūkam, kā dēļ tā

⁷⁹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 612. punktu. Valstij, kas nolemj izmantot "adresāta" adresi, jāņem vērā, ka saņēmēja valsts, pamatojoties uz valsts likumiem, var pieprasīt kreditora personisko adresi, piemēram, dokumentu paziņošanai.

⁸⁰ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

ir pārsūtīta". Visām iestādēm, kas informāciju apstrādā, jānodrošina tās konfidencialitāte saskaņā ar valsts tiesību aktiem (62. panta 4. punkts)⁸¹.

266. Datu subjekta informēšanai (63. pants) jānotiek saskaņā ar valsts tiesību aktiem⁸². Regulas 63. panta 2. punktā ir noteikts izņēmums par datu subjekta informēšanu, ko var atlikt uz laiku līdz 90 dienām, skaitot no dienas, kad informācija paziņota saņēmējai centrālajai iestādei, ja šis paziņojums var ietekmēt uzturēšanas prasības efektīvu piedziņu.

267. Visbeidzot, Regulas 57. panta 3. punktā ir paredzēta pieteikuma iesniedzēja personiskās adreses aizstāšana ar citu adresi, gadījumos, kas saistīti ar vardarbību ģimenē, taču tikai "ja saņēmējas valsts tiesību akti nepieprasa, lai pieteikuma iesniedzējs tiesvedības uzsākšanai uzrādītu savu personīgo adresi"⁸³.

VII. Efektīva procesu pieejamība un piekļuve juridiskai palīdzībai saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

A. Pārskats

1. Efektīva procesu pieejamība / tiesu pieejamība saskaņā ar Konvenciju un Regulu

268. Viens no būtiskākajiem Konvencijas un Regulas pamatprincipiem paredz, ka ir nepieciešams pieteikuma iesniedzējiem nodrošināt efektīvu procesu pieejamību, kas jāveic, lai noformētu pieteikumus saņēmējā valstī. Efektīva procesu pieejamība nozīmē, ka pieteikuma iesniedzējs ar iestāžu palīdzību saņēmējā valstī pēc nepieciešamības var lietot ierosināt atbilstošajās iestādēs saņēmējā valstī⁸⁴. Jāpiebilst, ka Regulā izmantotā terminoloģija nedaudz atšķiras no Konvencijas attiecībā uz "efektīvu procesu pieejamību", proti, "tiesu pieejamība", taču kopumā abos tiesību aktos tiek paredzēti būtībā vieni un tie paši principi (šajā nodaļā tiek pārmaiņus izmantoti abi termini).

269. Konvencijas 14., 15., 16., 17. un 43. pantā un Regulas 43., 44., 45., 46., 46. un 67. pantā ir paredzēts saņēmējas valsts pienākums nodrošināt efektīvu procesu pieejamību, tostarp noteiktās situācijās nodrošināt bezmaksas juridisko palīdzību, kā arī noteiktos apstākļos iespēja piedzīt izmaksas no zaudējušās puses (Konvencijas 43. pants un Regulas 43. un 67. pants). Šajā rokasgrāmatas sadaļā ir sniegts kopsavilkums par šiem noteikumiem.

270. Vispārējs pienākums nodrošināt pieteikuma iesniedzējiem efektīvu procesu, tostarp izpildes un pārsūdzības procesu, pieejamību ir iedibināts Konvencijas 14. panta 1. punktā un Regulas 44. panta 1. punktā. Saskaņā ar Konvenciju pieteikuma iesniedzēji var būt tādi kreditori, parādnieki un valsts iestādes (rīkojoties kreditora vietā, lai iesniegtu pieteikumus par atzīšanu un atzīšanu un izpildi), kas iesniedz pieteikumus ar centrālās iestādes starpniecību. Saskaņā ar Regulu ir noteikts, ka "pusēm, kuras ir iesaistītas strīdā, uz ko attiecas šī regula" jābūt efektīvai tiesu pieejamībai. Regulā ir iekļauts papildu precizējums, ka pretēji Konvencijai tiesu pieejamība tiek nodrošināta "katram pieteikuma iesniedzējam, kas dzīvo" iesniedzējā valstī.

271. Tiešie pieprasījumi kompetentajām iestādēm ir galvenokārt noregulēti Konvencijas 17. panta b) apakšpunktā un Regulas 47. pantā. Valstis var veikt mantiskā stāvokļa un lietas būtības pārbaudes, lai nodrošinātu juridisko palīdzību, un ir noteikta prasība sniegt juridisko palīdzību ikvienā atzīšanas, izpildāmības un izpildes procesā, jo īpaši gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs izcelsmes valstī ir guvis labumu no juridiskās palīdzības vai

⁸¹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁸² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁸³ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁸⁴ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 357. punktu.

bezmaksas procesa. Konvencijas 14. panta 5. punkts un Regulas 44. panta 5. punkts attiecas arī uz tiešajiem pieprasījumiem.

2. Juridiskā palīdzība

272. Efektīvai pieejamībai atbilstoši apstākļiem jāietver "juridisko palīdzību" ("legal assistance" — Konvencijā lietota terminoloģija; "legal aid" — Regulā lietota terminoloģija). Pieteikuma iesniedzēja mantiskajam stāvoklim vai spējai segt izmaksas nevajadzētu kļūt par šķērsli šāda piekļuvei. Tāpēc Konvencijas 15. pants un Regulas 46. pants paredz, ka vairumā gadījumu **bezmaksas juridiskā palīdzība tiek sniegta par uzturlīdzekļu bērnam kreditoriem (par uzturēšanas līdzekļiem par personām, kas ir jaunākas par 21 gadu), kas iesniedz pieteikumus ar centrālo iestāžu starpniecību**⁸⁵.

273. Pienākums sniegt bezmaksas juridisko palīdzību tiek ierobežots, ja tiek atzīts, ka šāda palīdzība nav nepieciešama, ja saņēmējā valstī veiktās procedūras ir pietiekami vienkāršas, lai ļautu pieteikuma iesniedzējam efektīvi pārstāvēt savu lietu bez juridiskās palīdzības, un centrālā iestāde sniedz nepieciešamos pakalpojumus bez maksas.

Konvencijas 3. pantā juridiskā palīdzība ir definēta kā "palīdzība, kas nepieciešama, lai pieteikuma iesniedzēji uzzinātu savas tiesības un varētu tās aizstāvēt, un lai nodrošinātu, ka pieteikumi tiek pilnībā un efektīvi izskatīti saņēmējā valstī. Līdzekļi šādas palīdzības sniegšanai var ietvert vajadzības gadījumā juridiskas konsultācijas, palīdzību, lai vērstos iestādē, juridisko pārstāvību un atbrīvojumu no tiesvedības izmaksām".

Regulas 45. pantā juridiskā palīdzība ir definēta kā "palīdzība, kas vajadzīga, lai puses uzzinātu savas tiesības un varētu tās aizstāvēt, kā arī lai garantētu, ka ar centrālo iestāžu starpniecību vai tieši kompetentām iestādēm iesniegtus pieteikumus izskata pilnībā un efektīvi". Palīdzība pēc vajadzības ietver:

- "a) pirmstiesas konsultācijas, lai panāktu izlīgumu pirms tiesvedības ierosināšanas;
- b) juridisko palīdzību, lai vērstos iestādē vai tiesā un nodrošinātu pārstāvību tiesā;
- c) atbrīvojumu no tiesvedības izmaksu segšanas vai palīdzību tādu izdevumu segšanai, kā arī atlīdzību personām, kas ir pilnvarotas darboties tiesvedībā;
- d) dalībvalstīs, kurās zaudētājai pusei ir jāsedz otras personas izmaksas – un, ja juridiskās palīdzības saņēmējs lietu zaudē – otras personas izmaksas, ja tās segtu tādā gadījumā, ja palīdzības saņēmēja pastāvīgā dzīvesvieta būtu dalībvalstī, kurā atrodas tiesa;
- e) tulkus pakalpojumus;
- f) tādu tiesas vai kompetentas iestādes pieprasītu un juridiskās palīdzības saņēmēja iesniegtu dokumentu tulkošanu, kuri ir vajadzīgi lietas atrisināšanai; kā arī
- g) ceļa izdevumus, kas jāsedz juridiskās palīdzības saņēmējam, ja tiesību aktos ir paredzēta tādu personu klātbūtne tiesā, kuras ir saistītas ar saņēmēja prasības uzturēšanu, vai arī to prasa attiecīgās dalībvalsts tiesa, un ja tiesa pieņem lēmumu, ka attiecīgās personas pēc tiesas prasībām nevar liecināt, izmantojot citus līdzekļus."

274. Tas ir būtiski tāpēc, ka daudzas valstis ir ieviesušas efektīvus un iedarbīgus nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanas, atzīšanas un izpildes, izpildes, saņemšanas un grozīšanas procesus, ko visi pieteikuma iesniedzēji konkrētajā valstī var izmantot bez **juridiskās palīdzības**, un šādas procedūras ir vienlīdz pieejamas visiem pieteikuma iesniedzējiem saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Atkarībā no valsts tās var ietvert vienkāršotu veidlapu, administratīvo procesu pielietojumu un centrālās iestādes vai kompetentās iestādes sniegtu informāciju un konsultācijas. Ja vien šie vienkāršotie procesi ļauj pieteikuma iesniedzējam efektīvi aizstāvēt savas tiesības un saņēmēja valsts tās pieteikuma iesniedzējam nodrošina bez maksas, saņēmējai valstij nav pienākuma nodrošināt pieteikuma iesniedzējam bezmaksas juridisko palīdzību⁸⁶.

⁸⁵ Skatīt arī Regulas 36. apsvērumu.

⁸⁶ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

275. Ja vienkāršotie procesi nav pieejami un ir nepieciešama juridiskā palīdzība, Konvencijā un Regulā ir ietverti vairāki noteikumi, kas paredz apstākļus, kādos juridiskā palīdzība pieteikuma iesniedzējiem ir jānodrošina bez maksas. Šādu tiesību uz juridisko palīdzību apmērs nedrīkst būt mazāks par līdzvērtīgās valsts lietās nodrošināto apmēru (Konvencijas 14. panta 4. punkts un Regulas 44. panta 4. punkts).

276. Juridiskās palīdzības (saskaņā ar Konvenciju un Regulu) definīcijas ir iekļautas teksta ielikumos iepriekš. Tās ir līdzīgas, taču dažos jautājumos tās atšķiras, un konkrēti, Regulas definīcijā ir ietvertas norādes par mutiskās tulkošanas, rakstiskās tulkošanas izmaksām, ceļa izdevumiem, kas rodas, dodoties uz tiesvedību, un zaudētājas puses, kura saņem juridisko palīdzību, pienākumu segt izmaksas.

277. Ja pieteikuma iesniedzējam ir nepieciešama juridiskā palīdzība, parasti Konvencija un Regula vispirms paredz, ka visām Līgumslēdzējām valstīm vai dalībvalstīm šāda palīdzība jāsniedz kreditoriem bez maksas gandrīz visās situācijās, kas saistītas ar **uzturlīdzekļiem bērniem**. Šim noteikumam ir vairāki izņēmumi valstīs, kas sniegušas deklarācijas saskaņā ar Konvenciju (saskaņā ar Regulu šādas deklarācijas sniegšanas iespējas nav)⁸⁷.

PIEZĪME: Ja nolēmumā par atzīšanu un izpildi ir ietvertas gan laulātā, gan bērna uzturēšanas saistības, ir spēkā tādas pašas tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību.

278. Savukārt pieteikuma iesniedzēju tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību saskaņā ar Konvenciju un Regulu lietās, kas **neattiecas uz uzturlīdzekļiem bērniem**, kā arī parādnieku tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, lai atzītu un grozītu pieteikumus, ir krietni ierobežotākas. Šāda veida pieteikumiem saņēmēja valsts kā priekšnosacījumu juridiskās palīdzības sniegšanai var noteikt mantiskā stāvokļa pārbaudi vai lietas būtības pārbaudi.

Mantiskā stāvokļa pārbaudē būtībā tiek aplūkoti pieteikuma iesniedzēja ienākumi un īpašums, kā arī citi mantiskie apstākļi, kas ietekmē pieteikuma iesniedzēja spēju segt juridiskās palīdzības izdevumus.

Lietas būtības pārbaudē tiek aplūkota pieteikuma būtība vai sekmīga iznākuma varbūtība, ņemot vērā tādus jautājumus kā pieteikuma tiesiskais pamatojums un vai ir ticams, ka, pamatojoties uz faktiem, pastāv varbūtība, ka tiks panākts sekmīgs iznākums.

279. Taču būtiski ir tas, ka visās lietās, kas attiecas uz atzīšanu un izpildi, valsts sniegta juridiskā palīdzība visiem pieteikuma iesniedzējiem (kreditoriem, parādniekiem vai valsts iestādei⁸⁸) nevar būt mazāka, nekā tā būtu, ja šī persona būtu pieteikuma iesniedzējs līdzvērtīgā valsts lietā (Konvencijas 17. panta b) apakšpunkts un Regulas 47. panta 2. punkts). Tādējādi tiek panākts, ka visiem pieteikuma iesniedzējiem neatkarīgi no to dzīvesvietas tiek nodrošināts vienāds pakalpojuma līmenis. Turklāt, lai arī bezmaksas juridiskā palīdzība ne vienmēr ir pieejama, saņēmēja valsts nevar pieprasīt garantiju vai ķīlu, lai garantētu jebkādu juridisko izmaksu segšanu (Konvencijas 14. panta 5. punkts un 37. panta 2. punkts un Regulas 44. panta 5. punkts). Tāpēc bezmaksas juridiskās palīdzības pieejamība pieteikuma iesniedzējam būs atkarīga no šādiem apsvērumiem:

- vai vienkāršotās procedūras pieteikuma iesniedzējam saņēmējā valstī ir pieejamas bez maksas,
- uz kāda veida uzturēšanas līdzekļiem lieta attiecas (uzturlīdzekļi bērniem, uzturlīdzekļi laulātajam vai cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļi),
- vai pieteikuma iesniedzējs ir kreditors vai parādnieks,
- kāda veida pieteikums tiek iesniegts (par atzīšanu, izpildi, pieņemšanu, grozījumiem, īpašiem pasākumiem vai tieši pieprasījumi),

⁸⁷ Saskaņā ar Konvenciju valsts var sniegt deklarāciju, ka tā noteiktos gadījumos veiks bērna mantiskā stāvokļa pārbaudi (16. panta 1. punkts). Eiropas Savienība šādu deklarāciju nesniegs, līdz ar to Eiropas Savienības dalībvalstīs saskaņā ar Konvenciju šādā kontekstā bērna mantiskā stāvokļa pārbaudes netiks veiktas (skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES* (59. piezīme iepriekš)).

⁸⁸ Skatīt Konvencijas Paskaidrojošā ziņojuma 383. punktu.

- vai saņēmēja valsts konkrētajam pieteikumam veic mantiskā stāvokļa (bērna vai pieteikuma iesniedzēja apstākļu) vai lietas būtības pārbaudi.

280. Turpmākajās sadaļās un blokshēmās ir sniegts detalizēts skaidrojums par tiesībām saņemt bezmaksas juridisko palīdzību dažādās situācijās.

B. Prasība nodrošināt bezmaksas juridisko palīdzību

281. Šajā sadaļā ir izskaidrotas tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību pieteikumiem saskaņā ar Konvenciju un Regulu visās valstīs, izņemot tās Konvencijas Līgumslēdzējas valstis, kas ir sniegušas deklarāciju par bērna mantiskā stāvokļa pārbaudes veikšanu⁸⁹ (saskaņā ar Regulu šādas deklarācija sniegšana nav iespējama).

282. Lūdzam ievērot, ka šajā sadaļā ietvertās blokshēmas attiecas galvenokārt uz Konvencijas normām un lietām, vietumis atspoguļojot iespējamo Konvencijas Līgumslēdzēju valstu veikto atrunu un deklarāciju ietekmi.

1. Kreditora pieteikumi

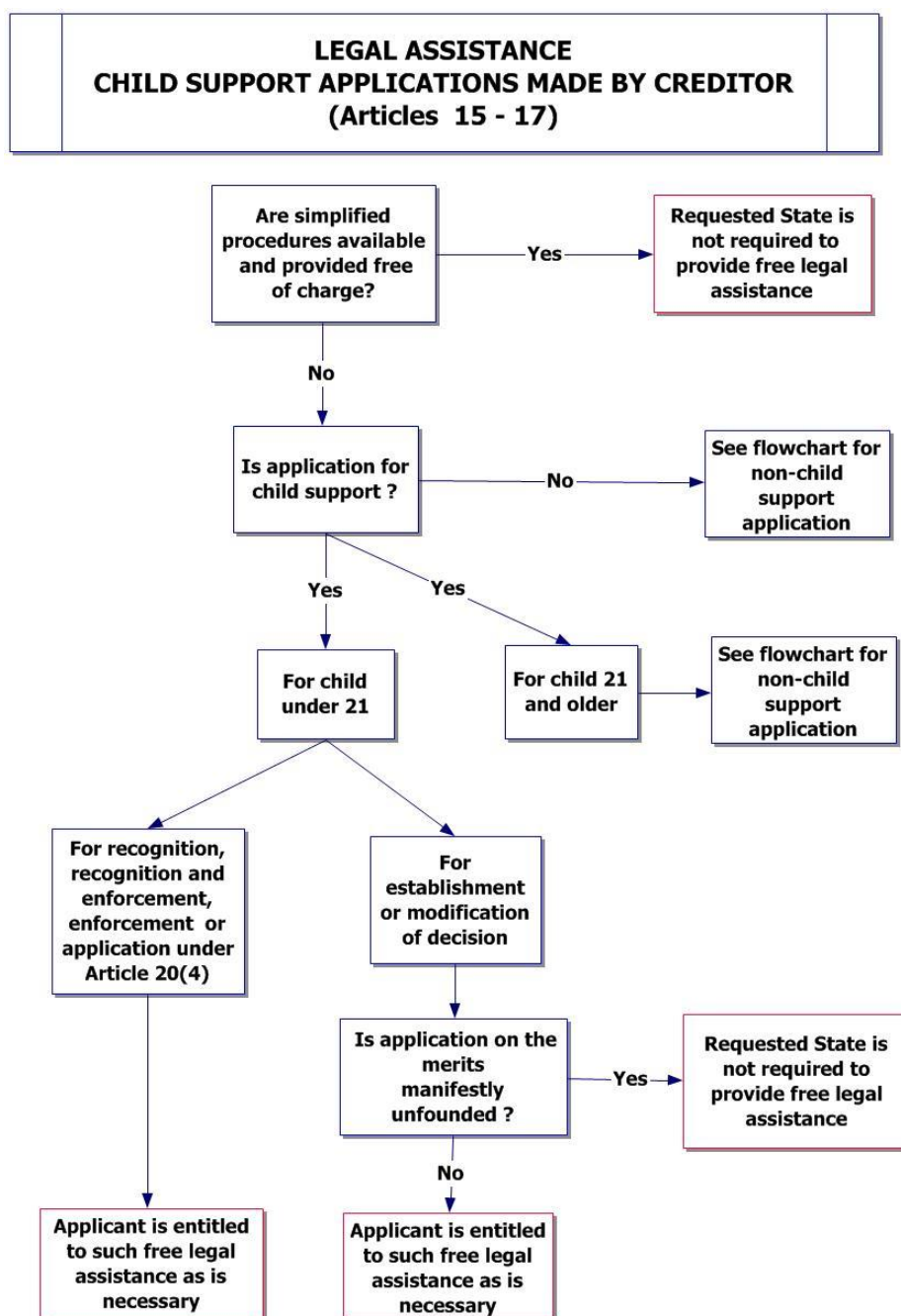
a) Pieteikumi par uzturlīdzekļiem bērniem, kuri ir jaunāki par 21 gadu (vai jaunāki par 18 gadiem, ja saskaņā ar Konvenciju ir veikta atbilstošā atruna)

283. Kā parādīts zemāk, ja pieteikums, kas veikts ar centrālās iestādes starpniecību, attiecas uz nolēmuma par uzturlīdzekļiem bērnam atzīšanu vai atzīšanu un izpildi, vai izpildi, "juridiskā palīdzība" saskaņā ar Konvenciju vai Regulu jāsniedz bez maksas. Šai prasībai izņēmumu nav. Ja pieteikums attiecas uz uzturlīdzekļiem bērniem, taču tā būtība ir nolēmuma saņemšana vai grozīšana, valsts var atteikties sniegt bezmaksas juridisko palīdzību, ja tā uzskata, ka pēc būtības pieteikums vai pārsūdzība ir acīmredzami nepamatota⁹⁰.

PIEZĪME: Ja nolēmumā par atzīšanu un izpildi ir ietvertas arī laulātā uzturēšanas saistības, ir spēkā tādas pašas tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību.

⁸⁹ Saskaņā ar Konvenciju valsts var sniegt deklarāciju, ka tā noteiktos gadījumos veiks bērna mantiskā stāvokļa pārbaudi (16. panta 1. punkts). Eiropas Savienība šādu deklarāciju nesniegs, līdz ar to Eiropas Savienības dalībvalstīs saskaņā ar Konvenciju šādā kontekstā bērna mantiskā stāvokļa pārbaudes netiks veiktas (skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES*, 59. piezīmi iepriekš).

⁹⁰ Attiecībā uz izmaksu piedziņu skatīt arī Konvencijas 43. panta 2. punktu un Regulas 67. punktu.

3. attēls: Juridiskā palīdzība saskaņā ar Konvenciju: kreditora pieteikumi par uzturlīdzekļiem bērnam

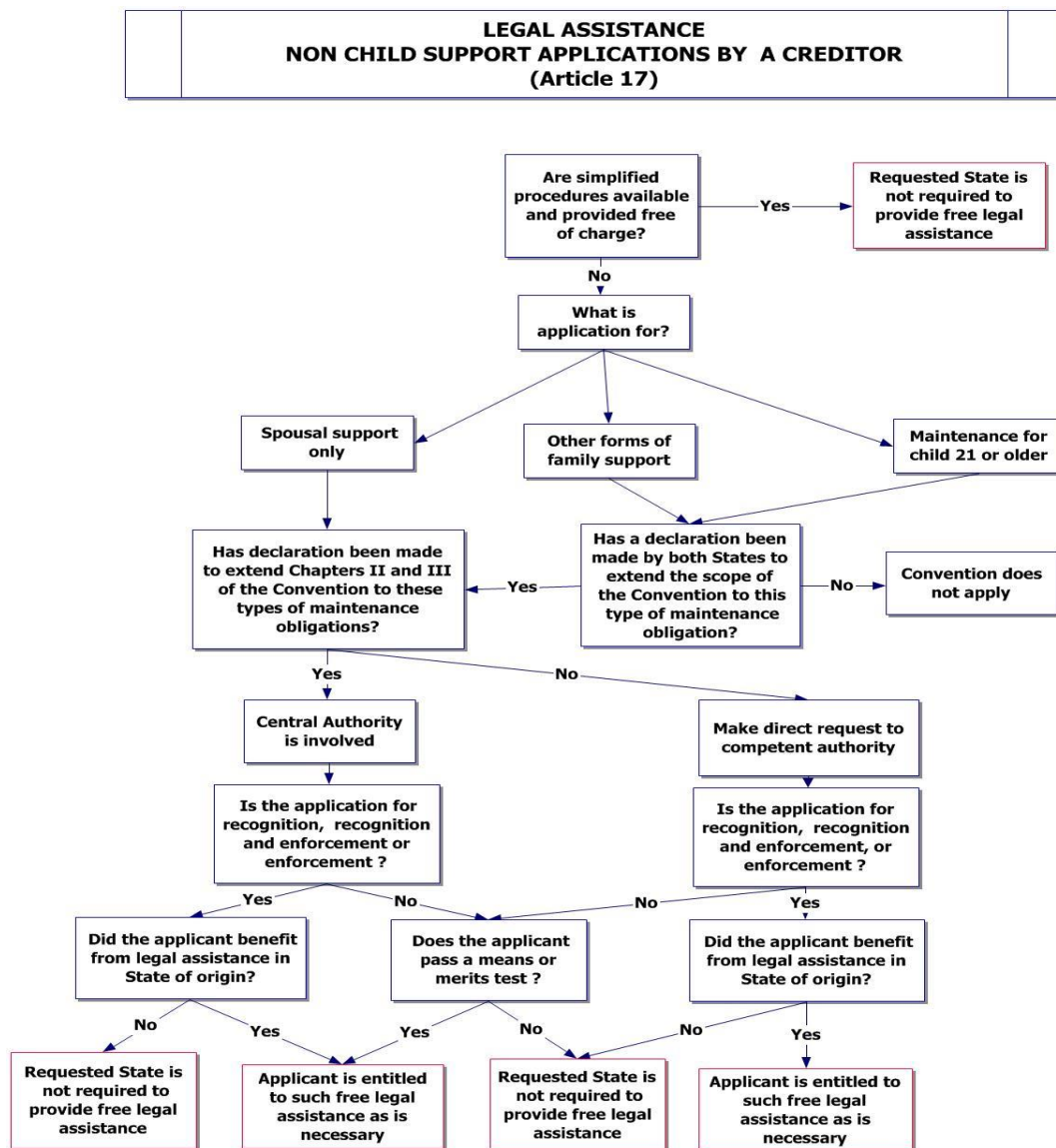
b) Pieteikumi par uzturēšanas līdzekļiem, kas nav uzturlīdzekļi bērnam, kurš ir jaunāks par 21 gadu (vai jaunāks par 18 gadiem, ja saskaņā ar Konvenciju ir veikta atbilstoša atruna)

284. Ja pieteikums ir par uzturlīdzekļiem bērnam, kurš ir 21 gadu vecs vai vecāks bērns, par uzturlīdzekļiem laulātajam vai cita veida uzturēšanas līdzekļiem (un valsts saskaņā ar Konvenciju ir paplašinājusi Konvencijas tvērumu, iekļaujot šāda veida lietas), nav nepieciešams ierastā kārtā nodrošināt bezmaksas juridisko palīdzību. Eiropas Savienības dalībvalsts vai Konvencijas Līgumslēdzēja valsts var atteikties sniegt šādu palīdzību, ja ir paredzams, ka pieteikums, visticamāk, nebūs sekmīgs (lietas būtības pārbaude), turklāt valsts var noteikt mantiskā stāvokļa pārbaudes veikšanu kā priekšnosacījumu šādu pakalpojumu saņemšanai⁹¹.

285. Taču jebkurā lietā par spēkā esoša nolēmuma par iepriekšējā rindkopā aprakstīto uzturēšanas veidu atzīšanu, atzīšanu un izpildi vai izpildi, ja pieteikuma iesniedzējs izcelsmes valstī ir saņēmis bezmaksas juridisko palīdzību, lai nolēmumu pieņemtu, pieteikuma iesniedzējam ir tiesības saņemt palīdzību tādā pašā apmērā arī saņēmējā valstī, ja šāda palīdzība saņēmējā valstī ir pieejama. Tas ir atspoguļots turpmāk 4. attēlā: Juridiskā palīdzība saskaņā ar Konvenciju: kreditora pieteikumi — uzturēšanas līdzekļi, kas nav uzturlīdzekļi bērniem⁹².

⁹¹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁹² Turpat.

4. attēls: Juridiskā palīdzība saskaņā ar Konvenciju: kreditora pieteikumi – uzturēšanas līdzekļi, kas nav uzturlīdzekļi bērniem

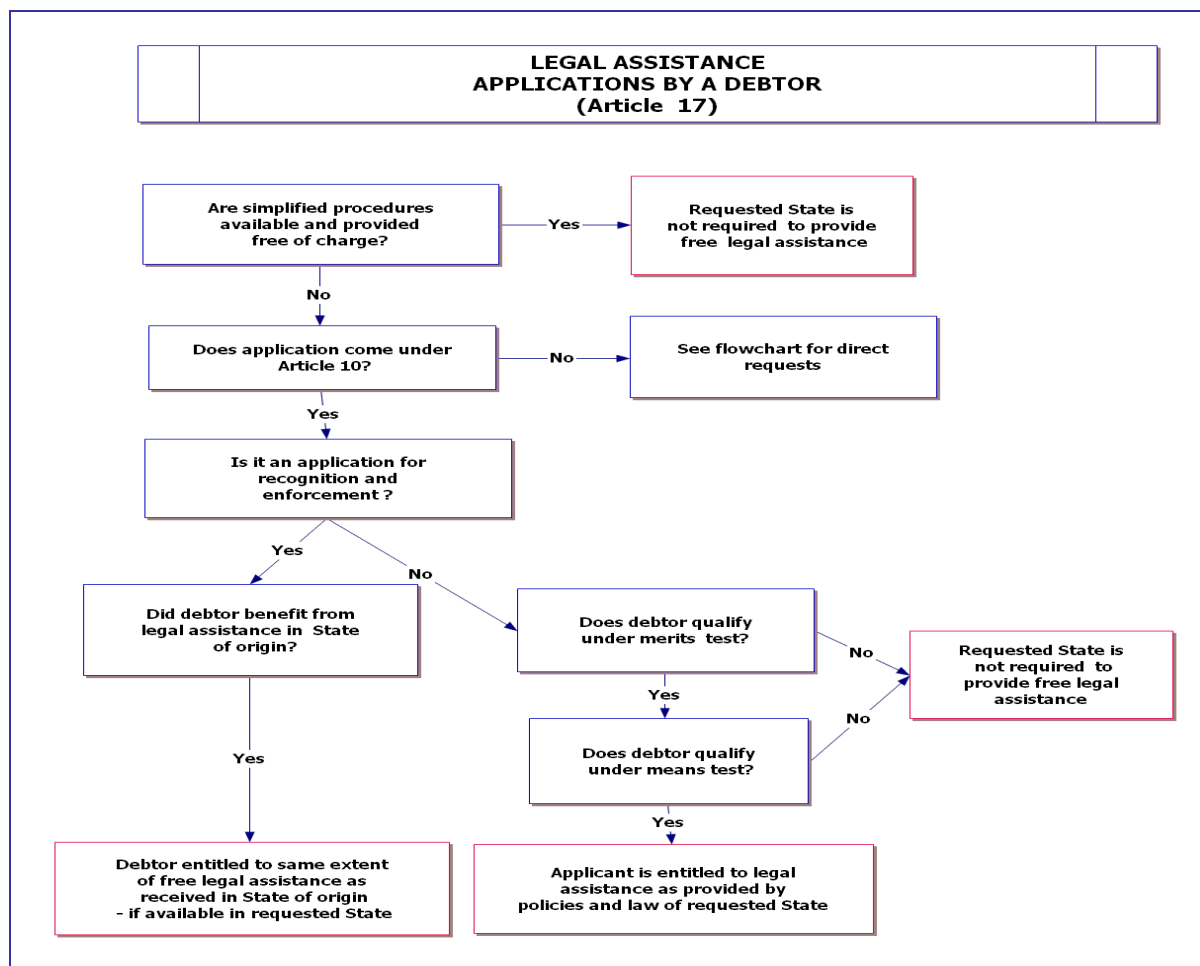
c) Valsts iestādes pieteikumi

286. Ja pieteikuma iesniedzējs ir valsts iestāde, kā aprakstīts Konvencijas 36. pantā vai Regulas 64. pantā, tad uz to attiecas kreditora definīcija pieteikuma par nolēmuma atzīšanu, atzīšanu un izpildi vai izpildi izpratnē. Tāpēc pieteikumos, kas saistīti ar nolēmumiem par uzturlīdzekļiem bērniem, kuri ir jaunāki par 21 gadu (vai 18 gadiem, ja saskaņā ar Konvenciju ir veikta atruna), valsts iestādēm ir tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību⁹³.

2. Parādnieka pieteikumi

287. Parādnieka pieteikumu gadījumā saņēmēja valsts var piemērot gan lietas būtības pārbaudi, gan mantiskā stāvokļa pārbaudi, lai noskaidrotu, vai nepieciešams sniegt bezmaksas juridisko palīdzību (Konvencijas 17. pants un Regulas 47. pants). Tas ir atspoguļots turpmāk 5. attēlā.

⁹³ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 383. punktu.

5. attēls: Juridiskā palīdzība saskaņā ar Konvenciju: parādnieka pieteikumi

3. Bērna vecāku noteikšana vai ģenētiskā testēšana

288. Konvencijas 6. panta 2. punkta h) apakšpunkts un Regulas 51. panta 2. punkta h) apakšpunkts paredz centrālajai iestādei veikt atbilstošus pasākumus, lai palīdzētu noteikt bērna vecākus, kur tas nepieciešams, lai piedzītu uzturēšanas līdzekļus (skatīt iepriekšējo rindkopu 154 un 1. nodaļas sadaļas I.B un III.B). Ģenētiskās testēšanas izmaksas par bērna vecāku noteikšanu var būt lielas. Lai nodrošinātu, ka šīs izmaksas nekļūst par šķērslī nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem bērnam iegūšanai⁹⁴, ja ir nepieciešama bērna vecāku noteikšana, pieteikumā saskaņā ar Konvencijas 10. panta 1. punkta c) apakšpunktu un Regulas 56. panta 1. punktu saņēmēja valsts nevar pieprasīt, lai pieteikuma iesniedzējs sedz testēšanas izmaksas, un šādas izmaksas ietilpst vispārējā noteikuma par bezmaksas juridiskās palīdzības sniegšanu izpratnē⁹⁵.

289. Praksē tas ir atkarīgs no ģenētiskās testēšanas procedūrām iesaistītajās Līgumslēdzējās valstīs. Dažās valstīs personai, kura pieprasa testēšanu, kā testēšanas pieprasījuma nosacījumu var noteikt prasību veikt testēšanas izmaksu, tostarp izmaksu par māti un bērnu(-iem), priekšapmaksu pilnā apmērā. Citās valstīs parādniekam var noteikt pienākumu veikt priekšapmaksu vienīgi par savu testēšanas izmaksu daļu. Šādā gadījumā saņēmēja valsts segs mātes un bērna(-u) testēšanas izmaksas — tādas izmaksas, ko citādi būtu jāsedz pieteikuma iesniedzējam. Taču šādas izmaksas var piedzīt no parādnieka, ja tiek noskaidrots, ka viņš ir bērna vecāks. Katra valsts saskaņā ar valsts tiesību aktiem un procedūrām lemj par apmēru, kādā parādniekam jāsedz testēšanas izmaksas un kurā procesa brīdī tas jāveic, ja tas vispār ir nepieciešams⁹⁶.

⁹⁴ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 390. punktu.

⁹⁵ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 392. punktu.

⁹⁶ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

290. Ja pieteikums ir par uzturlīdzekļiem bērnam, kurš ir jaunāks par 21 gadu, vispārējais noteikums ir tāds, ka, ja vien pieteikums nav acīmredzami nepamatots pēc būtības, kreditoram nav jāveic priekšapmaksa par vecāku noteikšanas testu⁹⁷.

291. Saskaņā ar Konvenciju tikai valstīs, kas ir sniegušas deklarāciju par bērna mantiskā stāvokļa pārbaudes veikšanu, izmaksas par vecāku noteikšanas testu sedz pieejamās juridiskās palīdzības ietvaros, izņemot, ja bērns neiztur mantiskā stāvokļa pārbaudi⁹⁸.

C. Efektīva procesu pieejamība un juridiskā palīdzība [valsts nosaukums lokatīvā]

[Ierakstīt valsts informāciju]

VIII. Pagaidu un aizsardzības pasākumi saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

A. Centrālās iestādes palīdzība ar pagaidu pasākumiem saskaņā ar Konvenciju un Regulu

292. Gan Konvencijā, gan Regulā ir paredzēti noteikumi, kas nosaka centrālajām iestādēm pienākumu noteiktās situācijās un apstākļos palīdzēt uzsākt procesu, lai saņēmējā valstī saņemtu "pagaidu pasākumus".

293. Konvencijas 6. panta 2. punkta i) apakšpunktā un Regulas 51. panta 2. punkta i) apakšpunktā noteikts, ka centrālo iestāžu īpaša funkcija saskaņā ar abiem tiesību aktiem ir "veikt visus nepieciešamos pasākumus" attiecībā uz pieteikumu saskaņā ar Konvencijas 10. pantu vai Regulas 56. pantu:

"lai uzsāktu vai atvieglotu tiesvedības uzsākšanu nolūkā panākt vajadzīgo pagaidu pasākumu īstenošanu, kam ir teritoriāls raksturs un ko veic, lai nodrošinātu uzsāktā uzturēšanas saistību pieteikuma izskatīšanas iznākumu"⁹⁹.

294. Arī Konvencijas 7. panta un Regulas 53. pantā ir paredzēts, ka centrālā iestāde var iesniegt pamatotu pieprasījumu centrālajai iestādei īstenot Konvencijas 6. panta 2. punkta i) apakšpunktā un Regulas 51. panta 2. punkta i) apakšpunktā aprakstīto funkciju, ja netiek izskatīts pieteikums saskaņā ar Konvencijas 10. pantu vai Regulas 56. pantu (skatīt arī šīs rokasgrāmatas 1. nodaļas III.B sadaļu). Konvencijas 7. pants un Regulas 53. pants nosaka, ka "saņēmēja centrālā iestāde attiecīgi veic tādus pasākumus, pārliecinājusies, ka tie ir vajadzīgi, lai palīdzētu potenciālām pieteikuma iesniedzējam iesniegt pieteikumu [saskaņā ar Konvencijas 10. pantu vai Regulas 56. pantu] – vai izlemt, vai tāds pieteikums būtu jāiesniedz".

295. Formulējums "visi atbilstošie pasākumi", kas izmantots attiecībā uz centrālās iestādes funkcijām saistībā ar pagaidu pasākumiem, tiek izprasts kā "visi pasākumi, ko centrālā iestāde varētu veikt, lai sasniegtu vēlamo iznākumu atkarībā no tās pilnvarojuma un līdzekļiem, un ar nosacījumu, ka šādi pasākumi ir atļauti saskaņā ar [saņēmējas] valsts tiesību aktiem"¹⁰⁰.

296. Tādējādi tādu valstu kompetentajām iestādēm, kurās ir spēkā Konvencija un kur ir piemērojama Regula, būtu jāapzinās, ka tās var saņemt pieprasījumus no valsts

⁹⁷ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 390. punktu.

⁹⁸ Eiropas Savienība šādu deklarāciju nesniegs, līdz ar to Eiropas Savienības dalībvalstīs saskaņā ar Konvenciju šādā kontekstā bērna mantiskā stāvokļa pārbaudes netiks veiktas (skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES*, (59. piezīme iepriekš)).

⁹⁹ Plašāku diskusiju par to, ko šajā kontekstā nozīmē "pagaidu pasākumi", skatīt Konvencijas Paskaidrojošajā ziņojumā, 176. un turpmākajos punktos.

¹⁰⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 121. punktu.

centrālām iestādēm vai sadarboties ar tām, lai uzsāktu pagaidu pasākumu noteikšanas procesu iepriekšminētajos gadījumos.

B. Tikai Regulā paredzētie pagaidu un aizsardzības pasākumu noteikumi

297. Regulā ir ietverta virkne papildu noteikumu, kas attiecas uz pagaidu un aizsardzības pasākumiem Regulas piemērošanā.

1. Izcelsmes valstī pieņemtie pagaidu pasākumi

298. Regulas 39. pantā paredzēts, ka sprieduma izcelsmes tiesa var pasludināt spriedumu par pagaidu izpildāmu neatkarīgi no jebkādas iespējamās pārsūdzības pat tad, ja valsts tiesību akti neparedz izpildāmību.

299. Ja ir pieejams citā valstī pieņemts izpildāmais nolēmums vai nolēmuma daļa par pagaidu pasākumiem, tad tas būs izpildāms vai nu saskaņā ar Regulas 17. panta 2. punktu (saskaņā ar 1. sadaļā noteiktajiem procesiem nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstī, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols), vai ar Regulas 26. pantu (saskaņā ar 2. sadaļā noteiktajiem procesiem nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstī, kam nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols) (plašāka informācija par nolēmumu saskaņā ar Regulas IV nodaļu atzīšanu, izpildāmību un izpildi sniegta 8. nodaļā). Regulas 17. panta 2. punktā un 26. pantā norādīts, ka citā dalībvalstī pieņemtajam lēmumam ir jābūt "izpildāmam" vienīgi šajā valstī un tam nav jābūt galīgajam nolēmumam, lai tas būtu izpildāms vai pasludināts par izpildāmu citā dalībvalstī.

2. Pagaidu vai aizsardzības pasākumi valstīs, kas nav nolēmuma izcelsmes valsts

300. Regulas 14. pantā ir noteikta tiesu jurisdikcija saskaņā ar Regulu attiecībā uz pagaidu un aizsardzības pasākumiem:

"Dalībvalsts tiesās var iesniegt pieteikumu attiecībā uz tādiem pagaidu pasākumiem, tostarp aizsardzības pasākumiem, ko paredz attiecīgās valsts tiesību akti, pat ja saskaņā ar šo regulu lieta pēc būtības ir citas dalībvalsts tiesu jurisdikcijā".

301. Piemērojot jurisdikciju attiecībā uz pagaidu pasākumiem, centrālajām iestādēm jāzina, ka būs nepieciešams noteikt arī šādiem pasākumiem piemērojamos tiesību aktus¹⁰¹.

3. Pagaidu pasākumi, kam notiek nolēmuma atzīšanas, atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas / izpildes process citā dalībvalstī saskaņā ar IV nodaļas 1. un 2. sadaļu¹⁰².

302. Saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. sadaļā noteiktajiem atzīšanas, izpildāmības un izpildes procesiem saskaņā ar Regulu tādā dalībvalstī pieņemtiem nolēmumiem, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols, 18. pantā ir noteikts, ka:

"Izpildāms nolēmums dod tiesības veikt jebkādus aizsardzības pasākumus, kas ir noteikti izpildes dalībvalsts tiesību aktos".

¹⁰¹ To dalībvalstu gadījumā, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols (skatīt 5. nodaļu), nav skaidrs, vai pagaidu pasākumi ietilpst Protokola piemērojamo tiesību aktu darbības jomā (skatīt Protokola par piemērojamo tiesību aktu darbības jomu 11. pantu).

¹⁰² Plašāku informāciju par nolēmumu atzīšanu, izpildāmību un izpildi saskaņā ar Regulas IV nodaļu skatīt 8. nodaļā.

303. Tāpat saskaņā ar Regulas IV nodaļas 2. sadaļā ietverto procesu (nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstī, kurai nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols) 36. pantā¹⁰³ ir precizēts, ka nekas neliedz pieteikuma iesniedzējam izmantot pagaidu / aizsardzības pasākumus saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesību aktiem, neprasot citā dalībvalstī pieņemta nolēmuma izpildāmības pasludināšanu. Regulas 36. panta 2. punktā skaidrots, ka izpildāmības pasludināšana dod tiesības veikt jebkādus aizsardzības pasākumus, lai panāktu aizsardzības pasākumu noteikšanu. 36. panta 3. punktā ir noteikts, ka termiņā, kas saskaņā ar Regulas 32. panta 5. punktu noteikts pārsūdzības izlemšanai, pret tās puses īpašumu, attiecībā uz kuru prasa izpildi, nedrīkst veikt nekādus izpildes pasākumus, izņemot aizsardzības pasākumus (plašāku informāciju par pagaidu un aizsardzības pasākumiem izpildes procesu kontekstā saskaņā ar Regulu skatīt 8. nodaļā).

IX. Citas konvencijas un regulas par dokumentu izsniegšanu un pierādījumu iegūšanu ārvalstīs

A. Pārskats

304. Vairākas valstis ir pievienojušās Hāgas 1965. gada Izsniegšanas konvencijai¹⁰⁴ un/vai Hāgas 1970. gada Pierādījumu konvencijai¹⁰⁵, un šīs konvencijas var būt būtiskas lietās, kas saistītas ar starptautiskiem pieteikumiem par uzturēšanas saistībām¹⁰⁶. Ja rodas situācija, kurā varētu piemērot kādu no šīm konvencijām, ir būtiski saņemt juridisku konsultāciju, lai nodrošinātu, ka tiek pienācīgi izpildīti konvenciju noteikumi.

305. Eiropas Savienībā *Padomes 2001. gada 28. maija Regula (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās* ir piemērojama visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, izņemot Dāniju, un *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (dokumentu izsniegšana)* ir piemērojama visās dalībvalstīs. Procesos starp Dāniju un citām Eiropas Savienības dalībvalstīm nav piemērojama Regula (EK) Nr. 1206/2001, bet gan Hāgas 1970. gada Pierādījumu konvencija. Ja rodas situācija, kad ir piemērojama kāda no šīm regulām, ir būtiski vērsties pēc juridiskas palīdzības, lai nodrošinātu, ka regulu noteikumi tiek atbilstoši izpildīti.

306. Lai noskaidrotu, vai citas valstis, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, ir pievienojušās Hāgas Izsniegšanas konvencijai un Pierādījumu konvencijai, kompetentās iestādes var pārbaudīt abu konvenciju statusu tabulas, kas pieejamas Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Conventions" ("Konvencijas"), tad attiecīgi sadaļā "Convention No 14" ("Konvencija Nr. 14") un "No 20" ("Nr. 20").

307. Gan Hāgas Izsniegšanas konvencija, Pierādījumu konvencija ir piemērojama vienīgi, ja un kad dokumenti ir izsniedzami vai pierādījumi ir iegūstami *ārvalstīs*. Šeit ir būtiski piebilst, ka termins "**ārvalstīs**" netiek lietots 2007. gada Konvencijas 6. panta 2. punkta g) apakšpunktā, kas attiecas arī uz īpašo pasākumu pieprasījumiem ("lai atvieglotu dokumentu vai citu pierādījumu iegūšanu") un j) apakšpunktā ("lai atvieglotu dokumentu izsniegšanu"). Tas ir tāpēc, ka vairumā gadījumu centrālajai iestādei lūgs atvieglot pierādījumu iegūšanu vai dokumentu izsniegšanu *savā jurisdikcijā* uzturēšanas līdzekļu procedūrās, kas notiek *to jurisdikcijā*. Pieprasījumi atvieglot pierādījumu iegūšanu vai dokumentu izsniegšanu **ārvalstīs** tiks iesniegti retāk. 2007. gada Konvencijā ir ietvertas vairākas situācijas, kurās nav nepieciešama ne dokumentu pārsūtīšana izsniegšanai ārvalstīs, ne pierādījumu iegūšana ārvalstīs¹⁰⁷. Atbilstošajos Regulas pantos attiecībā uz

¹⁰³ Regulas 36. pants atbilst regulas "Brisele I" 47. pantam.

¹⁰⁴ Hāgas 1965. gada 15. novembra Konvencija par tiesas un ārpustiesas dokumentu izsniegšanu civillietās vai komerclietās.

¹⁰⁵ Hāgas 1970. gada 18. marta Konvencija par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās un komerclietās.

¹⁰⁶ Skatīt Konvencijas 50. pantu un Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 648.–651. punktu.

¹⁰⁷ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 164.–167. un 182.–185. punktu. Diskusiju par palīdzības veidiem, ko saņēmēja valsts varētu sniegt tādā veidā, kas neietilpst 1970. gada Pierādījumu konvencijas tvērumā, skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 174. punktu.

centrālās iestādes funkcijām saistībā ar dokumentu pierādījumiem un izsniegšanu (51. panta 2. punkta g) un j) apakšpunkts) ir veiktas atsauces uz Regulu (EK) Nr. 1206/2001 un Regulu (EK) Nr. 1393/2007, taču saskaņā ar Konvenciju ir lielāka varbūtība, ka centrālās iestādes galvenokārt strādās ar valsts pieprasījumiem attiecībā uz pierādījumu iegūšanu un dokumentu izsniegšanu.

308. Rokasgrāmatā nav ietverta diskusija par citām Konvencijām, kas piemērojamas šajā darbības jomā. Lai noskaidrotu, vai valsts ir pievienojusies Hāgas 1954. gada Konvencijai civilprocesa jautājumos¹⁰⁸, 1965. gada Izsniegšanas ārvalstī konvencijai un 1970. gada Pierādījumu iegūšanas konvencijai, apmeklējiet Hāgas Konferences tīmekļa vietni < www.hcch.net >.

B. 1965. gada Izsniegšanas ārvalstīs konvencija¹⁰⁹

309. 1965. gada Konvencija paredz pārsūtīšanas kanālus, kas izmantojami, pārsūtot tiesas un ārpustiesas dokumentus no vienas valsts, kas ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts, citai valstij, kas arī ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts, dokumentu izsniegšanai otrajā valstī.

310. 1965. gada Izsniegšanas konvencija ir piemērojama, ja izpildās visi turpmāk uzskaitītie nosacījumi:

1. valsts, kurā notiek procedūra (norises vietas valsts), tiesiskais regulējums paredz, ka dokuments (piem., paziņojums par tiesvedību) ir jāpārsūta no vienas valsts otrai izsniegšanai otrajā valstī,
2. abas valstis ir Izsniegšanas konvencijas līgumslēdzējas valstis,
3. ir zināma tās personas adrese, kam dokuments ir izsniedzams,
4. izsniedzamais dokuments ir tiesas vai ārpustiesas dokuments, un
5. izsniedzamais dokuments attiecas uz civillietu vai komercietu.

311. Ja rodas šaubas par to, vai 1965. gada Izsniegšanas konvencija ir piemērojama vai kā nodrošināt tai atbilstību, nepieciešams vērsties pēc juridiskas palīdzības.

C. 1970. gada Pierādījumu iegūšanas ārvalstīs konvencija¹¹⁰

312. Hāgas 1970. gada Pierādījumu konvencija nosaka sadarbības paņēmienus, iegūstot pierādījumus ārvalstīs (t. i., citā valstī) civillietās vai komercietās. Konvencija, kas piemērojama vienīgi starp valstīm, kas ir tās līgumslēdzējas valstis, paredz pierādījumu iegūšanu (i) ar pieprasījuma vēstuli palīdzību un (ii) ar diplomātisko vai konsulāro agentu un komisāru starpniecību. Konvencija paredz efektīvus veidus, kā pārvarēt atšķirības starp kontinentālo un anglosakšu tiesību sistēmām attiecībā uz pierādījumu iegūšanu.

313. Ja rodas nepieciešamība iegūt pierādījumus ārvalstīs, pēc vajadzības jāsaņem juridiska konsultācija, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīti 1970. gada Pierādījumu konvencijas nosacījumi.

¹⁰⁸ Hāgas 1954. gada 1. marta Konvencija civilprocesa jautājumos.

¹⁰⁹ Plašāka informācija par Izsniegšanas konvenciju pieejama Hāgas Konferences tīmekļa vietnes "Izsniegšanas sadaļā".

¹¹⁰ Plašāka informācija par Pierādījumu iegūšanas ārvalstīs konvenciju pieejama Hāgas Konferences tīmekļa vietnes Pierādījumu sadaļā.

D. Padomes 2001. gada 28. maija Regula (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās¹¹¹

314. Padomes Regula (EK) Nr. 1206/2001 cenšas uzlabot, vienkāršot un paātrināt sadarbību starp Eiropas Savienības dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā¹¹².

315. Regula (EK) Nr. 1206/2001 nosaka divus veidus, kā iegūt pierādījumus lietās starp divām dalībvalstīm: tieša pieprasījumu pārsūtīšana starp tiesām un iesniedzējas tiesas tieša pierādījumu iegūšana. Iesniedzēja tiesa ir tiesa, kurā process tiek uzsākts vai izskatīts. Saņēmēja tiesa ir citas dalībvalsts kompetentā tiesa pierādījumu iegūšanas veikšanai. Centrālā iestāde ir atbildīga par informācijas sniegšanu un risinājumu rašanu sarežģījumu gadījumā, kas var rasties attiecībā uz pieprasījumu. Regulā ir paredzētas desmit veidlapas, kas atvieglo pieprasījumu veikšanu. Pieprasījumi tiek iesniegti saskaņā ar saņēmējas dalībvalsts tiesību aktiem. Pieprasījums ir izpildāms deviņdesmit dienu laikā kopš saņemšanas.

316. Diskusijās par Regulu (EK) Nr. 1206/2001 ir izteikti priekšlikumi, ka vajadzētu izmantot jaunās tehnoloģijas, īpaši videokonferenču sniegtās iespējas, lai labāk piemērotu Regulu¹¹³, un kompetentās iestādes, iespējams, varētu noskaidrot, vai ir pieejams videokonferenču aprīkojums, ja tām ir jāpiemēro Regula.

E. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (dokumentu izsniegšana)¹¹⁴

317. Regula (EK) Nr. 1393/2007 (ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1348/2000) cenšas uzlabot un paātrināt izsniegšanai paredzētu tiesas un ārpustiesas dokumentu savstarpēju pārsūtīšanu civillietās un komerclietās dalībvalstīs. Regula ir piemērojama starp visām Eiropas Savienības dalībvalstīm¹¹⁵.

318. Regula (EK) Nr. 1393/2007 paredz dažādus veidus, kā pārsūtīt un izsniegt dokumentus: pārsūtīšana ar pārsūtīšanas un saņemšanas struktūrām, pārsūtīšana, izmantojot konsulāros vai diplomātiskos kanālus, izsniegšana, izmantojot pasta pakalpojumus, vai tiešā izsniegšana.

319. Pārsūtītājas struktūras ir kompetentas pārsūtīt tiesu vai ārpustiesu dokumentus izsniegšanai citā dalībvalstī. Saņēmējas struktūras ir kompetentas saņemt izsniegšanai tiesu vai ārpustiesu dokumentus no citas dalībvalsts. Centrālā iestāde ir atbildīga par informācijas sniegšanu pārsūtītājām struktūrām un risinājumu rašanu sarežģījumu

¹¹¹ Plašāka informācija par Regulu (EK) Nr. 1206/2001 atrodama Eiropas Tiesiskās sadarbības atlanta civillietās tīmekļa vietnē: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_en.htm >. Paredzams, ka šāda informācija tiks pārvietota uz Eiropas e-Tiesiskuma portāla vietni: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

¹¹² Kā minēts iepriekš, Regula piemērojama starp visām Eiropas Savienības dalībvalstīm, izņemot Dāniju. Lietās starp Dāniju un pārējām dalībvalstīm ir piemērojama Hāgas 1970. gada 18. marta Konvencija par pierādījumu iegūšanu ārvalstīs civillietās un komerclietās.

¹¹³ Komisijas 2007. gada 5. decembra ziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par Padomes 2001. gada 28. maija Regulas (EK) Nr. 1206/2001 par dalībvalstu tiesu sadarbību pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās piemērošanu [COM(2007) 769 final — Nav publicēts Oficiālajā Vēstnesī].

¹¹⁴ Plašāka informācija par Regulu (EK) Nr. 1393/2007 atrodama Eiropas Tiesiskās sadarbības atlanta civillietās tīmekļa vietnē: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_information_en.htm >. Paredzams, ka šāda informācija tiks pārvietota uz Eiropas e-Tiesiskuma portāla vietni: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

¹¹⁵ Tas attiecas arī uz Dāniju, kas apliecina tās nodomu īstenot Regulas saturu ar deklarācijas palīdzību (OV L 331, 10.12.2008., 21. lpp.), pamatojoties uz paralēlu līgumu, kas noslēgts ar Eiropas Kopienību.

gadījumā, kas var rasties izsniegšanas dokumentu pārsūtīšanas laikā. Regula paredz septiņas veidlapas, ar ko atvieglo procesu veikšanu saskaņā ar tiesību aktu.

X. Pirktpējas paritātes novērtēšana: pārrobežu uzturēšanas līdzekļu apmēra korekcija

320. Piemērojot vai nu Konvenciju, vai Regulu, kompetentajām iestādēm nākas sastapties ar valūtas maiņas problēmām (īpaši saistībā ar nolēmuma izpildi; skatīt arī šīs rokasgrāmatas 12. nodaļas VI.5 sadaļu), kā arī ar ārvalstu uzturēšanas līdzekļu summas korekcijas jautājumiem, kuru gadījumā būs nepieciešams dzīves dārdzības salīdzinājums dažādās valstīs, ko sauc par pirktpējas paritātes (PP) salīdzinājumu starp valstīm. Šādi apsvērumi var rasties nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanas, grozīšanas vai izpildes gaitā. Kompetentajām iestādēm ir jāpārbauda valsts prakse šajā sakarā¹¹⁶.

321. Vairākas organizācijas publicē un uztur aktuālas tabulas, kurās ir norādītas salīdzinošās PP:

- Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO):
< http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=SNA_TABLE4 >. Izvēlnē "Transaction" ("Darījums"), izvēlieties "PPPPC: Purchasing Power Parity for Private Consumption" ("PPPP: Privātā patēriņa pirktpējas paritāte").
- Eiropas Komisijas Eurostat:
< http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/purchasing_power_parities/data/database >. (Tabulu var pielāgot atbilstoši lietotāja vajadzībām.)
- Pasaules Banka: < <http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PRVT.PP> >.

¹¹⁶ [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

4. nodaļa — 2009. gada Regula: Tiešie noteikumi par jurisdikciju

A. Ievads

322. Regulā ir ietverti tiešās jurisdikcijas noteikumi, kas unificē jurisdikcijas noteikumus uzturēšanas saistību lietām Eiropas Savienības dalībvalstīs. Piemērojot jurisdikciju uzturēšanas saistību lietās, Eiropas Savienības dalībvalstu kompetentās iestādes to piemēro saskaņā ar jurisdikcijas pamatojumu, kā paredzēts Regulas II nodaļā, proti, kompetentajām iestādēm apstrādājot pieteikumus vai tiešos pieprasījumus par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu vai grozīšanu saskaņā ar Regulu vai Konvenciju (skatīt šīs rokasgrāmatas 10. un 11. nodaļu)¹¹⁷. Šādu unificēto jurisdikcijas noteikumu rezultātā, atzīstot un izpildot nolēmumu saskaņā ar Regulu, nebūs nepieciešams pārbaudīt nolēmuma izcelsmes dalībvalsts kompetentās iestādes jurisdikciju (skatīt 8. nodaļu par atzīšanu, izpildāmību un izpildi saskaņā ar Regulu).

323. Pirms Regulas jurisdikcijas noteikumu piemērošanas kompetentajām iestādēm visupirms ir jānoskaidro, vai uzturēšanas saistību lieta ietilpst Regulas darbības jomā, tostarp jāveic novērtējums attiecībā uz darbības jomu materiālo tiesību, ģeogrāfiskā un laika ziņā (skatīt šīs rokasgrāmatas 3. nodaļas I daļu). Jāņem vērā, ka Regulas jurisdikcijas noteikumiem no kompetento iestāžu skatupunkta ir jābūt ģeogrāfiski vispārpiemērojamiem Eiropas Savienības dalībvalstīs. Proti, Regulas jurisdikcijas noteikumi ir piemērojami arī uzturēšanas saistību lietās, kas saistītas ar ārvalstīm (tostarp valstis, kas ir 2007. gada Konvencijas Līgumslēdzējas valstis), kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts.

324. Pretstatā Regulas tiešās jurisdikcijas noteikumiem Konvencija paredz tikai "netiešās" jurisdikcijas noteikumus, proti, saskaņā ar 18. pantu ("Tiesvedības ierobežojums", kas aprakstīts turpmāk diskusijā par Regulas 8. pantu) un 20. pantu ("Atzīšanas un izpildes pamatojums"). Tas nozīmē, ka kompetentās iestādes jurisdikcija nolēmuma izcelsmes valstī tiek pārbaudīta atzīšanas un izpildes laikā saskaņā ar Konvenciju. Nolēmuma atzīšana un izpilde ir atkarīga no nolēmuma izcelsmes valsts kompetentās iestādes jurisdikcijas, kam jāatbilst vienam no Konvencijas 20. pantā paredzētajiem jurisdikcijas pamatojumiem. No otras puses, jurisdikcijas noteikumi tādu valstu kompetento iestāžu nolēmuma pieņemšanai vai grozīšanai saskaņā ar Konvenciju, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, tiek noregulēti saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

325. Šajā rokasgrāmatas nodaļā ir aplūkoti Regulā paredzētie jurisdikcijas noteikumi un pievērsta uzmanība aspektiem, kuros šie noteikumi var atbilst Konvencijas netiešās jurisdikcijas noteikumiem¹¹⁸. Tāpat šajā nodaļā vērēs ir minēti gadījumi, kad Regulas noteikumi ir līdzīgi citos Eiropas privāttiesību instrumentos iekļautajiem noteikumiem.

¹¹⁷ Jāpiebilst, ka pamatā Regulas jurisdikcijas noteikumi nerisina teritoriālās kompetences jautājumus dalībvalsts robežās, kur Regula ir piemērojama. Šos jautājumus risina saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu. Tāpat jāievēro, ka Konvencijas vai Regulas pieteikumi vai tiešie pieprasījumi par nolēmumu atzīšanu vai izpildi, kā aprakstīts 7., 8. un 9. nodaļā, neparedz, ka kompetentajām iestādēm jāveic jurisdikcijas analīze, tā kā šie pieteikumi vai tiešie pieprasījumi ir vienīgi par ārvalstīs pieņemta nolēmuma atzīšanu un/vai izpildi.

¹¹⁸ Lai arī Konvencijas noteikumi nav tiešās jurisdikcijas noteikumi, praksē kompetentās iestādes var izvēlēties ņemt tos vērā, pieņemot vai grozot nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, ko paredzēts atzīt un/vai izpildīt ārvalstīs Konvencijas Līgumslēdzējā valstī (un ja Līgumslēdzēja valsts, kur paredzēta atzīšana / izpilde, ir zināma, tad arī ņem vērā to, vai šī valsts ir veikusi atrunu saskaņā ar Konvencijas 20. pantu). Skatīt ar 7. nodaļu par ienākošiem atzīšanas vai atzīšanas un izpildes pieteikumiem un tiešiem pieprasījumiem saskaņā ar 2007. gada Konvenciju.

B. Regulas 3. pants:¹¹⁹ vispārēji noteikumi

326. Regulas 3. panta a) un b) apakšpunktā paredzēta tās vietas tiesas jurisdikcija, kur attiecīgi atbildētājs ir pastāvīgais iedzīvotājs vai kur kreditors ir pastāvīgais iedzīvotājs. Šie noteikumi atbilst Konvencijas 20. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā iekļautajam netiešajam noteikumam, kas paredz nolēmuma atzišanas un izpildes pamatojumus saskaņā ar Konvenciju¹²⁰.

327. Regulas 3. panta c) un d) apakšpunktā paredzēts, ka dalībvalsts tiesai ir jurisdikcija, ja saskaņā ar pašas tiesību aktiem tai ir jurisdikcija tiesvedībā par personas juridisko statusu vai vecāku atbildības jautājumiem¹²¹, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamatojums nav tikai vienas puses pilsonība. Šie Regulas tiešās jurisdikcijas noteikumi ir radniecīgi Konvencijas netiešās jurisdikcijas noteikumiem, kas paredzēti Konvencijas 20. panta 1. punkta f) apakšpunktā¹²².

328. Jāpiebilst, ka jurisdikcijas pamatojumi ir noteikti Regulas 3. pantā secībā bez hierarhijas, līdz ar to pieteikuma iesniedzējs var izvēlēties kādu no tiem.

C. Regulas 4. pants:¹²³ tiesas izvēle

329. Ar Regulas 4. pantu pusēm ir piešķirtas tiesības vienoties par tiesas izvēli, nosakot dalībvalsts tiesu vai tiesas¹²⁴. Taču Regulā ir noteikti ierobežojumi šādai patstāvīgai rīcībai. Pirmkārt, tas neattiecas uz strīdiem par uzturēšanas saistībām pret bērnu, kas jaunāks par 18 gadiem (4. panta 3. punkts). Otrkārt, Regulā paredzēta atbilstoša saikne ar izvēlēto tiesu vai tiesām (4. panta 1. punkts). Izvēlētajai tiesai vai tiesām ir jāatrodas dalībvalstī: kura ir vienas puses pastāvīga dzīvesvieta (4. panta 1. punkta a) apakšpunkts); kuras pilsonība ir vienai no pusēm (4. panta 1. punkta b) apakšpunkts); vai lietās par uzturēšanas saistībām starp laulātajiem vai bijušajiem laulātajiem, tiesā, kurai ir jurisdikcija izskatīt strīdu laulību lietā (4. panta 1. punkta c)(i) apakšpunkts), vai tās dalībvalsts tiesai vai tiesām, kurā vismaz vienu gadu ir bijusi laulāto pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta (4. panta 1. punkta c)(ii) apakšpunkts). Minētajiem nosacījumiem ir jāizpildās brīdī, kad tiek panākta vienošanās par tiesas izvēli, vai tad, kad prasība ir celta tiesā.

330. Regulas 4. panta 4. punktā ir apliecināta vienošanās par tiesas izvēli, piešķirot ekskluzīvu jurisdikciju valstij, kas nav dalībvalsts (ja tas neattiecas uz uzturēšanas saistībām pret bērnu, kas ir jaunāks par 18 gadiem), saskaņā ar Lugāno Konvenciju (2007. gada 30. oktobrī Lugāno parakstītā Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās).

¹¹⁹ Regulas 3. panta a) apakšpunkts aptuveni atbilst regulas "Brisele I" 2. pantam. Regulas 3. panta b) un c) apakšpunkts atbilst regulas "Brisele I" 5. panta 2. punktam. Regulas 3. panta d) apakšpunkts ir jauns noteikums, kam nav precedenta. Jāpiebilst, ka Regulas 3. pantā, pretēji regulai "Brisele I", tiek pielietots termins "pastāvīgā dzīvesvieta", kam piemīt jauna, neatkarīga nozīme (Regulā tā definēta netiek), un netiek izmantots jēdziens "domicils", kas lietots regulā "Brisele I".

¹²⁰ Konvencijā ir turpmāk precizēts, ka atbildētājam un kreditoram ir jābūt pastāvīgam iedzīvotājam "brīdī, kad process ir uzsākts". Jāņem vērā, ka Līgumslēdzēja valsts var veikt atrunu attiecībā uz Konvencijas 20. panta 1. punkta c) apakšpunktu, kā noteikts 20. panta 2. punktā.

¹²¹ Attiecībā uz Regulas 3. panta d) apakšpunktu jāpiebilst, ka kompetentās iestādes, kam ir jurisdikcija saskaņā ar regulu "Brisele II a", var līdz ar to uzņemties jurisdikciju attiecībā uz uzturēšanas jautājumiem, kas ir saistīti ar tiesvedību, kurā tiek izskatīti vecāku atbildības jautājumi.

¹²² Jāņem vērā, ka Līgumslēdzēja valsts var veikt atrunu attiecībā uz 20. panta 1. punkta f) apakšpunktu, kā noteikts Konvencijas 20. panta 2. punktā.

¹²³ Regulas 4. pants atbilst regulas "Brisele I" 23. pantam ar vairākām izmaiņām iepriekšējos noteikumos. Jaunajā Regulā ir paredzēti jauni ierobežojumi, kas attiecas uz vienošanos par tiesas izvēli starp pusēm uzturēšanas saistību jomā, pretēji bijušajam neierobežotajam režīmam saskaņā ar regulu "Brisele I".

¹²⁴ Jāpiebilst, ka Regulā, pretēji regulai "Brisele I" (23. panta 1. punkts), nav prasības, ka vienai pusei ir jābūt "domicilam" dalībvalstī, lai noslēgtu vienošanos par tiesas izvēli.

331. Regulas 4. panta 2. punkts paredz, ka vienošanās jānoslēdz "rakstiski", kas ietver "saziņu, izmantojot elektroniskus līdzekļus, kas paliekoši saglabā vienošanos"¹²⁵.

332. Konvencijas 18. panta 2. punkta a) apakšpunkts un 20. panta 1. punkta e) apakšpunkts¹²⁶ attiecas uz pušu vienošanos par jurisdikciju "rakstiski", "izņemot strīdus par uzturēšanas saistībām pret bērniem".

D. Regulas 5. pants:¹²⁷ jurisdikcija, balstoties uz atbildētāja ierašanos

333. Regulas 5. pantā ir noteikts, ka jurisdikcija ir "tās dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs ierodas", ja vien ierašanās nav notikusi, lai jurisdikciju apstrīdētu. Tas atbilst netiešās jurisdikcijas noteikumam, kas paredzēts Konvencijas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktā.

E. Regulas 6. pants:¹²⁸ papildu jurisdikcija

334. Regulas 6. pants paredz jurisdikcijas pamatojumu tādējādi, ka: "Ja nevienai no dalībvalsts tiesām nav jurisdikcijas saskaņā ar 3., 4. un 5. pantu un ja nevienai Lugāno konvencijas līgumslēdzēja valsts, kas nav dalībvalsts, tiesai nav jurisdikcijas atbilstīgi šīs konvencijas noteikumiem, tad jurisdikcija ir dalībvalsts tiesām pēc pušu kopīgās pilsonības¹²⁹."

335. Jāpiebilst, ka kompetentajai iestādei būs jāveic *ex-officio* pārbaude, kas noteikta 6. pantā, attiecībā uz to, vai tiesai ir jurisdikcija saskaņā ar Regulas 3., 4. vai 5. pantu.

336. Konvencijas 20. panta 1. punkta f) apakšpunktā ietvertais netiešās jurisdikcijas noteikums īpaši izslēdz jurisdikciju, pamatojoties vienīgi uz vienas no pusēm pilsonību (personas juridiskā statusa vai vecāku atbildības lietās), taču tajā nekas nav minēts attiecībā uz jurisdikcijas noteikšanu, pamatojoties uz abu pušu kopīgo pilsonību¹³⁰.

F. Regulas 7. pants: forum necessitatis

337. Regulas 7. pants paredz papildu izņēmuma gadījumu jurisdikcijas pamatojumu: "Ja nevienai no dalībvalsts tiesām nav jurisdikcijas saskaņā ar 3., 4., 5. un 6. pantu, kādas dalībvalsts tiesas izņēmuma gadījumos var izskatīt lietu, ja kādā trešajā valstī – ar kuru strīds ir cieši saistīts – tiesvedību pamatoti nevar uzsākt vai vest vai tas izrādās neiespējami¹³¹. Strīdam ir jābūt pietiekami saistītam ar attiecīgo dalībvalsti, kuras tiesā tiek celta prasība." Konvencijā paralēla netiešās jurisdikcijas noteikuma nav¹³².

¹²⁵ 23. panta 1. punkta a) apakšpunktā un regulas "Brisele I" 23. punktā šajos noteikumos tiek pielietots praktiski identisks formulējums attiecībā uz to, kas uzskatāms par vienošanos "rakstiski".

¹²⁶ Jāņem vērā, ka Līgumslēdzēja valsts var veikt atrunu attiecībā uz 20. panta 1. punkta e) apakšpunktu, kā noteikts Konvencijas 20. panta 2. punktā.

¹²⁷ Regulas 5. pants atbilst regulas "Brisele I" 24. pantam.

¹²⁸ Regulas 6. pantam nav atbilstoša regulas "Brisele I" panta.

¹²⁹ Jāpiebilst, ka 6. pantā nav noteikts, ka ir jāpārbauda puses vai pušu pilsonība vai jānosaka tā par spēkā esošu (piemēram, dažās jurisdikcijās lietās, kurās pusei ir dubultā pilsonība) pirms šā jurisdikcijas noteikuma piemērošanas.

¹³⁰ Tā kā Konvencijas 20. pantā kā atzišanas un izpildes pamatojums nav norādīta abu pušu kopīgā pilsonība, šī plašākā Regulā paredzētā jurisdikcijas noteikšana var radīt problēmas tādu nolēmumu atzišanai un izpildei, kas pieņemti, balstoties uz šādu jurisdikcijas pamatojumu citā Konvencijas Līgumslēdzējā valstī. Kompetentās iestādes var izvēlēties to ņemt vērā, ja nolēmums, ko tie pieņem vai groza, būs atzīstams un/vai izpildāms Konvencijas Līgumslēdzējā valstī, kurā Regula nav piemērojama.

¹³¹ Piemēram, Nīderlandes Civilprocesa kodeksa 9. panta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka Nīderlandes tiesa var sevi pasludināt par kompetentu, ja tiesvedība ārpus Nīderlandes nav iespējama. Saskaņā ar judikatūru terminu "neiespējamība" skaidro tādējādi, ka tas nozīmē gan faktisko (piem., pilsoņu karš, dabas katastrofa), gan juridisko neiespējamību (piem., diskriminējošas likumu normas attiecībā uz noteiktām etniskajām grupām).

¹³² Tādējādi, šis jurisdikcijas pamatojums arī var radīt Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma atzišanas un izpildes problēmas, balstoties uz šo jurisdikcijas pamatojumu Konvencijas Līgumslēdzējās valstīs, ja "pietiekama saikne" ar tiesām, kurā ierosināta prasība, ka paredzēts noteikumā, nepārklājas ar kādu no Konvencijas 20. pantā uzskaitīto atzišanas un izpildes jurisdikcijas pamatojumu. Kompetentās iestādes var

338. Uzņemoties jurisdikciju saskaņā ar Regulas 7. pantu, tiesnešiem ir jāpielieto divdaļīga pārbaude saskaņā ar panta nosacījumiem: pirmkārt, attiecībā uz tiesvedības ierosināšanas vai vešanas neiespējamību trešajā valstī, ar ko strīds ir cieši saistīts; un, otrkārt, pārbaude par to, vai strīdam ir "pietiekama saikne" ar tiesu, kurā prasība ir ierosināta.

G. Regulas 8. pants: tiesvedības ierobežojumi

339. Regulas 8. pants ar nosaukumu "Tiesvedības ierobežojumi" ar dažām nenožīmīgām atšķirībām ir identisks Konvencijas līdzīgā nosaukuma 18. pantam. Turklāt Regulas 8. pantā ir noteikts, ka panta normas ir piemērojamas nolēmumiem, kas izdoti gan "Hāgas 2007. gada Konvencijas Līgumslēdzējā valstī", gan dalībvalstī.

340. Regulas 8. panta 1. punkts paredz galveno noteikumu, ka, kamēr kreditora pastāvīgā dzīvesvieta ir Regulas dalībvalstī vai Konvencijas Līgumslēdzējā valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, tikmēr nav iespējams citā dalībvalstī celt prasību tiesā, lai grozītu šādu nolēmumu vai pieņemtu jaunu nolēmumu. Konvencijas 18. panta 1. punkts ir šā regulējuma paralēlais noteikums.

341. Regulas 8. panta 2. punkts, kas atbilst Konvencijas 18. panta 2. punktam, paredz četrus šā noteikuma izņēmumus.

342. Pirmkārt, tiesvedības ierobežojumi nebūs spēkā, ja puses saskaņā ar Regulas 4. pantu, kas paredz ierobežojumus attiecībā uz vienošanos par tiesas izvēli starp pusēm (skatīt diskusiju iepriekš), ir vienojušās par kādas citas dalībvalsts tiesu jurisdikciju¹³³. Otrkārt, tiek piemērots izņēmums, ja uzskatāms, ka kreditors piekritis citas dalībvalsts tiesu jurisdikcijai saskaņā ar Regulas 5. pantu (skatīt diskusiju iepriekš)¹³⁴. Treškārt, ja kompetentā iestāde 2007. gada Konvencijas Līgumslēdzējā valstī, kas ir izcelsmes valsts, nevar vai atsakās īstenot jurisdikciju, lai grozītu jau pieņemtu nolēmumu vai pieņemtu jaunu nolēmumu¹³⁵. Visbeidzot, ja 2007. gada Konvencijas Līgumslēdzējā valstī, kas ir izcelsmes valsts, pieņemtu nolēmumu nevar atzīt vai pasludināt par izpildāmu citā dalībvalstī, kurā ir paredzēts sākt tiesvedību¹³⁶.

H. Regulas 9. pants:¹³⁷ prasības celšana tiesā

343. Regulas 9. pantā ir paredzēti specifiski noteikumi par to, kad lieta ir uzskatāma par "ierosinātu" tiesā saskaņā ar Regulu, proti, vai nu brīdī, kad atbilstošie dokumenti ir iesniegti tiesā, vai arī kad ir uzsākta darbība saistībā ar dokumentu izsniegšanu¹³⁸.

I. Regulas 10. pants:¹³⁹ jurisdikcijas pārbaude

344. Regulas 10. pantā ir noteikts, ka tiesa, kurai nav jurisdikcijas ierosinātajā lietā, "tā pēc savas iniciatīvas paziņo, ka tai nav jurisdikcijas"¹⁴⁰.

izvēlēties to ņemt vērā, ja nolēmums, ko tie pieņem vai groza, būs atzīstams un / vai izpildāms Konvencijas Līgumslēdzējā valstī, kurā Regula nav piemērojama.

¹³³ Konvencijas paralēlajā 18. panta 2. punkta a) apakšpunktā saskaņā ar Konvenciju ir paredzēts šāds izņēmums: "ja puses, izņemot strīdus par uzturēšanas saistībām pret bērniem, ir rakstiski vienojušās par minētās otras Līgumslēdzējas valsts jurisdikciju".

¹³⁴ Konvencijas paralēlajā 18. panta 2. punkta b) apakšpunktā saskaņā ar Konvenciju ir paredzēts šāds izņēmums: "ja kreditors vai nu nepārprotami atzīst minētās otras Līgumslēdzējas valsts jurisdikciju, vai, īstenojot aizstāvību lietā pēc būtības, pirmajā iespējamā brīdī neieilist pret jurisdikciju".

¹³⁵ Konvencijas paralēlajā 18. panta 2. punkta c) apakšpunktā saskaņā ar Konvenciju ir paredzēts šāds izņēmums: "ja izcelsmes valsts kompetentā iestāde nevar vai atsakās īstenot jurisdikciju, lai grozītu nolēmumu vai pieņemtu jaunu nolēmumu".

¹³⁶ Konvencijas paralēlajā 18. panta 2. punkta d) apakšpunktā saskaņā ar Konvenciju ir paredzēts šāds izņēmums: "ja izcelsmes valstī pieņemtu nolēmumu nevar atzīt vai pasludināt par izpildāmu Līgumslēdzējā valstī, kurā ir paredzēts sākt tiesvedību, lai grozītu nolēmumu vai pieņemtu jaunu nolēmumu".

¹³⁷ Regulas 9. pants atbilst regulas "Brisele I" 30. pantam un regulas "Brisele II a" 16. pantam.

¹³⁸ Konvencijā nav paralēla noteikuma.

¹³⁹ Regulas 10. pants atbilst regulas "Brisele II a" 17. pantam.

J. Regulas 11. pants:¹⁴¹ pieņemamības pārbaude

345. Regulas 11. panta 1. punktā paredzēta tiesvedības apturēšana kādā dalībvalstī (kurai ir atbilstoša jurisdikcija), ja atbildētājs, kam pastāvīgā dzīvesvieta ir citā valstī, nav ieradies tiesā, lai atbildētājam sniegtu atbilstīgu paziņojumu, savlaicīgi atbilstošus dokumentus, lai sagatavotu aizstāvību, vai lai nodrošinātu, ka šie pasākumi ir veikti. 11. panta 2. punkts un 11. panta 3. punkts attiecīgi paredz izvēles noteikumus gadījumiem, kad dokumenti ir pārsūtāmi saskaņā ar Regulu Nr. 1393/2007 (*Regula par tiesas un ārpus tiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs*) vai Hāgas 1965. gada 15. novembra Konvenciju par tiesas un ārpus tiesas dokumentu izsniegšanu civillietās vai komercietās. (Plašāka informācija par dokumentu izsniegšanu ārzemēs izklāstīta 3. nodaļas II daļas IX sadaļā.)

346. Lai arī Konvencijā nav regulējuma, ar ko būtu pieļaujama tiesvedības apturēšana augšminētajos apstākļos, Konvencijas 22. panta e) apakšpunktā ir norādīts pamatojums nolēmuma atzīšanas vai izpildes noraidīšanai, ja atbildētājs "nav bijis klāt vai nav bijis pārstāvēts tiesvedībā izcelsmes valstī" un tam nav ticis atbilstīgi paziņots par tiesvedību (i) vai par nolēmumu un nav bijis iespējas apstrīdēt vai pārsūdzēt šo nolēmumu (ii).

K. Regulas 12. pants:¹⁴² lis pendens un 13. pants:¹⁴³ saistītās prasības

347. Regulā attiecīgi 12. un 13. pantā ir ietverti noteikumi par *lis pendens* (lietas, kurās ir iesaistīts tas pats "prasības pamats un priekšmets" starp tām pašām pusēm un kas ir ierosinātas citās dalībvalstīs) un "saistītajām prasībām" (prasības, kas "ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesavienojami spriedumi"), kas ir ierosinātas citās dalībvalstīs. Abiem noteikumiem piemērojams noteikums "tiesa, kurā prasība sākotnēji ierosināta".

348. Konvencijas 22. panta c) apakšpunktā sadaļā "par nolēmuma atzīšanas un izpildes atteikuma pamatojumu" ir ietverts noteikums, kas risina *lis pendens* jautājumus. Nolēmuma atzīšanu un izpildi var noraidīt, ja "tās valsts iestādē, kurā prasa atzīšanu un izpildi, notiek tiesvedība starp tām pašām pusēm un ar to pašu mērķi, un minētā tiesvedība tika uzsākta pirmā".

L. Regulas 14. pants:¹⁴⁴ pagaidu, tostarp aizsardzības, pasākumi

349. Regulas 14. pantā ir īpaši paredzēti pieteikumi dalībvalstīs par pagaidu pasākumiem, tostarp aizsardzības pasākumiem, ko paredz attiecīgās valsts tiesību akti, pat ja saskaņā ar Regulu lieta pēc būtības ir citas dalībvalsts tiesu jurisdikcijā¹⁴⁵. (Plašāku informāciju par pagaidu un aizsardzības pasākumiem skatīt arī šīs rokasgrāmatas 3. nodaļas II daļas VIII sadaļu.)

350. Konvencijā nav iekļauts Regulas 14. pantam atbilstošs noteikums, taču tajā ir paredzēti pieprasījumi, ko var iesniegt ar centrālo iestāžu starpniecību. Konvencijas 6. panta 2. punkta i) apakšpunktā ir noteikts, ka attiecībā uz pieteikumiem saskaņā ar Konvenciju centrālās iestādes "veic visus atbilstošos pasākumus, lai uzsāktu vai atvieglotu tiesvedības uzsākšanu nolūkā panākt vajadzīgo pagaidu pasākumu īstenošanu,

¹⁴⁰ Konvencijā nav paralēla noteikuma.

¹⁴¹ Regulas 11. pants atbilst regulas "Brisele II a" 18. pantam.

¹⁴² Regulas 12. pants atbilst regulas "Brisele I" 27. pantam un 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās (turpmāk — "Briseles Konvencija") 21. pantam.

¹⁴³ Regulas 13. pants atbilst regulas "Brisele I" 28. pantam.

¹⁴⁴ Regulas 14. pants atbilst regulas "Brisele I" 31. pantam un Briseles Konvencijas 24. pantam.

¹⁴⁵ Jāpiebilst, ka Regulā nekas netiek minēts par to, kādas tiesības ir piemērojamas pagaidu pasākumiem. Tāpat nav skaidrs, vai Hāgas 2007. gada Protokola darbības joma (skatīt 5. nodaļu) saskaņā ar tā 11. pantu ietver pagaidu pasākumus. Dažas valstu jurisdikcijas jautājumu par pagaidu pasākumiem piemērojamās tiesības atstāj tiesu ziņā.

kam ir teritoriāls raksturs un ko veic, lai nodrošinātu uzsāktā uzturēšanas saistību pieteikuma izskatīšanas iznākumu". Tāpat Konvencijas 7. panta 1. punktā "Lūgumi veikt īpašus pasākumus" sniedz centrālajām iestādēm tiesības iesniegt pieprasījumus citai centrālajai iestādei, tostarp par pagaidu pasākumiem saskaņā ar Konvencijas 6. panta 2. punkta i) apakšpunktu, ja pieteikums saskaņā ar Konvenciju vēl netiek izskatīts. Turklāt 7. panta 2. punktā ir noteikts, ka centrālās iestādes arī var veikt īpašus pasākumus (tostarp nepieciešamo pagaidu pasākumu noteikšanu) pēc citas centrālās iestādes lūguma, ja valsts lietā, kas šādai centrālajai iestādei ir zināma, ir ietverts "starptautiskais elements".

5. nodaļa — Piemērojamie tiesību akti saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

A. 2007. gada Konvencija un Hāgas 2007. gada Protokols par piemērojamiem tiesību aktiem

351. Pašā Hāgas Konvencijā nav ietverti visaptveroši noteikumi par piemērojamiem tiesību aktiem. *Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamo likumu* (turpmāk — "Protokols") ir neatkarīgs starptautisks tiesību akts, kas ir saistīts un savienojams ar 2007. gada Konvenciju, tā kā sarunas par abiem tiesību aktiem un to pieņemšana notika vienlaikus. Konvencijas Līgumslēdzējas valstis īpaši tiek aicinātas pievienoties Protokolam; taču ikviena valsts var pievienoties Protokolam. Līgumslēdzēju valstu statusu attiecībā uz Protokolu var noskaidrot Hāgas Starptautiskās privāttiesību konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Conventions" ("Konvencijas"), tad "Convention 39" ("Konvencija Nr. 39"), tad "Status table" ("Statusu tabula") vai sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / Uzturēšanas saistības").

352. Kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm, kas apstrādā starptautiskās uzturēšanas saistību lietas, vispirms jāpārliedz, vai to valsts ir pievienojusies Protokolam¹⁴⁶. Ja tā, tad Protokols nosaka uzturēšanas saistību lietai piemērojamās tiesību normas saskaņā ar Konvenciju iesniegtajiem pieteikumiem vai tiešajiem pieprasījumiem par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu (skatīt 10. nodaļu) un nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem grozīšanu (skatīt 11. nodaļu). Pieteikumiem vai pieprasījumiem par nolēmumu atzīšanu un izpildi saskaņā ar Konvenciju parasti Protokola normas nav piemērojamas, tā kā piemērojamo tiesību aktu jautājumu būs risinājusi nolēmuma izcelsmes valsts¹⁴⁷. Ja Jūsu valsts nav Protokola Līgumslēdzēja valsts vai valsts, kurā Protokols ir piemērojams (skatīt B sadaļu turpmāk), nolēmumiem par uzturēšanas līdzekļiem būs piemērojami tiesas atrašanās valsts tiesību akti (t. i., saņēmējas valsts), tostarp tās starptautisko privāttiesību normas.

353. Taču arī jāņem vērā, ka Konvencijā ietilpts vairākas īpašas piemērojamo tiesību normas, kas saistītas ar: a) valsts iestādes tiesībām rīkoties kreditora vietā vai censties piedzīt atlīdzību par kreditoram veiktajiem maksājumiem (36. panta 2. punkts); b) uzturēšanas saistību un ierobežojuma periodu ilgumu par kavēto maksājumu piedziņu (32. panta 4. un 5. punkts); un c) bērnam radītās tiesības uz uzturēšanas līdzekļiem noteiktos ierobežotos apstākļos (20. panta 5. punkts).

354. Protokola noteikumu izklāsts ir sniegts turpmāk C sadaļā.

355. Tāpat kompetentajām iestādēm jāņem vērā, ka, pat ja Protokols to valstī nav spēkā, iespējams, ir piemērojama viena no vairākām iepriekš pieņemtajām Hāgas konvencijām piemērojamo tiesību aktu jomā¹⁴⁸.

B. 2009. gada Regula un Hāgas 2007. gada Protokols par piemērojamiem tiesību aktiem

356. Ar *Padomes Lēmumu (2009. gada 30. novembris) par to, lai Eiropas Kopiena noslēgtu Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokolu par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (2009/941/EK)*, Eiropas Kopienas Padome (kā to toreiz

¹⁴⁶ Protokols [ir] [nav] piemērojams [valsts nosaukums lokatīvā]. Skatīt arī šīs nodaļas B sadaļu.

¹⁴⁷ Taču Protokols, protams, var būt piemērots izcelsmes valstī. Skatīt arī Konvencijas 32. panta 4. punktu un 32. panta 5. punktu par piemērojamo tiesību aktu jautājumiem attiecībā uz izpildi saskaņā ar Konvenciju.

¹⁴⁸ *Hāgas 1956. gada 24. oktobra Konvencija par bērnu uzturēšanai piemērojamo likumu* un *Hāgas 1973. gada 2. oktobra Konvencija par uzturēšanas saistībām pielietojamo likumu* (turpmāk — "1973. gada Konvencija"). Līgumslēdzēju valstu statusu attiecībā uz šiem tiesību aktiem var noskaidrot Hāgas Starptautiskās privāttiesību konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Conventions" ("Konvencijas"), tad "Convention 8" ("Konvencija Nr. 8") vai "Convention 24" ("Konvencija Nr. 24"), tad "Status table" ("Statusu tabula").

sauca) Eiropas Kopienas vārdā, izņemot Dāniju un Apvienoto Karalisti, apstiprināja Protokolu¹⁴⁹.

357. Protokols ir piemērojams Eiropas Savienības dalībvalstīs, kas tam ir pievienojušās, [tostarp] [valsts nosaukums lokatīvā], sākot ar 2011. gada 18. jūniju¹⁵⁰. Tāpat jāpiebilst, ka Protokolam ir atpakaļejošs spēks, un tas ir piemērojams uzturēšanas līdzekļiem, kas pieprasīti dalībvalstīs pirms Protokola piemērošanas brīža¹⁵¹.

358. Regulas III nodaļas 15. pants ir galvenais Regulas pants attiecībā uz piemērojamajiem tiesību aktiem, un tajā ir noteikts, ka uzturēšanas saistībām piemērojamās tiesību aktus nosaka saskaņā ar 2007. gada Protokolu dalībvalstīs, kurām attiecīgais instruments ir saistošs¹⁵².

359. Kā plaši aprakstīts turpmāk (skatīt 8. nodaļu), saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. sadaļu Eiropas Savienības dalībvalstīs, kam Protokols ir saistošs (visas dalībvalstis, izņemot Apvienoto Karalisti un Dāniju), ir spēkā noteikumi par *exequatur* atcelšanu attiecībā uz ārvalstīs pieņemtu nolēmumu atzīšanu un izpildi.

C. Protokola piemērošana un noteikumu pārskats

360. Turpmāk ir izklāstīts Protokola galveno noteikumu kopsavilkums. Lai noskaidrotu detalizētāku informāciju, kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm jāiepazīstas ar Protokola un Protokola paskaidrojošā ziņojuma tekstu. Paskaidrojošais ziņojums ir pieejams Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net >, sadaļā "Conventions" ("Konvencijas"), tad "Convention 39" ("Konvencija Nr. 39"), tad "HCCH Publications" ("HSPK publikācijas").

1. Vispārēja piemērošana

361. Pretēji 2007. gada Konvencijai, kas piemērojama vienīgi starp Līgumslēdzējām valstīm, Protokolam piemīt *erga omnes* iedarbība¹⁵³. Proti, kompetentās iestādes tā normas piemēro Protokola Līgumslēdzējā valstī vai valstīs, kurās Protokols ir piemērojams, pat ja piemērojamie tiesību akti ir tādas valsts tiesību akti, kura Protokolam nav pievienojusies¹⁵⁴. Praksē *erga omnes* princips nozīmē, ka Protokols var būt labvēlīgs daudziem kreditoriem, kuru domicils ir valstīs, kas Protokolam nav pievienojušās. Piemēram, kreditors, dzīvojošs valstī, kurā Protokols nav piemērojams, uzsāk tiesvedību valstī, kurā Protokols ir piemērojams (piem., valstī, kurā parādniekam ir domicils), tādējādi gūstot labumu no Protokolā paredzēto kreditoram labvēlīgo unificēto normu piemērošanas.

¹⁴⁹ Skatīt *Padomes Lēmuma (2009. gada 30. novembris)* par to, lai Eiropas Kopiena noslēgtu Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokolu par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (2009/941/EK), 11. un 12. apsvērumu un 3. pantu. Padomes Lēmuma 5. apsvērumā ir paziņots, ka "Kopienai ir ekskluzīva kompetence attiecībā uz visiem protokolā iekļautajiem jautājumiem".

¹⁵⁰ Turpat, 4. pants.

¹⁵¹ Turpat, 5. pants.

¹⁵² Jāpiebilst, ka ar Regulas 15. pantu Protokols ir kļuvis par Eiropas tiesību daļu, līdz ar to kompetentajai iestādei, kas Protokolu piemēro, ir iespēja Eiropas Savienības Tiesai iesniegt jautājumu prejudiciālā nolēmuma saņemšanai.

¹⁵³ Protokola 2. pants.

¹⁵⁴ Jāatzīmē, ka 1973. gada Konvencijas un Protokola Līgumslēdzējām valstīm var rasties problēmas saistībā ar abu tiesību aktu vienlaicīgu piemērošanu attiecībā ar citām 1973. gada Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm, kas nav pievienojušās 2007. gada Protokolam. Precīzāk: Japāna, Turcija un Šveice ir 1973. gada Konvencijas Līgumslēdzējas valstis, taču tās vēl nav pievienojušās Protokolam, līdz ar to var rasties jautājums, vai lietās, kurās ir iesaistītas šīs valstis, prevalēs jaunā Protokola vai 1973. gada Konvencijas vispārējās iedarbības piemērojamo tiesību aktu normas. Akadēmiskajā literatūrā pastāv dažādi viedokļi. Skatīt diskusiju Protokola paskaidrojošā ziņojuma 194.–197. punktā. [Valsts nosaukums] [ir] [nav] 1973. gada Konvencijas dalībvalsts.

2. Protokola darbības joma

362. Protokola tvērumā ietilpstošo uzturēšanas saistību darbības joma ir plašāka par 2007. gada Konvencijas darbības jomu, un tas nosaka uzturēšanas saistībām piemērojamos tiesību aktus, kas balstīti uz ģimenes attiecībām, neparedzot iespēju veikt atrunas¹⁵⁵. Tā darbības jomā ietilpst jebkādas ģimenes uzturēšanas saistības, kas izriet no ģimenes attiecībām, paternitātes/maternitātes, laulībām vai radniecības¹⁵⁶ — t. i., Regulai atbilstoša darbības joma. Protokolā nav sniegtas "ģimenes attiecību" vai citu terminu definīcijas. Skaidrojot šos terminus un Protokolu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā Protokola starptautiskais raksturs un nepieciešamība sekmēt unificētu piemērošanu¹⁵⁷.

363. Lai daļēji ierobežotu Protokola darbības jomu, tajā ir iekļauta īpaša aizsardzības norma¹⁵⁸. Parādnieks var apstrīdēt kreditora prasību, balstoties uz to, ka gan saskaņā ar parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas valsts, gan pušu kopīgās pilsonības valsts, ja tāda ir, tiesību aktiem šādas saistības nepastāv. Šī aizsardzība ir piemērojama uzturēšanas saistībām, izņemot saistības pret bērniem, kas izriet no vecāku-bērnu attiecībām, vai starp laulātajiem vai bijušajiem laulātajiem.

364. Visbeidzot, Protokolā noteikto tiesību aktu piemērošanu vai noraidīt, ja "tā rezultāti būtu acīmredzami pretrunā valsts, kurā atrodas tiesa, sabiedriskajai kārtībai"¹⁵⁹.

3. Piemērojamo tiesību aktu darbības joma

365. Protokolā ir sniegts nepilns tādu jautājumu saraksts, kam tiks piemēroti attiecīgie piemērojamo tiesību akti, tostarp: kādā apmērā un no kā kreditors var pieprasīt uzturēšanas līdzekļus; apmērs, kādā kreditors var pieprasīt uzturēšanas līdzekļus ar atpakaļejošu spēku; uzturēšanas līdzekļu summas aprēķina pamatojums un indeksācija; kam ir tiesības uzsākt tiesvedību par uzturēšanas līdzekļiem, izņemot lietas, kas saistītas ar procesuālo kapacitāti un pārstāvību tiesvedībā; noilguma termiņi; parādnieka uzturēšanas saistību apmērs lietās, kurās valsts iestāde vēlas saņemt kompensāciju par maksājumiem, kas kreditoram veikti uzturēšanas līdzekļu vietā¹⁶⁰.

4. Vispārējs noteikums par piemērojamiem tiesību aktiem

366. Galvenā Protokolā pielietotā piemērojamo tiesību aktu norma ir kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesību aktu piemērošana¹⁶¹. Šī vispārējā norma ļauj noteikt uzturēšanas saistību esību un apmēru attiecībā uz juridiskajiem un faktiskajiem sociālās vides apstākļiem valstī, kurā dzīvo kreditors, nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi starp kreditoriem, kas dzīvo vienā valstī, kā arī noteikt piemērojamās tiesību aktus, kas bieži vien sakrīt ar tiesas atrašanās valsts tiesību aktiem.

5. Īpaši noteikumi, kas sniedz priekšrocības konkrētiem kreditoriem

367. Protokolā ir ietverti "kaskādes" tipa papildu piemērojamo tiesību aktu noteikumi, kas paredzēti, lai sniegtu priekšrocības konkrētiem uzturēšanas saistību kreditoriem¹⁶². Šie īpašie noteikumi ir izstrādāti uz *favor creditoris* principa pamata, lai nodrošinātu, ka kreditoram ir vislielākā iespēja saņemt uzturēšanas līdzekļus.

¹⁵⁵ Protokola 27. pants.

¹⁵⁶ Protokola 1. panta 1. punkts.

¹⁵⁷ Protokola 20. pants.

¹⁵⁸ Protokola 6. pants.

¹⁵⁹ Protokola 13. pants.

¹⁶⁰ Protokola 11. pants.

¹⁶¹ Protokola 3. pants.

¹⁶² Protokola 4. pants.

368. Kreditoru grupas, kas gūs labumu no šiem papildu noteikumiem, ir: a) bērni, pret kuriem vecākiem ir uzturēšanas līdzekļu parāds (neatkarīgi no bērna vecuma); b) jebkura persona, kura nav sasniegusi 21 gada vecumu un pret ko personām, kuras nav tās vecāki, ir uzturēšanas līdzekļu parāds (izņemot uzturēšanas saistības, kas rodas starp laulātajiem, bijušajiem laulātajiem un pusēm laulībās, kas ir tikušas anulētas); un c) vecāki, pret kuriem to bērniem ir uzturēšanas līdzekļu parāds¹⁶³.

369. Protokolā ir paredzēts, ka vienas no iepriekš minēto kategoriju kreditors, kas saskaņā ar galveno noteikumu piemērotajiem tiesību aktiem nevar saņemt uzturēšanas līdzekļus, gūst labumu no tiesas atrašanās vietas tiesību aktu piemērošanas¹⁶⁴. Turklāt, ja šāds kreditors lietu ierosina tās valsts kompetentajā iestādē, kur parādniekam ir pastāvīgā dzīvesvieta, būs piemērojami šīs tiesas atrašanās valsts tiesību akti, ja vien kreditors saskaņā ar šādiem tiesību aktiem nevar no parādnieka saņemt uzturēšanas līdzekļus, un tādā gadījumā atkal tiks piemēroti tās valsts tiesību akti, kurā atrodas kreditora pastāvīgā dzīvesvieta¹⁶⁵. Visbeidzot, ja kreditors nevar no parādnieka saņemt uzturēšanas līdzekļus saskaņā ar vispārējo noteikumu vai papildu noteikumiem, tad būs piemērojami parādnieka un kreditora kopīgās pilsonības valsts, ja tāda ir, tiesību akti¹⁶⁶.

6. Īpašs noteikums attiecībā uz laulātajiem un bijušajiem laulātajiem

370. Protokolā ir iekļauts īpašs noteikums par uzturēšanas saistībām starp laulātajiem, bijušajiem laulātajiem un anulētās laulības pusēm¹⁶⁷. Būtībā, atkāpjoties no nemainīgās saiknes ar tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai saskaņā ar agrākās 1973. gada Konvencijas¹⁶⁸ 8. pantu, ir piemērojami tās valsts tiesību akti, kurā kreditoram ir pastāvīgā dzīvesvieta; taču uz to attiecas noteikumi par gadījumiem, kad puses atbildību nenes.

371. Abas puses var celt iebildumus pret kreditora pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktu piemērošanu, un pēc tam tiesa vai iestāde, kurā prasība ir ierosināta, apsver, vai laulībām ir ciešāka saikne ar tiesību aktiem valstī, kas nav kreditora pastāvīgās dzīvesvietas valsts (piemēram, cita starpā, laulāto pastāvīgā dzīvesvieta vai domicils laulības laikā, to pilsonība, vieta, kur laulības noslēgtas, kā arī laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas vieta). Protokols nosaka, ka, veicot šādus apsvērumus, īpaši jāņem vērā tā valsts, kas bijusi pēdējā laulāto kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta¹⁶⁹.

7. Pušu veikta piemērojamo tiesību aktu izvēle

372. Protokolā ir ietvertas jaunas normas, kas ar atsevišķiem ierobežojumiem iedibina pušu autonomijas pasākumus, izvēloties uzturēšanas saistībām piemērojamus tiesību aktus.

373. Pirmkārt, puses var slēgt "procesuālās vienošanās", lai konkrētās tiesvedības nolūkā noteiktu valsts, kurā notiek tiesvedība, tiesību aktus¹⁷⁰. Šis noteikums ir spēkā vienīgi, ja uzturēšanas līdzekļu kreditors ir ierosinājis vai grasās ierosināt uzturēšanas līdzekļu prasību noteiktā tiesā vai iestādē.

374. Otrkārt, puses var slēgt vienošanās, ar ko nosaka uzturēšanas saistībām piemērojamus tiesību aktus, jebkurā brīdī, tostarp pirms strīdus rašanās un procesa gaitā, līdz brīdim, kad puses nolemj vienošanos atcelt vai grozīt¹⁷¹. Puses var noteikt tikai

¹⁶³ Protokola 4. panta 1. punkts.

¹⁶⁴ Protokola 4. panta 2. punkts.

¹⁶⁵ Protokola 4. panta 3. punkts.

¹⁶⁶ Protokola 4. panta 4. punkts.

¹⁶⁷ Protokola 5. pants.

¹⁶⁸ Skatīt 148. piezīmi iepriekš.

¹⁶⁹ Protokola 5. pants.

¹⁷⁰ Protokola 7. pants.

¹⁷¹ Protokola 8. pants.

tādas valsts tiesību aktu piemērošanu, kuras pilsonis ir viena no pusēm, tās valsts tiesību aktus, kurā vienai no pusēm ir pastāvīgā dzīvesvieta, vai arī iepriekš izvēlētus un mantas norunām vai laulības šķiršanai, vai laulāto atšķiršanai faktiski piemērotus tiesību aktus¹⁷².

375. Lai aizsargātu uzturēšanas līdzekļu kreditoru, šādas vispārējās vienošanās ir nozīmīgā veidā ierobežotas. Vienošanās par piemērojamo tiesību aktu izvēli attiecībā uz uzturēšanas saistībām pret personu, kura ir jaunāka par 18 gadiem, vai pret pieaugušo, kurš personisko spēju traucējumu vai nepietiekamības dēļ nespēj aizstāvēt savas intereses, nav atļautas¹⁷³.

376. Arī pušu veikta piemērojamo tiesību aktu izvēle ir ierobežota attiecībā uz kreditoram iespējām atteikties no tiesībām saņemt uzturēšanas līdzekļus¹⁷⁴. Tās valsts tiesību akti, kurā atrodas kreditora pastāvīgā dzīvesvieta piemērojamo tiesību aktu noteikšanas brīdī, regulē iespēju atteikties no uzturēšanas līdzekļiem un šādas atteikšanās apstākļus.

377. Protokolā paredzēts, ka vienošanās par piemērojamiem tiesību aktiem pusēm ir jābūt "pilnībā informētiem un jāizprot" to izvēles sekas. Pretējā gadījumā tiesa vai iestāde, kur prasība ir ierosināta, var pieteikumu par izvēlētajiem tiesību aktiem atlikt, ja pieteikuma "rezultātā rastos nepārprotami netaisnīgas vai nesamērīgas sekas kādai pusei"¹⁷⁵.

8. Valsts iestādes

378. Protokolā ir noteikts, ka valsts iestādes tiesības pieprasīt kompensāciju par kreditoram veiktajiem maksājumiem uzturēšanas līdzekļu vietā tiek regulētas atbilstoši tiesību aktiem, kas ir saistoši šai valsts iestādei¹⁷⁶.

9. Uzturēšanas līdzekļu apmēra noteikšana

379. Visbeidzot, Protokolā ir ietverta materiālo tiesību norma¹⁷⁷, ko piemēro Līgumslēdzējas valsts vai valsts, kurā ir piemērojams Protokols, valsts iestādes neatkarīgi no tā, vai piemērojamie tiesību akti ir ārvalstu vai tiesas atrašanās vietas tiesību akti. Šī norma paredz, ka, nosakot uzturēšanas līdzekļu summu, jāņem vērā kreditora vajadzības un parādnieka līdzekļi, kā arī kompensācija, kas kreditoram piešķirta periodisku uzturēšanas līdzekļu maksājumu vietā (t. i., "vienreizējas summas" maksājums), pat ja piemērojamos tiesību aktos ir noteikts citādi.

¹⁷² Protokola 8. panta 1. punkts.

¹⁷³ Protokola 8. panta 3. punkts.

¹⁷⁴ Protokola 8. panta 4. punkts.

¹⁷⁵ Protokola 8. panta 5. punkts.

¹⁷⁶ Protokola 10. pants.

¹⁷⁷ Protokola 14. pants.

6. nodaļa — Ārvalstu tiesību aktu atrašana un pārbaude

A. Ievads

380. Kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm, kas izskata starptautiskas uzturēšanas līdzekļu lietas saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, dažkārt būs jāpārbauda un/vai jāpiemēro ārvalstu tiesību akti. Diskusiju par piemērojamo tiesību aktu jautājumiem, kā arī gadījumus, kad var rasties nepieciešamība piekļūt ārvalstu tiesību aktiem saskaņā ar Konvenciju vai Regulu skatīt 5. nodaļu.

B. Pasaules valstu un Eiropas Savienības tiesību aktu atrašana

1. Valsts profils saskaņā ar 2007. gada Konvenciju

381. Saskaņā ar Konvencijas 57. pantu katrai Līgumslēdzējai valstij Hāgas Konferences Pastāvīgajā birojā jāiesniedz noteikta satura informācija par tās tiesisko regulējumu, procesiem un pasākumiem, kas tiks veikti, lai īstenotu Konvenciju, tostarp apraksts par to, kā valsts rīkosies ar pieprasījumiem saņemt, atzīt un izpildīt nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem¹⁷⁸.

382. Līgumslēdzējas valstis var izmantot Hāgas Konferences ieteikto un publicēto valsts profilu, lai sniegtu šo informāciju. Konvencijas 57. panta 1. punkta a) apakšpunktā īpaši noteikts, ka Līgumslēdzējām valstīm jāsniedz "apraksts par tās tiesību aktiem un procesuālo kārtību attiecībā uz uzturēšanas saistībām" (atrodams valsts profila III sadaļā).

383. Gan valsts profils, gan cita informācija, ko Līgumslēdzēja valsts sniedz saskaņā ar 57. pantu, ir pieejama Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > sadaļā "Child Support / Maintenance Section" ("Uzturlīdzekļi bērniem / uzturēšanas saistības").

2. Informācija par valstu tiesību aktiem un procesuālo kārtību saskaņā ar 2009. gada Regulu

384. Saskaņā ar Regulu (Regulas 70. un 71. pants) Eiropas Savienības dalībvalstīm jāsniedz informācija, kas līdzinās informācijai, kas sniedzama saskaņā ar Konvenciju, Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam civilietās un komercietās¹⁷⁹, un tā regulāri jāaktualizē. Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civilietās un komercietās tīmekļa vietnē ir atsevišķa sadaļa par uzturēšanas saistību jautājumiem, kur ir publicētas saites uz īpašu valstu informāciju par uzturēšanas saistību jautājumiem, kas atrodamas šajā vietnē:¹⁸⁰

< http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_en.htm >

3. Citi globālie un Eiropas tiešsaistes resursi ārvalstu tiesību aktu atrašanai un pārbaudei

385. Šajā sadaļā turpmāk norādītās tīmekļa vietņu saites ir paredzētas vienīgi informatīvam nolūkam, un tās bija aktuālas brīdī, kad tika izstrādāta šī rokasgrāmata, un tajās var nebūt saites uz oficiālu vai autoritatīvu valsts tiesisko informāciju. Taču turpmāk sniegtajā sarakstā ir mēģināts iekļaut dažādas valsts, bezpeļņas un akadēmiskās iestādes, kurās ir nodrošināta bezmaksas piekļuve tiesību aktiem un kam

¹⁷⁸ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 683. punktu.

¹⁷⁹ Padomes Lēmums Nr. 2001/470/EK, ar ko izveido Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civilietās un komercietās (grozīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 568/2009/EK (2009. gada 18. jūnijs)).

¹⁸⁰ Jāpiebilst, ka paredzams, ka šāda informācija tiks pārvietota uz Eiropas e-Tiesiskuma portāla vietnē: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

bieži piemīt nostiprināta reputācija attiecībā uz kvalitatīvu juridisko informāciju. Šis saraksts nekādā gadījumā nav pilnīgs. Norādītās tīmekļa vietnes pamatā satur visaptverošu juridisko informāciju par konkrētu jurisdikciju un nespécializējas uzturēšanas saistību jautājumos.

IESKATS GLOBĀLAJĀ JURIDISKAJĀ INFORMĀCIJĀ:

► Globālās enciklopēdijas / juridisko sistēmu kartēšana

- JurisPedia
< http://en.jurispedia.org/index.php/Main_Page >
- GlobaLex
< <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/> >
- JuriGlobe
< <http://www.juriglobe.ca/index.php> >

SAITES UZ JURIDISKO INFORMĀCIJU:

► Starptautiskās datubāzes

- Pasaules juridiskās informācijas institūts (WorldLII)
< <http://www.worldlii.org/> >
- Globālais juridiskās informācijas tīkls (GLIN)
< <http://www.glin.gov/search.action> >

► Reģionālās datubāzes

- Āzijas juridiskās informācijas institūts (AsianLII)
< <http://www.asianlii.org/> >
- Nāciju sadraudzības dalībvalstis (CommonLII)
< <http://www.commonlii.org/> >
- Eiropas e-Tiesiskuma portāls
< <https://e-justice.europa.eu/home.do?action> >
- ES oficiālās publikācijas (EUR-Lex)
< <http://eur-lex.europa.eu/> >
- Starptautiskās Frankofonijas organizācijas dalībnieki (Droit francophone)
< <http://droit.francophonie.org/> >
- Klusā okeāna salas (PacLII)
< <http://www.paclii.org/> >
- Āfrikas dienvidu reģions (SAFLII)
< <http://www.saflii.org/> >
- AK teritorijas un atkarīgās teritorijas
< <http://www.worldlii.org/catalog/3144.html> >

► Valstu datubāzes

- Austrālija (AustLII)
< <http://www.austlii.edu.au/> >
- Austrija (RechtsInformationsSystem)
< <http://www.ris.bka.gv.at/> >
- Lielbritānijas un Īrijas Juridiskās informācijas institūts (BailII)
< <http://www.bailii.org/> >
- Burkinafaso (JuriBurkina)
< <http://www.juriburkina.org/juriburkina/> >
- Kanādas Juridiskās informācijas institūts (CanLII)
< <http://www.canlii.org/> >
- Kipra (CyLaw)
< <http://www.cylaw.org/index-en.html> >
- Eiropas Savienības nācijas (N-Lex)
< <http://eur-lex.europa.eu/n-lex/> >
- Honkonga (HKLII)
< <http://www.hklii.org/> >
- Indija (LII of India)
< <http://liiofindia.org/> >
- Īrija (IRLII)
< <http://www.ucc.ie/law/irlil/index.php> >
- Kenija (KLR)

	< http://www.kenyalaw.org/update/index.php > • Meksika (Instituto de Investigaciones Jurídicas, UNAM) < http://info.juridicas.unam.mx/infjur/leg/ > • Jaunzēlande (NZLII) < http://www.nzlii.org/ > • Nigēra (JuriNiger) < http://juriniger.lexum.umontreal.ca/juriniger/index.do > • Filipīnas (LawPhil) < http://www.lawphil.net/ > • ASV (Juridiskās informācijas institūts (LII)) < http://www.law.cornell.edu/ >
► Bibliotēku krājumi / pētniecības institūti <i>Apraksts: Institūcijas, kuru rīcībā varētu būt ievērojami globālās juridiskās informācijas tiešsaistes krājumi. Šīs institūcijas, iespējams, var sniegt arī slēdzienus par ārvalstu tiesību aktiem vai izpētes pakalpojumus.</i>	• Šveices Salīdzinošo tiesību institūts < http://www.isdc.ch/ > • Maksa Planka (Max Planck) Salīdzināmo tiesību un starptautisko privāttiesību institūts, Vācija < http://www.mpipriv.de/ww/en/pub/news.cfm > • Kongresa juridiskā bibliotēka, ASV < http://www.loc.gov/law > • Progresīvās juridiskās pētniecības institūts, Londona, AK < http://ials.sas.ac.uk/ > • "Cornell Law" juridiskā bibliotēka, ASV < http://library.lawschool.cornell.edu/ > • Juristisches Internetprojekt Saarbrücken, Vācija < http://www.jura.uni-saarland.de/index.php?id=76&tx_gooqlesuchen_pi1%5baction%5d=list >

4. Piekluve ārvalstu tiesību aktiem un to pārbaude ar juridiskās sadarbības nolīgumu vai mehānismu starpniecību

386. Eiropas Savienības dalībvalstu mērogā ārvalstu tiesību aktiem var piekļūt un tos pārbaudīt Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunktos saskaņā ar Padomes Lēmumu 2001/470/EK¹⁸¹.

387. Lēmuma 568/2009/EK (ar ko groza Padomes Lēmumu 2001/470/EK) 5. panta 2. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts, ka Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla valstu kontaktpunkti:

"[...] sniedz jebkādu informāciju, kas nepieciešama, lai atvieglotu to **citas dalībvalsts tiesību** piemērošanu, kas ir piemērojamas saskaņā ar Kopienas vai starptautisko tiesību instrumentu. Šajā nolūkā kontaktpunkts, kurā ir iesniegts šāds lūgums, var vērsties pēc palīdzības citās savas dalībvalsts iestādēs, kas minētas [...], lai sniegtu pieprasīto informāciju. Atbildē ietvertā informācija nav saistoša ne kontaktpunktam, ne šīm iestādēm, ne iestādei, kas iesniegusi lūgumu [papildināts ar izcēlumu]".

388. Attiecībā uz sarežģītākiem jautājumiem par ārvalstu tiesībām un saistībā ar dažām trešajām valstīm (piem., valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis) ārvalstu tiesību saturam var piekļūt ar valsts iecelto saņēmēju aģentūru (parasti ārvalsts Tieslietu ministrijas) starpniecību saskaņā ar Eiropas Padomes 1968. gada 7. jūnija Eiropas konvenciju par informāciju par ārvalstu likumiem (turpmāk — "Londonas konvencija") vai ar daudzpusēju vai divpusēju juridiskās palīdzības nolīgumu starpniecību¹⁸². Eiropas

¹⁸¹ Skatīt 179. piezīmi iepriekš.

¹⁸² [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

Tiesiskās sadarbības tīkla valstu kontaktpunkti arī var palīdzēt Londonas konvencijas darbības nodrošināšanā Eiropas Savienības robežās, piemēram, ja tiek kavēta atbilde uz pieprasījumu, kas iesniegts saskaņā ar Londonas konvenciju. Ja nav iedibināts konvencijas tiesiskais pamats ar ārvalsti, [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

7. nodaļa — 2007. gada Konvencija: Ienākošo pieteikumu ar centrālo iestāžu starpniecību un tiešo pieprasījumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi apstrāde

Kā strādāt ar šo nodaļu:

Šīs nodaļas I daļā galvenokārt aplūkoti pieteikumi par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi, kas iesniegti saskaņā ar Konvenciju un ko no centrālās iestādes ir saņēmušas tiesu vai citas kompetentās iestādes. II daļā ir aplūkoti jautājumi par tiešajiem pieprasījumiem, kas iesniegti saskaņā ar Konvenciju un ko ir saņēmušas tiesu vai citas kompetentās iestādes.

I daļa: No centrālās iestādes saņemtie pieteikumi

I sadaļā ir sniegts pārskats par pieteikumu un atzīšanas un izpildes pamatprincipi — kad to pielieto un kas to var pieprasīt.

II sadaļā ir attēlota blokshēma, kurā ir atspoguļota šāda pieteikuma sākotnējie procesi.

III sadaļā ir detalizēti paskaidroti atzīšanas galvenie procesi.

IV sadaļā ir aplūkoti pārējie vispārējo procedūru aspekti, tostarp parādnienu pieteikumi.

V sadaļā ir iztirzāti citi jautājumi, piemēram, juridiskā palīdzība un izpilde.

VI sadaļā ietver papildu atsaucē, veidlapas un dažus praktiskus ieteikumus par pieteikumiem.

VII sadaļā ir ietverts kopējais Kontroljautājumu saraksts par procesiem, ko piemēro, apstrādājot no centrālajām iestādēm saņemtos atzīšanas un izpildes pieteikumus.

VIII sadaļā ir sniegti jautājumi uz bieži uzdotiem jautājumiem.

II daļa: Kompetentajās iestādēs tieši saņemtie pieteikumi

I sadaļā ir sniegts pārskats un vispārīgi jautājumi par pieteikumiem, kas tieši saņemti kompetentajās iestādēs.

II sadaļā ietver papildu atsaucē, veidlapas un dažus praktiskus ieteikumus par pieteikumiem. III sadaļā ir sniegti jautājumi uz bieži uzdotiem jautājumiem.

I daļa — Pieteikumi par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi, kas iesniegti ar centrālo iestāžu starpniecību

I. Pārskats un vispārēji principi

A. Vispārēji principi

389. Atzīšanas process ir starptautisku uzturēšanas līdzekļu piedziņas pamatā un nodrošina, ka kreditoram ir ekonomiski efektīvs veids, kā saņemt uzturēšanas līdzekļu maksājumu situācijās, kad parādnieks dzīvo vai tam ir īpašums vai ienākumi citā Līgumslēdzējā valstī¹⁸³.

Centrālā iestāde ir valsts iestāde, ko Līgumslēdzēja valsts ieceļ administratīvās sadarbības un palīdzības pienākumu veikšanai saskaņā ar Konvenciju.

390. Citas Līgumslēdzējas valsts izdota nolēmuma atzīšana vai atzīšana un izpilde novērš nepieciešamību kreditoram saņemt jaunu nolēmumu valstī, kurā parādnieks konkrētajā brīdī dzīvo vai kur atrodas viņa īpašums vai ienākumi.

391. Nolēmuma atzīšanas vai atzīšanas un izpildes procesuālā kārtība ir paredzēta, lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku spēkā esošu lēmumu atzīšanu un to, lai pieteikumi tiek apstrādāti pēc iespējas ātrāk. Konvencijas darbības joma visplašākajā mērā attiecas uz atzīšanu un izpildi, un no valstīm tiek sagaidīts, ka tās sniegs pieteikuma iesniedzējiem visaptverošu piekļuvi efektīvām procedūrām. Atzīšanas process ir vienkāršs un ietver Konvencijā nostiprinātu prasību, ka rīcībai ir jābūt "nekavējošai" vai "tūlītējai". Atbildētājam ir ierobežotas iespējas iebilst pret atzīšanu un izpildi vai apstrīdēt to, turklāt to izmantošanai ir noteikts ierobežots laikposms. Tas viss atspoguļo Konvencijas pamatprincipu, proti, ka atzīšanai un izpildei ir jābūt vienkāršai, lētai un operatīvai¹⁸⁴.

B. Pārskats par procesuālo kārtību

392. Turpmāk aprakstītā un Konvencijas 23. pantā paredzētā atzīšanas vai atzīšanas un izpildes deklarācijas vai reģistrēšanas kārtība tiks pielietota vairumā Līgumslēdzēju valstu. Konvencijā (24. pantā) ir paredzēts alternatīvs process, un, par to sniedzot deklarāciju, valsts var izvēlēties piemērot šo alternatīvo procesu¹⁸⁵.

Kompetentā iestāde ir iestāde noteiktā valstī, kam ir noteikts pienākums vai kas saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt noteiktas funkcijas saskaņā ar Konvenciju. Kompetentā iestāde var būt tiesa, valsts aģentūra, uzturlīdzekļu bērniem izpildes programma vai kāda cita valsts iestāde, kas pilda vairākas funkcijas saistībā ar Konvenciju.

393. Saņemot pieteikumu no citas centrālās iestādes, saņēmējas valsts centrālā iestāde¹⁸⁶ nosūta materiālus apstrādei kompetentajai iestādei. Dažās Līgumslēdzējās

¹⁸³ Atzīšana un izpilde ir divi atšķirīgi pasākumi. Citas valsts veikta atzīšana nozīmē, ka valsts pieņem izcelsmes valsts juridisko tiesību un pienākumu noteikšanu vai konstatāciju. Izpilde nozīmē, ka saņēmēja valsts piekrist, ka var piemērot tās procesus, lai izpildītu nolēmumu. Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 472.–473. punktu.

¹⁸⁴ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 490. punktu. Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir noteikusi, ka valstu iestādēm ir pozitīvs pienākums apzinīgi un savlaicīgi palīdzēt ar ārvalstī pieņemta nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpildi par labu kreditoram (skatīt lietu *Romańczyk pret Franciju*, Nr. 7618/05 (2010. gada 18. novembris), kurā tiesa konstatēja *Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas* 6. panta 1. punkta pārkāpumu).

¹⁸⁵ Eiropas Savienība nesniegs deklarāciju par nolēmuma, kas veikts saskaņā ar Konvenciju, "alternatīvas procesuālās kārtības piemērošanu pieteikumā par atzīšanu un izpildi" (24. pants) pielietošanu. Līdz ar to Eiropas Savienības dalībvalstu kompetentās iestādes izmantos 23. pantā paredzēto procesuālo kārtību, lai apstrādātu atzīšanas un izpildes pieteikumus saskaņā ar Konvenciju (skatīt Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES (59. piezīme iepriekš)).

¹⁸⁶ [Valsts nosaukums lokatīvā] centrālā iestāde ir [...].

valstīs centrālā iestāde šajā izpratnē ir arī kompetentā iestāde. Citās valstīs kompetentā iestāde var būt tiesu vai administratīva iestāde¹⁸⁷.

394. Kompetentajai iestādei ir nekavējoties jāsniedz deklarācija par to, ka nolēmums ir izpildāms, vai jāreģistrē nolēmums izpildei. Kompetentajai iestādei ir pienākums šādi rīkoties, izņemot, ja atzišana un izpilde "nepārprotami neatbilstu" sabiedriskai kārtībai. Ne pieteikuma iesniedzējam, ne atbildētājam nav tiesību šajā posmā iesniegt pieprasījumus, dēvētus par *ex-officio* pārskatiem.

395. Līgumslēdzējās valstīs, kas pielieto reģistrācijas procesu, reģistrācija var ietvert nolēmuma iesniegšanu tiesu iestādē vai tribunālā vai nolēmuma reģistrēšanu valsts aģentūrā vai pie amatpersonas¹⁸⁸.

396. Tiklīdz nolēmums atzīts [par izpildāmu] [vai] [tas ir reģistrēts izpildei], par to tiek informēts gan pieteikuma iesniedzējs, gan atbildētājs¹⁸⁹. Atbildētājam ir tiesības uz ierobežotu apsvērumu pamata deklarāciju vai reģistrēšanu apstrīdēt vai pārsūdzēt¹⁹⁰. Piemēram, atbildētājs var pārsūdzēt vai apstrīdēt reģistrēšanu vai deklarāciju, ja viņš nav saņēmis paziņojumu par sākotnējo uzturēšanas līdzekļu pieprasījumu vai nav bijusi dota iespēja apstrīdēt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, kuru šobrīd cenšas atzīt vai izpildīt. Lēmumu var apstrīdēt vai pārsūdzēt 60 dienu laikā, kopš ir izdots paziņojums par [izpildāmības reģistrēšanu] [vai] [izpildāmības pasludināšanu]. Apstrīdēšana vai pārsūdzība ierosināma kompetentajā iestādē saskaņā ar konkrētās valsts regulējumu¹⁹¹.

Iesniedzēja valsts –

Līgumslēdzēja valsts, kurā dzīvo pieteikuma iesniedzējs un kas pieprasa nolēmuma atzišanu un izpildi.

Saņēmēja valsts –

Līgumslēdzēja valsts, kas saņēmusi pieteikumu un atzīs un izpildīs nolēmumu.

Ieteikums: 23. pantā ir paredzēta atzišanas vai atzišanas un izpildes procesuālā kārtība. Minētais pants attiecas gan uz apstrīdēšanu, gan pārsūdzēšanu (23. panta 7. punkts), kā arī uz turpmāku pārsūdzēšanu (23. panta 10. punkts). 23. panta 7. punktā paredzēta apstrīdēšana vai pārsūdzēšana attiecas tikai uz trim noteiktām minētajā pantā un 23. panta 8. punktā paredzētajām jomām, un tā ir jāierosina 30 vai 60 dienu laikā, kopš paziņojuma par deklarāciju vai reģistrēšanu, atkarībā no tā, kura puse nolēmumu apstrīd. Savukārt 23. panta 10. punktā aprakstītā turpmākā pārsūdzība tiek veikta pilnībā atbilstoši valsts tiesību aktiem, un to var ierosināt vienīgi tad, ja valsts tiesību akti pieļauj pārsūdzību.

397. Ja parādnieks saskaņā ar nolēmumu maksājumus labprātīgi neveic, nolēmuma izpilde var tikt veikta atbilstoši saņēmējas valsts tiesību aktiem, neraugoties uz tobrīd ierosinātu apstrīdēšanu vai pārsūdzību (skatīt arī šīs rokasgrāmatas 12. nodaļu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi). Lai arī brīvprātīgi maksājumi ir būtisks veids, kā nodrošināt, lai maksājumi pēc iespējas ātrāk sasniegtu kreditoru, ir svarīgi nodrošināt arī to, ka izpildes pasākumi notiek atbilstoši, lai izvairītos no maksājumu kavējumiem.

398. Ja atzišanas un izpildes apstrīdēšana vai pārsūdzība ir izrādījusies sekmīga un [izpildāmības pasludināšana] [vai] [reģistrācija] ir atlikta, tas vēl nenozīmē, ka pieprasījums par uzturēšanas līdzekļiem vairs nav īstenojams. Atkarībā no atteikuma atzīt vai izpildīt nolēmumu iemesla, ja nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem attiecas uz bērnu uzturēšanas līdzekļiem, var būt iespējams saņēmējā valstī saņemt

Kreditors ir persona, pret kuru ir uzturēšanas līdzekļu maksāšanas pienākums vai iespējamais pienākums. Kreditors var būt vecāks vai laulātais, bērns, audžuvecāki vai radnieki, vai arī citas personas, kuru aprūpē ir bērns. Dažās valstīs šo personu mēdz dēvēt par uzturēšanas līdzekļu saņēmēju, kreditoru, aizbildni vai aprūpētāju.

¹⁸⁷ [Valsts nosaukums lokatīvā] kompetentā iestāde ir [...], un [tā ir] [nav] centrālā iestāde.

¹⁸⁸ [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

¹⁸⁹ Ja abas valstis ir pievienojušās 1965. gada Izsniegšanas konvencijai, lūdzam šo jautājumu skatīt 3. nodaļas II daļas IX sadaļā iepriekš.

¹⁹⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 504. punktu.

¹⁹¹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

jaunu nolēmumu. Saņēmējas valsts kompetentā iestāde var, ja to pieļauj valsts tiesību akti, apstrādāt pieteikumu par atzīšanu un izpildi tā, it kā tas būtu pieteikums saņēmējā valstī saņemt jaunu nolēmumu. Šī norma nodrošina, ka lietās, kurās kreditoram ir nepieciešami bērna uzturēšanas līdzekļi un esošo nolēmumu atzīt vai izpildīt nevar, pastāv veidi, kā jaunu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem saņemt, neuzsākot visu procesu no jauna iesniedzējā valstī¹⁹².

399. Visbeidzot, ja apstrīdēšana vai pārsūdzība ir bijusi nesekmīga, saskaņā ar saņēmējas valsts tiesību aktiem var būt iespējama turpmāka pārsūdzība. Ja turpmāka pārsūdzība ir pieļaujama, Konvencijā ir īpaši noteikts, ka turpmākai apsūdzībai nav atliekoša ietekme uz nolēmuma izpildi, ja vien nav kādi ārkārtēji apstākļi (23. panta 10. punkts)¹⁹³.

C. Kad izmanto šādu pieteikumu

400. Pieteikumu par spēkā esoša nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi saņem no citas Līgumslēdzējas valsts, kurā tiek pieprasīta nolēmuma izpilde, tā kā parādnieks dzīvo saņēmējā valstī vai tam saņēmējā valstī ir īpašums vai ienākumi.

401. Lai arī vairums pieteikumu ir par nolēmuma atzīšanu un izpildi, dažos gadījumos kreditors var pieprasīt tikai atzīšanu, bet nepieprasa nolēmuma izpildi.

Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšana ir valsts kompetentās iestādes pielietots process, lai atzītu tiesības un pienākumus attiecībā uz uzturēšanas līdzekļiem, ko noteikusi iestāde izcelsmes valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, un ar to nolēmumam tiek piešķirts likuma spēks.

402. Ja nolēmums ir pieņemts valstī, kurā tiek pieprasīta tā izpilde, tad atzīšana nav nepieciešama. Tad pieteikumu attiecina uz tikai izpildi (12. nodaļa).

D. Situācijas piemērs

403. Kreditoram ir valsts A izdots nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, ar ko parādniekam tiek pieprasīts maksāt bērna uzturēšanas līdzekļus. **Parādnieks** dzīvo [valsts nosaukums lokatīvā]. Tā vietā, lai iesniegtu pieteikumu par jauna nolēmuma pieņemšanu [valsts nosaukums lokatīvā], kreditors vēlas, lai nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem tiktu izpildīts [valsts nosaukums lokatīvā]. Gan valsts A, gan [valsts nosaukums] ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts.

Parādnieks ir persona, kurai ir uzturēšanas līdzekļu parāds vai iespējams uzturēšanas līdzekļu parāds. Parādnieks var būt vecāks vai laulātais, vai jebkura cita persona, kurai saskaņā ar tiesisko regulējumu valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, ir pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus.

Kā tas darbojas saskaņā ar Konvenciju

404. Kreditors¹⁹⁴ lūdz valsts A centrālajai iestādei pārsūtīt pieteikumu par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi [valsts nosaukums datīvā]. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde pieteikumu pārbaudīs, lai pārliecinātos, ka tas ir pilnīgs, un apstrādās. Parādniekam tiks paziņots un uz Konvencijā noteikta ierobežota pamata dota iespēja iebilst pret atzīšanu vai atzīšanu un izpildi. Kad nolēmums ir atzīts, tad [valsts nosaukums ģenitīvā] kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde to var

Informāciju par pieteikumiem par nolēmuma, kas pieņemts **saņēmējā** valstī (t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]) **izpildi** skatīt 9. nodaļā. Informāciju par jebkādu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem **izpildi** skatīt 12. nodaļā.

¹⁹² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

¹⁹³ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

¹⁹⁴ Jāņem vērā, ka dažās situācijās pieteikumu kreditora vārdā var iesniegt valsts iestāde (piemēram, Bērnu uzturlīdzekļu aģentūra).

izpildīt tādā pašā veidā, kā tas tiktu izpildīts, ja tas būtu sākotnēji pieņemts [valsts nosaukums lokatīvā].

E. Kas var iesniegt pieteikumus

405. Pieteikumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi var iesniegt kreditors vai parādnieks (kā aprakstīts turpmāk, parādnieka pieteikums var būt vienīgi par atzīšanu, savukārt kreditors var pieprasīt vai nu atzīšanu, vai izpildi, vai arī abus). Pieteikuma iesniedzējam jādzīvo valstī, kurā pieteikums tiek ierosināts, un tam nav jāatrodas [valsts nosaukums lokatīvā], lai nolēmums tiktu atzīts vai izpildīts šajā valstī (29. pants). Šajā pieteikumā kreditors var būt persona, pret kuru ir uzturēšanās līdzekļu parāds, kā arī valsts iestāde, kas rīkojas kreditora vārdā, vai valsts iestāde, kas kreditoram nodrošinājusi pabalstus.

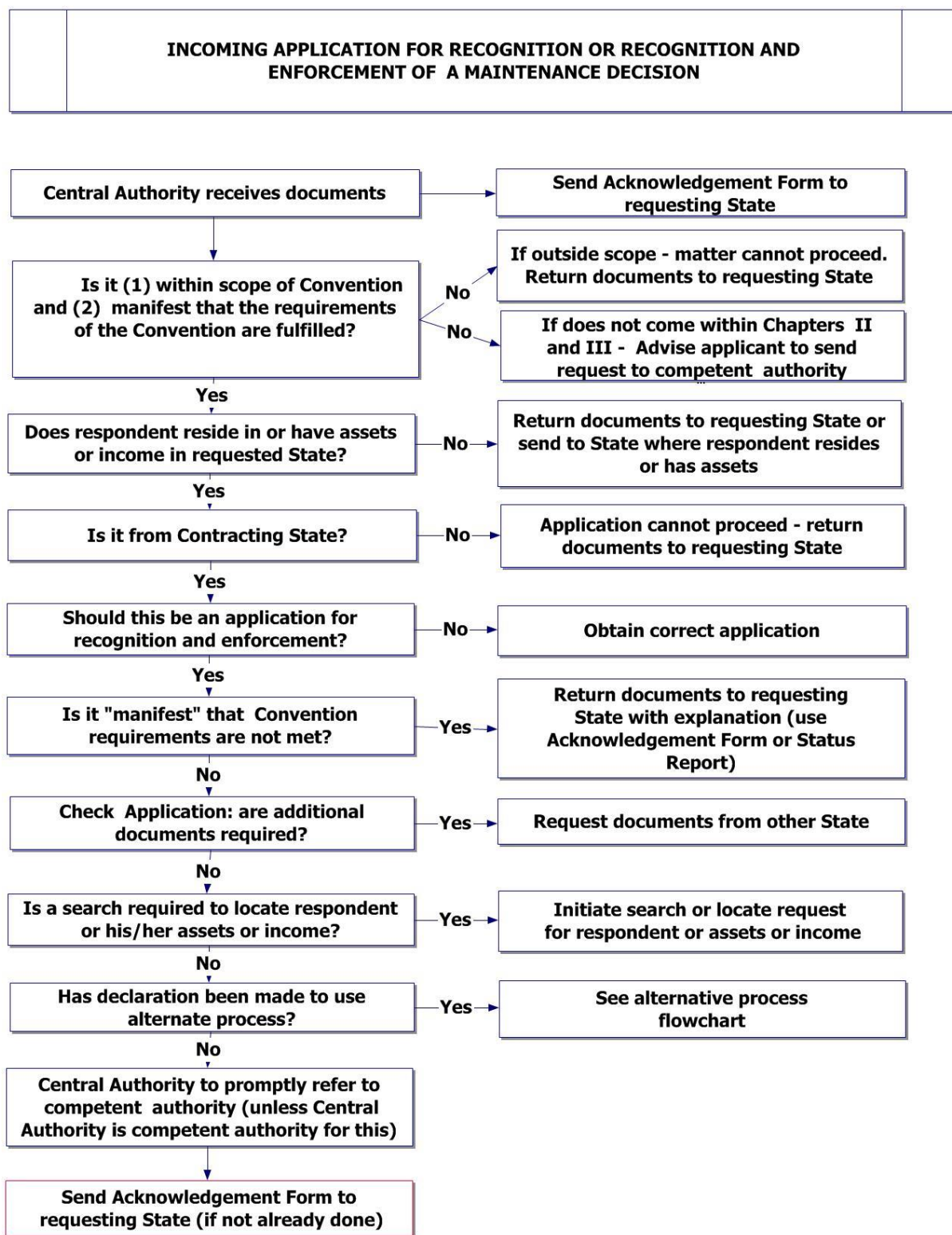
Ieteikums: Vai Jūs meklējat vienkāršo veicamo soļu sarakstu? Vai vēlaties izlaist detalizēto aprakstu? Skatiet šīs nodaļas beigās un izmantojiet **Kontroljautājumu** sarakstu.

II. Atzīšanas un izpildes procesa kopsavilkums

406. Tabulā nākamajā lapā ir atspoguļots viss kreditora pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi process, tostarp pasākumi, ko veic [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde. Nākamajās šīs nodaļas sadaļās ir aprakstīti pasākumu elementi, ko centrālās iestādes var veikt.

407. Tāpat šī sadaļa attiecas uz pieteikumiem tikai par atzīšanu. Šādi pieteikumi tiks iesniegti salīdzinoši reti. 26. pantā paredzēts, ka V nodaļas (Atzīšana un izpilde) noteikumi piemēro "*mutatis mutandis*" pieteikumiem tikai par atzīšanu, izņemot vienīgi to, ka izpildes prasība ir aizstāta ar prasību, ka nolēmumam ir jābūt spēkā esošam izcelsmes valstī. Tas nozīmē, ka praktiskiem mērķiem noteikumi, kas attiecas uz atzīšanu un izpildi, attiecas uz pieteikumiem par atzīšanu, izņemot attiecībā uz tiem noteikumiem, kas ir jāmaina, tā kā netiek pieprasīta nolēmuma izpilde¹⁹⁵.

¹⁹⁵ Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 546. punkts.

6. attēls: Diagramma: no [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes saņemtie pieteikumi par atzišanu vai atzišanu un izpildi

III. Procesuālā kārtība

A. Saņemto dokumentu iepriekšēja pārbaude un citi iepriekšēji jautājumi

408. Pirms materiālu nosūtīšanas kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei [valsts nosaukums lokatīvā], [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir jāpārbauda dokumenti, lai pārliecinātos, ka pieteikums atbilst Konvencijas noteikumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi un ka dokumentu paketē ir viss nepieciešamais. Kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei [valsts nosaukums lokatīvā] būs jāveic līdzīga pārbaude.

1. Dokumentu sākotnējā pārbaude

- Vai tas ir pieteikums par nolēmuma par uzturlīdzekļiem bērnam atzīšanu vai atzīšanu un izpildi? Pieteikumam ir jāietilpst Konvencijas darbības jomā, kā aprakstīts 3. nodaļas I daļā. Ja nolēmums ir tikai par uzturlīdzekļiem laulātajam vai cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļiem un ja Konvencijas tvērums nav paplašināts, ietverot šādas saistības, nepieciešams iesniegt tiešu pieprasījumu kompetentajā iestādē (skatīt II daļu turpmāk).
- Vai atbildētājs vai parādnieks dzīvo saņēmējā valstī vai tam saņēmējā valstī ir īpašums vai ienākumi? Ja ne, tad lieta ir nosūtāma uz vietu, kur atbildētājs vai parādnieks dzīvo vai tam ir īpašums, vai arī jānosūta atpakaļ izsniedzējai valstij.
- Vai pieteikums ir saņemts no Līgumslēdzējas valsts? Ja nē, tad Konvencija nav piemērojama.

Tiešu pieprasījumu neiesniedz ar centrālās iestādes starpniecību. Tiešs pieprasījums ir tāds, ko no indivīda nepastarpināti saņem kompetentā iestādē, piemēram, tiesa vai administratīvā iestāde. Tas tiek darīts ārpus Konvencijas 10. panta tvēruma. Skatīt II daļu turpmāk.

2. Vai atzīšanas vai atzīšanas un izpildes pieteikums ir atbilstošais pieteikums?

409. Pārbaudiet dokumentus, lai pārliecinātos, ka pieteikums par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi ir pareizais pieteikums. Apsveriet šādus jautājumus:

- Ja vispār nav nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem, pieteikumam vajadzētu būt par pieņemšanu, nevis par atzīšanu un izpildi. Skatīt 10. nodaļu.
- Ja nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir, taču tas ir no Jūsu valsts, tad nolēmumu nav nepieciešams atzīt. To Jūsu valstī var vienkārši apstrādāt, lai to izpildītu saskaņā ar ierasto izpildes kārtību. Skatīt 9. nodaļu.

3. Vai ir “acīmredzams”, ka ir izpildītas Konvencijas prasības?

410. Konvencija ļauj centrālajai iestādei noraidīt pieteikuma apstrādi, ja centrālā iestāde uzskata, ka ir “acīmredzams, ka Konvencijas prasības” nav izpildītas (skatīt 12. panta 8. punktu). Situācijas, kurās tas var būt nepieciešams, ir diezgan ierobežotas¹⁹⁶. Lai noraidīšanas iemeslu uzskatītu par “acīmredzamu”, tam jābūt nepārprotami un tieši konstatējamam, saņemot dokumentus¹⁹⁷. Piemēram, pieteikumu uz šāda pamata var noraidīt, ja no dokumentiem ir skaidrs, ka nolēmumam nav nekādas saistības ar uzturēšanas līdzekļiem. Tāpat pieteikumu uz šāda pamata var noraidīt, ja iepriekšējais šīs pašas personas pieteikums uz tāda paša pamata ir bijis nesekmīgs.

¹⁹⁶ Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 345. punkts.

¹⁹⁷ Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 344. punkts.

411. Jāņem vērā, ka, ja nolēmuma atzīšana un izpilde šķietami ir pretēja sabiedriskajai kārtībai, pieteikumu tik un tā var nosūtīt apstrādei kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei. Kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde var noteikt, vai atzīšana un izpilde neatbilstu sabiedriskajai kārtībai, un uz tā pamata atteikties nolēmumu atzīt.

4. Dokumentu pilnīguma pārbaude

412. Centrālajām iestādēm ir pienākums laikus pārbaudīt no iesniedzējas valsts saņemto pieteikumu, lai pārliecinātos, ka tas ir pilnīgs, un nekavējoties nosūtīt noformēto pieteikumu kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei nolēmuma atzīšanai vai atzīšanai un izpildei. Ja ir nepieciešami papildu dokumenti, centrālajai iestādei tie būtu bez kavēšanās jāpieprasa. Konvencijas 25. pantā ir sniegts pilnīgs nepieciešamo dokumentu saraksts — pieteikumam par atzīšanu un izpildi nevar pieprasīt nekādus papildu dokumentus.

413. Konvencijas 11., 12., 25. un 44. pantā ir noteikts, ka ienākošajā paketē ir nepieciešami šādi dokumenti:

√	Pieteikuma veidlapa
√	Pilns nolēmuma teksts vai izraksts
√	Izpildāmības paziņojums
√	Paziņojums par atbilstīgu paziņošanu (ja vien atbildētājs nav ieradies, nav ticis pārstāvēts vai nav nolēmumu pārsūdzējis)
Pēc vajadzības	Dokumentu tulkojumi
Pēc vajadzības	Mantiskā stāvokļa veidlapa (tikai kreditoru pieteikumiem)
Pēc vajadzības	Dokuments par aprēķinātajiem parādiem
Pēc vajadzības	Dokuments par to, kā nolēmumu koriģēt vai indeksēt
√	Pārsūtīšanas veidlapa

7. attēls: Pieteikuma par atzīšanu un izpildi saturs

414. Turpmāk ir sniegts īss apraksts par to, kādus materiālus var saņemt ienākošajā paketē (lūdzam skatīt 7. attēlu iepriekš, lai noskaidrotu, kuras no turpmāk minētajām veidlapām ir obligātas vai iesniedzamas tikai pēc vajadzības).

a) Katrā paketē obligāti iekļaujamās veidlapas

1) Pieteikuma veidlapa

Vairumā gadījumu iesniedzēja valsts izmantos ieteicamo pieteikuma veidlapu. Tādējādi tiek nodrošināts, ka saņēmējai valstij tiek sniegta visa nepieciešamā informācija. Ja ienākošajam pieteikumam nav izmantota ieteicamā veidlapa, pieteikumā ir jābūt norādītām visām galvenajām ziņām, kas ir iekļaujamās pieteikumā, piemēram, pieteikuma iesniedzēja kontaktinformācija, atbildētāja kontaktinformācija, informācija par personām, kam ir tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļus, un ziņas par to, uz kuriem maksājumi nosūtāmi.

2) Pilns nolēmuma teksts vai izraksts

Ir nepieciešams iekļaut pilnu nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem tekstu, ja vien valsts nav norādījusi, ka tā pieņems tikai nolēmuma kopsavilkumu vai izrakstu. Pieteikumam nav nepieciešams pievienot nolēmuma apliecinātas kopijas, ja vien Jūsu valsts nav norādījusi, ka tas ir vienmēr nepieciešams¹⁹⁸.

3) Izpildāmības paziņojums

Ir nepieciešams iekļaut izpildāmības paziņojumu, kurā ir norādīts, ka nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir izpildāms valstī, kurā tas ir pieņemts. Ja nolēmumu ir

¹⁹⁸ [Valsts nosaukums] pieprasa [...].

pieņēmusi administratīvā iestāde, dokumentā ir jāietver paziņojums, ka ir izpildītas 19. panta 3. punkta prasības, ja vien Jūsu valsts (saņēmēja valsts) nav norādījusi, ka šāds paziņojums nav nepieciešams¹⁹⁹. Ja pieteikums ir tikai par atzīšanu, tad ar pieteikumu ir jānosaka vienīgi tas, ka nolēmums ir spēkā izcelsmes valstī, nevis ka tas ir izpildāms²⁰⁰. Izpildāmības paziņojumā ir sadaļa, kurā ir jānorāda, kurā datumā nolēmums šajā valstī ir stājies spēkā.

4) Paziņojums par atbilstīgu paziņošanu

Paziņojums par atbilstīgu paziņošanu ir nepieciešams vienīgi tad, ja atbildētājs nebija ieradies vai netika pārstāvēts tiesvedībā. To, vai atbildētājs ieradās vai tika pārstāvēts, var noskaidrot ieteicamajā pieteikuma veidlapā. Pieteikuma 7) sadaļā ir noteikta nepieciešamā informācija.

Ja pieteikuma veidlapā ir norādīts, ka atbildētājs neieradās vai netika pārstāvēts brīdī, kad nolēmums tika pieņemts, paziņojumā par atbilstīgu paziņošanu būs norādīts, ka viņam ir izsniegta pavēste vai atbilstīgi paziņots par pieteikumu un ir bijusi iespēja ierasties tiesvedībā, kā rezultātā tika pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, vai paziņots par nolēmumu pēc tam, kad tas ir pieņemts, un ir bijusi iespēja to apstrīdēt. Jāņem vērā, ka dažās valstīs apstrīdēšanu var veikt vai atbildi var sniegt rakstiski. Atbildētājam ne vienmēr jāierodas personiski.

5) Pārsūtišanas veidlapa

Katram pieteikumam par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi jāpievieno Pārsūtišanas veidlapa. Šāda veidlapa ir obligāta saskaņā ar Konvenciju. Pārsūtišanas veidlapā ir norādītas pieteikuma puses un veids. Tāpat tajā ir uzskaitīti pieteikumam pievienotie dokumenti.

b) Citas veidlapas, kas var būt nepieciešamas

415. Lai arī 11. panta 3. punktā ir noteikts, ka pieteikumam par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi var pieprasīt pievienot tikai tos dokumentus, kas ir uzskaitīti minētajā pantā (un aprakstīti iepriekš), atkarībā no lietas apstākļiem var būt nepieciešamas arī citas veidlapas:

1) Finansiālā stāvokļa veidlapa

Ja pieteikuma iesniedzējs vēlas panākt nolēmuma izpildi (kā tas būs vairumā gadījumu), par labu praksi uzskatāms, ja tiek iekļauta Finansiālā stāvokļa veidlapa, kurā ir sniegta būtiska informācija par atbildētāja atrašanās vietu un finansiālajiem apstākļiem tādā apmērā, kā pieteikuma iesniedzējam ir zināms.

Ja pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis ieteicamo Finansiālā stāvokļa veidlapu, kreditora sadaļa šajā dokumentā netiek aizpildīta, tā kā šāda informācija nav nepieciešama pieteikumā par atzīšanu un izpildi. Ja pieteikums ir tikai par atzīšanu, šāda veidlapa netiks iekļauta.

2) Dokuments par aprēķinātajiem parādiem

Ja nav veikti uzturēšanas līdzekļu maksājumi (ir izveidojies parāds) saskaņā ar izpildāmo nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, pieteikumā ir jābūt dokumentam, kurā ir norādīta parāda summa, tās aprēķins, kā arī aprēķina datums.

3) Dokuments par to, kā nolēmumu koriģēt vai indeksēt

Dažās valstīs vai nu nolēmumā, vai tiesiskajā regulējumā, kas piemērots pieņemtajam nolēmumam, ir paredzēts, ka nolēmums ar noteiktu regularitāti ir automātiski indeksējams vai koriģējams. Ja šis nosacījums ir piemērojams, iesniedzējai valstij pieteikuma paketē būtu jāsniedz norādes par to, kā korekcija tiks veikta. Piemēram, ja jāveic korekcija, piemērojot dzīves dārdzības indeksu, jāsniedz norādes par to, kura valsts korekciju aprēķinās, kāda informācija ir

¹⁹⁹ [Valsts nosaukums] pieprasa [...].

²⁰⁰ Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 546. punkts.

nepieciešama, lai aprēķinus veiktu, un paņēmieni, kā uzturēšanas līdzekļu pārrēķina summa tiks paziņota saņēmējai centrālajai iestādei un pusēm²⁰¹.

4) Maksājumu pierādījums — valsts iestāde

Ja pieteikumu pieteikuma iesniedzēja vārdā veic valsts iestāde, piemēram, sociālā dienesta aģentūra, tad šai valsts iestādei, iespējams, ir jāsniedz informācija, kas parāda, ka tai ir tiesības rīkoties pieteikuma iesniedzēja vārdā, vai jāietver informācija, lai pierādītu, ka tā ir veikusi maksājumus uzturēšanas līdzekļu vietā (36. panta 4. punkts).

5. Vai ir nepieciešams noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu?

416. Sākotnēji, ja pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis derīgu atbildētāja adresi, centrālā iestāde var izvēlēties noskaidrot viņa atrašanās vietu, lai nodrošinātu, ka tā varēs paziņot par pieteikumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi. Tāpat var būt nepieciešama atbildētāja atrašanās vietas informācija, lai noskaidrotu, kura kompetentā iestāde būs atbildīga par pieteikumu. Dažās valstīs kompetentā iestāde vēlākā procesa posmā ierosinās pieprasījumu par meklēšanu vai atrašanās vietas noteikšanu. Tas ir iekšējās procesuālās kārtības jautājums²⁰².

417. Lai noskaidrotu atbildētāja atrašanās vietu, ir paredzams, ka centrālā iestāde pieklūs datu bankām un publiskas informācijas avotiem, kam tai ir piekļuve, un lūgs citām valsts iestādēm tās vārdā veikt meklēšanu valsts tiesību aktos par piekļuvi personiskai informācijai paredzētajā kārtībā. Dažas centrālās iestādes, iespējams, var piekļūt arī ierobežotas piekļuves informācijai.

418. Ja nav iespējams noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu, jāvērsas pēc konsultācijas iesniedzējā valstī (jāņem vērā, ka pieteikumos par nolēmuma, kas balstīts uz mantas vai ienākumu atrašanās vietu saņēmējā valstī, atzīšanu un izpildi, atbildētājs var atrasties ārpus valsts). Ja nav pieejama papildu informācija, lai palīdzētu noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu, iespējams, lietas izskatīšanu turpināt nevarēs.

6. Ja dokumentācija nav pilnībā noformēta

419. Ja pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis nepieciešamo informāciju, [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei būtu nekavējoties bijis jāziņo iesniedzējai centrālajai iestādei, lūdzot nodrošināt papildu dokumentus, pirms dokumentu pakete tiek nosūtīta kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei. Ja kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde konstatē, ka trūkst kāds no nepieciešamajiem dokumentiem, tai nekavējoties jāinformē [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde, lai tā no iesniedzējas centrālās iestādes varētu pieprasīt šo trūkstošo informāciju.

420. Ja [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde pieprasa papildu dokumentus, iesniedzējas valsts rīcībā ir **trīs mēneši**, kuru laikā sniegt dokumentus. Ja pieprasītie dokumenti netiek nodrošināti trīs mēnešu laikā un pieteikuma izskatīšanu turpināt nevar, saņēmējas valsts centrālā iestāde var (taču ne obligāti) lietu slēgt un informēt par to iesniedzēju iestādi.

421. Jāņem vērā, ka, pirms kompetentā iestāde pāriet pie pieteikuma izskatīšanas pēc būtības, tiks veikta iepriekšēja dokumentu pārbaude un pēc vajadzības veikti pieprasījumi sniegt papildu dokumentus.

²⁰¹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 435. punkts. Tas nozīmē, ka turpmākiem nolēmumiem, ar ko tiek veikta uzturēšanas saistību korekcija, nevajadzēs veikt visu atzīšanas procesu. Sākotnējā atzīšana attiecas uz turpmākām korekcijām. Piemēram, Austrālijas Bērnu uzturēšanas aģentūra pārskata uzturēšanas līdzekļus ik pēc 15 mēnešiem, pamatojoties uz pušu finansiālajiem apstākļiem.

²⁰² [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

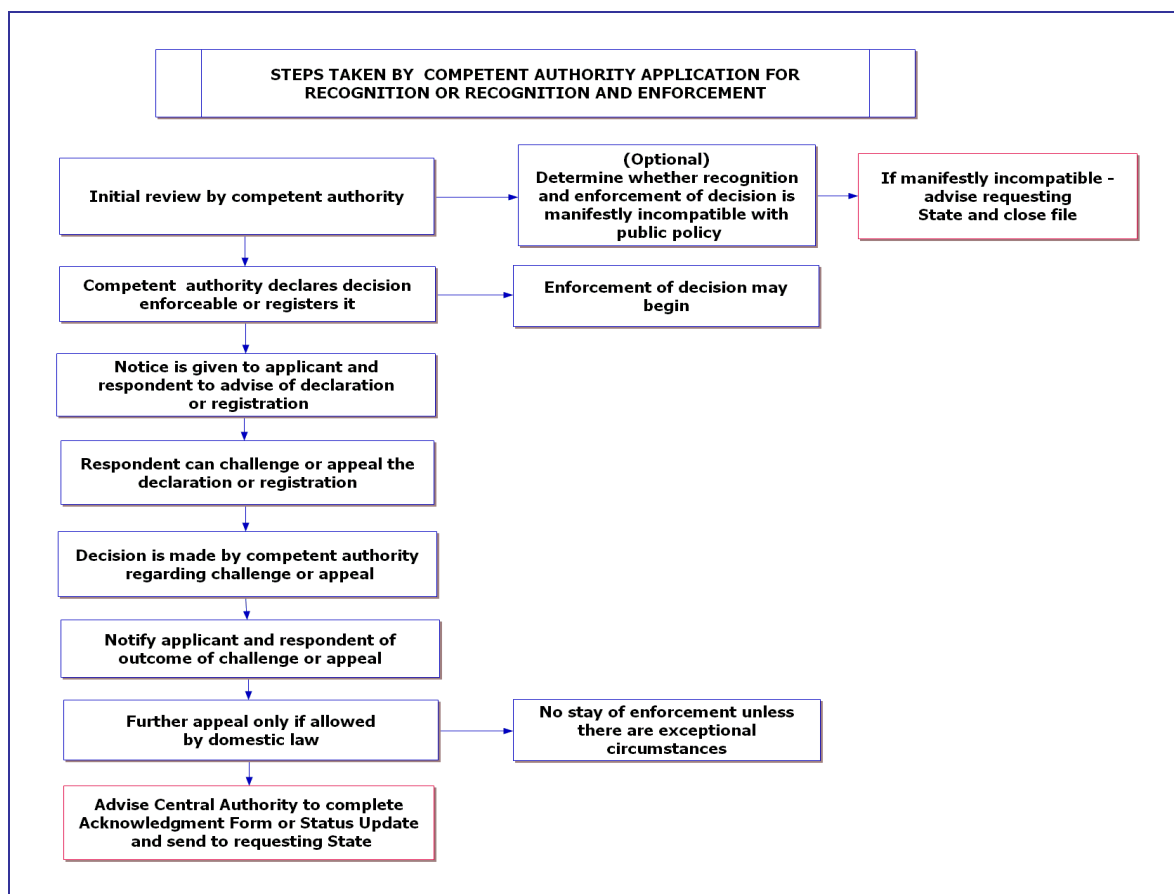
7. Atbilstošie pagaidu un aizsardzības pasākumi

422. Iespējams, var būt atbilstoši kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei veikt pagaidu vai aizsardzības pasākumus, kamēr pieteikums tiek izskatīts. Šādu pasākumu veikšana var notikt dažādos pieteikuma izskatīšanas posmos vai pat pirms tās. Plašāka informācija par pagaidu un aizsardzības pasākumiem izklāstīta 3. nodaļas II daļas VIII sadaļā.

B. Kompetentās iestādes veikta izpildāmības pasludināšana vai reģistrēšana

423. Šajā sadaļā ietvertā diskusija skar pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanas vai atzīšanas un izpildes procesuālo kārtību, kādu saskaņā ar Konvencijas 23. pantu piemēros kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes pēc tam, kad ir atrisināti sākotnējie jautājumi²⁰³. Nākamajā lapā iekļautā diagramma parāda kompetento [tiesu] [administratīvo] iestāžu veiktos soļus [valsts nosaukums lokatīvā].

²⁰³ Eiropas Savienība nesniegs deklarāciju par nolēmuma, kas veikts saskaņā ar Konvenciju, "alternatīvas procesuālās kārtības piemērošanu pieteikumā par atzīšanu un izpildi" (24. pants) pielietošanu. Līdz ar to Eiropas Savienības dalībvalstu kompetentās iestādes izmantos 23. pantā paredzēto procesuālo kārtību, lai apstrādātu atzīšanas un izpildes pieteikumus saskaņā ar Konvenciju (skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES* (skatīt 5959. piezīmi iepriekš)).

8. attēls: Kompetentās iestādes veiktie uzdevumi, apstrādājot pieteikumu par atzīšanu vai izpildi (23. pants)

1. Nolēmuma pasludināšana par izpildāmu vai nolēmuma reģistrēšana izpildei

424. Tiklīdz kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde ir saņēmusi pilnībā noformētu pieteikumu, tas tiek atzīts un pasludināts par izpildāmu vai reģistrēts izpildei²⁰⁴. Kompetentajai iestādei šis uzdevums (izpildāmības pasludināšana vai reģistrēšana izpildei) ir jāveic "nekavējoties" (23. panta 2. punkta a) apakšpunkts). Tiklīdz nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir pasludināts par izpildāmu vai reģistrēts izpildei, nav nepieciešams veikt citas darbības, pirms tas tiek izpildīts saskaņā ar saņēmējas valsts tiesību aktiem²⁰⁵.

2. Nolēmuma pasludināšanas par izpildāmu vai nolēmuma atzīšanas par izpildāmu noraidīšana

425. Vienīgais iemesls, uz kā pamata kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde var noraidīt nolēmuma atzīšanu un pasludināšanu par izpildāmu vai nolēmuma reģistrēšanu izpildei, ir tas, ka nolēmuma atzīšana un izpilde **acīmredzami neatbilstu** sabiedriskajai kārtībai. Šis izņēmums ir ļoti ierobežots, lai nodrošinātu, ka Konvencijas Līgumslēdzējas valstis pēc iespējas lielākā mērā atzīst un izpilda citās Līgumslēdzējās valstīs pieņemtos nolēmumus. Tas tiktu piemērots vienīgi gadījumos, ja atzīšanas vai atzīšanas un izpildes rezultātā rastos "neadekvāts" iznākums²⁰⁶.

²⁰⁴ Skatīt 188. piezīmi iepriekš.

²⁰⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem un procesuālo kārtību [...]. Skatīt 12. nodaļu.

²⁰⁶ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 478. punktu.

3. Nolēmuma izpilde

426. Tiklīdz nolēmums ir reģistrēts vai pasludināts par izpildāmu, pieteikuma iesniedzējam saskaņā ar Konvenciju vairāk nav jāiesniedz pieprasījums vai pieteikums, lai nolēmums tiktu izpildīts. Tāpat Konvencijā nav noteikta prasība, ka atbildētājam būtu jāsaņem turpmāks paziņojums par to, ka nolēmums tiks izpildīts²⁰⁷. (Skatīt 12. nodaļu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi.)

4. Informēt pieteikuma iesniedzēju un atbildētāju

427. Kad nolēmums ir pasludināts par izpildāmu vai ir reģistrēts, abas puses tiks informētas par nolēmumu, kas reģistrējams vai pasludināms par izpildāmu. Konvencijā nav paredzēta paziņošanas procesuālā kārtība, līdz ar to tas paveicams saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem²⁰⁸. Pieteikuma iesniedzēja informēšana var notikt ar iesniedzējas valsts centrālās iestādes starpniecību vai nepastarpināti atkarībā no saņēmējas valsts procesuālās kārtības, lai apstiprinātu, ka nolēmums atzīts un tiks izpildīts, vai, ja atzīšana un izpilde ir noraidīta, informētu par noraidīšanu²⁰⁹.

5. Atbildētāja vai pieteikuma iesniedzēja iebildumi pret atzīšanu un izpildi

a) Vispārīgi jautājumi

428. Konvencijas noteikumi par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi ir paredzēti, lai nodrošinātu, ka, kad vien iespējams, esoši nolēmumi par uzturēšanas līdzekļiem Līgumslēdzējās valstīs tiek efektīvi un ātri atzīti un izpildīti²¹⁰. Kā minēts šajā nodaļā iepriekš, procesi saskaņā ar Konvenciju ir veidoti tādējādi, ka nolēmuma atzīšana vai atzīšana un izpilde tiks īstenota, ja vien atbildētājs nespēs sekmīgi parādīt, ka pastāv pamatoti iemesli, kāpēc nolēmumu nevajadzētu atzīt vai izpildīt.

429. Tiklīdz ārvalstīs pieņemts nolēmums ir atzīts vai pasludināts par izpildāmu, to var izpildīt tādā pašā veidā, kā jebkuru nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, kas sākotnēji ir pieņemts [valsts nosaukums lokatīvā]. Saskaņā ar Konvenciju valsts var pielietot visus pieejamos izpildes mehānismus, lai nodrošinātu atbilstību nolēmumam (skatīt 12. nodaļu). Tāpat Konvencijā ir paredzēti noteikti ierobežota veida iebildumi, ko atbildētājs (persona, kas atbild uz pieteikumu par atzīšanu) var celt, ja viņš uzskata, ka nolēmumu nevajadzētu atzīt vai izpildīt.

430. 20. pantā ir izvirzītas prasības, lai vienā valstī pieņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem varētu atzīt un izpildīt citā valstī. Parasti "atzīšanas un izpildes pamatojums" ir saistīts ar tāda veida saikni, kādai vecākam, ģimenes loceklim vai bērnam ir jābūt bijuši ar valsti, lai pieņemto nolēmumu varētu izpildīt citā valstī. Piemēram, saikne ar valsti, kurā nolēmums ir pieņemts, var būt konstatēta, ja pušu un bērnu dzīvesvieta ir valstī, vai

²⁰⁷ Dažu valstu tiesiskajā regulējumā var būt procedūras vai prasības, kas paredz, ka pirms izpildes ir jāpaziņo parādniekam, taču šāda kārtība nav saistīta ar Konvencijas normām. Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...]. Ja abas valstis ir pievienojušās 1965. gada Izsniegšanas konvencijai, lūdzam skatīt 3. nodaļas II daļas IX sadaļā iepriekš.

²⁰⁸ Ja [valsts nosaukums ģenitīvā] paredz informēšanu, tad ārvalstīs atrodošos pušu informēšana tiks veikta saskaņā ar *Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (dokumentu izsniegšana)* lietās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm vai arī saskaņā ar *1965. gada 15. novembra Konvencija par tiesas un ārpustiesas dokumentu izsniegšanu ārvalstīs civillietās vai komercietās* ar valstīm ārpus Eiropas Savienības, ja Konvencija ir piemērojama lietās starp [valsts nosaukums akuzatīvā] un otru valsti. Ja Hāgas 1965. gada Konvencija nav spēkā starp abām iesaistītajām valstīm, paziņošana notiks saskaņā ar citiem spēkā esošiem daudzpusējiem vai divpusējiem nolīgumiem. Plašāka informācija par izsniegšanu ārvalstīs izklāstīta 3. nodaļas II daļas IX sadaļā.

²⁰⁹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²¹⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 428. punktu.

izrietot no atbildētāja ierašanās vai piedalīšanās tiesvedībā, kā rezultātā ir pieņemts nolēmums²¹¹.

431. Atbildētājs nolēmuma izpildes deklarāciju vai reģistrēšanu var apstrīdēt vai pārsūdzēt, balstoties uz to, ka nav bijis piemērojams neviens no atzīšanas un izpildes pamatojumiem. Tas katrā ziņā nenozīmē, ka nolēmums nav bijis atbilstoši pieņemts izcelsmes valstī, bet gan tikai to, ka saskaņā ar Konvenciju to atzīt un izpildīt Līgumslēdzējā valstī nav iespējams.

432. Līdzīgi saskaņā ar 22. pantu atbildētājs var iebilst pret nolēmuma atzīšanu, balstoties uz to, ka atzīšana un izpilde ir acīmredzami pretrunā sabiedriskajai kārtībai vai nolēmuma pieņemšanas procesā ir bijušas nepilnības, piemēram, atbildētājam nav paziņots par uzturēšanas līdzekļu tiesvedību vai nolēmumu, ir notikusi krāpšanās vai ir spēkā vēlāk pieņemts nolēmums, kas nav savietojams ar nolēmumu, kura izpildi cenšas panākt.

433. Vairumā gadījumu atbildētājs ir puse, kas ierosina apstrīdēšanu vai pārsūdzību. Lai arī tā notiks reti, arī pieteikuma iesniedzējs var apstrīdēt vai pārsūdzēt noraidījumu reģistrēt nolēmumu vai paziņot to par izpildāmu.

b) Apstrīdēšanas vai pārsūdzības ierosināšanas termiņš

434. Ja puse, kam ir tiesības apstrīdēt vai pārsūdzēt deklarāciju vai reģistrēšanu, ir iedzīvotājs valstī, kurā reģistrēšana vai deklarācija ir notikusi, apstrīdēšana vai pārsūdzība ir jāierosina **30 dienu** laikā, kopš brīža, kad viņam ir paziņots par reģistrēšanas lēmumu vai izpildāmības pasludināšanu. Ja puse, kas apstrīd vai pārsūdz, dzīvo ārpus tās valsts, tad tai ir **60 dienas**, kopš paziņojuma par apstrīdēšanas vai pārsūdzības ierosināšanu (23. panta 6. punkts)²¹².

435. Vairumā gadījumu atbildētāja dzīvesvieta būs saņēmējā valstī, līdz ar to viņam būs tikai 30 dienas, lai apstrīdētu vai pārsūdzētu izpildāmības pasludināšanu vai reģistrēšanu. Taču, ja nolēmums ir nosūtīts izpildei saņēmējā valstī tāpēc, ka tajā atrodas atbildētāja manta, pats atbildētājs var dzīvot citviet. Šādā gadījumā atbildētāja rīcībā būs 60 dienas, lai lēmumu apstrīdētu vai pārsūdzētu. Līdzīgi parādnieks var censties panākt tāda nolēmuma atzīšanu savā valstī, ar ko tiek ierobežota izpilde. Šādā gadījumā ārvalstīs dzīvojošajam kreditoram ir tiesības apstrīdēt vai pārsūdzēt attiecīgi deklarāciju vai reģistrēšanu, un saskaņā ar Konvenciju viņa rīcībā būtu 60 dienas tā īstenošanai.

c) Apstrīdēšanas vai pārsūdzības ierosināšanas pamatojums

436. Konvencijā ir paredzēts ļoti ierobežots pamatojums, uz ko balstoties var apstrīdēt vai pārsūdzēt nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem reģistrēšanu vai izpildāmības pasludināšanu. Kā aprakstīts iepriekš, atbildētājs var lēmumu apstrīdēt vai pārsūdzēt, balstoties uz to, ka:

- nav atzīšanas un izpildes pamatojuma saskaņā ar 20. pantu,
- pastāv kāds iemesls, lai noraidītu atzīšanu un izpildi saskaņā ar 22. pantu,
- pastāv šaubas par pārsūtīto pieteikuma dokumentu īstumu vai integritāti,
- parāds, par ko cenšas panākt izpildi, ir pilnībā dzēsts.

d) Apstrīdēšanas vai pārsūdzības apsvēršana vai izskatīšana (23. panta 5. punkts)

437. Apsvēršana vai izskatīšana ir iespējama vienīgi uz noteikta pamatojuma vai balstoties uz konkrētiem iemesliem, kas paredzēti Konvencijā, un nav iespējams

²¹¹ 20. pantā ir ietverti tā sauktie "netiešās jurisdikcijas noteikumi". 20. pantā nav ietverti noteikumi gadījumiem, kad iestāde valstī varētu pieņemt nolēmumu ("tiešās jurisdikcijas noteikumi"); tā vietā ir noteikts pamats, uz ko balstoties nolēmuma ir jābūt pieņemtam, lai to varētu atzīt un izpildīt citā valstī. Skatīt Konvencijas paskaidrojošo ziņojumu (443. punktu), kurā sniegts izklāsts par šo jautājumu, kā arī šīs rokasgrāmatas 4. nodaļu.

²¹² Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 503. punktu.

pārskatīt nolēmumu pēc būtības (28. pants)²¹³. Veids, kādā tiek izskatīta ierosinātā apstrīdēšana vai pārsūdzība, ir noteikts valsts tiesību aktos²¹⁴.

438. Ja apstrīdēšanas vai pārsūdzības pamatā ir šaubas par dokumentu īstumu un integritāti un netika pieprasītas un materiālos netika iekļautas dokumentu apliecinātas kopijas, tad ar [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes starpniecību var veikt pieprasījumu iesniedzējas valsts centrālajai iestādei, lūdzot sniegt apliecinātas kopijas vai citus dokumentus, kas risinātu radušos problēmu.

439. Ja apstrīdēšanas vai pārsūdzības priekšmets ir saistīts ar parādu aprēķinu un atbildētājs neapgalvo, ka parādi ir pilnībā dzēsti, tad šis jautājums vairumā gadījumu būtu jāatstāj izpildes ziņā. Atbildētājs var ierosināt šos jautājumus un sniegt papildu informāciju kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei, kas tajā laikā ir atbildīga par izpildi²¹⁵. Skatīt arī komentārus turpmāk par nolēmuma daļēju atzīšanu, kas ļauj turpināt veikt uzturēšanas līdzekļu maksājumus, kamēr tiek risināts jautājums par parādu.

e) Apstrīdēšanas vai pārsūdzības lēmums un turpmāka pārsūdzība (23. panta 10. punkts)

440. Tiklīdz nolēmuma par reģistrēšanu vai izpildāmības pasludināšanas apstrīdēšana vai pārsūdzība ir noslēgta, par to ir nekavējoties jāpaziņo abām pusēm. Šāda paziņošana notiek saskaņā ar valsts tiesību aktiem²¹⁶. Pieteikuma iesniedzēju var informēt ar iesniedzējas valsts centrālās iestādes starpniecību vai nepastarpināti atkarībā no saņēmējas valsts procesuālās kārtības²¹⁷.

441. Turpmāka pārsūdzība ir iespējama tikai tad, ja tas paredzēts saņēmējas valsts tiesību aktos²¹⁸.

442. Jāņem vērā, ka, neraugoties uz turpmāku pārsūdzību, nolēmuma izpilde var notikt, tiklīdz nolēmums ir reģistrēts vai pasludināts par izpildāmu, un jebkurā gadījumā turpmāka pārsūdzība neatliek izpildes procesu, ja vien nepastāv ārkārtēji apstākļi (23. panta 10. punkts).

C. Atzīšana un izpilde – pieteikuma iznākumi

1. Atzīšana un izpilde

443. Vairumā gadījumu pieteikuma par atzīšanu un izpildi iznākums ir tāds, ka nolēmumu var atzīt un izpildīt tādā pašā veidā, kā, ja tas būtu pieņemts saņēmējā valstī. Kreditoram nav jāiesniedz papildu pieteikums par izpildi. Informāciju par izpildes procesiem skatīt 12. nodaļā.

2. Citi iznākumi

444. Konvencijā ir paredzēti citi iznākumi, ja nav iespējama nolēmuma atzīšana un izpilde pilnībā.

²¹³ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 504. un 505. punktu.

²¹⁴ Skatīt 191. piezīmi, iepriekš.

²¹⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²¹⁶ Ja abas valstis ir pievienojušās 1965. gada Izsniegšanas konvencijai, lūdzam skatīt 3. nodaļas II daļas IX(B) sadaļā iepriekš.

²¹⁷ Skatīt 208. un 209. piezīmi, iepriekš.

²¹⁸ Skatīt 193. piezīmi, iepriekš.

a) Daļēja atzīšana

445. Konvencijas 21. pants kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei ļauj atzīt vai izpildīt nolēmumu tikai daļēji, ja nav iespējams nolēmumu atzīt vai atzīt un izpildīt pilnībā. Šāds iznākums var rasties gadījumos, kad, piemēram, iestāde nevar atzīt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem attiecībā uz uzturlīdzekļiem laulātajam, taču var atzīt un izpildīt nolēmumu par uzturlīdzekļiem bērniem. Tāpat, ja šķietami ir strīds par uzturēšanas līdzekļu maksājumu parādiem un par to, vai tie ir pilnībā dzēsti, kompetentā iestāde var atzīt to nolēmuma daļu, kurā ir paredzēts turpināt bērna uzturēšanas līdzekļu nodrošināšanu, kamēr tiek risināta apstrīdētā parādu atzīšana.

Labā prakse: Pieteikuma iesniedzējam nav jāpieprasa daļēja nolēmuma atzīšana vai jauna nolēmuma pieņemšana, ja atzīšanas pieteikums nav bijis sekmīgs. Konvencija paredz, ka šīs iespējas atzīšanas vai atzīšanas un izpildes procesā ir apsvērtas kā iespējama iznākums. Saņēmējas valsts procesuālā kārtība noteiks, kā noritēs "jaunā" pieteikuma process, tā kā būs nepieciešama papildu informācija, lai, piemēram, pieņemtu jaunu nolēmumu.

b) Atzīšana nav iespējama atrunas dēļ

446. Dažos gadījumos nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem nav iespējams atzīt un izpildīt tāpēc, ka valsts saskaņā ar Konvenciju ir veikusi atrunu²¹⁹. Taču tas nenozīmē, ka pieteikuma izskatīšana ar to beigsies.

447. Ja nolēmumu nevar atzīt atrunas dēļ, kas liedz atzīšanu, balstoties uz vienu no turpmākajiem pamatojumiem, 20. panta 4. punktā ir paredzēts, ka centrālā iestāde turpina rīkoties, ieviešot atbilstošos pasākumus, lai kreditoram tiktu pieņemts jauns nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem:

- kreditora pastāvīgā dzīvesvieta izcelsmes valstī,
- rakstiska vienošanās (lietā, kas nav saistīta ar uzturlīdzekļiem bērnam),
- jurisdikcija, pamatojoties uz personas statusu vai vecāka pienākumiem²²⁰.

448. Kreditoram nav nepieciešams iesniegt jaunu pieteikumu, un uzskatāms, ka esošais nolēmums kalpo bērna atbilstības noteikšanai²²¹, lai ierosinātu tiesvedību par uzturēšanas līdzekļiem (20. panta 5. punkts). Atkarībā no saņēmējas valsts procesuālās kārības var būt nepieciešami papildu dokumenti no pieteikuma iesniedzēja/kreditora, lai turpinātu jauna nolēmuma pieņemšanas procesu. Šos dokumentus var pieprasīt ar iesniedzējas valsts centrālās iestādes starpniecību. Diskusija par pieteikumu pieņemšanu atrodama 10. nodaļā.

D. Saziņa ar iesniedzēju valsti

449. Kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm ir jābūt informētām par to, ka to valsts centrālajai iestādei (šajā gadījumā [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei) būs pienākums periodiski ziņot par pieteikuma apstrādes gaitu saskaņā ar Konvenciju (12. pants). Kompetento iestāžu valsts centrālās iestādes, visticamāk, pieprasīs no kompetentajām iestādēm ziņojumus par progresu, un tām ir jābūt gatavām šajā jautājumā sadarboties ar centrālo iestādi.

²¹⁹ Eiropas Savienība neveiks atrunas par 20. panta c), e) vai f) apakšpunktā paredzēto atzīšanas un izpildes pamatojumu, kā tas ir noteikts Konvencijas 20. panta 2. punktā (skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES* (59 piezīme, iepriekš)). Hāgas Konferences tīmekļa vietnē < www.hcch.net > atrodama informācija par to, vai Līgumslēdzēja valsts ir veikusi tādu Konvencijas atrunu.

²²⁰ Jāņem vērā, ka 20. panta 3. punkts paredz, ka Līgumslēdzējai valstij, kas ir veikusi atrunu, nolēmums ir jāatzīst un jāizpilda, ja tā līdzīgos faktiskajos apstākļos būtu noteikusi jurisdikciju savām iestādēm, lai tās pieņemtu nolēmumu.

²²¹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 469.–471. punktu. Jāatzīmē, ka Konvencija terminu "tiesības" šajā kontekstā nedefinē, tāpēc saņēmējas valsts tiesiskais regulējums noteiks, kā šo terminu skaidrot, kā arī kāda turpmāka informācija vai pierādījumi būs nepieciešami, lai pieņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem.

IV. Citi jautājumi: pieteikumi par atzīšanu un atzīšanu un izpildi

A. Parādnieka iesniegti pieteikumi par atzīšanu

1. Vispārīgi jautājumi

450. Saskaņā ar Konvenciju parādnieks var iesniegt pieteikumu par nolēmuma atzīšanu gadījumos, kad atzīšana ir nepieciešama, lai apturētu vai ierobežotu iepriekšēja lēmuma izpildi saņēmējā valstī. Šo pieteikumu var veikt situācijās, kad parādnieks vēlas, lai valstī, kurā notiek izpilde (t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]), tiktu atzīts cits nolēmums, vai ja parādnieks ir saņēmis esoša nolēmuma grozījumu citā Līgumslēdzējā valstī un tagad vēlas, lai tas tiktu atzīts [valsts nosaukums lokatīvā], tā kā viņam tajā atrodas manta.

451. Diskusija par pieteikumu grozīšanu atrodama 11. nodaļā

452. Ja saņēmējā valstī, kurā parādnieks dzīvo vai kurā tam ir manta, nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem jau tiek izpildīts, vairumā gadījumu valsts tiesību regulējums paredz, ka ārvalstīs pieņemtais grozītais nolēmums vispirms ir jāatzīst, pirms ar to var ierobežot vai apturēt sākotnējā nolēmuma izpildi. Taču dažās valstīs šis solis nav jāveic, piemēram, ja grozījumus ievieš tā pati iestāde, kas izdevusi sākotnējo nolēmumu. Tāpēc būs nepieciešamas tiesību aktos noskaidrot, vai konkrētajā gadījumā ir nepieciešama nolēmuma atzīšana²²².

Grozīšana attiecas uz nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem mainīšanu pēc tā pieņemšanas. Dažās valstīs to dēvē par izmaiņu pieteikumu vai pieteikumu par mainīšanu. Grozījumi var attiekties uz uzturēšanas līdzekļu apmēru, maksāšanas biežumu vai citu nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem nosacījumu.

2. Kad šādu pieteikumu var izmantot parādnieks

453. Tā kā pieteikuma par atzīšanu mērķis saskaņā ar 10. panta 2. punkta a) apakšpunktu ir ierobežot izpildi un tā kā izpilde galvenokārt notiek valstī, kurā parādnieks dzīvo, daudzos gadījumos parādnieks, kas pieprasa nolēmuma atzīšanu, dzīvo valstī, kurā nolēmums ir atzīstams, t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]. Konvencijā nav īpaši aplūkota situācija, kurā pieteikuma iesniedzējam būtu jāvērsas savas valsts centrālajā iestādē. Tāpēc šajos gadījumos atzīšanas pieteikums saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir jāapstrādā kā pieprasījums kompetentajā iestādē valstī, kurā parādnieks dzīvo²²³. Ja atzīšana tiek pieprasīta [valsts nosaukums lokatīvā], kur parādniekam ir manta, bet kur viņš nedzīvo, parādnieks var iesniegt pieteikumu saskaņā ar 10. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

454. Visos gadījumos, kad lieta tiek izskatīta kā pieteikums saskaņā ar 10. panta 2. punkta a) apakšpunktu, pieteikuma iesniedzējs būs parādnieks. Šajos gadījumos kreditors būs atbildētājs, un paziņojums par reģistrēšanu vai izpildāmības pasludināšanu būs jāizsniedz kreditoram.

Piemērs

455. Parādnieks dzīvo valstī A, kurā ir pieņemts sākotnējais nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem. Viņam [valsts nosaukums lokatīvā] ir manta vai ienākumi. Kreditors dzīvo [valsts nosaukums lokatīvā], un sākotnējais nolēmums tika atzīts [valsts nosaukums lokatīvā] un tiek izpildīts pret parādnieka mantu [valsts nosaukums lokatīvā]. Parādnieks

²²² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²²³ Dažās valstīs centrālā iestāde šai nolūkā rīkojas kā kompetentā iestāde un palīdz parādniekam atzīšanas procesā. Grozījumu pieteikumu gadījumā atzīšana ir uzskatāma par pēdējo šā pieteikuma posmu (skatīt 11. nodaļu), un nebūs nepieciešams iesniegt jaunu pieteikumu. Tas būs atkarīgs no katras valsts iekšējās procesuālās kārtības. [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

tagad ir saņēmis valsts A izdotu grozītu nolēmumu. Viņš vēlas, lai grozītais nolēmums tiktu atzīts [valsts nosaukums lokatīvā], lai ierobežotu sākotnējā nolēmuma izpildi.

Kā tas darbojas saskaņā ar Konvenciju

456. Parādnieks saskaņā ar Konvencijas 10. panta 2. punkta a) apakšpunktu var iesniegt pieteikumu valsts A centrālajā iestādē. Valsts A pārsūta pieteikumu [valsts nosaukums datīvā], kur, piemērojot šajā nodaļā aprakstīto procesuālo kārtību, grozītais lēmums tiks atzīts vai reģistrēts izpildei vai pasludināts par izpildāmu. Kreditoram tiks paziņots par reģistrēšanu vai pasludināšanu un sniegta iespēja apstrīdēt vai pārsūdzēt izpildāmības pasludināšanu vai reģistrēšanu. Tiklīdz grozītais nolēmums ir atzīts par izpildāmu vai ir reģistrēts, tas [valsts nosaukums lokatīvā] stāties spēkā, lai ierobežotu sākotnējā nolēmuma izpildi.

3. Procesuālā kārtība

457. Šajā nodaļā aprakstītā atzīšanas un izpildes procesuālā kārtība šādos gadījumos ir piemērojama parādnieka iesniegtajiem pieteikumiem par atzīšanu. 26. pantā paredzēts, ka V nodaļas (Atzīšana un izpilde) noteikumi piemēro "*mutatis mutandis*" pieteikumiem tikai par atzīšanu, izņemot vienīgi to, ka izpildes prasība ir aizstāta ar prasību, ka nolēmumam ir jābūt spēkā esošam izcelsmes valstī. Tas nozīmē, ka praktiskiem mērķiem noteikumi, kas attiecas uz atzīšanu un izpildi, attiecas uz pieteikumiem par atzīšanu, izņemot attiecībā uz tiem noteikumiem, kas ir jāmaina, tā kā netiek pieprasīta nolēmuma izpilde²²⁴.

4. Ierobežojumi par grozīto nolēmumu atzīšanu

458. Jāņem vērā, ka Konvencijā ir ietverti būtiski parādnieka tiesību ierobežojumi attiecībā uz grozīta nolēmuma atzīšanu saskaņā ar Konvenciju. Kreditors var iebilst pret grozītā nolēmuma atzīšanu, ja grozītais nolēmums ir pieņemts Līgumslēdzējā valstī, kas nav valsts, kurā nolēmums bijis pieņemts (izcelsmes valsts), un kreditora pastāvīgā dzīvesvieta grozītā nolēmuma pieņemšanas brīdī ir bijusi izcelsmes valsts (18. pants un 22. panta f) apakšpunkts). Ir vairāki izņēmumi, kad tas tiks atļauts, taču ir būtiski ņemt vērā, ka parādnieka tiesības uz grozīta nolēmuma atzīšanu ir atkarīgas no vairākiem ierobežojumiem, kas neattiecas uz citu nolēmumu atzīšanu un izpildi.

459. Informāciju par grozījumu pieteikumiem skatīt 11. nodaļā (un 4. nodaļas G sadaļā — turpmāka informācija par 18. pantu).

B. Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem

1. Galvenās atšķirības

460. Konvencija nošķir nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem, kas pieņemti tiesu vai administratīvajās iestādēs, no **vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem**, kas ir īpašas pušu vienošanās. Lai arī vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanas un izpildes process ir salīdzinoši līdzīgi atbilstošajiem nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem procesiem, valsts var veikt atrunu, norādot, ka tā neatzīs un neizpildīs vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem²²⁵.

Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem ir definēta 3. pantā kā rakstiska vienošanās par uzturēšanas līdzekļu maksāšanu, ko kompetentā iestāde ir oficiāli noformējusi vai reģistrējusi kā autentisku instrumentu vai kuras autentiskums ir apstiprināts, kas noslēgta, reģistrēta vai iesniegta kompetentajā iestādē, un ko kompetentā iestāde var pārskatīt vai grozīt.

²²⁴ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 546. punktu.

²²⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...]. Skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES (2011. gada 9. jūnijs) par to, lai Eiropas Savienības vārdā apstiprinātu Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvenciju par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu*.

2. Procesuālā kārtība

461. Taču vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanas un izpildes mērķim ir piemērojami tie paši vispārējie principi un procesuālā kārtība, ka nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanas un izpildes gadījumā²²⁶. Konvencijas 30. pantā ir noteikts, ka vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem var tikt atzītas un izpildītas kā nolēmumi, ja šāda vienošanās ir izpildāma kā nolēmums valstī, kurā vienošanās ir noslēgta.

462. Ja ir saņemts pieteikums par vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi, ir jāveic tādi paši vispārējie soļi. Kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde pēc saņemšanas veic iepriekšējo pārbaudi, kuras laikā tiek novērtēts, vai atzīšana un izpilde būtu acīmredzami nesavietojama ar sabiedrisko kārtību. Pieteikumam nepieciešamā dokumentācija līdzinās nolēmuma atzīšanas un izpildes dokumentācijai; taču viena būtiska atšķirība ir tāda, ka nav nepieciešams paziņojums par atbilstīgu paziņošanu. Tas ir tāpēc, ka vienošanās noslēgšanā ir jāpiedalās abām pusēm.

463. Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem pieteikumā par vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi ir jāiekļauj šādi dokumenti: [šeit ievietot valsts pieprasīto dokumentu sarakstu].

464. Pēc tam, kad centrālā iestāde materiālus ir pārbaudījusi, lai pārliecinātos, ka tie ir pilnībā noformēti, vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem tiek nosūtīta kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei. Tad vienošanās tiek reģistrēta izpildei vai pasludināta par izpildāmu un tiek informēts atbildētājs.

465. Tāpat ir arī dažas atšķirības tajā, kādu pamatojumu var izmantot, lai iebilstu pret vienošanās atzīšanu, un kādu — lai iebilstu pret nolēmuma atzīšanu. Tās ir izklāstītas 30. panta 5. punktā.

3. Atzīšanas un izpildes procesa noslēgšana

466. Citā ziņā vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanas un izpildes process ir līdzīgs nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem procesam, taču ir viens izņēmums. Kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde pieņems lēmumu reģistrēt vienošanos vai pasludināt to par izpildāmu, un atbildētājam būs dota iespēja apstrīdēt vai pārsūdzēt šo lēmumu. Daudzās valstīs ar to reģistrēšanas un izpildes process būs noslēgts. Taču, ja vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem gadījumā lēmums ir apstrīdēts, vienošanās atzīšanas pārsūdzība aptur jebkādu vienošanās izpildi (30. panta 6. punkts)²²⁷. Izpildes apturēšana ir būtiska atšķirība starp nolēmumu un vienošanās atzīšanas un izpildes procesiem.

V. Atzīšana un izpilde — citi jautājumi

A. Juridiskā palīdzība

467. Saskaņā ar Konvenciju parasti saņemēja valsts, kas apstrādā jebkādu pieteikumu par nolēmuma par uztura līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildi par labu bērnam, kas jaunāks par 21 gadu, kreditoram sniedz bezmaksas juridisko palīdzību, ja tas pieteikuma procesa gaitā ir nepieciešams²²⁸. Jāievēro, ka, ja valsts nodrošina efektīvu piekļuvi procedūrām, pielietojot vienkāršotu procesuālo kārtību, tad tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību nav paredzētas²²⁹.

²²⁶ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 559. punktu.

²²⁷ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 564. punktu. Pārsūdzības informāciju saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem skatīt 191. piezīmi, iepriekš.

²²⁸ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem attiecībā uz juridiskās palīdzības piešķiršanas procesu, skatīt 86. piezīmi iepriekš.

²²⁹ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

468. Plašāku informāciju par prasību sniegt efektīvu piekļuvi procedūrām, tostarp pēc vajadzības sniegt bezmaksas juridisko palīdzību, skatīt 3. nodaļas II daļas VII sadaļā.

469. Ir vairāki izņēmumi un ierobežojumi, kas piemērojami bezmaksas pakalpojumu sniegšanai un kas būtu jāņem vērā situācijās, kad parādnieks ierosina pieteikumu par atzīšanu vai nolēmums neattiecas uz uzturēšanas saistībām pret bērniem, kas ir jaunāki par 21 gadu. Tie ir aprakstīti arī 3. nodaļas II daļas VII sadaļā.

B. Izpildes jautājumi

Valūtas maiņa

470. Konvencijā nav aprakstīti jautājumi par vienā valūtā noteiktu uzturēšanas saistību pārvēršanu citā valūtā. Atkarībā no kompetentās iestādes pielietotajiem nolēmumu atzīšanas procesiem var notikt vienlaicīgs process, ar ko nolēmumā noteiktās uzturēšanas saistības tiek konvertētas izpildes valsts valūtā. Kompetentajai iestādei var būt nepieciešams saņemt apliecinājumu, ar ko tiek apstiprināta maksājumu summas konvertēšanai pielietotais valūtas maiņas kurss, un tad konvertētā summa būs piemērojama uzturēšanas saistībām izpildes valstī. Citos gadījumos iesniedzēja valsts jau, iespējams, konvertējusi nolēmuma summu, ietverot parādus, saņēmējas valsts valūtā²³⁰.

471. Valūtas maiņas jautājumi sīkāk ir aprakstīti 12. nodaļā par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi

C. Piemērojamie izņēmumi un atrunas

472. Iepriekšminētā informācija attieksies uz lielāko daļu standarta situāciju, kas attiecas uz nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem bērnam atzīšanu. Taču ir vairākas situācijas, kad valsts veiktās atrunas vai deklarācijas ietekmē atzīšanas un izpildes gaitu. (Plašāku informāciju par Konvencijas darbības jomu, tostarp informāciju par iespējamām deklarācijām un atrunām attiecībā uz Konvenciju, skatīt arī 3. nodaļas I daļas II sadaļā.)

a) Bērni vecumā no 18 līdz 21 gadam

473. Valsts var veikt **atrunu**, ar ko Konvencijas piemērošana tiek ierobežota personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem. Ja valsts šādu atrunu ir veikusi, tā valsts nepieņems tādus nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem saskaņā ar Konvenciju atzīšanai vai atzīšanai un izpildei, kas attiecas uz bērnu, kurš ir 18 gadus vecs vai vecāks, un tā nevar arī pieprasīt citai valstij apstrādāt ar uzturēšanas līdzekļiem saistītās lietas, kas attiecas uz bērniem, kas ir vecāki par 18 gadiem²³¹.

Atruna ir Līgumslēdzējas valsts oficiāls paziņojums, kas iespējams noteiktos apstākļos saskaņā ar Konvenciju, precizējot, ka Konvencijas piemērojamība valstī tiek kaut kādā veidā ierobežota.

²³⁰ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

²³¹ Eiropas Savienība saskaņā ar Konvenciju neveiks atrunu, ar ko Konvencijas piemērošanu ierobežo bērniem, kas ir jaunāki par 18 gadiem, un arī nepaplašinās Konvencijas piemērošanu bērniem, kas ir vecāki par 21 gadu (2. panta 2. punkts). Tādējādi Eiropas Savienības dalībvalstīs būs piemērojama Konvencijas pamata darbības joma, ietverot uzturēšanas saistības par bērniem līdz 21 gada vecumam. (Skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES* (59. piezīmi iepriekš)).

b) Atzišanas un izpildes pamatojums

474. Valsts var veikt atrunu, paredzot, ka nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem netiks atzīts vai izpildīts, ja tā pieņemšanā ir ticis pielietots kāds no turpmākajiem pamatojumiem:²³²

- kreditora pastāvīgā dzīvesvieta,
- pušu rakstiska vienošanās,
- pilnvaru izmantošana, pamatojoties uz personas statusu vai vecāka pienākumiem.

c) Vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem

475. Valsts var noteikt atrunu, norādot, ka tā neatzīs un neizpildīs vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem. Savukārt ar deklarāciju valsts var paredzēt, ka pieteikumi par vienošanos par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi ir iesniedzami ar centrālās iestādes starpniecību²³³.

VI. Papildmateriāli

A. Praktisks padoms

- Tiklīdz nolēmums ir atzīts, daudzas valstis nekavējoties centīsies sazināties ar parādnieku, lai panāktu pēc iespējas drīzāku brīvprātīgu nolēmuma izpildi, lai nodrošinātu pēc iespējas drīzāku uzturēšanas līdzekļu nodošanu kreditoram un bērniem²³⁴.
- Konvencijā izklāstītā atzīšanas un izpildes procesa mērķis ir ļaut ātri un efektīvi apstrādāt pieteikumus. Tas būtu jāpatur prātā tiesnešiem, tiesu darbiniekiem un citām iesaistītajām iestādēm saņēmējā valstī un jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka lietas pēc iespējas ātrāk un ar pēc iespējas minimālu kavēšanos tiek apstrādātas.
- Konvencijā nav ietvertas visas procedūras un prasības attiecībā uz pieteikumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi. Tiesnešiem būs jāievēro arī valstī spēkā esošie tiesību akti un procedūras.

B. Saistītās veidlapas

Pieteikums par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi
 Pārsūtīšanas veidlapa
 Izpildāmības paziņojums
 Paziņojums par atbilstīgu paziņošanu
 Finansiālā stāvokļa veidlapa
 Apstiprināšanas veidlapa

C. Konvencijas panti

- 10. panta 1. punkta a) apakšpunkts
- 10. panta 2. punkta a) apakšpunkts
- 11. pants
- 12. pants
- 20. pants
- 23. pants
- 24. pants

²³² Diskusiju par jurisdikcijas pamatojumu 20. pantā skatīt iepriekš (211. piezīme iepriekš). Eiropas Savienība neveiks atrunas par 20. panta c), e) vai f) apakšpunktā paredzēto atzīšanas un izpildes pamatojumu, kā tas ir noteikts Konvencijas 20. panta 2. punktā (skatīt turpat).

²³³ Eiropas Savienība neveiks atrunu saskaņā ar Konvenciju par to, ka tā neatzīs un neizpildīs vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem (30. panta 8. punkts). Tāpat Eiropas Savienība nesniegs deklarāciju saskaņā ar Konvenciju par to, ka visi pieteikumi par vienošanās par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi ir jāiesniedz vienīgi centrālajās iestādēs (30. panta 7. punkts) (skatīt turpat).

²³⁴ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

30. pants

36. pants

50. pants

D. Rokasgrāmatas saistītās nodaļas

Skatīt 12. nodaļu — Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpilde saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

Skatīt 3. nodaļu — Vispārējas piemērošanas jautājumi: 2007. gada Konvencija un 2009. gada Regula

VII. Kontroljautājumu saraksts — Pieteikumu atzīšana un izpilde

	Procesuālā kārtība	Atsauce Rokasgrāmatā
1	Saņemt dokumentus no [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes.	III(A)(1)
2	Pārliecināties, ka pieteikums ir par atzīšanu un izpildi	III(A)(2)
3	Vai pieteikums atbilst Konvencijas minimālajām prasībām?	III(A)(3)
4	Pārbaudīt, vai dokumenti ir pilnībā noformēti	III(A)(4)
5	Pēc vajadzības noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu	III(A)(5)
6	Pēc vajadzības pieprasīt papildu dokumentus	III(A)(6)
7	Veikt atbilstošus pagaidu un aizsardzības pasākumus	III(A)(7)
8(a)	Pasludināt nolēmumu par izpildāmu	III(B)(1)
8(b)	Paziņoti pieteikuma iesniedzējam un atbildētājam par izpildāmības pasludināšanu	III(B)(4)
8(c)	Atbildētājam uz noteikta pamata ir iespēja veikt pasākumus, lai apstrīdētu vai pārsūdzētu izpildāmības pasludināšanu vai reģistrēšanu	III(B)(5)
9	Noslēgt apstrīdēšanas vai pārsūdzības procesu un informēt pieteikuma iesniedzēju un atbildētāju	III(B)(5)

VIII. Bieži uzdoti jautājumi

Kreditoram ir valstī A izdots nolēmums. Viņš dzīvo valstī B. Valsts B nolēmumu neatzīs un neizpildīs. Parādnieks dzīvo [valsts nosaukums lokatīvā]. Visas trīs valstis ir Līgumslēdzējas valstis. Vai nolēmumu var atzīt un izpildīt [valsts nosaukums lokatīvā]?

476. Jā, kreditors var censties panākt nolēmuma atzīšanu un izpildi valstī, kurā parādnieks dzīvo vai kur tam ir manta vai ienākumi, ar nosacījumu, ka nolēmums ir pieņemts Līgumslēdzējā valstī. Nolēmumam nav jābūt izpildāmam vai atzītam iesniedzējā valstī, bet gan tikai izcelsmes valstī. Šajā gadījumā tā ir valsts A. Ja ir pieejams valsts A, kurā ir pieņemts nolēmums, izsniegts izpildāmības paziņojums, tad [valsts nosaukums datīvā] vajadzētu spēt apstrādāt pieteikumu par atzīšanu un izpildi, ja vien ir ievērotas visas citas prasības.

Kāpēc kreditors vēlētos panākt vienīgi nolēmuma atzīšanu, nevis atzīšanu UN izpildi?

477. Dažos gadījumos kreditors var vēlēties izpildīt nolēmumu privātā kārtā vai arī pieteikuma iesniedzējam var būt nepieciešams atzīts nolēmums, lai saņemējā valstī izmantotu noteiktus citus tiesību aizsardzības līdzekļus. Piemēram, ja saņemējā valstī atrodas manta, piemēram, īpašums, kreditors var vēlēties nolēmumu no sākuma atzīt, pirms to var iesniegt kā pret īpašumu vērstu prasību.

Vai nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšana padara nolēmumu kopumā pielīdzināmu jebkādam citam nolēmumam par uzturēšanas līdzekļiem, kas sākotnēji būtu pieņemts šajā valstī?

478. Nē. Atzīšanas un izpildes mērķis ir vienkārši ļaut ārvalstīs pieņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildīt, piemērojot tādus pašus mehānismus un procesus kā šajā valstī pieņemtiem nolēmumiem par uzturēšanas līdzekļiem. Tāpēc saņēmējas valsts tiesību akti par, piemēram, aizbildnību vai saskarsmes tiesībām ar bērniem, šim nolēmumam nav piemērojami. Nolēmums ir līdzīgs šajā valstī pieņemtam nolēmumam tikai tādā ziņā, ka tiek atzītas un izpildītas uzturēšanas saistības.

Vai nolēmums vienmēr ir jāatzīst, pirms to saskaņā ar Konvenciju var izpildīt?

479. Jā, izņemot, ja tas ir nolēmums, kas pieņemts saņēmējā valstī (t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]), kurā notiks tā izpilde. Ja nolēmums ir pieņemts citā valstī, tam no sākuma ir jāveic atzīšanas process, lai nodrošinātu, ka nolēmums atbilst galvenajām procesuālajām un citām prasībām attiecībā uz veidu, kā uzturēšanas saistības būtu jānodibina, piemēram, paziņojums, ko pusei būtu jāsaņem.

Vai saskaņā ar Konvenciju var izpildīt citā valodā pieņemtu nolēmumu?

480. Jā, taču ir jābūt nodrošinātam nolēmuma tulkojumam vai kopsavilkuma vai izraksta tulkojumam [valsts valodā(-s)], vai citā valodā, ko saņēmēja valsts ir norādījusi kā pieņemamu. Diskusiju par dokumentu un nolēmumu tulkošanas prasībām skatīt 3. nodaļas II daļas I sadaļā.

481. Saskaņā ar Konvenciju cita saziņa starp centrālajām iestādēm ir īstenojama vai nu franču, vai angļu valodā.

Vai saskaņā ar Konvenciju [valsts nosaukums lokatīvā] var atzīt tādu nolēmuma veidu, kādu [valsts nosaukums lokatīvā] pieņemt nebūtu iespējams?

482. Jā, ar nosacījumu, ka nolēmums ietilpst Konvencijā paredzēto uzturēšanas saistību darbības jomā. Piemēram, nolēmumā par uzturlīdzekļiem bērniem var būt paredzēta kompensācija par noteiktu veidu izdevumiem, piemēram, veselības apdrošināšanas prēmijas, kas saņēmējas valsts tiesību aktos nav atrunātas vai paredzētas. Nolēmumu saņēmējā valstī tik un tā var atzīt.

Kāpēc nav prasības par to, ka pieteikuma iesniedzējam vai centrālās iestādes pārstāvim būtu jāparaksta pieteikums par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi?

483. Konvencijas formulējums ir neitrāls attiecībā uz saziņas līdzekļiem, lai atvieglotu informācijas tehnoloģiju pielietojumu un ļautu efektīvi nosūtīt materiālus starp valstīm. Ja būtu nepieciešams paraksts, tad nebūtu iespējams dokumentus nosūtīt pa faksu vai elektroniski.

484. Persona, kuras vārds parādās uz pieteikuma, ir atbildīga par to, ka visi pieteikumā norādītie dati atbilst pieteikuma iesniedzēja iesniegtajos dokumentos un informācijā ietvertajiem datiem un ka pieteikums atbilst Konvencijas prasībām.

Vai pieteikumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi var apstrādāt, ja nav sniegtas dokumentu apliecinātas kopijas.

485. Tas ir atkarīgs no tā, vai saņēmēja valsts saskaņā ar Konvenciju ir vai nav sniegusi deklarāciju, ka tai būs nepieciešamas apliecinātas kopijas (šāda prasība būs norādīta valsts profilā). Tāpat konkrētā gadījumā tiesu vai kompetentā iestāde var pieprasīt apliecinātas kopijas, visticamāk, situācijas, kad pastāv šaubas par iesniegto dokumentu īstumu vai integritāti.

486. Ja šāda deklarācija nav sniegta, tad pieteikuma izskatīšanu var veikt, balstoties uz iesniedzējas valsts sniegtajām kopijām²³⁵.

Kompetentā iestāde [valsts nosaukums lokatīvā] ir reģistrējusi vai pasludinājusi nolēmumu par izpildāmu. Kas notiek tālāk?

487. Tiklīdz nolēmums ir reģistrēts izpildei vai pasludināts par izpildāmu, to var izpildīt²³⁶. Pieteikuma iesniedzējam saskaņā ar Konvenciju nav jāiesniedz cits pieteikums (ja vien sākotnējais pieteikums ir nosūtīts ar centrālās iestādes starpniecību). Pieteikuma iesniedzējs, atbildētājs un iesniedzēja valsts ir nekavējoties jāinformē par to, ka ir notikusi atzišana un tagad notiek izpilde.

Kā rīkoties, ja ir vairāk par vienu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem? Piemēram, ja ir sākotnējais nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem un tas ar vēlāk izdotu nolēmumu tiek grozīts. Kurš nolēmums ir jāatzīst?

488. Konvencijā šis jautājums nav aplūkots tiešā veidā. Ja nolēmums ir izpildāms, un saskaņā ar pirmo nolēmumu ir izveidojušies vai uzkrājušies uzturēšanas līdzekļu parādi, saņēmējai valstij (t. i., [valsts nosaukums datīvā]) var būt nepieciešama šāda nolēmuma par izpildi kopija. Tas var būt nepieciešams saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kas attiecas uz izpildi, vai situācijās, kad parādnieks apstrīd parādu esamību vai piedāvā atšķirīgu saistību skaidrojumu²³⁷. Tāpat ir iespējams, ka vienā nolēmumā ir noregulēti kādi citi jautājumi (piemēram, indeksācijas vai grozīšanas nosacījumi), taču citā nolēmumā tie nav iekļauti.

489. Taču nolēmuma atzišanu nevajadzētu noraidīt, pamatojoties tikai uz to, ka pieteikumā nav bijis iekļauts iepriekš pieņemts nolēmums par to pašu lietu. Ja šķiet, ka pastāv citi būtiski nolēmumi par uzturēšanas līdzekļiem, kas būtu jāiekļauj pieteikumā, kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde [valsts nosaukums lokatīvā] informē centrālo iestādi [valsts nosaukums lokatīvā], lai no iesniedzējas valsts var pieprasīt šo nolēmumu kopijas.

II daļa — Tiešie pieprasījumi par atzišanu vai atzišanu un izpildi

I. Pārskats

490. Pamatā visu tiešo pieprasījumu procesuālā kārtība saskaņā ar Konvenciju (t. i., pieteikuma iesniedzēju pieprasījumi tieši kompetentajām iestādēm; skatīt; skatīt 1. nodaļas III.C sadaļu iepriekš) tiek noteikta saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem. [Valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktos būs noteikts, vai tiešo pieprasījumu vispār var veikt un kādas veidlapas un procesi ir jāpielieto²³⁸. Jautājumi par tiešajiem pieprasījumiem kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm [valsts nosaukums lokatīvā] par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu vai grozīšanu ir īsi aplūkoti 10. un 11. nodaļā, un šiem pieteikumiem gandrīz pilnībā ir piemērojami vienīgi [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību akti, nevis Konvencija.

491. Taču, ja tiešais pieprasījums attiecas uz esoša nolēmuma atzišanu vai atzišanu un izpildi, turklāt nolēmums ietilpst Konvencijas darbības jomā, tad pieprasījumam būs piemērojamas noteiktas Konvencijas normas. Turpmākajā nodaļā ir aprakstīta procesuālā kārtība, kas piemērojama tiešajiem pieprasījumiem par nolēmumu atzišanu vai atzišanu un izpildi, ko kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes [valsts nosaukums lokatīvā] var saņemt saskaņā ar Konvenciju.

²³⁵ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

²³⁶ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²³⁷ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²³⁸ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

Dokumenti, kas jānosūta, iesniedzot tiešos pieprasījumus par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi

492. Konvencijā ir paredzēts, ka vairākas normas, kas regulē pieteikumus par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi, ko iesniedz ar centrālo iestāžu starpniecību, ir piemērojamas arī kompetentajās iestādēs iesniegtajiem tiešajiem pieprasījumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi (37. panta 2. punkts).

493. Visi Konvencijas V nodaļā (Atzīšana un izpilde) paredzētie noteikumi ir piemērojami tiešajiem pieprasījumiem; tāpēc tiešie pieprasījumi jāpapildina ar 25. pantā noteiktajiem dokumentiem. Un tie ir:

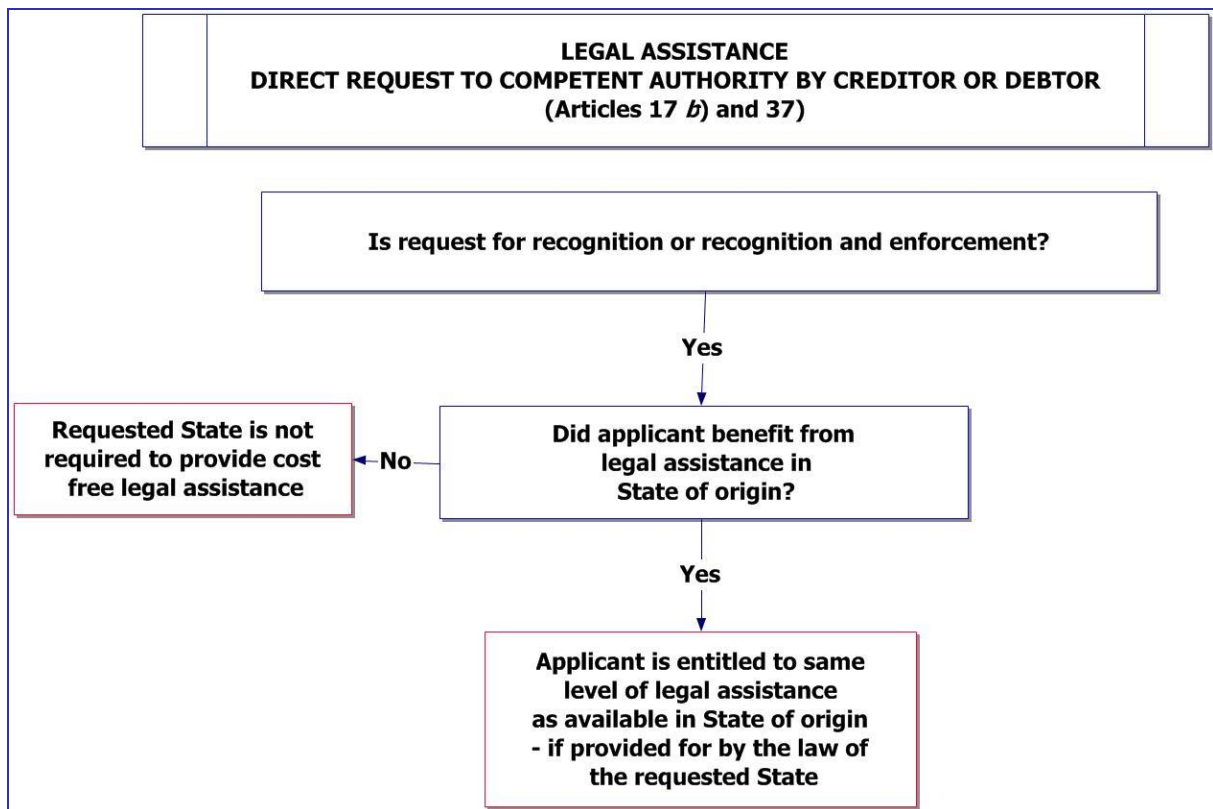
- nolēmuma pilns teksts,
- izpildāmības paziņojums,
- paziņojums par atbilstīgu paziņošanu gadījumos, kad atbildētājs nav ieradies vai nav ticis pārstāvēts tiesvedībā izcelsmes valstī, vai nav apstrīdējis nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem,
- finansiālā stāvokļa veidlapa,
- pēc vajadzības, parādu aprēķins,
- pēc vajadzības, paziņojums par to, kā nolējumam piemērot korekcijas vai indeksēšanu.

494. Tiešajiem pieprasījumiem nevar izmantot ieteicamo pieteikuma veidlapu, ja vien saņēmēja valsts nav nolēmusi, ka to var izmantot arī tiešajiem pieprasījumiem. Dažos gadījumos saņēmējai kompetentajai iestādei ir izstrādātas savas veidlapas. Pārbaudiet valsts profilu vai nepastarpināti sazinieties ar saņēmēju kompetento iestādi valsts profilā norādītajā adresē, lai saņemtu veidlapas kopiju²³⁹.

495. Vairumā tiešo pieprasījumu var būt nepieciešama dokumentācija, kas parāda to, kādā apmērā pieteikuma iesniedzējs izcelsmes valstī ir saņēmis bezmaksas juridisko palīdzību. Tas ir tādēļ, ka ne visi noteikumi par efektīvu piekļuvi procesiem un bezmaksas juridiskās palīdzības nodrošināšanu attiecas uz tiešajiem pieprasījumiem. Taču jebkurā atzīšanas vai atzīšanas un izpildes procesā pieteikuma iesniedzējam ir tiesības saņemt vismaz noteiktu bezmaksas juridisko palīdzību tādā apmērā, kādā viņš to saņēma izcelsmes valstī, ja tādos pašos apstākļos saņēmējā valstī ir pieejama tāda paša apmēra juridiskā palīdzība (17. panta b) apakšpunkts).

496. Nākamajā lapā esošajā diagrammā ir sniegtas prasības bezmaksas juridiskās palīdzības nodrošināšanai gadījumos, kad kompetentajā iestādē tiek iesniegts tiešais atzīšanas vai atzīšanas un izpildes pieprasījums.

²³⁹ [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

9. attēls: Juridiskā palīdzība — tiešie pieteikumi kompetentajām iestādēm

497. Lai arī bezmaksas juridiskā palīdzība ne vienmēr var būt pieejama, jāņem vērā, ka saņēmēja valsts nevar pieprasīt nodrošinājumu, parādzīmi vai iemaksu, lai kā tā arī būtu nosaukta, lai garantētu jebkādu parādniekam procesa gaitā radušos izmaksu vai izdevumu segšanu (37. panta 2. punkts un 14. panta 5. punkts).

498. Visbeidzot, jebkurā gadījumā saņēmējai valstij (t. i., [valsts nosaukums datīvā]) nav pienākuma sniegt nekāda veida juridisko palīdzību pieteikuma iesniedzējam, kurš izvēlas iesniegt tiešu pieprasījumu kompetentajā iestādē, ja lietu būtu bijis iespējams ierosināt ar centrālās iestādes starpniecību²⁴⁰.

A. Ienākošo tiešo pieprasījumu par atzīšanu un izpildi veidi

a) Laulātā uzturēšanas līdzekļi

499. Izņemot situācijas, kad gan iesniedzēja, gan saņēmēja Līgumslēdzēja valsts ir sniegusi deklarāciju, paplašinot II un III nodaļas darbības jomu, ietverot arī laulātā uzturēšanas līdzekļu saistības, ienākošie pieteikumi par nolēmuma tikai par laulātā uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu un izpildi netiek veikti ar centrālo iestāžu starpniecību (diskusiju par šo jautājumu skatīt 3. nodaļas I daļas II sadaļā iepriekš)²⁴¹. Kreditoram jāveic tiešs pieprasījums saņēmējas valsts kompetentajā iestādē. Taču 25. pantā noteiktās prasības par dokumentiem un procesuālā kārtība ir tāda pati.

500. Papildus pieprasījumam (tiešajiem pieprasījumiem netiek izmantota ieteicamā pieteikuma veidlapa, izņemot gadījumus, kad saņēmēja valsts ir noteikusi, ka tās var izmantot tiešajiem pieprasījumiem) vienmēr būs nepieciešami šādi dokumenti:

- pieteikuma informācija (vai ieteicamā pieteikuma veidlapa, ja tāda tiek izmantota),

²⁴⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 602. punktu.

²⁴¹ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

- nolēmuma teksts,
- izpildāmības paziņojums,
- paziņojums par atbilstīgu paziņošanu gadījumos, kad atbildētājs nav ieradies vai nav ticis pārstāvēts tiesvedībā izcelsmes valstī, vai nav apstrīdējis nolēmumu,
- finansiālā stāvokļa veidlapa vai cits dokuments, kurā ir izklāstīti pušu finansiālie apstākļi,
- dokuments, kurā skaidrots parādu aprēķins,
- dokuments par to, kā nolēmumu korigēt vai indeksēt,
- paziņojums vai informācija par pieprasītājam iesniedzējā valstī sniegto juridisko palīdzību.

501. Var būt nepieciešami citi dokumenti atkarībā no saņēmējas valsts procesiem²⁴².

502. Tiklīdz kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde ir saņēmusi tiešo pieprasījumu, tā veic tāda paša veida atzišanas procesu, kā skaidrots šīs nodaļas I daļā. Pieprasījums tiks atzīts par izpildāmu [un reģistrēts izpildei], un atbildētājs un pieprasītājs tiks par to informēti (23. panta 5. punkts).

503. Nolēmuma [izpildāmības pasludināšanas] [vai] [reģistrācijas izpildei] apstrīdēšanas vai pārsūdzības pamatojums ir piemērojams arī pieprasījumiem, kas veikti kompetentajā iestādē. Taču, ja pieteikuma iesniedzējam ir nepieciešama juridiskā palīdzība, lai reaģētu uz atbildētāja iesniegtu apstrīdēšanu vai pārsūdzību, centrālā iestāde bezmaksas juridisko palīdzību nesniedz, un pieteikuma iesniedzējam šādi pasākumi ir jāveic patstāvīgi²⁴³. Kompetentā iestāde, iespējams, var palīdzēt pieteikuma iesniedzējam pēc vajadzības piekļūt cita veida palīdzībai, tostarp juridiskai palīdzībai. Katrā gadījumā pieteikuma iesniedzējam ir tiesības saņemt juridisko palīdzību vismaz tādā pašā apmērā, uz kādu viņam būtu tiesības iesniedzējā valstī, ja palīdzība šādā apmērā [valsts nosaukums lokatīvā] ir pieejama (17. panta b) apakšpunkts)²⁴⁴.

504. Visbeidzot, attiecībā uz nolēmuma izpildi pēc tam, kad tas ir atzīts, tā kā centrālā iestāde nav bijusi iesaistīta atzišanas procesā, pieteikums par izpildi automātiski neizriet no atzišanas pieprasījuma, ja vien likumā nav noteikts citādi. Ja tā nav, tad personai, kura iesniegusi pieprasījumu, būs jāiesniedz atsevišķs izpildes pieprasījums atbilstoši saņēmējas valsts procedūrām²⁴⁵.

b) 21 gadu veci vai vecāki bērni

505. Tā kā Konvencijas darbības jomā pēc noklusējuma neietilpst 21 gadu veci vai vecāki bērni, valsts kompetentajai iestādei nav jāpieņem pieprasījums par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem šiem bērniem atzišanu un izpildi, ja vien saskaņā ar Konvencijas 2. panta 3. punktu abas Līgumslēdzējas valstis (iesniedzēja valsts un saņēmēja valsts) nav sniegušas deklarāciju, ar ko Konvencijas piemērošana tiek attiecināta uz šādiem bērniem. Ja šāda deklarācija nav sniegta, nav prasības, kas paredzētu, ka ir jāatzīst vai jāizpilda nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem bērnam, kurš ir 21 gadu vecs vai vecāks bērns (taču Līgumslēdzējas valstis var atzīt un izpildīt nolēmumus, kuru būtība pārsniedz valstu noteiktos izpildes pienākumus, balstoties uz savstarpības principu)²⁴⁶.

506. Ņemiet vērā, ka šis nosacījums ir spēkā pat tad, ja izcelsmes valsts tiesību aktos ir paredzēta uzturēšanas līdzekļu maksāšana par bērniem, kuri ir vecāki par 21 gadu, tā kā 32. panta 4. punkts (izcelsmes valsts tiesību aktu piemērošana, nosakot uzturēšanas saistību ilgumu) ir jāskaidro, ievērojot 2. panta tvērumu.

²⁴² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²⁴³ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²⁴⁴ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem, skatīt turpat.

²⁴⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²⁴⁶ Dažās lietās tāda nolēmuma atzišana, kas *sensu stricto* ir ārpus Konvencijas savstarpējās darbības jomas, var būt efektīvs risinājums, piemēram, ja ārvalstu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pret personu, kura ir vecāka par 21 gadu, ja tas netiek atzīts, vajadzētu pārsūtīt uz valsts tiesu, lai pieņemtu jaunu nolēmumu. [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

507. Izsmeljoša diskusija par Konvencijas darbības jomu ir sniegta 3. nodaļas I daļas II sadaļā.

c) Citi ģimenes uzturēšanas līdzekļu veidi

508. Lai arī Konvencijā ir paredzēts, ka valstis var piekrist paplašināt noteikumu darbību jomu, ietverot citas ģimenes uzturēšanas saistības, tostarp attiecībā uz neaizsargātām personām, ja vien noteikumi netiek piemēroti gan saņēmējā, gan iesniedzējā Līgumslēdzējā valstī, nav paredzētas prasības valsts kompetentajai iestādei pieņemt pieprasījumu par nolēmuma par citām ģimenes uzturēšanas saistībām atzīšanu vai izpildi²⁴⁷.

II. Papildmateriāli

A. Praktisks padoms

509. Lai noskaidrotu, kāda dokumentācija būs nepieciešama tiešajiem pieprasījumiem, skatīt [valsts nosaukums ģenitīvā] profilu. Tiešie pieteikumi jānoformē, izmantojot pieteikuma veidlapu vai citu lietas ierosināšanas dokumentu, ko pieprasa saņēmēja valsts. Lai arī tiešo pieprasījumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi dokumentācija var būt tāda pati, kā pieteikumiem, ko veic ar centrālo iestāžu starpniecību, cita veida tiešo pieprasījumu dokumentācija var krasi atšķirties no Konvencijas pieteikumu dokumentācijas. (Tiešie pieprasījumi kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm [valsts nosaukums lokatīvā] par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu vai grozīšanu ir aprakstīti 10. un 11. nodaļā turpmāk.)

510. Kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes var apsvērt iespēju sazināties ar [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālo iestādi, lai izmantotu tās zināšanas par efektīvu lietu apstrādi tiešo pieprasījumu gadījumā.

B. Saistītās veidlapas

Tikai atzīšanai un izpildei:

- Izpildāmības paziņojums
- Paziņojums par atbilstīgu paziņošanu
- Paziņojums par parādiem (ja piemērojams)
- Paziņojums par juridisko palīdzību (pēc vajadzības)
- Paskaidrojums par to, kā veikt indeksāciju vai korekcijas (ja piemērojams)

C. Piemērojamie panti

- 2. panta 3. punkts
- 10. pants
- 17. panta b) punkts
- 25. pants
- 37. pants

III. Bieži uzdoti jautājumi

Kā pieteikums, kas iesniegts ar centrālās iestādes starpniecību, atšķiras no tiešā pieprasījuma kompetentajā iestādē?

511. 10. pantā ir noteikti ierobežojumi pieteikumu veidiem, ko var iesniegt ar centrālās iestādes starpniecību. Lai pieteikumu ierosinātu ar centrālās iestādes starpniecību, tā priekšmetam jāietilpst Konvencijas darbības jomā un tam ir jābūt paredzētam 10. pantā.

²⁴⁷ [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

512. Tiešo pieprasījumu veic kompetentajai iestādei lietā, kuras būtību regulē Konvencija. Tieša pieprasījuma piemērs ir pieteikums par nolēmuma par laulātā uzturlīdzekļiem pieņemšanu.

Vai pieteikuma iesniedzējs var izvēlēties veikt tiešo pieprasījumu kompetentajai iestādei, nevis izmantot centrālo iestāžu starpniecību?

513. Jā, ja saņēmējas kompetentās iestādes iekšējā procesuālā kārtība to paredz (dažas kompetentās iestādes lietu vienkārši nodos centrālajai iestādei)²⁴⁸. Taču pieteikuma iesniedzējam, kas izvēlas šādu scenāriju, būtu jāzina, ka dažās valstīs juridiskās palīdzības nosacījumi tiešo pieprasījumu gadījumā var nebūt piemērojami situācijām, kurās pieteikumu būtu bijis iespējams veikt ar centrālās iestādes starpniecību²⁴⁹. Šāda situācija var rasties, ja saņēmēja valsts ir ieviesusi efektīvu procesuālo kārtību, kas ļauj pieteikumu apstrādāt bez juridiskās palīdzības izmantošanas pieteikumu ar centrālās iestādes starpniecību gadījumā.

Vai centrālā iestāde var nosūtīt tiešu pieprasījumu kompetentajai iestādei, ja, piemēram, saņēmēja valsts nav paplašinājusi II un III nodaļas piemērošanu attiecīgā veida uzturēšanas saistībām?

514. Jā, Konvencijā nav noteikts, ka tiešais pieprasījums jāiesniedz kreditoram vai parādniekam personiski. Šāds scenārijs var notikt situācijās, kad iesniedzēja valsts ir paplašinājusi II un III nodaļas piemērošanu, ietverot laulātā uzturlīdzekļus, bet saņēmēja valsts to nav paplašinājusi²⁵⁰. Šādā gadījumā iesniedzēja centrālā iestāde var palīdzēt kreditoram ar dokumentu sagatavošanu un palīdzēt ar pārsūtīšanu saņēmējas valsts kompetentajai iestādei.

Kādas veidlapas vai dokumenti būtu jāizmanto tiešajiem pieprasījumiem?

515. Ja tiešais pieprasījums ir par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi, tad ir jāietver 25. pantā norādītie dokumenti, tā kā šis pants attiecas uz tiešajiem pieprasījumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi. Ieteicamā pieteikuma veidlapa būtībā ir paredzēta tikai centrālo iestāžu lietošanai, taču būtu jāizmanto vai nu [valsts nosaukums lokatīvā] kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes pieprasītā veidlapa²⁵¹, vai arī izcelsmes valstī pielietotā veidlapa.

Vai kreditoram vai parādniekam būs nepieciešams advokāts, lai kompetentajā iestādē iesniegtu tiešu pieprasījumu?

516. Tas būs pilnībā atkarīgs no kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes procesuālās kārtības²⁵². Ja tiešais pieprasījums ir par atzīšanu un izpildi saskaņā ar Konvenciju, tad saņēmējai valstij ir jānodrošina, ka pieteikuma iesniedzējam ir tiesības saņemt vismaz tāda paša līmeņa juridisko palīdzību kā iesniedzējā valstī, ja šāda līmeņa juridiskā palīdzība saņēmējā valstī ir pieejama (17. panta b) apakšpunkts).

517. Visu citu tiešo pieprasījumu gadījumā, kad ir nepieciešama juridiskā palīdzība, persona, kas veic tiešo pieprasījumu, būs atbildīga par izmaksu segšanu, ja vien saņēmējas valsts tiesību aktos nav noteikts citādi²⁵³.

²⁴⁸ [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

²⁴⁹ [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

²⁵⁰ Skatīt 241. piezīmi iepriekš.

²⁵¹ Piemēru par [valsts nosaukums lokatīvā] lietošanai ieteicamo veidlapu skatīt 239. piezīmē turpmāk.

²⁵² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²⁵³ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

8. nodaļa — 2009. gada Regula: Ienākošo pieteikumu ar centrālo iestāžu starpniecību un tiešo pieprasījumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu apstrāde

Kā strādāt ar šo nodaļu:

Šajā nodaļā galvenokārt aplūkoti tie pieteikumi par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, ko no centrālās iestādes ir saņēmušas tiesu vai citas kompetentās iestādes.

I sadaļā sniegts procesuālais pārskats un pārskats par pieteikumu: kādos gadījumos tas tiek veikts, kas to var iesniegt un skaidrojums par galvenajiem termiņiem un jēdzieniem.

II un III sadaļā ir aprakstīta procesuālā kārtība jeb soli, kā šie pieteikumi vai pieprasījumi tiek apstrādāti.

IV sadaļā ir aplūkoti izņēmumi no vispārējām procedūrām vai novirzes no tām, tostarp parādnieku pieteikumi.

V sadaļā ir iztirzāti citi jautājumi, piemēram, juridiskā palīdzība un izpilde.

VI sadaļā ietver papildu atsaucis, veidlapas un dažus praktiskus ieteikumus par pieteikumiem.

VII sadaļā ir ietverts kontroljautājumu saraksts, sniedzot vienkāršu pārskatu par procesu.

VIII sadaļā ir aplūkoti daži visbiežāk uzdotie jautājumi saistībā ar šo pieteikumu.

IX sadaļā īsumā aplūko jautājumus, kas ir raksturīgi tiešajiem pieprasījumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, ko saņem tiesu vai citas kompetentās iestādes bez centrālās iestādes starpniecības.

I daļa — Pieteikumi par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu

I. Pārskats un vispārējie principi

A. Vispārējie principi

518. Regulā paredzētais atzīšanas process ir pārrobežu uzturēšanas līdzekļu piedziņas procesa pamatā un nodrošina, ka kreditoram ir ekonomiski efektīvs veids, kā saņemt uzturēšanas līdzekļu maksājumu situācijās, kad parādnieks dzīvo vai tam ir īpašums vai ienākumi citā dalībvalstī²⁵⁴.

Centrālā iestāde ir valsts iestāde, ko dalībvalsts ieceļ administratīvās sadarbības un palīdzības pienākumu veikšanai saskaņā ar Regulu.

519. Citas dalībvalsts izdota nolēmuma atzīšana vai atzīšana un izpildāmības pasludināšana novērš nepieciešamību kreditoram saņemt jaunu nolēmumu valstī, kurā parādnieks konkrētajā brīdī dzīvo vai kur atrodas viņa īpašums vai ienākumi.

²⁵⁴ Atzīšana un izpilde ir divi atšķirīgi pasākumi. Citas valsts veikta atzīšana nozīmē, ka valsts pieņem izcelsmes valsts juridisko tiesību un pienākumu noteikšanu vai konstatāciju. Izpilde nozīmē, ka saņēmēja valsts piekrt, ka var piemērot tās procesus, lai izpildītu nolēmumu.

520. Nolēmuma atzīšanas, atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas un izpildes procesuālā kārtība ir paredzēta, lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku spēkā esošu lēmumu atzīšanu un to, lai pieteikumi tiek apstrādāti pēc iespējas ātrāk. Regulas darbības joma visplašākajā mērā attiecas uz atzīšanu un izpildi, un no valstīm tiek sagaidīts, ka tās sniegs pieteikuma iesniedzējam visaptverošu un efektīvu tiesas (iestāžu) pieejamību. Regulā noteiktie atzīšanas un izpildes mehānismi gan dalībvalstīs, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols, un tajās, kurām Protokols nav saistošs (skatīt 5. nodaļu), ir paredzēti, lai ļautu kreditoram ātri piedzīt prasību. Atbildētājam ir ļoti ierobežotas iespējas iebilst pret nolēmuma atzīšanu un izpildi vai apstrīdēt to, turklāt to izmantošanai ir noteikts ierobežots laikposms. Tas viss atspoguļo Regulas pamatprincipu, proti, ka atzīšanai un izpildei ir jābūt vienkāršai, lētai un operatīvai²⁵⁵.

Kompetentā iestāde ir iestāde noteiktā valstī, kam ir noteikts pienākums vai kas saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt noteiktas funkcijas saskaņā ar Konvenciju. Kompetentā iestāde var būt tiesa, valsts aģentūra, uzturlīdzekļu bērniem izpildes programma vai kāda cita valsts iestāde, kas pilda vairākas funkcijas saistībā ar Regulu.

521. Diskusiju par Regulas darbības jomu un piemērošanu skatīt 3. nodaļas I daļā, tā kā Regulas darbības jomas un piemērošanas novērtēšana attiecībā uz konkrētu lietu ir būtiska, lai noskaidrotu, kuras Regulas atzīšanas un izpildes procedūras būs lietā piemērojamas.

B. Pārskats par procesuālo kārtību

522. Regulā ir divas sadaļas, kurās ir aprakstītas nolēmumu atzīšanas, izpildāmības pasludināšanas un izpildes procedūras saskaņā ar Regulu, kā noteikts IV nodaļā (skatīt 16. pantu). 1. sadaļa attiecas uz nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstīs, kurām ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols (visas Eiropas Savienības dalībvalstis, izņemot Apvienoto Karalisti un Dāniju), savukārt 2. sadaļa attiecas uz nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstīs, kurām nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols (t. i., Apvienotajā Karalistē un Dānijā pieņemti lēmumi)²⁵⁶. Līdz ar to visbiežāk nolēmumiem, kas ietilpst Regulas darbības jomā būs piemērojama šajā sadaļā turpmāk un arī Regulas IV nodaļas 1. sadaļā aprakstītā atzīšanas un izpildes procesuālā kārtība. Šajā 1. sadaļā aprakstītā procesuālā kārtība un 2. sadaļā aprakstītā alternatīvā procesuālā kārtība ir sīkāk aprakstīta zemāk (šīs nodaļas III sadaļā).

Iesniedzēja valsts – dalībvalsts, kurā dzīvo pieteikuma iesniedzējs un kas pieprasa nolēmuma atzīšanu un izpildi.

Saņēmēja valsts – dalībvalsts, kas saņēmusi pieteikumu un atzīs un izpildīs nolēmumu.

523. Saņemot pieteikumu no citas Eiropas Savienības dalībvalsts centrālās iestādes, saņēmējas valsts centrālā iestāde²⁵⁷ nosūta materiālus apstrādei kompetentajai iestādei. Dažās dalībvalstīs centrālā iestāde šajā izpratnē ir arī kompetentā iestāde. Citās valstīs kompetentā iestāde var būt tiesu vai administratīva iestāde²⁵⁸.

524. Saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. sadaļu ir noteikts, ka nolēmums ir atzīstams bez jebkādas "īpašas procesuālās kārtības" un "bez iespējas iebilst pret tā atzīšanu" (17. panta 1. punkts). Proti, saskaņā ar Regulu nav pieļaujama *exequatur* vai tamlīdzīga procesuālā kārtība, lai nolēmumu atzītu, un nolēmuma atzīšanas brīdī nav iespējams

²⁵⁵ Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir noteikusi, ka valstu iestādēm ir pozitīvs pienākums apzinīgi un savlaicīgi palīdzēt ar ārvalstī pieņemta nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpildi par labu kreditoram (skatīt lietu *Romańczyk pret Franciju*, Nr. 7618/05 (2010. gada 18. novembris), kurā tiesa konstatēja *Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas* 6. panta 1. punkta pārkāpumu).

²⁵⁶ Jāņem vērā, ka 2. sadaļā aprakstītā procesuālā kārtība būs piemērojama arī nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstī, pirms Regula kļuvusi piemērojama, taču pēc tam, kad spēkā stājusies "Briseles I" regula. Izsmeljoša diskusija par Regulas darbības jomu un piemērošanu ir sniegta 3. nodaļas I daļas III.C sadaļā.

²⁵⁷ [valsts nosaukums lokatīvā] kompetentā iestāde ir [...].

²⁵⁸ [Valsts nosaukums lokatīvā] kompetentā iestāde ir [...], un [tā ir] [nav] centrālā iestāde.

iebilst pret tā atzīšanu ne *ex-officio*, ne pēc ieinteresētās puses iniciatīvas²⁵⁹. Tāpat regulā ir paredzēts, ka, ja nolēmums ir izpildāms izcelsmes dalībvalstī, tad tas uzskatāms par izpildāmu arī citā dalībvalstī bez izpildāmības pasludināšanas (17. panta 2. punkts)²⁶⁰. Jāpiebilst, ka Regulā ir noteikts, ka izpildāms nolēmums "dod tiesības veikt jebkādas aizsardzības pasākumus", kas ir noteikti izpildes dalībvalsts tiesību aktos (18. pants).

525. Atbildētājam būs tiesības pieprasīt nolēmuma pārskatīšanu, kopš dienas, kad viņš "faktiski ir iepazinies ar nolēmuma saturu un ir varējis attiecīgi reaģēt, vēlākais no dienas, kad ir veikts pirmais izpildes pasākums, kura rezultātā viņa īpašums pilnībā vai daļēji nav pieejams" (19. panta 2. punkts) izcelsmes valstī, ja viņš nav ieradies izcelsmes dalībvalstī tāpēc, ka viņam pietiekami laicīgi nav tikuši izsniegti dokumenti, ar ko tiesvedība tiek uzsākta (vai līdzvērtīgi dokumenti) vai tādā veidā, kas ļautu viņam sagatavot aizstāvību, vai nepārvaramas varas (vai "no viņa neatkarīgu ārkārtēju apstākļu") dēļ nav bijusi iespējama uzturēšanas prasību apstrīdēšana, ja vien viņš nav nolēmumu apstrīdējis, kad tas viņam bijis iespējams (19. panta 1. punkts). Atbildētājam šāda pārskatīšana ir jāpieprasa 45 dienu laikā (19. panta 2. punkts). Pārskatīšanas pieteikumu veic izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā. Ja tiesa pārskatīšanas pieteikumu noraida pamatojuma trūkuma dēļ (precizēts 19. panta 1. punktā), nolēmums paliek spēkā, taču, ja tiesa nolēm, ka pārskatīšana ir pamatota, tad nolēmums "nav spēkā", taču kreditors nezaudē noilguma termiņu pārtraukuma priekšrocības, ne arī sākotnējā tiesvedībā iegūtās tiesības prasīt uzturēšanas līdzekļus ar atpakaļejošu datumu (19. panta 3. punkts).

526. Ja nolēmums paliek spēkā un parādnieks nav gatavs veikt maksājumus labprātīgi, nolēmuma izpilde var norisēt atbilstoši saņēmējas valsts tiesību aktiem.

527. Regulā (21. pantā) ir paredzēti vairāki nolēmuma izpildes noraidīšanas vai apturēšanas pamati, ko var ierosināt *izpildes valstī* tikai pēc parādnieka pieteikuma. Būtībā nolēmuma izpildes noraidīšanas vai apturēšanas pamatus nosaka izpildes dalībvalsts tiesību akti, ja tie nav pretrunā Regulas 21. panta 2. un 3. punktā noteiktajiem pamatiem.

528. Parādnieks var pieprasīt nolēmuma izpildes noraidīšanu pilnībā vai daļēji, ja "tiesības izpildīt izcelsmes tiesas nolēmumu ir izbeigušās prasības noilguma dēļ" (ar nosacījumu, ka nolēmumam ir piemērojams tās dalībvalsts — izcelsmes dalībvalsts vai izpildes dalībvalsts — noilguma termiņš, kurā tas ir ilgāks) vai ja nolēmums ir "nesavienojams ar nolēmumu", kas pieņemts izpildes dalībvalstī, vai ar citā dalībvalstī vai citā atbilstošā trešajā valstī pieņemtu nolēmumu (21. panta 2. punkts)²⁶¹.

529. Regulas 21. panta 3. punktā ir paredzēti papildu izpildes apturēšanas pamati, ja izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā ir ierosināts nolēmuma pārskatīšanas pieteikums, kā paredzēts 19. pantā, vai ja nolēmums ir apturēts izcelsmes dalībvalstī.

530. Turpmāki pieteikumi vai pārsūdzības par nolēmuma izpildes noraidīšanu vai apturēšanu saskaņā ar Regulas 21. panta 1. punktu veicami atbilstoši izpildes dalībvalsts tiesību aktiem²⁶².

C. Kad izmanto šādu pieteikumu

²⁵⁹ Atceļot *exequatur*, nolēmums, kas ir izdots dalībvalstī, kam ir saistošs Protokols, būs tieši izpildāms saskaņā ar Regulu, kā noteikts 17. pantā. Praksē [valsts nosaukums lokatīvā] tas nozīmētu, ka [...].

²⁶⁰ Jāpiebilst, ka Regulas 17. pants atbilst Eiropas Izpildes rīkojumu regulas 5. pantam. Eiropas Izpildes rīkojumu regulas 5. pants jau tiek piemērots Eiropas Savienības dalībvalstīs, kurās šī regula ir piemērojama neapstrīdētiem nolēmumiem par uzturēšanas līdzekļiem. Būtībā ar 2009. gada Regulu procesuālā kārtība, kas izklāstīta Eiropas Izpildes rīkojumu regulas 5. pantā, tagad ir piemērojama arī apstrīdētiem nolēmumiem par uzturēšanas līdzekļiem.

²⁶¹ Tiek precizēts, ka nolēmumi par grozījumiem, balstoties uz apstākļu izmaiņā, netiks uzskatīti par "nesavienojamiem nolēmumiem" šā panta izpratnē.

²⁶² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

531. Pieteikumu par spēkā esoša nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu saņem no citas dalībvalsts, kurā tiek pieprasīta nolēmuma izpilde, tā kā parādnieks dzīvo saņēmējā valstī vai tam saņēmējā valstī ir īpašums vai ienākumi.

532. Vairumā gadījumu pieteikumu par atzīšanu iesniedz kreditors, taču arī parādnieks var pieprasīt citā dalībvalstī pieņemta nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu, lai apturētu vai ierobežotu nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpildi (56. panta 2. punkta a) apakšpunkts).

533. Lai arī lielākā daļa pieteikumu ir par atzīšanu un izpildi, dažos gadījumos pieteikuma iesniedzējs var pieprasīt tikai atzīšanu, bet nepieprasa nolēmuma izpildi.

534. Ja nolēmums ir pieņemts valstī, kurā tiek pieprasīta tā izpilde, tad atzīšana nav nepieciešama. Tad pieteikumu attiecina uz tikai izpildi (12. nodaļa).

Kreditors ir persona, pret kuru ir uzturēšanas līdzekļu maksāšanas pienākums vai iespējama pienākums. Kreditors var būt vecāks vai laulātais, bērns, audžuvecāki vai radnieki, vai arī citas personas, kuru aprūpē ir bērns. Dažās valstīs šo personu mēdz dēvēt par uzturēšanas līdzekļu saņēmēju, kreditoru, aizbildni vai aprūpētāju.

Parādnieks ir persona, kam ir uzturēšanas līdzekļu parāds vai iespējams uzturēšanas līdzekļu parāds. Parādnieks var būt vecāks vai laulātais, vai jebkura cita persona, kam saskaņā ar tiesisko regulējumu valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, ir pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus.

D. Situācijas piemērs

535. Kreditoram ir valsts A izdots nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, ar ko parādniekam tiek pieprasīts maksāt bērna uzturēšanas līdzekļus. Parādnieks dzīvo [valsts nosaukums lokatīvā]. Tā vietā, lai iesniegtu pieteikumu par jauna nolēmuma pieņemšanu [valsts nosaukums lokatīvā], kreditors vēlas, lai nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem tiktu izpildīts [valsts nosaukums lokatīvā]. Valsts A un [valsts nosaukums] ir Eiropas Savienības dalībvalstis, kur ir piemērojama Regula, un tām abām ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols.

Kā tas darbojas saskaņā ar Regulu

Kreditors²⁶³ valsts A centrālajai iestādei lūdz pārsūtīt pieteikumu par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu (un izpildi) (56. panta 1. punkta a) apakšpunkts) [valsts nosaukums datīvā] saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. sadaļu, izmantojot atbilstošās pievienotās veidlapas, kā noteikts Regulā. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde pieteikumu pārbaudīs, lai pārliecinātos, ka tas ir pilnīgs, un apstrādās. Nolēmumu var izpildīt kompetentās izpildes iestādes [valsts nosaukums lokatīvā] tādā pašā veidā, kā tas tiktu izpildīts, ja tas būtu sākotnēji pieņemts [valsts nosaukums lokatīvā]. Parādniekam, balstoties uz ierobežotu Regulā paredzētu pamatojumu, būs iespēja pieprasīt pārskatīšanu vai iebilst pret nolēmuma izpildi.

Informāciju par pieteikumiem par nolēmuma, kas **pieņemts saņēmējā valstī** (t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]) **izpildi** skatīt 9. nodaļā.

E. Kas var iesniegt pieteikumus

536. Pieteikumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu var iesniegt kreditors vai parādnieks (kā aprakstīts turpmāk, parādnieka pieteikums var būt vienīgi par atzīšanu, savukārt kreditors var pieprasīt vai nu atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu/izpildi, vai arī abus). Pieteikuma iesniedzējam jādzīvo valstī, kurā pieteikums tiek ierosināts (55. pants), un tam nav jāatrodas un nav jābūt pilnvarotam pārstāvim / pasta adresei [valsts nosaukums lokatīvā], lai nolēmums tiktu atzīts vai izpildīts šajā valstī (41. panta 2. punkts). Šajā pieteikumā kreditors var būt persona, pret

²⁶³ Jāņem vērā, ka dažās situācijās pieprasījumu kreditora vārdā var iesniegt valsts iestāde (piemēram, Bērnu uzturlīdzekļu aģentūra).

kuru ir uzturēšanās līdzekļu parāds, kā arī valsts iestāde, kas rīkojas kreditora vārdā, vai valsts iestāde, kas kreditoram nodrošinājusi pabalstus.

Ieteikums: Vai Jūs meklējat vienkāršo veicamo soļu sarakstu? Vai vēlaties izlaist detalizēto aprakstu? Skatiet šīs nodaļas beigas un izmantojiet **kontroljautājumu sarakstu**.

II. Procesuālā kārtība: Sākotnēji jautājumi, kas ir kopīgi saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. un 2. sadaļu iesniegtiem pieteikumiem

537. Pirms kompetentā iestāde izskata pieteikumu par nolēmuma par uzturēšanās līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu pēc būtības, ir vairāki sākotnējie jautājumi, kas kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei ir jāņem vērā pieteikumos, kas iesniegti saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. sadaļu (nolēmumi, kas ir pieņemti dalībvalstī, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols) un 2. sadaļu (nolēmumi, kas ir pieņemti dalībvalstī, kam Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs), kā aprakstīts šajā sadaļā.

A. Ienākošo dokumentu iepriekšēja pārbaude

538. Pirms materiālu nosūtīšanas kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei [valsts nosaukums lokatīvā], [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir jāpārbauda dokumenti, lai pārliecinātos, ka pieteikums atbilst Regulas noteikumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu un ka dokumentu paketē ir viss nepieciešamais. Kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei [valsts nosaukums lokatīvā] būs jāveic līdzīga pārbaude.

1. Dokumentu sākotnējā pārbaude

- Vai pieteikums ir par nolēmuma par uzturēšanās līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu? Tam ir jāietilpst Regulas darbības jomā, kā izskaidrots 3. nodaļas I daļas III sadaļā.
- Vai ir jau noskaidrots (no centrālās iestādes puses), vai atbildētājs vai parādnieks dzīvo saņēmējā valstī vai tam saņēmējā valstī ir īpašums vai ienākumi? Ja ne, tad lieta ir nosūtāma uz vietu, kur atbildētājs vai parādnieks dzīvo vai tam ir īpašums, vai arī jānosūta atpakaļ izsniedzējai valstij.
- Vai pieteikums ir no Eiropas Savienības dalībvalsts, kurā Regula ir piemērojama? Ja ne, tad Regula nav piemērojama.

Tiešu pieprasījumu neveic ar centrālās iestādes starpniecību. Tiešs pieprasījums ir tāds, ko no indivīda nepastarpināti saņem kompetentā iestāde, piemēram, tiesa vai administratīvā iestāde. Tas tiek darīts ārpus Konvencijas 10. panta tvēruma.

2. Vai atzīšanas vai atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas pieteikums ir atbilstošais pieteikums?

539. Pārbaudiet dokumentus, lai pārliecinātos, ka tas ir pieteikums par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu. Apsveriet šādus jautājumus:

- Ja vispār nav nolēmuma par uzturēšanās līdzekļiem, pieteikumam vajadzētu būt par pieņemšanu, nevis par atzīšanu un izpildi (skatīt 10. nodaļu).
- Ja nolēmums par uzturēšanās līdzekļiem ir, taču tas ir no Jūsu valsts, tad nolēmumu nav nepieciešams atzīt. To Jūsu valstī var vienkārši apstrādāt, lai to izpildītu saskaņā ar ierasto izpildes kārtību (skatīt 9. nodaļu).

3. Vai ir "acīmredzams", ka Regulas prasības nav izpildītas?

540. Regula paredz centrālajai iestādei iespēju noraidīt pieteikuma apstrādi tikai tādā gadījumā, ja centrālā iestāde uzskata, ka ir "acīmredzams, ka Regulas prasības" nav izpildītas (skatīt 58. panta 8. punktu). Situācijas, kurās tas var būt nepieciešams, ir diezgan ierobežotas. Piemēram, pieteikumu uz šāda pamata var noraidīt, ja no dokumentiem ir skaidrs, ka nolēsumam nav nekādas saistības ar uzturēšanas līdzekļiem. Tāpat pieteikumu uz šāda pamata var noraidīt, ja iepriekšējais šīs pašas personas pieteikums uz tāda paša pamata ir bijis nesekmīgs. Lai noraidīšanas iemeslu uzskatītu par "acīmredzamu", tam ir jābūt nepārprotami un tieši konstatējamam, saņemot dokumentus. Tāpat kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde pārbauda, vai nav acīmredzami, ka nav izpildītas Regulas prasības²⁶⁴.

4. Dokumentu pilnīguma pārbaude

541. Centrālajām iestādēm ir pienākums laikus pārbaudīt no iesniedzējas valsts saņemto pieteikumu, lai pārliecinātos, ka tas ir pilnīgs, un nekavējoties nosūtīt noformēto pieteikumu kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei nolēmuma atzišanai vai atzišanai un pasludināšanai par izpildāmu. Ja ir nepieciešami papildu dokumenti, centrālajai iestādei tie būtu bez kavēšanās jāpieprasa. Pēc pieteikumu dokumentācijas saņemšanas kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde arī visupirms pārbauda, vai pieteikums ir pilnībā noformēts, un nekavējoties paziņo valsts centrālajai iestādei, ja trūkst kāda informācija vai dokumenti, lai tos varētu pieprasīt.

5. Obligātie un papildu dokumenti un informācija

(i) Obligātie un papildu dokumenti un informācija, kas kopīga Regulas IV nodaļas 1. sadaļas un 2. sadaļas procesiem

a) VI pielikums

542. Regulā ir paredzēts, ka Regulas teksta VI pielikums ir izmantojams pieteikumiem par nolēmuma atzišanu vai atzišanu un izpildāmības pasludināšanu (t. i., pieteikumiem saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. un 2. sadaļu). Regulā ir paredzēts, ka pieteikumā iekļautajai minimālajai informācijai ir jāietver (57. panta 2. punkts):

- a) paziņojums par pieteikuma vai pieteikumu būtību,
- b) pieteikuma iesniedzēja vārds, uzvārds un kontaktinformācija, tostarp adrese, un dzimšanas datums²⁶⁵,
- c) atbildētāja vārds, uzvārds un adrese, ja ir zināma, un dzimšanas datums,
- d) tās personas vārds, uzvārds un dzimšanas datums, attiecībā uz kuru tiek pieprasīti uzturēšanas līdzekļi,
- e) pieteikuma pamatojums,
- f) kreditora pieteikumā — informācija par to, kur uzturēšanas līdzekļu maksājumi nosūtāmi vai pārsūtāmi elektroniski,
- g) tās iesniedzējas valsts centrālās iestādes personas vārds, uzvārds vai struktūrvienības nosaukums, kas ir atbildīga par pieteikuma apstrādi.

b) Tiesu izlīgumu un publisko aktu dokumenti (48. pants)

543. Pieteikumu par tiesu izlīgumu un publisko aktu atzišanu vai atzišanu un izpildāmību citā dalībvalstī (šīs nodaļas IV sadaļa turpmāk) izcelsmes dalībvalsts kompetentajai iestādei pēc ieinteresētās puses pieprasījuma ir jāizdod tiesas izlīguma vai publiskā dokumenta izraksts, izmantojot attiecīgi I vai II pielikumu, vai III vai IV pielikumu (48. panta 3. punkts).

²⁶⁴ Tas būs īpaši aktuāli gadījumā, ja kompetentā iestāde saņem tiešu pieprasījumu no pieteikuma iesniedzēja, nevis ar centrālo iestāžu sistēmas starpniecību. Skatīt IX sadaļu turpmāk par tiešajiem pieprasījumiem.

²⁶⁵ Pieteikuma iesniedzēja personisko adresi var aizstāt ar citu adresi gadījumos, kas saistīti ar vardarbību ģimenē, taču tikai tad, ja saņēmējas valsts tiesību akti nepieprasa, lai pieteikuma iesniedzējs tiesvedības uzsākšanai uzrādītu savu personīgo adresi (57. panta 3. punkts). Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

c) Papildu dokumenti (57. pants)

544. Regulas 57. panta 4. un 5. punktā ir noteikts, ka pieteikumam pēc vajadzības un, ciktāl tas ir zināms, ir jāpievieno papildu dokumenti. Un tie ir:

- informācija par parādnieka finansiālo stāvokli, tostarp parādnieka darba devēja nosaukums un adrese, kā arī parādnieka aktīvu forma un to atrašanās vieta (57. panta 4. punkta b) apakšpunkts)²⁶⁶
- jebkāda cita informācija, kas var palīdzēt noteikt atbildētāja atrašanās vietu (57. panta 4. punkta c) apakšpunkts)
- jebkāda nepieciešamā papildu informācija vai dokumentācija, tostarp vajadzības gadījumā dokumentācija par pieteikuma iesniedzēja tiesībām saņemt juridisko palīdzību (57. panta 5. punkts)

545. **Maksājumu pierādījums — valsts iestāde** Ja pieteikumu pieteikuma iesniedzēja vārdā sniedz valsts iestāde, piemēram, sociālā dienesta aģentūra, tad šai valsts iestādei, iespējams, ir jāsniedz informācija, kas parāda, ka tai ir tiesības rīkoties pieteikuma iesniedzēja vārdā, vai jāietver informācija, lai pierādītu, ka tā ir veikusi maksājumus uzturēšanas līdzekļu vietā (64. pants) (piemēram, ja valsts iestāde vēlas nodrošināt neatkarīgas tiesības saņemt daļu no uzturēšanas līdzekļu maksājumu parādiem).

(ii) Regulas IV nodaļas 1. sadaļas procesuālajai kārtībai nepieciešamie dokumenti**c) Dokumenti izpildei (20. pants)²⁶⁷**

546. Regulas 20. pantā ir noteikti dokumenti, kas nepieciešami, lai izpildītu citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu, un kas pieteikuma iesniedzējam jāiesniedz kompetentajām izpildes iestādēm:

- a) nolēmuma eksemplārs, kurš atbilst priekšnosacījumiem, lai noskaidrotu tā īstumu,
- b) izcelsmes tiesas izsniegtu nolēmuma izrakstu, izmantojot Regulas I pielikumā paredzēto veidlapu (pievienojot pēc vajadzības satura norakstu vai tulkojumu)²⁶⁸,
- c) vajadzības gadījumā dokumentu, kurā uzrādīta piespriesto, bet nesamaksāto uzturēšanas līdzekļu maksājumu summa un datums, kad šī summa ir aprēķināta.

547. Kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes pieteikuma iesniedzējam var nepieprasīt iesniegt nolēmuma tulkojumu, ja vien nav apstrīdēta tā izpilde (20. panta 2. punkts)²⁶⁹.

(iii) Regulas IV nodaļas 2. sadaļas procesuālajai kārtībai nepieciešamie dokumenti**Pieteikuma par izpildāmības pasludināšanu dokumenti (28. un 29. pants)**

548. Saskaņā ar 2. sadaļā paredzēto atzišanas un izpildāmības pasludināšanas alternatīvo procesuālo kārtību (dalībvalstīm, kurām Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs) pieteikumiem ir jāpievieno:

²⁶⁶ Tā kā tas ir pieteikums par izpildi, informācija par kreditora finansiālo stāvokli (57. panta 4. punkta a) apakšpunkts) parasti nav nepieciešama.

²⁶⁷ Jāpiebilst, ka Regulas 20. pants būtībā atbilst Eiropas Izpildes rīkojumu regulas 20. pantam.

²⁶⁸ Plašāku informāciju par valodas vai tulkošanas prasībām saskaņā ar Regulu skatīt 3. nodaļas II daļas II sadaļā.

²⁶⁹ Plašāku informāciju par valodas vai tulkošanas prasībām saskaņā ar Regulu skatīt 3. nodaļas II daļas II sadaļā.

- a) nolēmuma eksemplārs, "kurš atbilst priekšnosacījumiem, lai noskaidrotu tā īstumu",
- b) izcelsmes tiesas izsniegtu nolēmuma izrakstu, izmantojot Regulas II pielikumā paredzēto veidlapu.

549. Pēc vajadzības pieteikumam ir jāpievieno tulkojums vai noraksts atbilstoši attiecīgajām valodas prasībām (plašāka informācija par valodas prasībām saskaņā ar Regulu atrodama 3. nodaļas II daļas II sadaļā). Kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde, kurā lieta ir ierosināta, var pieteikuma iesniedzējam nepieprasīt nolēmuma tulkojumu (taču tas var būt nepieciešams saistībā ar pārsūdzību atbilstoši 32. vai 33. pantam).

550. Saskaņā ar Regulas 29. pantu, ja nav iesniegts nolēmuma izraksts uz Regulas II pielikumā paredzētās veidlapas, kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde var noteikt termiņu, līdz kuram tas ir iesniedzams, pieņemt līdzvērtīgu dokumentu vai atteikties no šīs prasības, ja kompetentā iestāde uzskata, ka tās rīcībā ir pietiekami daudz informācijas.

(iv) Dokumenti atsaucei uz atzītu nolēmumu (40. pants)

551. Regulas 40. pantā ir noteikts, ka pusei, kas vēlas atsaukties uz citā dalībvalstī jau atzītu nolēmumu vai nu saskaņā ar Regulas 1. sadaļas (īpaši 17. panta 1. punktu), vai 2. sadaļas procesuālo kārtību, ir jāiesniedz attiecīgā nolēmuma eksemplārs, kas "atbilst nosacījumiem, lai noteiktu tā autentiskumu".

552. Tāpat kompetentā iestāde pēc vajadzības var pieprasīt, lai puse, kas atsauca uz atzītu nolēmumu, iesniedz izcelsmes tiesas izsniegtu izrakstu, izmantojot Regulas I pielikumā ietverto veidlapu (ja nolēmumam *nav* jāveic 1. sadaļā paredzētā atzīšana vai izpildāmības pasludināšana) vai II pielikumā ietverto veidlapu (ja nolēmumam ir jāveic 2. sadaļā paredzētā atzīšana vai izpildāmības pasludināšana). Tāpat izcelsmes tiesai ir jāizsniedz šāds izraksts pēc jebkuras ieinteresētās puses pieprasījuma. Pēc vajadzības pusei, kas atsauca uz atzītu nolēmumu, ir jāsniedz tulkojums vai noraksts saskaņā ar atbilstošajām valodas prasībām (plašāku informāciju par Regulā paredzētajām valodas prasībām skatīt 3. nodaļas II daļas II sadaļu).

6. Pieprasīt papildu dokumentus

553. Pieteikumu nenoraida, ja tas ir nepilnīgs un ir nepieciešami papildu dokumenti. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajā iestādē, kas var sazināties iesniedzēju centrālā iestādē, tiek veikts pieprasījums sniegt papildu dokumentus.

554. Ja [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde ir pieprasījusi iesniegt papildu dokumentus, iesniedzējai valstij saskaņā ar Regulu ir **90 dienas** dokumentu iesniegšanai. Ja pieprasītie dokumenti netiek iesniegti noteiktajā laikposmā, ar iesniedzēju valsti ir jāuzsāk papildu pasākumi. Taču, ja dokumenti netiek nodrošināti trīs mēnešu laikā un ja pieteikuma izskatīšanu turpināt nevar, [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde var (taču ne obligāti) lietu slēgt un attiecīgi informēt par to iesniedzēju iestādi.

7. Meklēt atbildētāja atrašanās vietu

555. Ja pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis derīgu atbildētāja adresi, [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde, iespējams, ir noskaidrojusi viņa atrašanās vietu, lai nodrošinātu, ka tā varēs paziņot (ja nepieciešams) par pieteikumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, vai izpildi. Dažās valstīs kompetentā iestāde vēlākā procesa posmā ierosinās pieprasījumu par meklēšanu vai atrašanās vietas noteikšanu. Tas ir iekšējās procesuālās kārtības jautājums²⁷⁰. Lai noskaidrotu atbildētāja atrašanās vietu, ir paredzams, ka centrālā iestāde piekļūs datu bankām un publiskas informācijas avotiem, kam tai ir piekļuve, un lūgs citām valsts iestādēm tās vārdā veikt

²⁷⁰ Skatīt 202. piezīmi iepriekš.

meklēšanu valsts tiesību aktos par piekļuvi personiskai informācijai paredzētajā kārtībā (diskusiju par datu aizsardzību un personiskās informācijas apstrādi saskaņā ar Regulu skatīt 3. nodaļas II daļas VI sadaļā). Centrālās iestādes, iespējams, var piekļūt arī ierobežotas piekļuves informācijai.

556. Ja nav iespējams noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu, lai tam sniegtu paziņojumu, [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir jāinformē iesniedzējas valsts centrālā iestāde (jāņem vērā, ka pieteikumos par nolēmuma, kura pamatojums ir mantas vai ienākumu atrašanās vieta saņēmējā valstī, atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, atbildētājs var atrasties ārpus šīs valsts). Ja nav pieejama papildu informācija, lai palīdzētu noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu, iespējams, lietas izskatīšanu turpināt nevarēs.

III. Procesuālā kārtība: Kompetentās iestādes īstenota nolēmuma atzīšana vai atzīšana un izpildāmības pasludināšana

557. Šajā daļā aplūkoti jautājumi attiecas uz kompetento [tiesu] [administratīvo] iestāžu piemēroto procesuālo kārtību, apstrādājot pieteikumus par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. un 2. sadaļu.

A. Regulas IV nodaļas 1. un 2. sadaļai kopīgie nosacījumi (nolēmumi gan no dalībvalstīm, kam ir, gan no dalībvalstīm, kam nav saistošs Hāgas 2007. Protokols)

1. Pagaidu izpildāmība (39. pants)

558. Regulā ir paredzēts, ka sprieduma izcelsmes tiesa var pasludināt spriedumu par pagaidu izpildāmu neatkarīgi no jebkādas iespējamās pārsūdzības pat tad, ja valsts tiesību akti neparedz izpildāmību. (Plašāku informāciju par pagaidu un aizsardzības pasākumiem saskaņā ar Regulu skatīt 3. nodaļas II daļas VIII sadaļā.)

2. Atsauce uz atzītu nolēmumu (40. pants)

559. Regulas 40. pantā ir noteiktas dokumentu prasības, lai atsauktos uz atzītu nolēmumu (kas jau ir atzīts saskaņā ar IV nodaļas 1. un 2. sadaļā paredzēto kārtību) citā dalībvalstī (plašāku informāciju par dokumentācijas prasībām skatīt diskusijā šīs nodaļas II.A.5. sadaļā iepriekš).

3. Izpildes process un izpildes nosacījumi (41. pants)

560. Regulas 41. pantā ir paredzēts saskaņā ar Regulu pieņemtu nolēmumu izpildes galvenais noteikums, proti, ka izpildes process noris atbilstoši izpildes dalībvalsts tiesību aktiem un ka citas dalībvalsts nolēmumi ir jāizpilda saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem kā šajā izpildes dalībvalstī pieņemtus nolēmumus (plašāku informāciju par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi skatīt 12. nodaļā).

4. Aizliegums pārskatīt pēc būtības (42. pants)

561. Regulā ir noteikts, ka vienā dalībvalstī pieņemts nolēmums "nekādos apstākļos" nav pārskatāms pēc būtības dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu, izpildāmību vai izpildi.

5. Izmaksu piedziņa bez prioritātes (43. pants)

562. Regulā ir noteikts, ka uzturēšanas līdzekļu piedziņai ir prioritāte pār jebkādu izmaksu, kas radušās, piemērojot Regulu, piedziņu.

B. Regulas IV nodaļas 1. sadaļas procesi: Dalībvalstis, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols

1. Atzīt nolēmumu

563. Tiklīdz attiecīgā kompetentā iestāde ir saņēmusi pilnīgu atzišanas pieteikumu, nolēmums tiek atzīts bez jebkādas "īpašas procesuālās kārtības" un "bez iespējas iebilst pret tā atzīšanu" (17. panta 1. punkts)²⁷¹.

2. Īstenot jebkādus aizsardzības pasākumus

564. Kompetentajai iestādei, atzīstot nolēmumu un tā izpildāmību izcelsmes valstī (17. panta 2. punkts), dod tiesības veikt jebkādus aizsardzības pasākumus, kas ir noteikti izpildes dalībvalsts tiesību aktos (18. pants)²⁷². (Plašāku informāciju par pagaidu un aizsardzības pasākumiem saskaņā ar Regulu skatīt 3. nodaļas II daļas VIII sadaļā.)

3. Nolēmuma izpilde

565. Nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem var izpildīt tieši saskaņā ar saņēmējas valsts tiesību aktiem, ja nolēmums ir izpildāms izcelsmes valstī, un nav nepieciešama izpildāmības pasludināšana (17. panta 2. punkts). Regulas 20. pantā ir noteiktas dokumentācijas prasības izpildei saskaņā ar 1. sadaļas procesu (plašāku informāciju par dokumentācijas prasībām skatīt šīs nodaļas II.A.5. sadaļā iepriekš). Ja parādnieks nav gatavs labprātīgi veikt maksājumus, nolēmuma izpilde var norisēt atbilstoši saņēmējas valsts tiesību aktiem²⁷³. (Plašāku informāciju par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi skatīt 12. nodaļā.)

4. Paziņojums atbildētājam un pieteikuma iesniedzējam

566. Paziņojums atbildētājam un pieteikuma iesniedzējam jāsniedz saskaņā ar valsts tiesību aktiem²⁷⁴.

5. Atbildētāja tiesas pieprasīt pārskatīšanu izcelsmes dalībvalstī (19. pants)²⁷⁵

567. Atbildētājam būs tiesības pieprasīt nolēmuma pārskatīšanu izcelsmes valstī, ja viņš nav ieradies izcelsmes dalībvalstī tāpēc, ka viņam pietiekami laicīgi nav tikuši izsniegti dokumenti, ar ko tiesvedība tiek uzsākta (vai līdzvērtīgi dokumenti) vai tādā veidā, kas ļautu sagatavot aizstāvību, vai nepārvaramas varas (vai "no viņa neatkarīgu ārkārtēju apstākļu") dēļ nav bijusi iespējama uzturēšanas prasību apstrīdēšana, ja vien viņš nav nolēmumu apstrīdējis, kad tas bijis iespējams (19. pants).

568. Atbildētājam ir jāpieprasa šāda pārskatīšana 45 dienu laikā, kopš viņš ir "iepazinies ar nolēmuma saturu un ir varējis attiecīgi reaģēt" vai vēlākais no dienas, kad ir veikts pirmais izpildes pasākums, "kura rezultātā viņa īpašums pilnībā vai daļēji nav pieejams" (19. panta 2. punkts). Atbildētājam attāluma dēļ termiņa pagarinājums netiks piešķirts.

569. Pārskatīšanas pieteikumu veic izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā. Ja tiesa pārskatīšanas pieteikumu noraida pamatojuma trūkuma dēļ (precizēts 19. panta

²⁷¹ Skatīt 259. piezīmi iepriekš.

²⁷² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²⁷³ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem un procesuālo kārtību [...].

²⁷⁴ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...]. Taču plašāku informāciju par tiesību aktiem, kas attiecas uz pārrobežu paziņošanas jautājumiem, ja izsniegšana ir jāveic atbildētājam vai pieteikuma iesniedzējam ārvalstī, skatīt 3. nodaļas II daļas IX sadaļā.

²⁷⁵ Jāatzīmē, ka Regulas 19. pants būtībā atbilst (ar nelielām atšķirībām) Eiropas izpildes rīkojumu regulas 19. pantam, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1896/2006 (2006. gada 12. decembris), ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru, 20. pantam, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 861/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, 2007. 9. pantam

1. punktā), nolēmums paliek spēkā. Taču, ja tiesa nolemj, ka pārskatīšana ir pamatota, tad nolēmums "nav spēkā", taču kreditors nezaudē noilguma termiņu pārtraukuma priekšrocības, ne arī sākotnējā tiesvedībā iegūtās tiesības prasīt uzturēšanas līdzekļus ar atpakajejošu datumu (19. panta 3. punkts).

6. Pieteikumi par izpildes atteikumu vai apturēšanu

570. Regulas 21. pantā ir paredzēti vairāki nolēmuma izpildes atteikuma vai apturēšanas pamati, ko var ierosināt *izpildes valstī* tikai pēc parādnieka/atbildētāja pieteikuma. Būtībā nolēmuma izpildes noraidīšanas vai apturēšanas pamatus nosaka izpildes dalībvalsts tiesību akti, ja tie nav pretrunā Regulas 21. panta 2. un 3. punktā noteiktajiem pamatiem.

571. Parādnieks var pieprasīt nolēmuma izpildes noraidīšanu pilnībā vai daļēji, ja "tiesības izpildīt izcelsmes tiesas nolēmumu ir izbeigušās prasības noilguma dēļ" (ar nosacījumu, ka nolējumam ir piemērojams tās dalībvalsts — izcelsmes dalībvalsts vai izpildes dalībvalsts — noilguma termiņš, kurā tas ir ilgāks) vai ja nolēmums ir "nesavienojams ar nolēmumu", kas pieņemts izpildes dalībvalstī, vai ar citā dalībvalstī vai citā atbilstošā trešajā valstī pieņemtu nolēmumu (21. panta 2. punkts)²⁷⁶.

572. Regulas 21. panta 3. punktā ir paredzēts trešais izpildes apturēšanas pamatojums, ja izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā ir ierosināts nolēmuma pārskatīšanas pieteikums, kā paredzēts Regulas 19. pantā, vai ja nolēmums ir apturēts izcelsmes dalībvalstī. Jāatzīmē, ka kompetentā iestāde *var*, bet tai nav pienākuma apturēt nolēmuma vai nolēmuma daļas izpildi saskaņā ar 21. panta 3. punktu.

573. Turpmāki pieteikumi vai pārsūdzības par nolēmuma izpildes atteikumu vai apturēšanu saskaņā ar Regulas 21. panta 1. punktu veicami atbilstoši izpildes dalībvalsts tiesību aktiem²⁷⁷.

7. Nepiemērojamība ģimenes attiecībām

574. Regulas 22. pants precizē, ka Regulas IV nodaļas 1. sadaļā paredzētais process, tostarp atteikšanās no *exequatur* procesa, nekādā veidā "neietver to ģimenes attiecību, vecāku un bērnu attiecību, laulības vai radniecības attiecību atzīšanu, no kurām izriet uzturēšanas saistības, kuras ir bijušas par pamatu pieņemtajam nolējumam".

C. Regulas IV nodaļas 2. sadaļas procesi: Dalībvalstis, kam nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols

1. Pārskats par 2. sadaļas procesiem

575. Tiklīdz attiecīgajā kompetentajā [tiesu] [administratīvajā] iestādē ir saņemts pilnībā noformēts pieteikums par atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, tas tiks atzīts un pasludināts par izpildāmu saskaņā ar vienkāršoto procesu, kas paredzēts Regulas IV nodaļas 2. sadaļā²⁷⁸.

576. Jāpiezīmē, ka, kā norādīts Regulas 26. apsvērumā, 2. sadaļā paredzētais process ir izstrādāts, balstoties uz procesuālo kārtību un pamatojumu attiecībā uz atzīšanas atteikumu, kas paredzēts *Padomes Regulā (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās*²⁷⁹.

²⁷⁶ Tiek precizēts, ka nolēmumi par grozījumiem, balstoties uz apstākļu izmaiņā, netiks uzskatīti par "nesavienojamiem nolēmumiem" šā panta izpratnē.

²⁷⁷ Skatīt 262. piezīmi iepriekš.

²⁷⁸ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²⁷⁹ Tiesību aktos paredzētās sistēmas ir ļoti līdzīgas, izņemot nelielas atšķirības, īpaši attiecībā uz īsākiem un obligātajiem termiņiem, kas noteiktas 2009. gada Regulā.

577. 2. sadaļā paredzētā procesuālā kārtība ir attiecināma uz nolēmumiem, kas ir pieņemti dalībvalstīs, kurām Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs, proti, Apvienotajā Karalistē un Dānijā²⁸⁰.

578. Saskaņā ar Regulas 68. panta 2. punktu Regula neaizstāj *Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 805/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem* ("Eiropas izpildes rīkojumu regula") attiecībā uz Eiropas izpildes rīkojumiem par nolēmumiem par uzturēšanas līdzekļiem, kas pieņemti dalībvalstī, kam Protokols nav saistošs. Tāpēc Izpildes rīkojumu regulu var piemērot nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstīs, kurās Regula ir piemērojama un kurām nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols (t. i., nolēmumiem, kas pieņemti Apvienotajā Karalistē). Taču ir jāatzīmē, ka, ja tiek piemērota Izpildes rīkojumu regula, tad parasti centrālās iestādes saskaņā ar 2009. gada Regulu netiek iesaistītas. Apstrīdētajām uzturēšanas līdzekļu prasībām, kas izdotas Apvienotajā Karalistē, ir piemērojama procesuālā kārtība, kas noteikta 2009. gada Regulas IV nodaļas 2. sadaļā.

2. Atzīšana (23. pants)²⁸¹

579. Regulas 23. pantā ir paredzēts, ka, lai atzītu citās dalībvalstīs, kurām Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs, pieņemtus nolēmumus, nav nepieciešama nekāda "īpaša procesuālā kārtība" (23. panta 1. punkts) un ka jebkura ieinteresētā puse var iesniegt pieteikumu, lai šādu nolēmumu atzītu saskaņā ar Regulas procesuālo kārtību (23. panta 2. punkts)²⁸². Jāatzīmē, ka ieinteresētā puse var nepastarpināti iesniegt pieteikumu par izpildāmības pasludināšanu (diskusiju par 26. pantu skatīt turpmāk), pirms tam neveicot nolēmuma atzīšanu.

3. Izpildāmības pasludināšana (26.–30. pants)

580. Regulas 26. pants²⁸³ paredz, ka nolēmums, kas pieņemts dalībvalstī, kurai Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs, citā dalībvalstī būs izpildāms *pēc tam*, kad ir pasludināta izpildāmība pēc jebkuras ieinteresētās puses pieteikuma. Jāpiebilst, ka nolēmumam, kas ir pieņemts dalībvalstī, kurai Hāgas 2007. gada Protokols ir saistošs, ir izpildāms šajā citā valstī. Prasība, ka nolēmumam ir jābūt izpildāmam, atteicas uz pagaidu izpildāmiem nolēmumiem, nolēmumiem par pagaidu pasākumiem, nolēmumi, kas nav galīgi, utt., ja nolēmums ir izpildāms izcelsmes valstī²⁸⁴.

581. Dalībvalstīm ir jāziņo Komisijai (saskaņā ar 71. pantu) un tām tiesām vai kompetentajām iestādēm izpildes dalībvalstī, kurās tiks iesniegts pieteikums par izpildāmības pasludināšanu. "Teritoriālo jurisdikciju" nosaka pēc tās personas pastāvīgās dzīvesvietas, attiecībā uz kuru prasa izpildi, vai arī pēc izpildes vietas (27. pants)²⁸⁵ 28. un 29. pantā²⁸⁶ ir norādītas dokumentu prasības pieteikumiem par izpildāmības pasludināšanu (skatīt II.A.5. sadaļu iepriekš).

582. Regulā (30. pantā)²⁸⁷ ir noteikts, ka nolēmumu pasludina par izpildāmu, neveicot 24. pantā paredzēto pārskatīšanu (diskusiju par 24. pantu skatīt turpmāk), "tiklīdz" ir

²⁸⁰ Jāņem vērā, ka 2. sadaļā aprakstītā procesuālā kārtība būs piemērojama arī nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstī, pirms Regula kļuvusi piemērojama, taču pēc tam, kad spēkā stājusies regulas "Brisele I". Izsmeļoša diskusija par Regulas darbības jomu un piemērošanu ir sniegta 3. nodaļas I daļā.

²⁸¹ Regulas 23. pants atbilst regulas "Brisele I" 33. pantam.

²⁸² Jāņem vērā, ka 23. panta 3. punktā ir noteikts, ka, ja tiesvedības iznākums ir atkarīgs no nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšanas, tad tiesai būs jurisdikcija arī atzīšanas jautājumā. Lai būtu piemērojams 23. panta 3. punkts, nolēmuma atzīšanai ir jābūt nepieciešamai pamata lēmuma kontekstā, piemēram, strīdos par laulāto mantas dalīšanu, ja ir nepieciešams nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, lai noskaidrotu pieejamās mantas apmēru.

²⁸³ Regulas 26. pants atbilst regulas "Brisele I" 38. pantam un Briseles Konvencijas 31. pantam.

²⁸⁴ Jāpiebilst, ka saskaņā ar Regulas 39. pantu nolēmums ir jāpasludina par pagaidu izpildāmu izcelsmes valstī neatkarīgi no jebkādas iespējamās pārsūdzības pat tad, ja valsts tiesību akti neparedz izpildāmību.

²⁸⁵ Regulas 27. pants atbilst regulas "Brisele I" 39. pantam.

²⁸⁶ Regulas 28. pants atbilst regulas "Brisele I" 53. pantam. Regulas 29. pants atbilst regulas "Brisele I" 55. pantam un Briseles Konvencijas 48. pantam un Briseles Konvencijas 48. pantam.

²⁸⁷ Regulas 30. pants atbilst regulas "Brisele I" 41. pantam.

izpildītas 28. pantā minētās dokumentu formalitātes, bet "vēlākais" 30 dienu laikā pēc šo formalitāšu pabeigšanas, ja vien nepastāv ārkārtēji apstākļi, kas padara pasludināšanu par neiespējamu²⁸⁸. Šajā stadijā paziņojums pusei, pret kuru tiek prasīta izpilde, nav jāsniedz un tai nav iespēja piedalīties tiesvedībā.

4. Nolēmuma par pieteikumu pasludināt izpildāmību paziņošana (31. pants)²⁸⁹

583. Regula (31. pants) nosaka, ka nolēmumu par pieteikumu pasludināt izpildāmību "tūlīt" dara zināmu pieteikuma iesniedzējam saskaņā ar kārtību, kāda noteikta izpildes dalībvalsts tiesību aktos²⁹⁰. Tāpat tā nosaka, ka izpildāmības pasludināšanu, pievienojot nolēmumu (ja tas šai pusei vēl nav izsniegts), izsniedz pusei, attiecībā uz kuru prasa izpildi, un tad šī puse var pārsūdzētu nolēmumu par pieteikumu pasludināt izpildāmību.

5. Nolēmuma par pieteikumu pasludināt izpildāmību pārsūdzība (32.–34. pants)²⁹¹

584. Saskaņā ar Regulas 32. pantu jebkura puse var pārsūdzēt nolēmumu par pieteikumu pasludināt izpildāmību. Pārsūdzību par izpildāmības pasludināšanu iesniedz 30 dienu laikā pēc izsniegšanas vai 45 dienu laikā, ja puses, pret kuru tiek prasīta izpilde, pastāvīgā dzīvesvieta ir dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā pasludināta izpildāmība (termiņu nevar pagarināt attāluma dēļ). Tiesai, kurā pārsūdzība ir iesniegta saskaņā ar Regulas 32. panta 4. punktu, nolēmums ir jāpieņem 90 dienu laikā no izsniegšanas brīža, ja vien nav radušies ārkārtēji apstākļi (34. panta 2. punkts). Kamēr pārsūdzība nav izņemta, nedrīkst veikt nekādus izpildes pasākumus, izņemot aizsardzības pasākumus, pret tās puses īpašumu, attiecībā uz kuru prasa izpildi (36. panta 3. punkts).

585. Tiesvedībai, apstrīdot pārsūdzības nolēmumu (33. pants), jānoris saskaņā ar kārtību, ko dalībvalsts ir paziņojusi Komisijai saskaņā ar Regulas 71. pantu²⁹². Tiesa, kurā ir iesniegta turpmākā pārsūdzība saskaņā ar Regulas 33. pantu, nolēmumu pieņem "nekavējoties" (34. panta 3. punkts).

586. Tiesas, kurās tiek izskatīta pārsūdzības, kas iesniegtas saskaņā ar Regulas 32. pantu vai 33. pantu, var atteikt pasludināt izpildāmību vai atcelt to, vienīgi pamatojot to ar kādu no 24. pantā noteiktajiem pamatiem (skatīt diskusiju nākamajā sadaļā).

6. Atzīšanas atteikuma pamats (24. pants)²⁹³

587. Regulā ir paredzēti vairāki nolēmuma atzīšanas atteikuma pamati (24. pants), proti:

- a) ja atzīšana būtu "acīmredzami" pretrunā sabiedriskajai kārtībai (tas neattiecas uz Regulā paredzēto jurisdikcijas noteikumu novērtēšanu),
- b) gadījumos, ja nolēmums ir pieņemts aizmuguriski, atbildētājam klāt neesot, un ir konstatēti trūkumi (kā norādīts) attiecībā uz paziņošanu atbildētājam,
- c) ja nolēmums ir nesavienojams ar nolēmumu, kas dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu, pieņemts strīdā starp tām pašām pusēm²⁹⁴,
- d) ja nolēmums ir nesavienojams ar agrāku nolēmumu, kas pieņemts citā dalībvalstī vai kādā trešajā valstī strīdā par vienu un to pašu pamatu starp tām pašām pusēm

²⁸⁸ Šis obligātais 30 dienu laika ierobežojums ir jauns noteikums, kas atšķiras no regulas "Brisele I" paredzētās procesuālās kārtības.

²⁸⁹ Regulas 31. pants atbilst regulas "Brisele I" 42. pantam un Briseles Konvencijas 35. pantam un Briseles Konvencijas 48. pantam.

²⁹⁰ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²⁹¹ Regulas 32.–34. pants atbilst attiecīgi regulas "Brisele I" 43.–45. pantam.

²⁹² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

²⁹³ Regulas 24. pants atbilst regulas "Brisele I" 34. pantam.

²⁹⁴ Tiek skaidrots, ka nolēmums, ar ko tiek grozīts agrāk pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, balstoties uz apstākļu izmaiņām, nav uzskatāms par "nesavienojamu nolēmumu".

(ar nosacījumu, ka minētais nolēmums atbilst nosacījumiem tā atzīšanai saņēmējā dalībvalstī)²⁹⁵.

7. Atzīšanas tiesvedības apturēšana (25. pants)²⁹⁶

588. Kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu, aptur atzīšanas tiesvedību, ja, pamatojoties uz pārsūdzību, izcelsmes dalībvalstī ir apturēta nolēmuma izpildāmība (25. pants)²⁹⁷.

8. Tiesvedības apturēšana (35. pants)²⁹⁸

589. Tiesa, kurā pārsūdzība ir iesniegta saskaņā ar Regulas 32. pantu vai 33. pantu, aptur tiesvedību pēc tās puses pieteikuma, attiecībā uz kuru tiek prasīta izpilde, ja, pamatojoties uz pārsūdzību, izcelsmes dalībvalstī ir apturēta nolēmuma izpildāmība.

9. Pagaidu pasākumi, tostarp aizsardzības pasākumi (36. pants)²⁹⁹

590. Regulas 36. panta 1. punktā ir precizēts, ka nekas neliedz pieteikuma iesniedzējam izmantot pagaidu/aizsardzības pasākumus saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesību aktiem, neprasot izpildāmības pasludināšanu. Regulas 36. panta 2. punktā skaidrots, ka izpildāmības pasludināšana dod tiesības veikt jebkādas aizsardzības pasākumus, lai panāktu aizsardzības pasākumu noteikšanu. Regulas 36. panta 3. punktā ir noteikts, ka termiņā, kas saskaņā ar Regulas 32. panta 5. punktu noteikts pārsūdzības izlemšanai, pret tās puses īpašumu, attiecībā uz kuru prasa izpildi, nedrīkst veikt nekādus izpildes pasākumus, izņemot aizsardzības pasākumus. (Plašāka informācija par pagaidu un aizsardzības pasākumiem izklāstīta 3. nodaļas II daļas VIII sadaļā.)

10. Daļēja izpildāmība (37. pants)³⁰⁰

591. Pieteikuma iesniedzējs var prasīt pasludināt izpildāmību attiecībā uz kādām atsevišķām nolēmuma daļām, un arī kompetentā iestāde pēc savas iniciatīvas var pasludināt atsevišķas nolēmuma daļas par izpildāmām, ja izpildāmību nav iespējams pasludināt attiecībā uz visām lietām.

11. Maksas, nodokļa vai nodevas neesamība (38. pants)³⁰¹

592. Regulā paredzēts, ka lietā izpildes dalībvalstī "nedrīkst uzlikt nekādu maksu, nodokli vai nodevu, ko aprēķina, pamatojoties uz attiecīgā prasījuma apmēru".

12. Izpilde

593. Tiklīdz nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir atzīts un pasludināts par izpildāmu (un ir izmantotas attiecīgās pārsūdzības iespējas), to var izpildīt saskaņā ar saņēmējas valsts tiesību aktiem³⁰². Plašāku informāciju par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi skatīt 12. nodaļā.

²⁹⁵ Turpat.

²⁹⁶ Regulas 25. pants atbilst regulas "Brisele I" 37. pantam un Briseles Konvencijas 30. pantam.

²⁹⁷ Pienākums šādos apstākļos apturēt tiesvedību ir jauns regulējums, kas atšķiras no regulas "Brisele I" paredzētās kārtības, kurā tiesvedības apturēšana bija fakultatīva šādos apstākļos.

²⁹⁸ Regulas 35. pants atbilst regulas "Brisele I" 46. pantam.

²⁹⁹ Regulas 36. pants atbilst regulas "Brisele I" 47. pantam.

³⁰⁰ Regulas 37. pants atbilst regulas "Brisele I" 48. pantam.

³⁰¹ Regulas 38. pants atbilst regulas "Brisele I" 52. pantam.

³⁰² Skatīt 262. piezīmi iepriekš.

D. Saziņa ar iesniedzēju valsti

594. Kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm ir jābūt informētām par to, ka to valsts centrālajai iestādei (šajā gadījumā [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei) būs pienākums periodiski ziņot par pieteikuma apstrādes gaitu saskaņā ar Regulu (58. pants). Kompetento iestāžu valsts centrālās iestādes, visticamāk, pieprasīs no kompetentajām iestādēm ziņojumus par progresu, un tām ir jābūt gatavām šajā jautājumā sadarboties ar centrālo iestādi.

IV. Citi jautājumi: Atzišanas un atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas pieteikumi

A. Parādnieka iesniegti pieteikumi par atzīšanu

1. Vispārīgi jautājumi

595. Saskaņā ar Regulu parādnieks var iesniegt pieteikumu par nolēmuma atzīšanu gadījumos, kad atzīšana ir nepieciešama, lai apturētu vai ierobežotu iepriekšēja lēmuma izpildi saņēmējā dalībvalstī (56. panta 2. punkta a) apakšpunkts). Šo pieteikumu var veikt situācijās, kad parādnieks vēlas, lai valstī, kurā notiek izpilde (t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]), tiktu atzīts cits nolēmums, vai ja parādnieks ir saņēmis esoša nolēmuma grozījumu citā dalībvalstī un tagad vēlas, lai tas tiktu atzīts [valsts nosaukums lokatīvā], tā kā viņam tajā atrodas manta.

596. Plašāka diskusija par pieteikumu grozīšanu atrodama 11. nodaļā Ja [valsts nosaukums lokatīvā] jau tiek izpildīts nolēmums par uzturēšanas, Regula paredz, ka grozītais nolēmums vispirms ir jāatzīst, pirms ar to var ierobežot vai apturēt pirmā nolēmuma izpildi. Taču dažās valstīs šis solis nav jāveic, piemēram, ja grozījumus ievieš tā pati iestāde, kas izdevusi sākotnējo nolēmumu³⁰³.

597. Tāpat jāpiebilst, ka Regulas 40. pantā ir paredzēta procesuālā kārtība, kā jebkura puse var veikt atsauci uz nolēmumu, kas jau ir ticis atzīts saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. un 2. sadaļā paredzēto procesuālo kārtību (dokumentu prasības saskaņā ar 40. pantu skatīt šīs nodaļas II.A.5. sadaļā iepriekš).

2. Kad šādu pieteikumu var izmantot parādnieks

598. Tā kā pieteikuma par atzīšanu mērķis saskaņā ar 56. panta 2. punkta a) apakšpunktu ir ierobežot izpildi, daudzos gadījumos parādnieks, kas pieprasa nolēmuma atzīšanu, dzīvo valstī, kurā nolēmums ir atzīstams, t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]. Regulā nav īpaši aprakstīta šī situācija, un tāpēc šajos gadījumos tas ir jāapstrādā saskaņā ar valsts tiesību aktiem kā pieprasījums, kas iesniegts kompetentajā iestādē valstī, kurā parādnieks dzīvo³⁰⁴. Ja atzīšana tiek pieprasīta [valsts nosaukums lokatīvā], kur parādniekam ir manta, bet kur viņš nedzīvo, parādnieks var iesniegt pieteikumu saskaņā ar 56. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

Grozīšana attiecas uz nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem mainīšanu pēc tā pieņemšanas. Dažās valstīs to dēvē par izmaiņu pieteikumu vai pieteikumu par mainīšanu. Grozījumi var attiekties uz uzturēšanas līdzekļu apmēru, maksāšanas biežumu vai citu nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem nosacījumu.

599. Visos gadījumos, kad lieta tiek izskatīta kā pieteikums saskaņā ar 56. panta 2. punkta a) apakšpunktu, pieteikuma iesniedzējs būs parādnieks. Šajos gadījumos kreditors būs atbildētājs, un paziņojums par reģistrēšanu izpildīšanai vai izpildāmības pasludināšanu būs jāizsniedz kreditoram.

³⁰³ Turpat.

³⁰⁴ Dažās valstīs centrālā iestāde šai nolūkā rīkojas kā kompetentā iestāde un palīdz parādniekam atzīšanas procesā. Grozījumu pieteikumu gadījumā atzīšana ir uzskatāma par pēdējo šā pieteikuma posmu (skatīt 11. nodaļu), un nebūs nepieciešams iesniegt jaunu pieteikumu. Tas būs atkarīgs no katras valsts iekšējās procesuālās kārtības. [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

Piemērs

600. Parādnieks dzīvo valstī A, kurā ir pieņemts sākotnējais nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem. Viņam [valsts nosaukums lokatīvā] ir manta vai ienākumi. Kreditors dzīvo [valsts nosaukums lokatīvā], un sākotnējais nolēmums tika atzīts [valsts nosaukums lokatīvā] un tiek izpildīts pret parādnieka mantu [valsts nosaukums lokatīvā]. Parādnieks tagad ir saņēmis valsts A izdotu grozītu nolēmumu. Viņš vēlas, lai grozītais nolēmums tiktu atzīts [valsts nosaukums lokatīvā], lai ierobežotu sākotnējā nolēmuma izpildi.

Kā tas darbojas saskaņā ar Regulu

601. Parādnieks saskaņā ar Regulas 56. panta 2. punkta a) apakšpunktu var iesniegt pieteikumu valsts A centrālajā iestādē. Valsts A pārsūta pieteikumu [valsts nosaukums datīvā], kur, piemērojot šajā nodaļā aprakstīto procesuālo kārtību, grozītais lēmums tiks atzīts vai atzīts un pasludināts par izpildāmu. Pusēm tiks paziņots par nolēmumu un sniegta iespēja apstrīdēt vai pārsūdzēt attiecīgi atzīšanu, izpildāmības pasludināšanu vai izpildi saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. un 2. sadaļā noteikto procesuālo kārtību, kā aprakstīts iepriekš. Tiklīdz grozītais nolēmums ir atzīts par izpildāmu un atbilstoši ir izmantotas visas pārsūdzības tiesības, tas [valsts nosaukums lokatīvā] stāties spēkā, lai ierobežotu sākotnējā nolēmuma izpildi.

3. Procesuālā kārtība

602. Šajā nodaļā aprakstītā atzīšanas vai atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas procesuālā kārtība šādos gadījumos ir piemērojama parādnieka iesniegtajiem pieteikumiem par atzīšanu.

4. Ierobežojumi par grozīto nolēmumu atzīšanu

603. Jāņem vērā, ka Regulā ir ietverti būtiski parādnieka tiesību ierobežojumi attiecībā uz grozīta nolēmuma atzīšanu saskaņā ar Regulu. Kreditors var iebilst pret grozītā nolēmuma atzīšanu, ja grozītais nolēmums ir pieņemts dalībvalstī, kas nav valsts, kurā nolēmums bijis pieņemts (izcelsmes valsts), un kreditora pastāvīgā dzīvesvieta grozītā nolēmuma pieņemšanas brīdī ir bijusi izcelsmes valsts (8. pants). Ir daži izņēmumi, kad tas tiks atļauts, taču ir būtiski ņemt vērā, ka parādnieka tiesības uz grozīta nolēmuma atzīšanu ir atkarīgas no vairākiem ierobežojumiem, kas neattiecas uz citu nolēmumu atzīšanu un izpildi.

604. Informāciju par grozījumu pieteikumiem skatīt 11. nodaļā.

B. Tiesas izlīgumi un publiskie akti

605. Regulas VI nodaļā ir noteikts, ka "tiesas izlīgumi un publiskie akti", kas ir izpildāmi izcelsmes valstī, tiks atzīti un izpildāmi citā dalībvalstī tāpat kā nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem (48. panta 1. punkts). Regulas 48. panta 2. punkts nosaka, ka Regulas normas "vajadzības gadījumā" piemēro tiesas izlīgumiem un publiskiem aktiem. Dokumentu prasības tiesas izlīgumiem un publiskajiem aktiem ir izklāstītas Regulas 48. panta 3. punktā (skatīt arī sadaļu II.A.5. iepriekš).

606. Regulas 2. panta 1. punkta 2) apakšpunktā tiesas izlīgums ir definēts kā "izlīgums uzturēšanas saistību lietās, ko ir apstiprinājusi tiesa vai kas noslēgts tiesvedības gaitā".

607. Regulas 2. panta 1. punkta 3) apakšpunktā "publiskais akts" ir definēts šādi:

- a) dokuments uzturēšanas saistību lietās, kas izcelsmes dalībvalstī ir oficiāli sagatavots vai reģistrēts kā publisks akts un kura autentiskums:
 - i) ir apliecināts ar publiskā akta parakstu un saturu, un
 - ii) kuru ir izdevusi valsts iestāde vai cita iestāde, kas ir attiecīgi pilnvarota; vai arī

- b) ar izcelsmes dalībvalsts administratīvu iestādi noslēgta vai tās apliecināta vienošanās par uzturēšanas saistībām.

V. Atzīšana un atzīšana un izpildāmības pasludināšana — citi jautājumi

A. Juridiskā palīdzība

608. Saskaņā ar Regulu saņēmējai valstij, kas apstrādā jebkuru pieteikumu, kurš iesniegts ar centrālās iestādes starpniecību par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pret bērnu, kurš jaunāks par 21 gadu, atzīšanu un izpildi, ir jāsniedz kreditoram bezmaksas juridiskā palīdzība³⁰⁵. Jāievēro, ka, ja valsts nodrošina efektīvu piekļuvi procedūrām, pielietojot vienkāršotu procesuālo kārtību, tad tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību nav paredzētas³⁰⁶.

609. Plašāku informāciju par prasību sniegt efektīvu piekļuvi procedūrām, tostarp pēc vajadzības sniegt bezmaksas juridisko palīdzību, skatīt 3. nodaļas II daļas VII sadaļā.

B. Izpildes jautājumi

Valūtas maiņa

610. Regulā nav aprakstīti jautājumi par vienā valūtā noteiktu uzturēšanas saistību pārvēršanu citā valūtā. Atkarībā no kompetentās iestādes pielietotajiem nolēmumu atzīšanas procesiem var notikt vienlaicīgs process, ar ko nolēmumā noteiktās uzturēšanas saistības tiek konvertētas izpildes valsts valūtā. Kompetentajai iestādei var būt nepieciešams saņemt apliecinājumu, ar ko tiek apstiprināta maksājumu summas konvertēšanai pielietotais valūtas maiņas kurss un tad konvertētā summa būs piemērojama uzturēšanas saistībām kompetentajā valstī. Citos gadījumos iesniedzēja valsts jau, iespējams, konvertējusi nolēmuma summu, ietverot parādus, izpildes valsts valūtā³⁰⁷.

611. Valūtas maiņas jautājumi sīkāk ir aprakstīti 12. nodaļā par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi

VI. Papildmateriāli

A. Praktisks padoms

- Tiklīdz nolēmums ir atzīts, daudzas valstis nekavējoties centīsies sazināties ar parādnieku, lai panāktu pēc iespējas drīzāku brīvprātīgu nolēmuma izpildi, lai nodrošinātu pēc iespējas drīzāku uzturēšanas līdzekļu nodošanu kreditoram un bērniem³⁰⁸.
- Regulā izklāstītā atzīšanas un izpildes procesa mērķis ir ļaut ātri un efektīvi apstrādāt pieteikumus. Tas būtu jāņem vērā tiesnešiem, tiesu darbiniekiem un citām iesaistītajām iestādēm saņēmējā valstī un jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka lietas pēc iespējas ātrāk un ar pēc iespējas minimālu kavēšanos tiek apstrādātas.
- Regulā nav ietvertas visas procedūras un prasības attiecībā uz pieteikumiem par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu. Tiesnešiem būs jāievēro arī valstī spēkā esošie tiesību akti un procedūras. Piemēram, kompetentajām iestādēm būs jāņem vērā valsts prasības attiecībā uz veidu, kā atbildētājam ir jāpaziņo par

³⁰⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem attiecībā uz juridiskās palīdzības piešķiršanas procesu, skatīt 86. piezīmi iepriekš.

³⁰⁶ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁰⁷ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

³⁰⁸ Plašāku informāciju par miermīlīgu strīdu izlīgumu [valsts nosaukums lokatīvā] skatīt 234. piezīmē iepriekš.

nolēmumu, vai veidu, kā pieteikuma iesniedzējs, kurš nedzīvo saņēmējā valstī, jāinformē par jebkuru lēmumu.

B. Saistītās veidlapas

I pielikums
II pielikums
III pielikums
IV pielikums
VI pielikums

C. Regulas panti

IV nodaļa 16.–43. pants
56. panta 2. punkta a) apakšpunkts
57. pants
58. pants
48. pants
64. pants

D. Rokasgrāmatas saistītās nodaļas

Skatīt 12. nodaļu — Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpilde saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu
Skatīt 3. nodaļu — Vispārējās piemērošanas jautājumi: 2007. gada Konvencija un 2009. gada Regula

VII. Kontroljautājumu saraksts — Pieteikumu atzišana un izpilde

	Procesuālā kārtība	Atsauce Rokasgrāmatā
1	Saņemti dokumenti no [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes.	II(A)(1)
2	Vai pieteikums atbilst Regulas minimālajām prasībām?	II(A)(3)
3	Pārbaudīt, vai dokumenti ir pilnībā noformēti	II(A)(4) un (5)
4	Pēc vajadzības noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu vai mantu vai pārliecināties, ka to veikusi centrālā iestāde	II(A)(7)
5	Pēc vajadzības pieprasīt papildu dokumentus no [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes.	II(A)(6)
6(a)	Atzīt vai atzīt un/vai pasludināt lēmumu par izpildāmu saskaņā ar 1. vai 2. sadaļas procesuālo kārtību (turpināt izpildi attiecīgi saskaņā ar 1. vai 2. sadaļas procesuālo kārtību)	III
6(b)	Paziņot pieteikuma iesniedzējam un atbildētājam par nolēmumu par atzišanu vai atzišanu un izpildāmības pasludināšanu, un/vai izpildi	III
6(c)	Atbildētājam ir iespēja veikt pasākumus, lai apstrīdētu vai pārsūdzētu atzišanu, izpildāmības pasludināšanu vai izpildi, balstoties uz 1. un 2. sadaļā paredzēto procesu pamata	III
7	Noslēgt apstrīdēšanas vai pārsūdzības procesu un informēt pieteikuma iesniedzēju un atbildētāju	III

VIII. Bieži uzdoti jautājumi

Kreditoram ir valstī A izdots nolēmums. Kreditors dzīvo valstī B. Valsts B nolēmumu neatzīs un neizpildīs. Parādnieks dzīvo trešajā valstī — [valsts nosaukums lokatīvā]. Valsts A un [valsts nosaukums] ir dalībvalstis, kurās Regula ir piemērojama. Vai nolēmumu var atzīt un izpildīt [valsts nosaukums lokatīvā]?

612. Jā, kreditors var censties panākt nolēmuma atzīšanu un izpildi valstī, kurā parādnieks dzīvo vai kur tam ir manta vai ienākumi, ar nosacījumu, ka nolēmums ir pieņemts dalībvalstī. Nolēmumam nav jābūt izpildāmam vai atzītam iesniedzējā valstī, bet gan tikai izcelsmes valstī. Šajā gadījumā tā ir valsts A. Ja ir pieejams valsts A, kurā ir pieņemts nolēmums, izsniegts izpildāmības paziņojums, tad [valsts nosaukums datīvā] vajadzētu spēt apstrādāt pieteikumu par atzīšanu un izpildi, ja vien ir ievērotas visas citas prasības.

Kāpēc kreditors vēlētos panākt vienīgi nolēmuma atzīšanu, nevis atzīšanu UN izpildāmības pasludināšanu/izpildi?

613. Dažos gadījumos kreditors var vēlēties izpildīt nolēmumu privātā kārtā vai arī pieteikuma iesniedzējam var būt nepieciešams atzīts nolēmums, lai saņēmējā valstī izmantotu noteiktus citus tiesību aizsardzības līdzekļus. Piemēram, ja saņēmējā valstī atrodas manta, piemēram, īpašums, kreditors var vēlēties nolēmumu no sākuma atzīt, pirms to var iesniegt kā prasību pret īpašumu.

Vai nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšana pielīdzina nolēmumu jebkādam citam nolēmumam par uzturēšanas līdzekļiem, kas sākotnēji būtu pieņemts šajā dalībvalstī?

614. Nē. Atzīšanas un izpildes mērķis ir vienkārši ļaut ārvalstīs pieņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildīt, piemērojot tādus pašus mehānismus un procesus kā šajā valstī pieņemtiem nolēmumiem par uzturēšanas līdzekļiem. Tāpēc saņēmējas valsts tiesību akti par, piemēram, aizbildnību vai saskarsmes tiesībām ar bērniem, šim nolēmumam nav piemērojami. Nolēmums ir līdzīgs šajā valstī pieņemtam nolēmumam tikai tādā ziņā, ka tiek atzītas un izpildītas uzturēšanas saistības.

Vai saskaņā ar Konvenciju [valsts nosaukums lokatīvā] var atzīt tādu nolēmuma veidu, kādu [valsts nosaukums lokatīvā] pieņemt nebūtu iespējams?

615. Jā, ar nosacījumu, ka nolēmums ietilpst Regulā paredzēto uzturēšanas saistību darbības jomā. Piemēram, nolēmumā par uzturlīdzekļiem bērniem var būt paredzēta kompensācija par noteiktu veidu izdevumiem, piemēram, veselības apdrošināšanas prēmijas, kas saņēmējas valsts tiesību aktos nav atrunātas vai paredzētas. Nolēmumu saņēmējā valstī tik un tā var atzīt.

IX. Tiešie pieprasījumi: pārskats

616. Regulā ir noregulēti tiešie pieprasījumi (t. i., tiešie pieprasījumi, ko pieteikuma iesniedzēji sniedz kompetentajās iestādēs) par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, ja tie ietilpst Regulas darbības jomā, izņemot vislabvēlīgākos juridiskās palīdzības noteikumus saskaņā ar V nodaļu (Tiesu (iestāžu) pieejamība)³⁰⁹ un daudzus VII nodaļas noteikumus (Centrālo iestāžu sadarbība). Tiešie pieprasījumi kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm [valsts nosaukums lokatīvā] par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu pieņemšanu vai grozīšanu ir īsumā aprakstīti 10. un 11. nodaļā, un uz šiem pieteikumiem pamatā attiecas [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību akti, nevis Regula (taču būs piemērojami Regulas noteikumi par jurisdikciju un piemērojamajiem

³⁰⁹ To, ka nosacījums par vislabvēlīgākajiem juridiskās palīdzības nosacījumiem saskaņā ar Regulas V nodaļu, kas nostiprināti 46. pantā, nebūs piemērojams tiešajiem pieprasījumiem saskaņā ar Regulu (bet gan tikai uz pieteikumiem, kas iesniegti ar centrālo iestāžu starpniecību), var deducēt, iepazīstoties ar Regulas 46. panta 1. punktu, 55. pantu un 56. panta 1. punktu un Regulas 36. apsvērumu. Plašāku informāciju par Regulas tiesu (iestāžu) pieejamības un juridiskās palīdzības noteikumiem skatīt 3. nodaļas II daļas VII sadaļā.

tiesību aktiem; plašāku informāciju par jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem saskaņā ar Regulu skatīt 4. un 5. nodaļā).

9. nodaļa — Ienākošo pieteikumu par tādu nolēmumu izpildi, kas pieņemti vai atzīti [valsts nosaukums lokatīvā], saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu, apstrāde

Kā strādāt ar šo nodaļu:

Šajā nodaļā galvenokārt tiek aplūkoti tādi pieteikumi par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi, ko tiesu un citas kompetentās iestādes saņem no centrālās iestādes (skatīt arī VI sadaļu turpmāk par tiešajiem pieprasījumiem kompetentajām iestādēm).

I sadaļā sniegts pārskats par pieteikumu: kādos gadījumos tas tiek veikts, kas to var iesniegt un skaidrojums par galvenajiem termiņiem un jēdzieniem.

II sadaļā ir aprakstīta procedūra vai soļi, kā ienākošie materiāli tiek izskatīti un apstrādāti.

III sadaļā ir atsauces un papildu informācija par pieteikumu.

IV sadaļā ir ietverts kontroljautājumu saraksts, sniedzot vienkāršu pārskatu par procesu.

V sadaļā ir aplūkoti daži visbiežāk uzdotie jautājumi saistībā ar šo pieteikumu.

VI sadaļā ir sniegts pārskats par procesuālo kārtību, kāda piemērojama tiešajiem pieprasījumiem kompetentajām iestādēm par nolēmumu, kas pieņemti vai atzīti [valsts nosaukums lokatīvā] izpildi.

I. Pārskats — pieteikumi par tādu nolēmumu izpildi, kas pieņemti vai atzīti [valsts nosaukums lokatīvā], saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

A. Kad izmanto šādu pieteikumu

617. Šis ir vienkāršākais pieteikums, ko var veikt saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Pieteikums paredz, ka Konvencijas Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, kurā ir piemērojama Regula, kompetentā iestāde izpilda pašas pieņemtu nolēmumu vai ārvalstīs pieņemtu nolēmumu, ko tā jau ir atzinusi³¹⁰, kā arī palīdz nosūtīt maksājumus kreditoram, kas dzīvo ārpus šīs valsts. Kreditors pieprasa nolēmuma izpildi, jo parādnieks dzīvo saņēmējā valstī vai tam šajā valstī ir manta vai ienākumi. Šajā gadījumā [valsts nosaukums] būs saņēmēja valsts.

618. Šis process ir vienkāršs, tā kā nav nepieciešams nolēmumu atzīt, pirms tas tiek izpildīts saņēmējā valstī [valsts nosaukums lokatīvā]. Tas ir tāpēc, ka nolēmums ir vai nu pašā valstī pieņemtais nolēmums, kas pieņemts [valsts nosaukums lokatīvā], kur notiks izpilde, vai arī tas ir ārvalstīs pieņemts nolēmums, kas jau ir atzīts [valsts nosaukums lokatīvā].

Iesniedzēja valsts ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, kurā Regula ir piemērojama, kas ierosina pieteikumu un iesniedz pieprasījumu pieteikuma iesniedzēja, kurš dzīvo šajā valstī, vārdā. **Saņēmēja valsts** ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, kurā Regula ir piemērojama, kurai tiek lūgts pieteikumu apstrādāt.

619. Šādu pieteikumu veic saskaņā ar Konvencijas 10. panta 1. punkta b) apakšpunktu vai Regulas 56. panta 1. punkta b) apakšpunktu. (Diskusija par Konvencijas un Regulas darbības jomu un piemērošanu ir sniegta 3. nodaļas I daļā.)

³¹⁰ Atzišana var būt notikusi saskaņā ar Konvenciju vai Regulu vai arī nolēmumu var atzīt "saskaņā ar tiesību aktiem" gadījumos, kad noteikta veida ārvalstu nolēmumu atzišana ir automātiska. Informāciju par atzišanas procesuālo kārtību saskaņā ar Konvenciju un Regulu skatīt 7. un 8. nodaļā.

B. Situācijas piemērs

620. Personai M ir nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, kas pieņemts [valsts nosaukums lokatīvā]. Persona M tagad dzīvo valstī B. Parādnieks turpina dzīvot [valsts nosaukums lokatīvā]. Persona M vēlētos, lai [valsts nosaukums ģenitīvā] iestādes sāktu nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpildi un nosūtītu maksājumus personai M. Gan [valsts nosaukums], gan valsts B ir Konvencijas Līgumslēdzējas valstis vai Eiropas Savienības dalībvalstis, kurās Regula ir piemērojama.

621. Piemērojot Konvenciju vai Regulu, persona M lūdz valsts B centrālajai iestādei pārsūtīt **pieteikumu par nolēmuma izpildi** [valsts nosaukums datīvā]. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde saņems pieteikumu, pārliecināsies, ka tas ir pilnīgs, nosūtīs nolēmumu kompetentajai iestādei uz izpildi un attiecīgi palīdzēs pārsūtīt maksājumus personai M.

C. Būtiska atšķirība — pieteikumi par valstī pieņemta nolēmuma izpildi

622. Pieteikums par nolēmuma, kas ir pieņemts vai atzīts saņēmējā valstī, izpildi ir vienkāršāks, nekā pieteikums par citur pieņemta nolēmuma atzīšanu vai atzīšanu un izpildi. Kā aprakstīts 7. nodaļā, saskaņā ar 2007.gada Konvenciju, ja pieņemts pieteikums par nolēmuma atzīšanu vai atzīšanu un izpildi, atbildētājam ir tiesības iebilst pret atzīšanu vai atzīšanu un izpili, balstoties uz to, ka nav nodrošināti atzīšanas vai atzīšanas un izpildes pamati, kas paredzēti 20. pantā, vai arī nav izpildītas 22. pantā paredzētās procesuālās un citas prasības nolēmuma atzīšanai vai atzīšanai un izpildei. Saskaņā ar 2009. gada Regulu nolēmumu, kas pieņemti dalībvalstīs, kurām ir saistošs Hāgas 2007. Protokols, gadījumā atbildētājam būs ierobežotākas iespējas pieprasīt nolēmuma pārskatīšanu izcelsmes valstī vai lūgt nolēmuma izpildes atteikšanu vai apturēšanu izpildes dalībvalstī³¹¹ (skatīt 8. nodaļu).

Centrālā iestāde ir valsts iestāde, ko Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts ieceļ administratīvās sadarbības un palīdzības pienākumu veikšanai saskaņā ar Konvenciju vai Regulu.

623. Atbildētājam nav līdzīgu tiesību attiecībā uz nolēmumu, kas ir pieņemts vai ir jau atzīts saņēmējā valstī, t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]. Tas ir tāpēc, ka [valsts nosaukums datīvā] vai nu lūdz izpildīt pašas, nevis citas valsts pieņemtu rīkojumu, vai arī tai lūdz izpildīt nolēmumu, ko tā iepriekš ir jau atzinusi par izpildāmu atzīšanas vai atzīšanas un izpildes procesā. Līdz ar to saņēmējās valsts kompetentajai iestādei nav jāapsver, vai nolēmums ir atzīstams vai atzīstams un izpildāms.

Kompetentā iestāde ir iestāde konkrētā valstī, kam ir noteikts pienākums vai kas saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt noteiktas funkcijas saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Kompetentā iestāde var būt tiesa, valsts aģentūra, uzturlīdzekļu bērniem izpildes programma vai kāda cita valsts iestāde, kas pilda vairākas funkcijas saistībā ar Konvenciju vai Regulu.

624. Ja atbildētājam ir iebildumi pret nolēmuma izpildi, tad tie ir jāizvirza, tiklīdz kompetentā iestāde ir uzsākusi izpildi, saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] kā izpildes valsts tiesību aktiem³¹². Tas, ka pieteikums par izpildi ir veikts saskaņā ar Konvenciju, nedod atbildētājam/parādniekam papildu iemeslus nolēmuma izpildes apstrīdēšanai.

625. Līdz ar to saņēmējai centrālajai iestādei [valsts nosaukums lokatīvā] ienākošo izpildes pieteikumu apstrādes process ir ļoti vienkāršs³¹³. Dokumentu pakete tiek pārbaudīta, lai pārliecinātos, ka tā ir pilnīga, un pieteikums tiek pārsūtīts uz izpildi

³¹¹ Nolēmumu, kas pieņemti dalībvalstīs, kurām Hāgas 2007. Protokols nav saistošs, gadījumā atbildētājam būs plašākas iespējas apstrīdēt nolēmuma atzīšanu vai izpildi, nekā nolēmumu, kas pieņemti dalībvalstīs, kurām ir saistošs Hāgas 2007. Protokols, gadījumā (plašāku informāciju skatīt 8. nodaļā).

³¹² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...]. Taču skatīt arī 8. nodaļu, kurā ir aprakstīta virkne pamatu izpildes atteikšanai vai apturēšanai atbilstoši noteiktiem Regulas režīmiem attiecībā uz nolēmumu atzīšanu un izpildi.

³¹³ [Valsts nosaukums lokatīvā] centrālā iestāde ir [...].

kompetentajai iestādei [valsts nosaukums lokatīvā]³¹⁴. Tad kompetentā iestāde veic valsts tiesību aktos atļautās darbības, lai nolēmumu izpildītu. Šī procesuālā kārtība ir aprakstīta nākamajā sadaļā.

Vai Jūs meklējat īsu kopsavilkumu šajā nodaļā pielietotajiem soļiem? Skatiet šīs nodaļas beigās atrodamo **Kontroljautājumu sarakstu**.

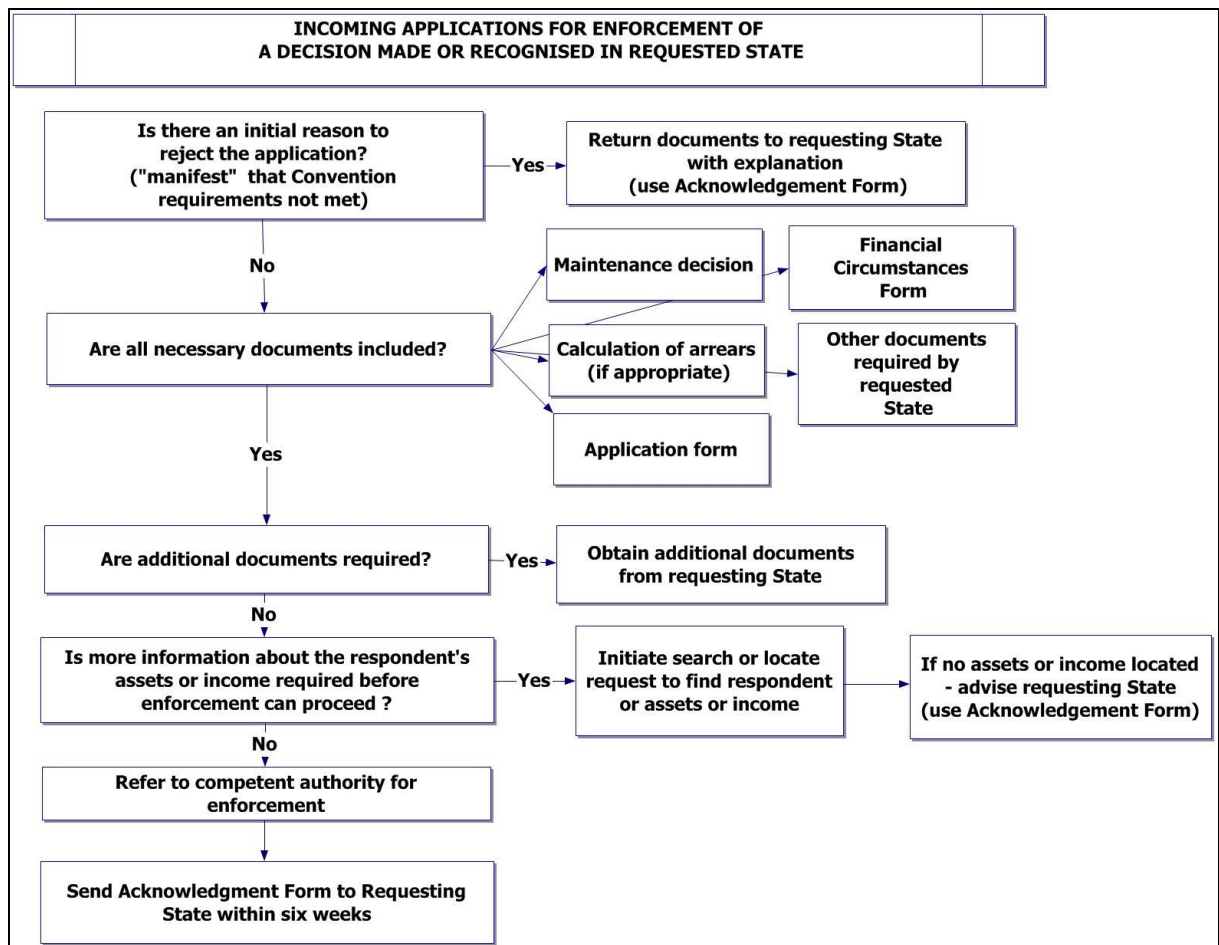
II. Pieteikumu par izpildi apstrāde

1. Pārlicinieties, ka dokumentācija ir pilnīga

626. Kad centrālā iestāde [valsts nosaukums lokatīvā] no ārvalstu centrālās iestādes ir saņēmusi pieteikumu par nolēmuma izpildi, nepieciešams pārlicināties, vai paketē ir viss nepieciešamais, jāveic sākotnēja pārbaude par to, vai pieteikumu var apstrādāt, un jāapstiprina pieteikuma saņemšana, ietverot pieprasījumu par nepieciešamajiem papildu dokumentiem. Tad paketi var nosūtīt uz izpildi kompetentajai iestādei [valsts nosaukums lokatīvā]³¹⁵. [Valsts nosaukums ģenitīvā] kompetentajai iestādei būs jāveic centrālās iestādes pārbaudei līdzīga pārbaude, lai nodrošinātu, ka dokumentu pakete ir pilnīga.

³¹⁴ [Valsts nosaukums lokatīvā] kompetentās iestādes ir [...].

³¹⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

10. attēls: Blokslēma (tikai par Konvenciju) — pārskats par izpildi pieteikuma pārbaude

627. No [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes saņemtie dokumenti ir laicīgi jāizskata, lai, ja ir nepieciešami papildu dokumenti, tos var bez kavēšanās pieprasīt no iesniedzējas valsts centrālās iestādes.

628. Ienākošajā paketē ir jābūt šādiem dokumentiem:

a) Saskaņā ar 2007. gada Konvenciju

√	Pārsūtīšanas veidlapa
√	Pieteikuma veidlapa
Pēc vajadzības	Nolēmuma teksts
√	Finansiālā stāvokļa veidlapa
Pēc vajadzības	Dokuments par aprēķinātajiem parādiem
Pēc vajadzības	Valsts iestādes veiktu maksājumu pierādījums
Pēc vajadzības	Dokumentu tulkojumi

11. attēls: Veidlapu un dokumentu saraksts

Pārsūtīšanas veidlapa

Katram pieteikumam saskaņā ar Konvenciju ir jāpievieno Pārsūtīšanas veidlapa. Šī veidlapa ir obligāta. Pārsūtīšanas veidlapā ir norādītas pieteikuma puses un veids. Tāpat tajā ir uzskaitīti pieteikumam pievienotie dokumenti.

Pieteikuma veidlapa

Vairumā gadījumu tiks izmantota ieteicamā pieteikuma veidlapa.

Nolēmuma teksts

Vairumā gadījumu pieteikuma iesniedzējam būs jāiekļauj parasta nolēmuma kopija. Tas palīdzēs kompetentajai izpildes iestādei atrast nolēmumu un iegūt papildu kopijas vai apliecinātas kopijas, ja tādas būs nepieciešamas nolēmuma izpildei.

Finansiālā stāvokļa veidlapa

Tā kā šis ir pieteikums par izpildi, tajā būs iekļauta Finansiālā stāvokļa veidlapa, kurā ir sniegta informācija par atbildētāja atrašanās vietu un finansiālo stāvokli, ciktāl pieteikuma iesniedzējam tas ir zināms. Šī veidlapa sniedz nolēmuma izpildei būtisku informāciju.

Ja pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis ieteicamo veidlapu, kreditora sadaļa šajā dokumentā netiek aizpildīta, tā kā šāda informācija nav nepieciešama pieteikumā par izpildi.

Dokuments par aprēķinātajiem parādiem

Ja ir kavēti maksājumi saskaņā ar nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem (parādi) un pieteikuma iesniedzējs vēlas, lai attiecībā uz tiem notiktu izpilde, ir jāiekļauj dokuments, kurā aprakstīts, kā šie parādi ir aprēķināti.

b) Saskaņā ar 2009. gada Regulu**(i) VI pielikums**

Regula paredz, ka pieteikumiem par nolēmuma, kas pieņemts vai atzīts saņēmējā dalībvalstī, izpildi tiek izmantots Regulas tekstam pievienotais VI pielikums. Regulā ir paredzēts, ka pieteikumā iekļautajai minimālajai informācijai ir jāietver (57. panta 2. punkts):

- a) paziņojums par pieteikuma vai pieteikumu būtību,
- b) pieteikuma iesniedzēja vārds, uzvārds un kontaktinformācija, tostarp adrese, un dzimšanas datums³¹⁶,
- c) atbildētāja vārds, uzvārds un adrese, ja ir zināma, un dzimšanas datums,
- d) tās personas vārds, uzvārds un dzimšanas datums, attiecībā uz kuru tiek pieprasīti uzturēšanas līdzekļi,
- e) pieteikuma pamatojums,
- f) kreditora pieteikumā — informācija par to, kur uzturēšanas līdzekļu maksājumi nosūtāmi vai pārsūtāmi elektroniski,
- g) tās iesniedzējas valsts centrālās iestādes personas vārds, uzvārds vai struktūrvienības nosaukums, kas ir atbildīga par pieteikuma apstrādi.

(ii) Nolēmumiem, kas atzīti saskaņā ar IV nodaļas 1. sadaļu (nolēmumi, kas pieņemti dalībvalstī, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols)

Regulas 20. pantā ir noteikti izpildei nepieciešamie dokumenti (saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. pantu nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstīs, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols), kas pieteikuma iesniedzējam jāiesniedz kompetentajās izpildes iestādēs:

- a) nolēmuma eksemplārs, kurš atbilst priekšnosacījumiem, lai noskaidrotu tā īstumu,
- b) izcelsmes tiesas izsniegtu nolēmuma izrakstu, izmantojot Regulas I pielikumā paredzēto veidlapu (pievienojot pēc vajadzības satura norakstu vai tulkojumu)³¹⁷,

³¹⁶ Pieteikuma iesniedzēja personisko adresi var aizstāt ar citu adresi gadījumos, kas saistīti ar vardarbību ģimenē, taču tikai tad, ja saņēmējas valsts tiesību akti nepieprasa, lai pieteikuma iesniedzējs tiesvedības uzsākšanai uzrādītu savu personīgo adresi (57. panta 3. punkts). Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

- c) vajadzības gadījumā dokumentu, kurā uzrādīta piespriesto, bet nesamaksāto uzturēšanas līdzekļu maksājumu summa un datums, kad šī summa ir aprēķināta.

Kompetentās iestādes pieteikuma iesniedzējam var nepieprasīt iesniegt nolēmuma tulkojumu, ja vien nav apstrīdēta tā izpilde (20. panta 2. punkts)³¹⁸.

(iii) Nolēmumiem, kas atzīti saskaņā ar IV nodaļas 2. sadaļu (nolēmumi, kas pieņemti dalībvalstī, kam Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs)

Regulas 28. pantā (atbilstoši alternatīvajai 2. sadaļas procesuālajai kārtībai attiecībā uz atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstī, kam Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs) ir noteikts, ka pieteikumiem ir jāpievieno: a) nolēmuma noraksts, "kas atbilst nosacījumiem, lai noteiktu tā autentiskumu"; un b) izcelsmes tiesas izdots nolēmuma izraksts, izmantojot Regulas II pielikumā ietverto veidlapu. Pēc vajadzības pieteikumam ir jāpievieno tulkojums vai noraksts atbilstoši attiecīgajām valodas prasībām (plašāka informācija par valodas prasībām saskaņā ar Regulu atrodama 3. nodaļas II daļas II sadaļā). Kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde, kurā lieta ir ierosināta, var pieteikuma iesniedzējam nepieprasīt nolēmuma tulkojumu (taču tas var būt nepieciešams saistībā ar pārsūdzību atbilstoši 32. vai 33. pantam).

Saskaņā ar Regulas 29. pantu, ja nav iesniegts nolēmuma izraksts uz Regulas II pielikumā iekļautās veidlapas, kompetentā iestāde var noteikt termiņu, līdz kuram tas ir iesniedzams, pieņemt līdzvērtīgu dokumentu vai atteikties no šīs prasības, ja kompetentā iestāde uzskata, ka tās rīcībā ir pietiekami daudz informācijas.

(iv) Tiesu izlīgumu un publisko aktu dokumenti (48. pants)

Regulas 48. pantā ir uzskaitīti dokumenti, kas nepieciešami pieteikumiem par tiesas izlīgumu un publisko aktu atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu citā valstī un kas izcelsmes valsts kompetentajai iestādei ir jāizsniedz pēc jebkuras ieinteresētās puses pieprasījuma, tiesas izlīguma vai publiskā akta izraksts, izmantojot attiecīgi I, II, III vai IV pielikumu.

(v) Papildu dokumenti

Regulas 57. panta 4. un 5. punktā ir noteikts, ka pieteikumam pēc vajadzības un, ciktāl tas ir zināms, ir jāpievieno papildu dokumenti. Un tie ir:

- informācija par parādnieka finansiālo stāvokli, tostarp parādnieka darba devēja nosaukums un adrese, kā arī parādnieka aktīvu forma un to atrašanās vieta (57. panta 4. punkta b) apakšpunkts)³¹⁹
- jebkāda cita informācija, kas var palīdzēt noteikt atbildētāja atrašanās vietu (57. panta 4. punkta c) apakšpunkts)
- jebkāda nepieciešamā papildu informācija vai dokumentācija, tostarp vajadzības gadījumā dokumentācija par pieteikuma iesniedzēja tiesībām saņemt juridisko palīdzību (57. panta 5. punkts)

Maksājumu pierādījums — valsts iestāde

Ja pieteikuma iesniedzējs ir valsts iestāde, tā, iespējams, ir veikusi maksājumus uzturēšanas līdzekļu vietā. Dažos gadījumos var būt piemēroti sniegt dokumentus,

³¹⁷ Plašāku informāciju par valodas vai tulkošanas prasībām saskaņā ar Regulu skatīt 3. nodaļas II daļas II sadaļā.

³¹⁸ Turpat.

³¹⁹ Tā kā tas ir pieteikums par izpildi, informācija par kreditora finansiālo stāvokli (57. panta 4. punkta a) apakšpunkts) parasti nav nepieciešama.

kas pierāda maksājumu veikšanu, piemēram, ja valsts iestāde vēlas aizstāvēt neatkarīgas tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļu parādu daļu.

c) Papildu dokumentu pieprasīšana

629. Pieteikumu nenoraida, ja tas ir nepilnīgs un ir nepieciešami papildu dokumenti. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajā iestādē, kas var sazināties ar iesniedzēju centrālo iestādi, tiek veikts pieprasījums sniegt papildu dokumentus.

630. Ja [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde ir pieprasījusi iesniegt papildu dokumentus, iesniedzējas valsts rīcībā dokumentu iesniegšanai saskaņā ar Konvenciju ir **trīs mēneši** vai saskaņā ar Regulu ir **90 dienas**. Ja pieprasītie dokumenti netiek iesniegti noteiktajā laikposmā, ar iesniedzēju valsti ir jāuzsāk papildu pasākumi. Taču, ja dokumenti netiek nodrošināti triju mēnešu laikā un pieteikuma izskatīšanu turpināt nevar, [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde var (taču ne obligāti) lietu slēgt un attiecīgi informēt par to iesniedzēju iestādi.

2. Vai ir "acīmredzams", ka nav izpildīti Konvencijas vai Regulas noteikumi?

631. Gan Konvencijas, gan Regulas noteikumi ļauj centrālajai iestādei atteikties no pieteikuma apstrādes, ja ir "acīmredzams, ka Konvencijas vai Regulas prasības" attiecīgi nav izpildītas (skatīt Konvencijas 12. panta 8. punktu un Regulas 58. panta 8. punktu). Apstākļi, kad šāda situācija var rasties, ir diezgan ierobežoti³²⁰, un centrālā iestāde var pēc izvēles lemt, vai tā šo prasību vēlas piemērot.

632. Piemēram, centrālā iestāde, iespējams, iepriekš ir noraidījusi pieteikumu starp šīm pusēm. Ja pieteikumam nav pievienoti jauni pierādījumi, tad centrālā iestāde var atkal noraidīt pieteikumu uz tāda paša pamata. Līdzīgi pieteikumu uz šāda pamata var noraidīt, ja no dokumentiem ir skaidri redzams, ka pieprasījumam nav nekādas saistības ar uzturēšanas saistībām.

633. [Valsts nosaukums ģenitīvā] kompetentā iestāde var izvēlēties, saņemot pieteikumu, veikt līdzīgu pārbaudi, lai pārlicinātos, ka nav "acīmredzami", ka nav izpildītas Konvencijas prasības, un pēc vajadzības informēt [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālo iestādi par jebkādu slēdzienu.

3. Meklēt atbildētāja atrašanās vietu

634. Dažos gadījumos [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde var veikt atbildētāja atrašanās vietas meklēšanu, pirms tā uzsāk izpildi, īpaši tad, ja izpildes valsts tiesību aktos pirms izpildes ir paredzēta paziņošana³²¹ vai pieteikuma iesniedzējs nezina, vai parādnieks dzīvo saņēmējā valstī vai tam ir manta vai ienākumi šajā valstī.

635. Veicot pārbaudes, ir paredzams, ka [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde vai tās uzdevumā kompetentā iestāde piekļūs datubāzēm un publiskās informācijas avotiem, kam tai ir piekļuve, valsts tiesību aktos paredzētajās robežās, ievērojot noteikumus par piekļuvi personiskai informācijai (plašāku informāciju par personas un konfidencialās informācijas aizsardzību saskaņā ar Konvenciju un Regulu skatīt arī 3. nodaļas II daļas VI sadaļā)³²².

636. Ja atbildētājs vai atbildētāja manta vai ienākumi [valsts nosaukums lokatīvā] nav atrodami, tad [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir jāvērsas iesniedzējā centrālajā iestādē. Ja iesniedzēja valsts nevar sniegt papildu informāciju, lai palīdzētu noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu, tad izpilde notikt nevar.

³²⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 344. punktu.

³²¹ Skatīt 202. piezīmi iepriekš.

³²² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

4. Piemēroti pagaidu un aizsardzības pasākumi

637. Iespējams, var būt piemēroti kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei īstenot pagaidu vai aizsardzības pasākumus, kamēr pieteikums tiek izskatīts. Šādu pasākumu īstenošana var notikt dažādos pieteikuma izskatīšanas posmos vai pat pirms tās. Plašāka informācija par pagaidu un aizsardzības pasākumiem izklāstīta 3. nodaļas II daļas VIII sadaļā.

5. Izpildes procesa uzsākšana

638. Kompetentā iestāde, kas ir atbildīga par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi [valsts nosaukums lokatīvā] var pāriet pie izpildes. Turpmāku informāciju par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi skatīt 12. nodaļā.

III. Papildmateriāli

A. Praktisks padoms

- Dažās valstīs, pirms izpildes procesa veikšanas vai tā laikā tiks īstenoti centieni panākt brīvprātīgu izpildi³²³. Visu pieteikumu par uzturēšanas līdzekļiem mērķis ir visefektīvākajā veidā panākt ilgtermiņa, stabilu maksājumu plūsmu kreditoram.
- Būtiski paturēt prātā, ka visi pieteikumi būtu jāapstrādā operatīvi un efektīvi un ir jāizvairās no nevajadzīgas kavēšanās.
- Kompetentajām iestādēm ir jāinformē [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde par izpildes pieteikuma apstrādes gaitu. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir pienākums ziņot iesniedzējas valsts centrālajai iestādei par pieteikuma statusu un progresu.

B. Saistītās veidlapas

2007. gada Konvencija:

Pieteikums nolēmuma izpildei, kas pieņemts vai atzīts saņēmējā valstī

2009. gada Regula:

I pielikums
II pielikums
III pielikums
IV pielikums
VI pielikums

C. Piemērojamie panti

2007. gada Konvencija:

10. panta 1. punkta b) apakšpunkts
12. pants
32. pants
34. pants

2009. gada Regula:

16.–43. pants (IV nodaļa)
56. panta 1. punkta b) apakšpunkts
58. pants
41. pants
20. pants

³²³ [Valsts nosaukums lokatīvā] mēģinājumus panākt brīvprātīgu izpildi var uzsākt [...].

D. Rokasgrāmatas saistītās nodaļas

Skatīt 12. nodaļu — Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpilde saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

IV. Kontroljautājumu saraksts — ienākošie pieprasījumi par izpildi

	Procesuālā kārtība	Atsauce Rokasgrāmatā
1	Dokumentu saņemšana no [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes.	II(1)
2	Jāpārlicinās, ka dokumentācija ir pilnīga	II(1)
3	Vai ir "acīmredzams", ka Konvencijas vai Regulas prasības nav izpildītas?	II(2)
4	Veikt pēc vajadzības jebkādas pagaidu vai aizsardzības pasākumus	II(4)
5	Turpināt izpildi	II(5)

V. Bieži uzdoti jautājumi

Kāpēc nav nepieciešams atzīt saņēmējā valstī pieņemtu nolēmumu?

639. Atzīšana nav nepieciešama tāpēc, ka [valsts nosaukums datīvā] vai nu lūdz izpildīt pašas, nevis citas valsts pieņemtu rīkojumu, vai arī tai lūdz izpildīt nolēmumu, kas iepriekš jau ir atzīts.

Kāpēc būtu jāpiemēro Konvencija vai Regula, ja pieprasījums ir izpildīt pašā valstī pieņemtu lēmumu?

640. Dažās valstīs piekļuve kompetentajām izpildes iestādēm (piem., Bērnu uzturlīdzekļu aģentūrai) var būt pieejama tikai tās valsts iedzīvotājiem. Saņēmējas un iesniedzējas valsts centrālās iestādes arī var palīdzēt maksājumu nosūtīšanu, ja pastāv šāda prasība un ja tās to spēj veikt. Visbeidzot, ja saņēmējā valstī ir nepieciešama juridiskā palīdzība, lai uzsāktu izpildes procesu, tad to pieteikuma iesniedzējam sniedz bez maksas, ja pieteikums ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā, kā tās attiecīgi ir piemērojamas starp divām Līgumslēdzējām valstīm vai dalībvalstīm³²⁴.

VI. Tiešie pieteikumi par nolēmuma, kas ir pieņemts vai atzīts [valsts nosaukums lokatīvā], izpildi

641. Kompetentās iestādes no pieteikuma iesniedzējiem var saņemt tiešos izpildes pieprasījumus, kas netiek iesniegti kā pieteikumi ar centrālās iestādes starpniecību. Šādos gadījumos centrālajām iestādēm ir jābūt informētām par jebkādam dokumentācijas prasībām vai ieteikumiem saskaņā ar Konvenciju vai Regulu (skatīt II.1. sadaļu iepriekš) un īpaši par dokumentu prasībām saskaņā ar Regulas 20. pantu attiecībā uz izpildi saskaņā ar IV nodaļas 1. sadaļas procesuālo kārtību (skatīt arī šīs rokasgrāmatas 12. nodaļu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi). Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³²⁴ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem attiecībā uz juridiskās palīdzības piešķiršanas procesu, skatīt 86. piezīmi iepriekš.

10. nodaļa — Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu apstrāde

I. Pārskats

A. Kad izmanto šādu pieteikumu

642. Pieteikums par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem **pieņemšanu** tiks saņemts [valsts nosaukums lokatīvā] kā Konvencijas Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī, kurā Regula ir piemērojama, šādos gadījumos:

- ja nav jau pieņemta nolēmuma un kreditoram ir nepieciešama nolēmuma pieņemšana, vai
- ja ārvalstīs pieņemta nolēmuma atzīšana un izpilde [valsts nosaukums lokatīvā] nav iespējama (vai ir atteikta tikai saskaņā ar Konvenciju, jo nav bijis atzīšanas un izpildes pamatojuma saskaņā ar Konvencijas 20. pantu vai balstoties uz pamatojumu saskaņā ar 22. panta b) vai e) apakšpunktu).

Pieņemšana ir process, ko veic, lai saņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, ja vēl nav pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem vai arī spēkā esošo nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem kāda iemesla dēļ nav iespējams atzīt vai izpildīt. Pieņemšanas process var ietvert bērna vecāku noteikšanu, ja tas ir nepieciešams, lai pieņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem.

643. Pieteikums par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem noteikšanu var ietvert arī pieprasījumu par bērna vecāku noteikšanu.

644. Pieteikumi par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem noteikšanu ietilpst Konvencijas 10. panta 1. punkta c) un d) apakšpunktā un Regulas 56. panta 1. punkta c) un d) apakšpunktā. (Diskusija par Konvencijas un Regulas darbības jomu un piemērošanu ir sniegta 3. nodaļas I daļā.)

B. Situācijas piemērs

645. **Kreditors** dzīvo valstī A. Viņai ir divi bērni. Bērnu tēvs ir pārvācies uz [valsts nosaukums akuzatīvā]. Kreditors vēlētos saņemt uzturēšanas līdzekļus no bērnu tēva. Valsts A un [valsts nosaukums] ir Konvencijas Līgumslēdzējas valstis vai Eiropas Savienības dalībvalstis, kurās Regula ir piemērojama.

Kā tas darbojas saskaņā ar Konvenciju vai Regulu

646. Kreditors ierosina pieteikumu par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu. Valsts A centrālā iestāde pieteikumu pārsūtīs centrālajai iestādei [valsts nosaukums lokatīvā]. Parādniekam tiks sniegts paziņojums, un nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem tiks pieņemts saskaņā ar saņēmēja valsts ([valsts nosaukums ģenitīvā]) tiesību aktiem (tostarp starptautiskajām privāttiesībām)³²⁵. Tāpat pēc vajadzības tiks veikta bērna vecāku noteikšana.

Kreditors ir persona, pret kuru ir uzturēšanas līdzekļu maksāšanas pienākums vai iespējamais pienākums. Kreditors var būt vecāks vai laulātais, bērns, audžuvecāki vai radnieki, vai arī citas personas, kuru aprūpē ir bērns. Dažās valstīs šo personu mēdz dēvēt par uzturēšanas līdzekļu saņēmēju, kreditoru, aizbildni vai aprūpētāju.

³²⁵ Ja saņēmēja valsts ir Eiropas Savienības dalībvalsts, kurā 2009. gada Regula ir piemērojama, tad būs piemērojami Regulas tiešās jurisdikcijas noteikumi. Plašāka informācija par tiešās jurisdikcijas noteikumiem saskaņā ar Regulu atrodama 4. nodaļā. Ja saņēmējai valstij ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols vai tā tam ir pievienojusies, tad būs spēkā Protokola piemērojamo tiesību aktu noteikumi. Plašāku informāciju par Hāgas 2007. gada Protokolu skatīt 5. nodaļā.

C. Kas var pieprasīt nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu?

647. Ja nav pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, tikai kreditors var iesniegt pieteikumu par nolēmuma pieņemšanu. Tikai saskaņā ar Konvenciju, ja nolēmums ir pieņemts, taču to nevar atzīt vai izpildīt tāpēc, ka ir veikta atruna atbilstoši Konvencijai³²⁶, valsts iestāde, kas rīkojas kreditora vārdā vai uzturēšanas līdzekļu vietā ir veikusi maksājumus, arī var ierosināt pieteikumu par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu. Kreditoram ir jādzīvo Konvencijas Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī, kurā Regula ir piemērojama.

Vai Jūs meklējat īsu kopsavilkumu par šī pieteikuma procesuālo kārtību? Ejiet uz šīs nodaļas beigās atrodamo **Kontroljautājumu sarakstu**.

D. Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšana, ja esošu nolēmumu nevar atzīt

1. Saskaņā ar Konvenciju

648. Kā aprakstīts šīs rokasgrāmatas 7. nodaļā, saskaņā ar Konvenciju var būt tādas situācijas, kad saņēmēja valsts noraida esoša nolēmuma atzīšanu un izpildi, tā kā atbilstoši 20. panta 2. punktam ir veikta atruna par konkrēto atzīšanas un izpildes pamatojumu, kas nolēmumam ir piemērojams. Piemēram, ja nolēmums ir pieņemts, pamatojoties uz kreditora pastāvīgo dzīvesvietu izcelsmes valstī, un nolēmuma atzīšanai un izpildei saskaņā ar 20. pantu cita pamatojuma nav, tad saņēmēja valsts var atteikties nolēmumu atzīt. Šādā gadījumā, iespējams, būs nepieciešams pieņemt jaunu nolēmumu.

649. Jāņem vērā, ka Eiropas Savienība kā 2007. gada Konvencijas Līgumslēdzēja neveiks šādu atrunu saskaņā ar Konvencijas 20. panta 2. punktu, līdz ar to Eiropas Savienības kompetentajām iestādēm, kas apstrādā Konvencijas lietas, šāda situācija neradīsies³²⁷.

650. Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm, kas šādu atrunu ir veikušas, nav noteikuma par to, ka šādā situācijā ir jāierosina jauns pieteikums — pieteikums par nolēmuma pieņemšanu —, tā kā saņēmējai valstij jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai jaunu nolēmumu pieņemtu (20. panta 4. punkts), ja atbildētājam saņēmējā valstī ir "pastāvīgā dzīvesvieta". Tad šajā nodaļā aprakstītā procesuālā kārtība būtu piemērojama tikai nolēmuma pieņemšanai.

651. Tas var nozīmēt, ka no kreditora būs nepieciešama papildu informācija un dokumentācija, piemēram, ja bērna audzināšanas izmaksas ir būtiskas, nosakot uzturēšanas saistību apmēru. Šāds pieprasījums ir jāiesniedz iesniedzējas valsts centrālajā iestādē.

652. Taču šajā situācijā ir būtiski, ka pieteikumā par jauna nolēmuma pieņemšanu nav jānosaka, vai bērnam vai bērniem ir tiesības uz uzturēšanas līdzekļiem, lai iesniegtu pieteikumu par uzturēšanas līdzekļiem (20. panta 5. punkts)³²⁸. Jau pieņemtais nolēmums sniedz pamatu, lai noskaidrotu, vai bērniem ir tiesības uz pieteikuma par uzturēšanas līdzekļiem bērnam ierosināšanu.

³²⁶ Jāņem vērā, ka Eiropas Savienība kā 2007. gada Konvencijas Līgumslēdzēja neveiks šādu atrunu saskaņā ar Konvencijas 20. panta 2. punktu. *Padomes Lēmums Nr. 2011/432/ES* (59. piezīme iepriekš).

³²⁷ *Turpat*.

³²⁸ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 469.–471. punktu. Jāatzīmē, ka Konvencija terminu "tiesības" šajā kontekstā nedefinē, tāpēc saņēmējas valsts tiesiskais regulējums noteiks, ko šis termins nozīmē un vai būs nepieciešama kāda turpmāka informācija vai pierādījumi, lai pieņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem.

653. Tāpat var rasties arī situācijas, kad pieteikuma iesniedzējam ir nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, taču viņš zina, ka atbildētājs saņēmējā valstī ([valsts nosaukums lokatīvā]) varēs pieteikumu par atzīšanu un izpildi sekmīgi apstrīdēt. Saskaņā ar Konvenciju tā var notikt, ja nav iespējams noteikt atzīšanas vai izpildes pamatojumu vai nolēmuma veids ir tāds, ko saņēmēja valsts nevar izpildīt³²⁹. Šādā gadījumā kreditoram būs jāierosina pieteikums par jauna nolēmuma pieņemšanu, nevis pieteikums par atzīšanu un izpildi³³⁰.

654. Arī šo pieteikumu gadījumā process ir tāds pats kā citiem pieteikumiem, kā aprakstīts šajā nodaļā. Taču saskaņā ar Konvenciju, ja jaunais nolēmums netiek pieņemts tāpēc, ka ir atteikums atzīt un izpildīt jau pieņemtu nolēmumu atrunas dēļ (20. panta 4. punkts), tad nebūs piemērojams pieņemums par tiesībām saskaņā ar Konvencijas 20. panta 5. punktu, kā aprakstīts iepriekš. Pieteikumam par jauno nolēmumu būs nepieciešams noteikt bērnu tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļus.

2. Saskaņā ar Regulu

655. Saskaņā ar Regulu tādām situācijām, kurās nolēmumu, kas ir pieņemts citā dalībvalstī, nevar atzīt vai atzīt un pasludināt par izpildāmu, būtu jārodas daudz retāk nekā saskaņā ar Konvenciju (skatīt šīs rokasgrāmatas 8. nodaļu, kurā ir aprakstīta nolēmumu atzīšanas un izpildes procesuālā kārtība saskaņā ar Regulu). Taču, ja pastāv apstākļi, kad saskaņā ar Regulu nolēmumu, kas pieņemts vienā dalībvalstī, nevar atzīt un/vai izpildīt citā dalībvalstī, pieteikuma iesniedzējs var izmantot pieteikumu par pieņemšanu saskaņā ar Regulu, lai saņēmējā valstī pieņemtu jaunu nolēmumu.

II. Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu apstrāde

A. Vispārīgi jautājumi

656. Šajā sadaļā ir apskatītas vispārīgās prasības ienākošo pieteikumu par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu apstrādei. Konkrēto procesuālo kārtību nosaka [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību akti un procesuālā kārtība. Dažās valstīs tiek izmantotas tiesas jeb tiesvedības procesuālā kārtība, savukārt citās pieteikums nolēmuma pieņemšanai tiek nosūtīts administratīvai iestādei³³¹.

657. Svarīgi piebilst, ka visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, kurās ir piemērojama Regula, kompetentās iestādes piemēro Regulas jurisdikcijas noteikumus *visiem* pieteikumiem un tiešajiem pieprasījumiem par pieņemšanu vai nu saskaņā ar Konvenciju, vai Regulu, ja tie ietilpst Regulas materiālo tiesību vai laika darbības jomā (plašāku informāciju par Regulas darbības jomu skatīt 3. nodaļas I daļas III sadaļā un par Regulas jurisdikcijas noteikumiem — 4. nodaļā). Tāpat Eiropas Savienības dalībvalstīs, kurās Regula ir piemērojama un kurām ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols, kompetentās iestādes Protokolu piemēro visiem pieteikumiem un tiešajiem pieprasījumiem par pieņemšanu, ja tie ietilpst Protokola materiālo tiesību vai laika darbības jomā (skatīt arī Hāgas 2007. gada Protokola 5. nodaļu). Regulas jurisdikcijas un Protokola piemērojamo tiesību aktu noteikumi ir vispārpiemērojami attiecībā uz ģeogrāfisko darbības jomu.

658. Turpretim Konvencijas Līgumslēdzējas valstīs, kas neietilpst Eiropas Savienībā, pieteikumiem par pieņemšanu jurisdikcijas un piemērojamo tiesību jautājumos pamatā ir

³²⁹ Piemēram, nolēmumā var būt paredzēts uzturēšanas līdzekļu apmērs kā daļa algas procentuālā izteiksmē, un saņēmēja valsts to uzskatīt par pārāk vispārīgu nosacījumu, lai to izpildītu. Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 255. punktu. [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

³³⁰ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 255. punktu.

³³¹ [Valsts nosaukums] izmanto [tiesas/tiesvedības] [administratīvo] procesuālo kārtību, lai pieņemtu lēmumu un/vai noteiktu uzturēšanas līdzekļu apmēru. [Valsts nosaukums lokatīvā] kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes ir [...].

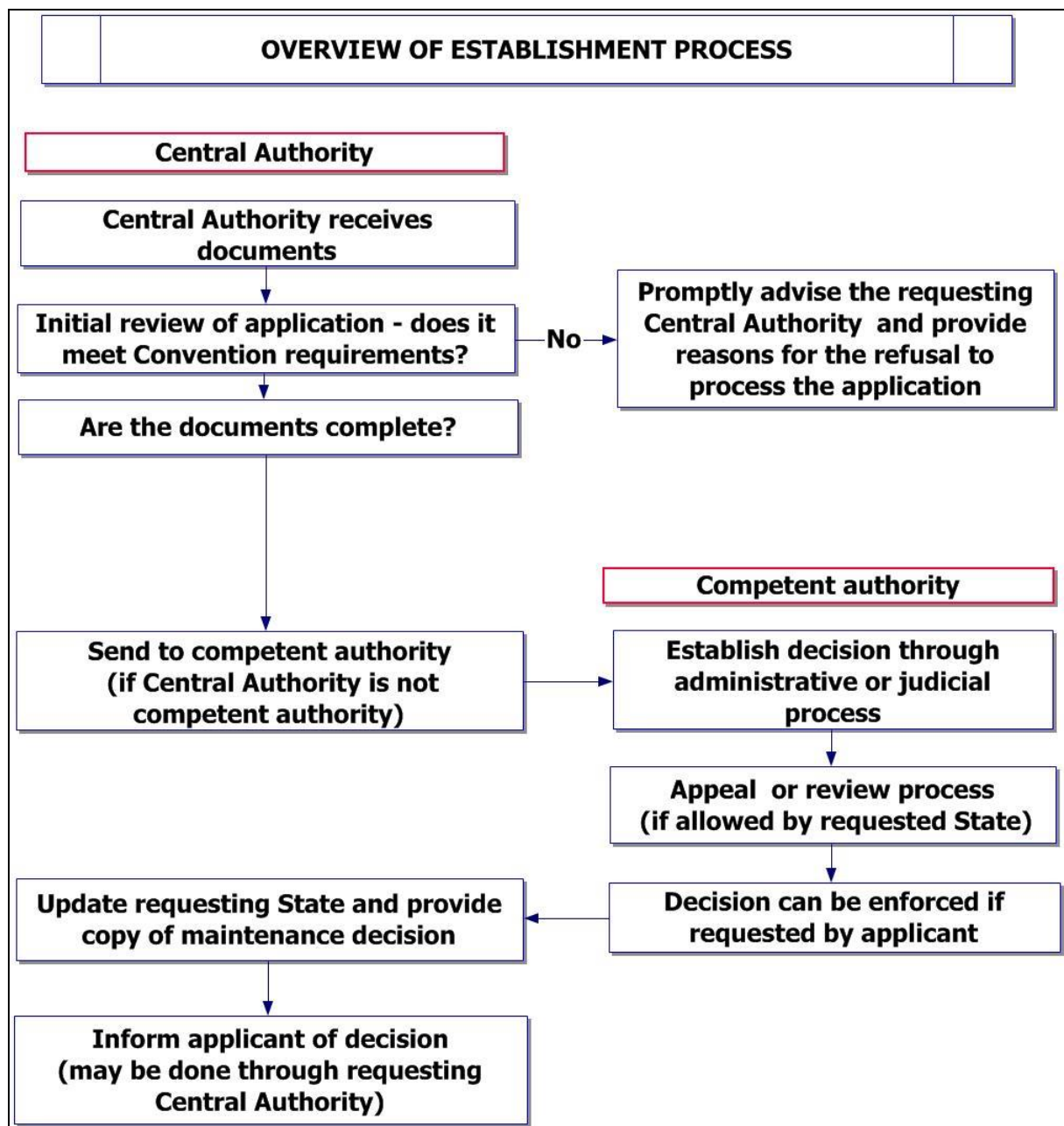
pieņemjami valsts tiesību akti (ja vien Līgumslēdzēja valsts nav pievienojusies Hāgas 2007. gada Protokolam).

659. Konvencijā un Regulā ir paredzēti noteikti vispārējie posmi visiem pieteikumiem. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde, saņemot dokumentus, veic sākotnējo pārbaudi, tā pēc vajadzības var pieprasīt papildu dokumentus, un tad pieteikums tiks nosūtīts nolēmuma pieņemšanai kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei saņēmējā valstī, šajā gadījumā [valsts nosaukums lokatīvā].

660. Tiklīdz nolēmums ir pieņemts, ja pieteikuma iesniedzējs ir pieprasījis nolēmuma izpildi, saņēmējas valsts centrālā iestāde to izpilda.

B. Blokshēma

661. Turpmākajā blokshēmā ir sniegts pārskats par pieņemšanas procesu.

12. attēls: Pieņemšanas procesa pārskats

C. Pieņemšanas procesa posmi

1. Sākotnējā izskatīšana [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajā iestādē

662. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes kā **saņēmēja valsts** centrālās iestādes veiktās sākotnējās izskatīšanas mērķis ir pārliecināties, ka pieteikums ir pamatots, dokumentācija ir pilnīga un pieteikumu var apstrādāt. Pēc vajadzības var veikt meklēšanu, lai noskaidrotu parādnieka/atbildētāja atrašanās vietu, īpaši ja ir šaubas par to, vai tas dzīvo vai tam ir manta vai ienākumi [valsts nosaukums lokatīvā]. Kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei [valsts nosaukums lokatīvā] būs jāveic līdzīga pārbaude.

Iesniedzēja valsts ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, kurā Regula ir piemērojama, kas ierosina pieteikumu un veic pieprasījumu pieteikuma iesniedzēja, kurš dzīvo šajā valstī, vārdā. **Saņēmēja valsts** ir Konvencijas Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, kurā Regula ir piemērojama, kurai tiek lūgts pieteikumu apstrādāt.

a) Nav izpildītas Konvencijas vai Regulas prasības

663. Konvencijas 12. panta 8. punkts un Regulas 58. panta 8. punkts ļauj saņēmējai centrālajai iestādei atteikties pieteikumu apstrādāt, ja ir "acīmredzams", ka nav izpildītas Konvencijas vai Regulas prasības. Tas nenozīmē, ka saņēmēja centrālā iestāde noskaidro, vai pieteikums ir pamatots pēc būtības. Tiek sagaidīts, ka saņēmēja centrālā iestāde, proti, šajā gadījumā [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde, pārbaudīs pieteikumu, lai nodrošinātu, ka ar to nav neatbilstoši izmantots process vai ka pieprasījums nav ārpus Konvencijas vai Regulas tvēruma, piemēram, pieteikums, kura priekšmets ir tikai aizbildnība pār bērniem.

664. Kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde [valsts nosaukums lokatīvā] var izvēlēties veikt līdzīgu sākotnējo pārbaudi un bez kavēšanās informēt [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālo iestādi par jebkādiem trūkstošajiem dokumentiem.

b) Nepilnīgi dokumenti

665. Lai pārliecinātos, ka dokumentācija ir pilnīga, ir jāveic ienākošās dokumentu paketes pārbaude. Saskaņā ar Konvenciju katrā pieņemšanas lietā būs obligātā Pārsūtīšanas veidlapa un, visticamāk, ieteicamā pieteikuma par nolēmuma pieņemšanu veidlapa, kā arī citas nepieciešamās veidlapas. Saskaņā ar Regulu katrā pieņemšanas lietā ir jābūt izmantotām veidlapām, kas ietvertas Regulas VII pielikumā (saskaņā ar pieteikuma satura prasībām, kas izvirzītas Regulas 57. pantā). Citi obligātie dokumenti atšķirsies atkarībā no konkrētās lietas faktiem (piem., vai bērns sasniedzis vai drīzumā sasniegs pilngadību).

Centrālā iestāde ir valsts iestāde, ko Konvencijas Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, kurā ir piemērojama Regula, ieceļ administratīvās sadarbības un palīdzības pienākumu veikšanai saskaņā ar Konvenciju vai Regulu.

c) Atbildētāja/parādnieka atrašanās vietas noteikšana

666. Dažos gadījumos pieteikuma iesniedzējs nezinās precīzu vai pašreizējo atbildētāja atrašanās vietu. Tāpēc saņēmējai valstij — šajā gadījumā [valsts nosaukums datīvā] — ir jāpiemēro visi pieejami līdzekļi, lai noskaidrotu parādnieka atrašanās vietu, lai varētu turpināt pieteikuma apstrādi. Jebkurā gadījumā ir nepieciešams kādā brīdī parādniekam paziņot par pieteikumu par uzturēšanas līdzekļiem, un, ja tiek prasīta nolēmuma izpilde, arī šim

Kompetentā iestāde ir iestāde konkrētā valstī, kam ir noteikts pienākums vai kas saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt noteiktas funkcijas saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Kompetentā iestāde var būt tiesa, valsts aģentūra, uzturlīdzekļu bērniem izpildes programma vai kāda cita valsts iestāde, kas pilda vairākas funkcijas saistībā ar Konvenciju vai Regulu.

procesam būs nepieciešama parādnieka atrašanās vieta.

667. Dažos gadījumos, ja ir šaubas par to, vai parādnieks dzīvo [valsts nosaukums lokatīvā], var būt praktiski veikt meklēšanu, tiklīdz rodas šāda iespēja. Ja tiek noskaidrots, ka parādnieks [valsts nosaukums lokatīvā] nedzīvo, par to ir jāinformē iesniedzēja valsts un pieteikums jānosūta citai Līgumslēdzējai valstij vai dalībvalstij. Citos gadījumos nepieciešamo meklēšanu veic **kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde** pieņemšanas procesa gaitā, nevis kā pagaidu pasākumu³³².

668. Jebkurā gadījumā būtiski atcerēties, ka nav tādas prasības, kas noteiktu, ka atbildētāja adrese vai kontaktinformācija būtu jānodod iesniedzējai valstij. Ja informācija ir jānodod, tad tam ir jānotiek saskaņā ar Konvenciju vai Regulu un spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem personiskās informācijas aizsardzības jomā (plašāku informāciju par privātumu un datu aizsardzības jautājumiem skatīt 3. nodaļas II daļas VI sadaļā).

d) Izpildes procesa sākšana

669. Tiklīdz ir pabeigti sākotnējie pasākumi, pieteikums ir gatavs apstrādei [valsts nosaukums ģenitīvā] kompetentajā [tiesu] [administratīvajā] iestādē³³³. Nākamajā sadaļā ir izklāstīta nolēmuma pieņemšanas procesuālā kārtība.

2. Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšana – kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde

670. Tā kā ir dažādi veidi, kā valstis apstrādā pieteikumus par nolēmuma pieņemšanu, šajā sadaļā ir sniegti vispārējie principi, kā arī detalizēta informācija par nolēmumu pieņemšanu saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem. Tās mērķis ir sniegt pārskatu par pasākumiem, kas būs piemērojami visiem pieteikumiem.

671. Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] iekšējo procesuālo kārtību, lai uzsāktu pieteikumu par pieņemšanu, ir jāveic šādi pasākumi.

(1) Piemēroti pagaidu un aizsardzības pasākumi

672. Iespējams, var būt piemēroti kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei īstenot pagaidu vai aizsardzības pasākumus, kamēr pieteikums tiek izskatīts. Šādu pasākumu īstenošana var notikt dažādos pieteikuma izskatīšanas posmos vai pat pirms tās. Plašāka informācija par pagaidu un aizsardzības pasākumiem izklāstīta 3. nodaļas II daļas VIII sadaļā.

(2) Jurisdikcija

673. Ja saņēmēja valsts ir Eiropas Savienības dalībvalsts, kurā Regula ir piemērojama, tad būs piemērojami Regulas tiešās jurisdikcijas noteikumi. Regula [ir] [nav] piemērojama [valsts nosaukums lokatīvā]. Plašāka informācija par tiešās jurisdikcijas noteikumiem saskaņā ar Regulu atrodama 4. nodaļā. Ja saņēmēja valsts nav Eiropas Savienības dalībvalsts, tās tiesību akti, tostarp noteikumi par starptautiskajām privāttiesībām, noteiks kompetentās iestādes jurisdikciju lietā³³⁴.

(3) Dokumentu pārbaude

³³² [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

³³³ [Valsts nosaukums lokatīvā] kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde ir [...].

³³⁴ Ja ir paredzēts, ka nolēmumu, kas tiek pieņemts, atzīs un/vai izpildīs citā jurisdikcijā, kompetentajām iestādēm ieteicams ievērot jurisdikcijas pamatojumu, ko pieņem nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšana un izpildei ārvalstu jurisdikcijā, kā arī pamatojumu, kas noteikts īpaši Konvencijas 20. pantā. Piemēram, vairumā gadījumu tiesas Amerikas Savienotajās Valstīs neatzīs un neizpildīs ārvalstīs pieņemtus nolēmumus par uzturlīdzekļiem bērniem, kas ir pieņemti uz jurisdikcijas pamatojuma atbilstoši kreditora pastāvīgajai dzīvesvietai (Konvencijas 20. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Konvencijas Līgumslēdzēja valsts var veikt atrunu par šo un vairākiem citiem jurisdikcijas pamatojumiem attiecībā uz ārvalstīs pieņemtu nolēmumu atzīšanu un izpildi). Taču šādā gadījumā Līgumslēdzējai valstij būs pienākums, ja parādnieks šajā valstī ir pastāvīgais iedzīvotājs, veikt visus atbilstošos pasākumus, lai pieņemtu nolēmumu kreditora labā (skatīt. 20. panta 4. punktu).

674. Lai pārliecinātos, ka dokumentācija ir pilnīga un atbilst kādiem īpašiem kritērijiem, piemēram, prasībai par kādu dokumentu apliecināšanu, tiks veikta pārbaude.³³⁵ Konvencijā un Regulā nav ietvertas prasības par to, ka ir jāiesniedz apliecināti dokumenti (taču aprakstu par autentiskuma/pilnvarojuma prasībām attiecībā uz dažiem dokumentiem saskaņā ar Regulu skatīt 3. nodaļas II daļā). Ja saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem ir jāiesniedz noteikti dokumenti, kas pieteikumā nav iekļauti, tad ar [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes starpniecību ir nepieciešams vērsties pie iesniedzējas valsts.

(4) Paziņojums parādniekam

675. Ikvienu pieteikuma par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu gadījumā ir nepieciešams **parādniekam** sniegt paziņojumu par pieteikumu vai uzturēšanas līdzekļu novērtējumu. Dažās valstīs paziņošana notiek procesa agrīnajās stadijās, un parādniekam tiek sniegts paziņojums, ka tiek pieprasīti uzturēšanas līdzekļi, un viņam būs pieprasīts kompetentajā iestādē, kas ir atbildīga par nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanu, iesniegt savu finansiālo informāciju³³⁶. Tad kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde noteiks uzturēšanas līdzekļu apmēru.

Parādnieks ir persona, kurai ir uzturēšanas līdzekļu parāds vai iespējams uzturēšanas līdzekļu parāds. Parādnieks var būt vecāks vai laulātais, vai jebkura cita persona, kurai saskaņā ar tiesisko regulējumu valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, ir pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus.

676. Tāpat parādniekam var iesniegt pieprasījumu uzrādīt finansiālo vai citu informāciju, kas nepieciešama, lai noskaidrotu viņa ienākumus un iespējas veikt uzturēšanas līdzekļu maksājumus.

(5) Lietas nodošana strīdu atrisināšanai vai tamlīdzīgām darbībām

677. Dažās valstīs var būt pieejami tādi pakalpojumi kā strīdu risināšana, mediācija vai palīdzība, sagatavojot dokumentus, lai nodrošinātu, ka pieteikums tiek apstrādāts operatīvi. Tie būs pieejami pēc vajadzības gan pieteikuma iesniedzējiem, gan atbildētājiem. Dažās valstīs tiek veikti centieni, lai nolēmumus pieņemtu saskaņā ar piekrišanu vai vienošanos³³⁷.

(6) Bērna vecāku noteikšana

678. Dažos pieteikumos kreditors var būt pieprasījis, lai tiktu noteikti bērna vecāki, vai parādnieks/atbildētājs var apšaubīt, ka viņš ir bērna vai bērnu vecāks, un var pieprasīt ģenētisko testēšanu. To, vai šādu darbību vai ierosināt parādnieks, noteiks saņēmējas valsts tiesību akti. Dažās valstīs bērna vecāku noteikšanas pārbaudi nenoteiks un netiks pieļauts šāds pieteikums, ja bērns ir dzimis vecāku laulības laikā³³⁸.

679. Ja ir nepieciešama bērna vecāku noteikšana, Konvencijā un Regulā ir paredzēts, ka centrālā iestāde "sniedz palīdzību" bērna vecāku noteikšanā (Konvencijas 6. panta 2. punkta h) apakšpunkts un Regulas 51. panta 2. punkta h) apakšpunkts). Tas nenozīmē, ka saņēmējas valsts (t. i., [valsts nosaukums ģenitīvā]) centrālajai iestādei ir jānodrošina ģenētiskā testēšana pēc parādnieka pieprasījuma, taču tai ir jābūt spējīgai konsultēt atbildētāju/parādnieku par testēšanas iestādēm vai aģentūrām, kas šādu testēšanu var veikt³³⁹.

680. Taču tas nenozīmē, ka saņēmējai valstij pēc parādnieka pieprasījuma ir jāsedz izmaksas par vecāku noteikšanu. Saņēmēja valsts var noteikt pieprasījuma nosacījumu, ka parādnieks/atbildētājs sedz testēšanas izmaksas³⁴⁰.

³³⁵ [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

³³⁶ Skatīt 290. piezīmi iepriekš.

³³⁷ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³³⁸ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³³⁹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁴⁰ Skatīt 96. piezīmi iepriekš.

681. Kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes var izvēlēties pārbaudīt, vai centrālā iestāde ir centusies panākt, ka iespējamais tēvs paternitāti atzīst labprātīgi. Tāpat pēc vajadzības centrālajai iestādei būtu jānoskaidro, kuri tiesību akti ir piemērojami vecāku noteikšanai (plašāku informāciju par vecāku noteikšanas jautājumiem skatīt 3. nodaļas I daļas I.A. sadaļā).

(7) Juridiskā palīdzība un izmaksas par vecāku noteikšanu

682. Ģenētiskās testēšanas, ar ko nosaka vecākus, izmaksas dažādās valstīs būtiski atšķiras. Viens no Konvencijas un Regulas pamatprincipiem paredz, ka pakalpojumi, tostarp juridiskā palīdzība, būtu kreditoram jāsniedz bez maksas pieteikumos, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām bērnam, kurš ir jaunāks par 21 gadu. Tas attiecas arī uz pieņemšanas pieteikumiem (skatīt Konvencijas 15. panta 1. punktu un Regulas 46. panta 1. punktu). Tas būtībā nozīmē, ka kreditoram nevajadzētu segt izmaksas, kas saistītas ar vecāku noteikšanas testu³⁴¹.

683. Plašāku informāciju par juridiskās palīdzības sniegšanu skatīt 3. nodaļas II daļas VII sadaļā.

(8) Piemērojamo tiesību aktu noteikšana

684. Pirms uzturēšanas saistību apmēra, t. i., strīdus būtības, noteikšanas kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei ir jānosaka, kādi tiesību akti — valsts vai ārvalstu — būs piemērojami. Plašāka informācija par piemērojamo tiesību jautājumiem saskaņā ar Konvenciju un Regulu ir sniegta 5. nodaļā.

685. Ja ir noteikts, ka strīdam ir piemērojami ārvalstu tiesību akti, kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei būs jāatrod un jāpārbauda piemērojamo ārvalstu tiesību aktu saturs. Plašāku informāciju par ārvalstu tiesību aktu meklēšanu un pārbaudi skatīt 6. nodaļā.

(9) Uzturēšanas līdzekļu apmēra noteikšana

686. Tiklīdz ir atrisināti jautājumi par bērna vecākiem, kā arī ir pabeigti citi pagaidu pasākumi, kā to paredz spēkā esošā [valsts nosaukums ģenitīvā] iekšējā procesuālā kārtība, tiks pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem. Jāpiebilst, ka, nosakot piešķiramo uzturēšanas līdzekļu apmēru, dažas valstis piemēro bērnu uzturlīdzekļu vadlīnijas, kas balstītas uz parādnieka ienākumiem, vai arī ņemot vērā gan parādnieka, gan kreditora ienākumus; savukārt citas valstis nosaka uzturēšanas saistību apmēru, pamatojoties vienīgi uz bērna audzināšanas izmaksām³⁴².

(10) Pārsūdzības vai pārskatīšanas procesuālā kārtība

687. Tiklīdz ir pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem, kompetentajai iestādei vai centrālajai iestādei par to ir jāinformē visas puses, tostarp pieteikuma iesniedzējs. Saskaņā ar saņēmēja valsts tiesību aktiem var būt pieļaujama nolēmuma pārsūdzība vai pārskatīšana³⁴³. Šis tiesību aizsardzības līdzeklis būs pieejams arī pieteikuma iesniedzējam, piemēram, ja uzturēšanas saistību noteikšana ir tikusi atteikta vai ja pieteikuma iesniedzējs apstrīd piešķirto uzturēšanas saistību apmēru. Laba prakse paredz ar centrālās iestādes palīdzību konsultēt pieteikuma iesniedzēju par pieejamiem pārsūdzības vai pārskatīšanas tiesību aizsardzības līdzekļiem, kā arī par termiņu, kura laikā šādas tiesības ir jāizmanto³⁴⁴.

688. Ja pārsūdzības gadījumā ir nepieciešama juridiskā palīdzība, tad augšminētā diskusija attiecas arī uz prasību saņēmējai valstij ([valsts nosaukums datīvā])

³⁴¹ Ja vien saņēmēja valsts neuzskata, ka pieteikums pēc būtības ir acīmredzami nepamatots (Konvencijas 15. panta 2. punkts un Regulas 46. panta 2. punkts). Vienīgi saskaņā ar Konvenciju Līgumslēdzēja valsts var sniegt deklarāciju, nosakot, ka tiks pielietota bērna mantiskā stāvokļa pārbaude, lai noskaidrotu, vai ir iespējams saņemt bezmaksas pakalpojumus. Eiropas Savienība šādu deklarāciju nesniegs, līdz ar to Eiropas Savienības dalībvalstīs šādā kontekstā bērna mantiskā stāvokļa pārbaudes netiks veiktas (skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES*, 59. piezīmi iepriekš).

³⁴² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁴³ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁴⁴ Turpat.

kreditoram/pieteikuma iesniedzējam sniegt bezmaksas juridisko palīdzību. Taču jāņem vērā, ka var veikt jaunu novērtējumu par pieteikuma iesniedzēja tiesībām saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, tā kā saņēmēja valsts var apsvērt, vai pārsūdzība pēc būtības ir acīmredzami nepamatota, pirms tā sniedz bezmaksas palīdzību³⁴⁵.

(11) Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpilde

689. Tiklīdz nolēmums ir pabeigts, ja pieteikuma iesniedzējs ir pieprasījis nolēmuma izpildi (tas būs norādīts attiecīgajā pieteikuma veidlapā), kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei būtu jāpāriet pie izpildes (informāciju par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi skatīt 12. nodaļā).

(12) Informēšana par statusu

690. Ir būtiski iesniedzēju valsti informēt par pieteikuma par pieņemšanu apstrādes gaitu. Kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei ir jāinformē [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde par pieteikuma par pieņemšanu apstrādes gaitu. Centrālajai iestādei ir pienākums ziņot iesniedzējas valsts centrālajai iestādei par pieteikuma statusu un progresu.

III. Papildmateriāli

A. Praktisks padoms

- Ja pieteikuma iesniedzējs un atbildētājs ir panākuši vienošanos par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, noteikti par to ir jāinformē [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde, lai tā nekavējoties varētu informēt iesniedzējas valsts centrālo iestādi, lai tā varētu lietu slēgt.
- Saskaņā ar Konvenciju Līgumslēdzējām valstī ir noteikta vispārēja prasība pieteikumus apstrādāt pēc iespējas operatīvāk. Operativitāte ir īpaši svarīga attiecībā uz pieteikumiem par nolēmuma pieņemšanu, jo, kamēr nolēmums nav pieņemts, pieteikuma iesniedzējam un bērniem nav tiesību saņemt uzturēšanas līdzekļus. Pieņemot nolēmumus par uzturēšanas saistībām, nevajadzīgas kavēšanās bieži var radīt ievērojamas grūtības ģimenēm.

B. Saistītās veidlapas

2007. gada Konvencija:

Pieteikums par nolēmuma pieņemšanu
Pārsūtīšanas veidlapa
Finansiālā stāvokļa veidlapa

2009. gada Regula:

VII pielikums

C. Piemērojamie panti

2007. gada Konvencija:

- 10. pants
- 11. pants
- 12. pants
- 14. pants
- 15. pants
- 20. pants
- 22. pants

³⁴⁵ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 386. punktu.

2009. gada Regula:

56. pants
57. pants
58. pants
44. pants
46. pants

D. Rokasgrāmatas saistītās nodaļas

Skatīt 3. nodaļu — Vispārējās piemērošanas jautājumi: 2007. gada Konvencija un 2009. gada Regula

Skatīt 4. nodaļu — 2009. gada Regula: Tiešie noteikumi par jurisdikciju

Skatīt 5. nodaļu — Piemērojamie tiesību akti saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

Skatīt 6. nodaļu — Ārvalstu tiesību aktu meklēšana un pārbaude

Skatīt 12. nodaļu — Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpilde saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

IV. Kontroljautājumu saraksts — Ienākošie pieteikumi par pieņemšanu

	Procesuālā kārtība	Atsauce Rokasgrāmatā
1	Dokumentu saņemšana no [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes.	II(C)(1)
2	Pārliecinieties, ka dokumenti ir pilnīgi un pieteikums ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā.	II(C)(1)
3	Veikt atbilstošus pagaidu pasākumus	II(C)(2)(1)
4	Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem pieņemšana	II(C)(2)
(i)	Pārskatiet dokumentus un informējiet parādnieku	II(C)(2)(4)
(ii)	Pēc vajadzības jāveic vecāku noteikšana	II(C)(2)(6)
(iii)	Uzturēšanas līdzekļu apmēra noteikšana	II(C)(2)(9)
5	Parādnieka un kreditora informēšana un informācijas sniegšana par apstrādes gaitu iesniedzējai centrālajai iestādei	II(C)(2)(10)
6	Pārsūdzības vai pārskatīšanas process, ja tas ir atļauts	II(C)(2)(10)
7	Nosūtīt nolēmumu izpildei, ja pieteikuma iesniedzējs to ir pieprasījis	II(C)(2)(11)

V. Bieži uzdoti jautājumi

Kā pieteikuma iesniedzējs var uzzināt, kas noticis ar pieteikumu?

691. Ja pieteikuma iesniedzējam ir jautājumi, viņam ir jāsaazinās ar iesniedzējas valsts centrālo iestādi, lai noskaidrotu pieteikuma statusu. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde neveic tiešu saziņu ar pieteikuma iesniedzēju, ja vien tas nav piekritis atbildēt uz tiešiem pieprasījumiem. Saskaņā ar Konvenciju [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir jāapstiprina pieteikuma saņemšana sešu nedēļu laikā, kā arī jāsniedz turpmāka informācija par apstrādes gaitu trīs mēnešu laikā pēc dokumenta saņemšanas apstiprināšanas. Saskaņā ar Regulu [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir jāapstiprina pieteikuma saņemšana 30 dienu laikā, kā arī jāsniedz turpmāka informācija par apstrādes gaitu 60 dienu laikā pēc dokumenta saņemšanas apstiprināšanas.

Vai parādnieks/atbildētājs var apstrīdēt bērna vecāku noteikšanu?

692. Tas būs atkarīgs no saņēmējas valsts tiesību aktiem. Dažās valstīs pieprasījumi par vecāku noteikšanas testiem tiks noraidīti, piemēram, ja starp pusēm bijusi noslēgta laulība³⁴⁶.

Kāda ir centrālās iestādes loma gadījumos, kad tiek pieprasīta vecāku noteikšana?

693. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir jāsniedz atbalsts procesā, ja pieteikuma iesniedzējs ir pieprasījis testēšanu. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei būtu jāsažinās ar iesniedzēju centrālo iestādi un jāveicina pieteikuma iesniedzēja iesaistīšanās testēšanas gaitā.

694. Ja parādniekam ir tiesības pieprasīt testēšanu, [valsts nosaukums datīvā], t. i., saņēmējai valstij, nav pienākuma nodrošināt testēšanu. Taču [valsts nosaukums ģenitīvā] kompetentā iestāde var izvēlēties sniegt informāciju parādniekam par to, kā vecāku noteikšanas testēšanu var īstenot³⁴⁷.

Vai pieteikuma iesniedzējam jāierodas tiesā?

695. Tas būs atkarīgs no tā, vai saņēmēja valsts (kur pieteikums par pieņemšanu tiek izskatīts) paredz pieteikuma iesniedzēja klātbūtni³⁴⁸. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde var sniegt atbalstu dalībai, noorganizējot telefona vai video konferenci, ja tā ir pieejama.

Kas segs izmaksas par ģenētisko testēšanu pieteikumā par uzturēšanas līdzekļiem bērnam, kurš ir jaunāks par 21 gadu?

696. Izmaksas par vecāku noteikšanas testēšanu ietilpst bezmaksas pakalpojumu klāstā, kas jānodrošina pieteikuma iesniedzējam bērnu uzturlīdzekļu lietās. Tāpēc pieteikuma iesniedzējam nebūs jāmaksā par vecāku noteikšanas testēšanu, ja vien pieteikums nav acīmredzami nepamatots, kā skaidrots Konvencijas 15. panta 2. punktā un Regulas 46. panta 2. punktā³⁴⁹. Taču tas nenozīmē, ka [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde būs atbildīga par izmaksu segšanu, jo saņēmēja valsts var pieprasīt, lai parādnieks sedz testēšanas izmaksas, nosakot to kā nosacījumu, lai veiktu testēšanu³⁵⁰.

Kāds būs noteikto uzturēšanas līdzekļu apmērs?

697. Paņēmieni, kā tiek aprēķināts uzturēšanas līdzekļu apmērs, katrā valstī atšķiras atbilstoši piemērojamiem tiesību aktiem (skatīt 5. nodaļu)³⁵¹.

Kas notiek, ja atbildētājam tiek paziņots, taču tas neatbild vai nolēmumu neapstrīd?

698. Tas būs atkarīgs no saņēmējas valstī piemērotajiem konkrētajiem noteikumiem. Ja šīs valsts tiesību akti to pieļauj, tad lietas izskatīšana turpinās, un nolēmums tiks pieņemts aizmuguriski, parādniekam nepiedaloties, vai administratīvā sistēmā nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem var uzskatīt par stājušos spēkā, tiklīdz ir beidzies apstrīdēšanas vai pārsūdzības termiņš, un tad nolēmumu var izpildīt³⁵².

³⁴⁶ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁴⁷ Skatīt 338. piezīmi iepriekš par paternitātes tiesvedībām saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem un 96. piezīmi iepriekš par paternitātes testēšanu un neapgāzamības jautājumiem.

³⁴⁸ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁴⁹ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 393. punktu. Tikai saskaņā ar Konvenciju valsts var sniegt deklarāciju, paredzot bērna mantiskā stāvokļa pārbaudes veikšanu, un tādā gadījumā, ja bērns pārbaudi neiztur, pieteikuma iesniedzējam var pieprasīt, lai tas segtu šādas izmaksas. Eiropas Savienība šādu deklarāciju nesniegs, līdz ar to Eiropas Savienības dalībvalstīs šādā kontekstā bērna mantiskā stāvokļa pārbaudes netiks veiktas (skatīt *Padomes Lēmumu Nr. 2011/432/ES*, 59. piezīmi iepriekš).

³⁵⁰ Skatīt 96. piezīmi iepriekš.

³⁵¹ Skatīt 342. piezīmi iepriekš.

³⁵² Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

Kas notiek pēc nolēmuma pieņemšanas?

699. Pieteikuma iesniedzējs pieteikuma veidlapā norādīs, vai viņš vēlas, lai nolēmums tiktu izpildīts. Ja tā, tad pieteikums tiks nosūtīts [valsts nosaukums ģenitīvā] kompetentajai iestādei un piedzītie maksājumi nosūtīti uzturēšanas saistību kreditoram³⁵³.

Vai pieteikuma iesniedzējs var apstrīdēt piešķirto uzturēšanas līdzekļu apmēru?

700. Tas ir iespējams vienīgi tādā gadījumā, ja valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, ir atļauts pārsūdzības vai pārskatīšanas process. Saņēmējas valsts centrālā iestāde sniegs kreditoram konsultāciju par to, kad nolēmums būs pieņemts un vai apmērs ir pārsūdzams. Tāpat pieteikuma iesniedzējs var pārsūdzēt nolēmumu uzturēšanas līdzekļus nepiešķirt, un saņēmējas valsts centrālā iestāde var palīdzēt arī šajā procesā³⁵⁴.

VI. Tiešie pieteikumi par nolēmumu pieņemšanu

701. Tiešos pieteikumus kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei [valsts nosaukums lokatīvā] par nolēmumu pieņemšanu, kas ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā, regulē valstī spēkā esošie tiesību akti, kas parasti nozīmē — valsts tiesību akti (tostarp starptautiskās privāttiesības). Saskaņā ar Regulu tiešajiem pieteikumiem par nolēmumu pieņemšanu un grozīšanu ir piemērojami Regulā paredzētie jurisdikcijas noteikumi (4. nodaļa), savukārt valstīm, kurās Protokols ir piemērojams — tajā paredzētie noteikumi par piemērojamiem tiesību aktiem (skatīt 5. nodaļu). 7. nodaļā iztirzātie Konvencijas noteikumi par tiešajiem pieprasījumiem par atzīšanu un izpildi saskaņā ar Konvenciju nav piemērojami tiešajiem pieprasījumiem par pieņemšanu vai grozīšanu. Tas būtībā nozīmē, ka kreditoriem vai parādniekiem, kas veic šos pieprasījumus, būs pieejama procesuālā kārtība, veidlapas un palīdzība, kas iespējama saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem vai procesiem [valsts nosaukums lokatīvā].

702. Jāņem vērā, ka, lai arī nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā (piemēram, ja nolēmums attiecas uz laulātā uzturēšanas saistību noteikšanu), vislabvēlīgākie nosacījumi par juridisko palīdzību neattiecas uz šiem tiešajiem pieprasījumiem. Dažos gadījumos kreditoram vai parādniekam, lai veiktu pieprasījumu, var būt nepieciešams uz sava rēķina noālgot juristu saņēmējā valstī, t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]. (Plašāku informāciju par efektīvu piekļuvi procedūrām un juridiskai palīdzībai saskaņā ar abiem tiesību aktiem skatīt 2. nodaļas II daļas VII sadaļā). [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

³⁵³ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

³⁵⁴ Skatīt Paskaidrojošā ziņojuma 390. punktu. Ja pārsūdzība uzskatāma par acīmredzami nepamatotu, tad var netikt nodrošināta bezmaksas juridiskā palīdzība. Informāciju par [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem skatīt 343. piezīmē iepriekš.

11. nodaļa — Pieteikumi par nolēmuma grozīšanu 2007. gada Konvencijas 10. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts un 10. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts; un 2009. gada Regulas 56. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts un 56. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts

I daļa — Ievads

703. Šajā nodaļā visupirms ir sniegts pārskats par to, kā Konvencija vai Regula ir piemērojama pieteikumiem, ko iesniedz parādnieki vai kreditori, lai grozītu jau pieņemtus nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem (I daļa). Nodaļas turpmākajās sadaļās (II daļā) ir aprakstīta ienākošo pieteikumu par grozīšanu procesuālā kārtība.

704. Svarīgi piebilst, ka visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, kurās ir piemērojama Regula, kompetentās iestādes piemēro Regulas jurisdikcijas noteikumus *visiem* pieteikumiem un tiešajiem pieprasījumiem par grozīšanu vai nu saskaņā ar Konvenciju, vai Regulu, ja tie ietilpst Regulas materiālo tiesību vai laika darbības jomā (plašāku informāciju par Regulas darbības jomu skatīt 3. nodaļas I daļas III sadaļā un par Regulas jurisdikcijas noteikumiem — 4. nodaļā). Tāpat Eiropas Savienības dalībvalstīs, kurās Regula ir piemērojama un kurām ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols, kompetentās iestādes Protokolu piemēro *visiem* pieteikumiem un tiešajiem pieprasījumiem par grozīšanu, ja tie ietilpst Protokola materiālo tiesību vai laika darbības jomā (skatīt arī Hāgas 2007. gada Protokola 5. nodaļu). Regulas jurisdikcijas un Protokola piemērojamo tiesību aktu noteikumi ir vispārpiemērojami attiecībā uz ģeogrāfisko darbības jomu³⁵⁵.

705. Turpretim Konvencijas Līgumslēdzēja valstīs, kas neietilpst Eiropas Savienībā, pieteikumiem par grozīšanu jurisdikcijas un piemērojamo tiesību jautājumos pamatā ir piemērojami valsts tiesību akti (ja vien Līgumslēdzēja valsts nav pievienojusies Hāgas 2007. gada Protokolam). Taču to, vai grozīšana ir pieļaujama, ievērojot Konvencijas 18. pantā noteiktos ierobežojumus, tiks noskaidrots, nosakot jurisdikciju un nolēmuma atzīšanas un izpildes laikā citā dalībvalstī.

706. Mijiedarbība starp Konvencijas vai Regulas noteikumiem, pušu apstākļi (kur tās dzīvo, kur nolēmums ir pieņemts utt.) un tas, vai pieteikumu iesniedz kreditors vai parādnieks, ietekmē to, kur un kā pieteikuma iesniedzējs izvēlas iesniegt pieteikumu par **grozīšanu**. Kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm jābūt informētām par noteiktiem apstākļiem attiecībā uz nolēmumiem par grozīšanu saskaņā ar abiem tiesību aktiem, lai tām būtu nepieciešamā fona informācija grozīšanas pieteikumu un pieprasījumu apstrādei.

Grozīšana ir process, ar ko tiek mainīts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem pēc tā pieņemšanas. Dažās valstīs to dēvē par izmaiņu pieteikumu vai pieteikumu par mainīšanu. Grozījumi var attiekties uz uzturēšanas līdzekļu apmēru, maksāšanas biežumu vai citu nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem nosacījumu.

I. Pārskats — nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem grozīšana saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

A. Vispārīgi jautājumi

707. Tā kā uzturēšanas līdzekļi, un īpaši uzturlīdzekļi bērnam, var būt maksājami vairākus gadus un bērnu vajadzības un vecāku iespējas laika gaitā mainās, iespēja grozīt

³⁵⁵ [Valsts nosaukums] [ir] [nav] [valsts] [Eiropas Savienības dalībvalsts], kur ir piemērojama Regula un Hāgas 2007. gada Protokols.

noņemumu par uzturēšanas līdzekļiem ir svarīga, lai nodrošinātu, ka bērni un ģimenes saņem tām nepieciešamos uzturlīdzekļus. Tāpēc Konvencijā un Regulā ir ietverti noteikumi, kas paredz, ka centrālajām iestādēm ir jāsniedz palīdzība, pārsūtot un apstrādājot pieteikumus par noņemumu grozīšanu, turklāt abi tiesību akti paredz noteikumus pēc vajadzības turpmākai grozīto noņemumu atzīšanai un izpildei³⁵⁶.

708. Saskaņā ar Konvencijas 10. pantu un Regulas 56. pantu pieteikumu par esoša noņemuma grozīšanu var iesniegt tad, ja viena no pusēm — vai nu kreditors, vai parādnieks — pieprasa noņemuma grozīšanu (dažās valstīs sauktu par noņemuma izmaiņām vai mainīšanu³⁵⁷). Kreditors var pieprasīt uzturēšanas līdzekļu palielinājumu, uzturēšanas saistību izbeigšanu vienam vai vairākiem bērniem vai grozījumus par tādiem nosacījumiem kā maksājumu biežums. Tāpat arī parādnieks var pieprasīt grozīšanu — bieži, lai samazinātu maksājamo summu, izbeigtu uzturēšanas saistības vienam vai vairākiem bērniem vai grozītu maksāšanas nosacījumus. Tāpat grozījumus var noteikt vienkārši, lai nodrošinātu, ka uzturēšanas līdzekļu maksājumi ir atbilstoši parādnieka pašreizējiem ienākumiem. Centrālā iestāde iesniedzējā valstī, kurā pieteikuma iesniedzējs dzīvo, būs iesaistīta pieprasījuma par grozīšanu pārsūtīšanā citai Līgumslēdzējai valstij vai dalībvalstij.

709. Visās Līgumslēdzējās valstīs vai dalībvalstīs ir ieviesta procesuālā kārtība, kas ļauj apstrādāt saskaņā ar Konvenciju vai Regulu iesniegtus pieteikumus par uzturēšanas saistību mainīšanu vai grozīšanu, vai nu grozot esošu noņemumu, vai izdodot jaunu noņemumu³⁵⁸. Taču ir būtiski paturēt prātā, ka vairumā gadījumu grozījumu pieteikumu pēc būtības izskatīs saskaņā ar saņēmējā valstī piemērojamiem tiesību aktiem vai šīs valsts tiesību aktiem³⁵⁹. Tāpat Līgumslēdzējām valstīm un dalībvalstīm var būt ļoti atšķirīgi noteikumi attiecībā uz pamatojumu, kas ir jānosaka, pirms var pieļaut noņemuma grozīšanu³⁶⁰.

710. Ir būtiski ņemt vērā, ka pieteikumi par grozījumiem, ar ko tiek pieprasīta parādu samazināšana vai atcelšana, dažādās valstīs var būt apstrādāti ļoti atšķirīgi. Dažas valstis var nepieļaut grozījumus attiecībā uz parādiem, un, pat, ja ir pieņemts lēmums par grozījumiem attiecībā uz parādiem, šos grozījumus citā valstī var neatzīt³⁶¹.

711. Juridiskās palīdzības pieejamība attiecībā uz grozīšanas pieteikumiem arī ir būtisks apsvērums situācijās, kad grozīšanas pieteikumus ierosina parādnieks. Nepastāv automātiskas tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību attiecībā uz parādnieka pieteikumu par grozīšanu (skatīt Konvencijas 17. pantu un Regulas 47. pantu). Taču, ja pieteikumu par grozīšanu ierosina kreditors un tas attiecas uz uzturlīdzekļiem bērniem, kas ietilpst Konvencijas darbības jomā, kreditoram būs tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību.

712. Vienlīdz svarīgi ir tas, ka Konvencija un Regula sniedz vienīgi pamata norādes attiecībā uz pieteikumu par grozīšanu veidiem, ko var veikt ar centrālo iestāžu starpniecību, un dažus ļoti ierobežotus noteikumus par to, kā Līgumslēdzējām valstīm vai dalībvalstīm vajadzētu apstrādāt ārvalstīs pieņemtus nolēmumus par grozīšanu.

Izcelsmes valsts ir valsts, kurā ir pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem.

³⁵⁶ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 258. punktu.

³⁵⁷ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁵⁸ Lai arī šajā nodaļā ir aplūkota situācija, kurā valstij tiek lūgts grozīt iepriekšēju nolēmumu, tā ir vienlīdz piemērojama situācijām, kurās valsts tiesību akti neļauj pieņemt grozīto nolēmumu, bet gan tikai jaunu nolēmumu. Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 264. punktu. Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁵⁹ Dažas valstis šādiem pieteikumiem piemēro ārvalstu tiesību aktus, nevis valsts tiesību aktus. Ja valsts ir pievienojusies Hāgas 2007. gada Protokolam vai tas valstij ir saistošs, Protokols būs piemērojams nolēmumu grozījumiem, [valsts nosaukums lokatīvā] [...]. Skatīt arī 5. nodaļu par piemērojamiem tiesību aktiem.

³⁶⁰ Dažās valstīs nolēmuma grozījumi, kas ir pieņemti citā valstī, netiks atzīti, ja bērns vai viena no pusēm turpina dzīvot izcelsmes valstī. Tas var ietekmēt to, vai ir praktiski pieprasīt grozījumus valstī, kas nav izcelsmes valsts.

³⁶¹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

713. Tāpēc būs situācijas, kas rodas, apstrādājot starptautiskas lietas, kurās ne Konvencija, ne Regula nesniedz konkrētus norādījumus. Šādos gadījumos valstīm, šajā gadījumā [valsts nosaukums datīvā], būs patstāvīgi jārisina jautājumi, piemērojot valsts tiesību aktus un vispārējos Konvencijas un Regulas principus, kas paredz valstīm savstarpēji sadarboties, lai veicinātu efektīvus, ekonomiski izdevīgus un godīgus risinājumus un sekmētu risinājumus, kas atbalsta bērnu uzturlīdzekļu un ģimenes uzturēšanas līdzekļu piedziņas mērķus.

B. Kad var iesniegt tiešo pieprasījumu vai pieteikumu par grozīšanu, un vai pieteikums ir iespējams saskaņā ar Konvenciju vai Regulu?

714. Kā minēts iepriekš, Regulā ir ietverti tiešās jurisdikcijas noteikumi (skatīt 4. nodaļu), kuri paredz, kādos gadījumos dalībvalstij, kurā Regula ir piemērojama, ir jurisdikcija uzturēšanas saistību lietā.

715. Konvencijā nav "tiešo noteikumu" par jurisdikciju, kas paredz situācijas, kad Līgumslēdzēja valsts var grozīt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, kas pieņemts citā Līgumslēdzējā valstī. Tas vienmēr būs ārpus Eiropas esošo Konvencijas Līgumslēdzējas valstu tiesību aktu jautājumus. Vienīgā situācija, kurā Konvencija īpaši risina iespēju nolēmumu grozīt, un tas tiek pārbaudīts nolēmuma atzīšanas un izpildes brīdī citā Līgumslēdzējā valstī, ir saistīta ar parādnieku ierosinātiem pieteikumiem par nolēmuma grozīšanu citā valstī, kas nav izcelsmes valsts, ja kreditors dzīvo izcelsmes valstī (Konvencijas 18. pants)³⁶².

Ieteikums: Šajā rokasgrāmatā tiek nodalīti tiešie **pieprasījumi** un **ieteikumi**. Pieteikums ir prasība saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, kas tiek īstenota ar centrālās iestādes starpniecību, piemēram, pieteikums par atzīšanu un izpildi. Tiešais pieteikums ir prasība, kas tiek iesniegta tieši kompetentajai iestādei, piemēram, tiešais pieprasījums saskaņā ar Konvenciju nolēmuma tikai par laulāto uzturēšanas līdzekļiem pieņemšanai, ja neviena no iesaistītajām Līgumslēdzējām pusēm nav Konvencijas tvērumu paplašinājusi, ietverot šādus pieprasījumus. Plašāku informāciju par tiešajiem pieprasījumiem skatīt VI sadaļā turpmāk.

716. Tāpat Regula īpaši risina iespēju nolēmumu grozīt saistībā ar parādnieku ierosinātiem pieteikumiem par nolēmuma grozīšanu citā valstī, kas nav izcelsmes valsts, ja kreditors vēl arvien dzīvo izcelsmes valstī (Regulas 8. pants). Plašāku informāciju par Regulas 8. pantu un to, kā šis nosacījums mijiedarbojas ar citiem Regulas noteikumiem par jurisdikciju, skatīt turpmāk (II daļā "Jurisdikcija").

717. Paredzot, ka saskaņā ar Konvenciju un Regulu ir iespējams iesniegt **ieteikumus par grozīšanu**, un izvirzot nosacījumus nolēmumu (tostarp grozīto nolēmumu) atzīšanai un izpildei, Konvencija un Regula sniedz ietvaru, kas risina pušu vajadzības situācijas, kad nepieciešams mainīt sākotnējo lēmumu. Konvencija un Regula paredz iespēju kreditoriem un parādniekiem iesniegt grozīšanas pieteikumu ekonomiski izdevīgā un vienkāršotā procesā situācijās, kad otra puse dzīvo citā Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī, vairumā gadījumu izvairoties no vajadzības pusei, kam grozījumi ir nepieciešami, ceļot uz otru valsti, lai iesniegtu pieteikumu³⁶³.

718. Vairumā gadījumu pieteikuma iesniedzējam — vai nu kreditoram, vai parādniekam — var būt vairākas izvēles iespējas attiecībā uz grozījumu ierosināšanas vietu un to, vai pieteikuma ierosināšanā jāpiemēro Konvencija vai Regula. Pieteikuma iesniedzējs var izvēlēties:

- iesniegt pieteikumu saskaņā ar Konvencijas 10. pantu vai Regulas 56. pantu un nosūtīt pieteikumu izskatīšanai valstī, kurā dzīvo otra puse, vai

³⁶² Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 415. punktu.

³⁶³ Jāņem vērā, ka dažos gadījumos ceļošana tik un tā var būt nepieciešama, ja lietu nevar izskatīt ar centrālās iestādes starpniecību. Taču, lai izvairītos no ceļošanas, starp dažām valstīm var būt pieejamas videokonferenču saziņas iespējas, un kompetentajām iestādēm pēc vajadzības būtu jāizskata šāda iespēja.

- izvēlēties ceļot uz valsti, kur nolēmums ir pieņemts vai kur dzīvo otra puse, un iesniegt tiešo pieprasījumu šīs otras valsts kompetentajā iestādē, vai
- iesniegt tiešo pieprasījumu kompetentajā iestādē savā valstī, īpaši tad, ja viņš vēl joprojām dzīvo valstī, kur nolēmums pieņemts.

719. Tas, kuru variantu pieteikuma iesniedzējs izvēlas konkrētajā gadījumā, būs atkarīgs no tā:

- kur ir pieteikuma iesniedzēja dzīvesvieta un vai tā atrodas izcelsmes valstī (valstī, kurā nolēmums ir pieņemts),
- kur atrodas parādnieka dzīvesvieta,
- vai tās valsts, kurā tiks iesniegts pieteikums vai tiešais pieprasījums, tiesību aktos ir paredzēta iespēja pieprasīt grozījumus (piem., skatīt iepriekš sniegto aprakstu par parādu grozījumiem),
- vai nolēmuma par grozījumiem atzīšanas gaitā valstī, kurā tas ir izpildāms, radīsies kādi sarežģījumi,
- cik ilgu laiku aizņems pieteikuma pabeigšana. Tas var būt īpaši svarīgi situācijās, kad kreditors pieprasa uzturēšanas līdzekļu palielināšanu, lai segtu pieaugošās bērna audzināšanas izmaksas,
- vai viena valsts paredz paātrināto izskatīšanas kārtību grozījumu pieņemšanai, piemēram, Austrālijā pieejamā pārvērtēšanas kārtība, kas ļautu pēc pušu pieprasījuma ieviest biežas korekcijas.

720. Jāpatur prātā, ka parādniekam pieejamās iespējas attiecībā uz grozīšanu būs ierobežotākas nekā kreditoram Konvencijas 18. pantā un Regulas 8. pantā izklāstīto iemeslu dēļ.

721. Visbeidzot, ir jāpiebilst, ka, tā kā Konvencija var būt piemērojama vienīgi noteiktos, ierobežotos apstākļos, pastāv iespēja, ka grozīšanas vai jaunu nolēmumu pieņemšanas rezultātā attiecībā uz vienu ģimeni vai pieteikuma iesniedzēju un atbildētāju var būt pieņemti vairāki nolēmumi. Kad vien iespējams, būtu jāizvairās no rīcības, kā rezultātā ir vairāki nolēmumi, tā kā nolēmumu izraisītās neskaidrības un problēmu risināšanai nepieciešamo līdzekļu jautājums kavēs šo nolēmumu efektīvu izpildi.

II daļa — Ienākošo grozījumu pieteikumu apstrāde

722. Šajā sadaļā ir aplūkota procesuālā kārtība, ko ievēro saņēmēja valsts, proti, [valsts nosaukums], saņemot pieteikumu par grozīšanu.

723. Kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm, kas nepārzina pieteikumu grozīšanu, ieteicams pārskatīt šīs nodaļas I daļu, lai labāk izprastu pamatprincipus un tipiskās norises, kas ir aktuālas pieteikumos par grozīšanu.

I. Procesuālā kārtība — kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde

1. Vai ir “acīmredzams”, ka nav izpildīti Konvencijas vai Regulas noteikumi?

724. Saskaņā ar Konvenciju un Regulu centrālā iestāde var atteikties pieteikumu apstrādāt situācijās, kad ir “acīmredzams”, ka Konvencijas (12. panta 8. punkts) un Regulas (58. panta 8. punkts) prasības nav izpildītas. Šis izņēmums ir ļoti ierobežots un var būt piemērojams, piemēram, ja pieteikums neattiecas uz uzturēšanas saistībām³⁶⁴.

725. Kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde [valsts nosaukums lokatīvā] var izvēlēties veikt līdzīgu sākotnējo pārbaudi un bez kavēšanās informēt [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālo iestādi par jebkādiem trūkstošajiem dokumentiem.

³⁶⁴ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 344. punktu.

2. Vai dokumentācija un informācija ir pilnīga?

2007. gada Konvencija

726. Konvencija nosaka vienīgi Pārsūtišanas veidlapas un pieteikuma iekļaušanu (var izmantot ieteicamo pieteikuma veidlapu par nolēmuma grozīšanu), taču vairumā gadījumu, lai noskaidrotu grozīšanas pamatu, būs nepieciešami arī citi dokumenti. Lielākoties materiālu paketē būs šādi dokumenti:

- ieteicamā pieteikuma veidlapa par nolēmuma grozīšanu,
- nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem kopija — apliecināta kopija, ja to pieprasa saņēmēja valsts (skatīt valsts profilu)³⁶⁵,
- parādnieka finansiālo apstākļu veidlapa,
- nepieciešamā informācija, lai noskaidrotu atbildētāja atrašanās vietu saņēmējā valstī,
- kreditora finansiālo apstākļu veidlapa,
- papildu dokumentācija, kas nepieciešama, lai pamatotu pieteikumu par grozīšanu,
- papildu dokumenti, ko pieprasa saņēmēja valsts (skatīt valsts profilu)³⁶⁶.

2009. gada Regula:

a) VII pielikums

727. Regula paredz, ka pieteikumiem par nolēmuma grozīšanu ir jāizmanto Regulas tekstam pievienotais VII pielikums. Regulā ir paredzēts, ka pieteikumā iekļautajai minimālajai informācijai ir jāietver (57. panta 2. punkts):

- a) paziņojums par pieteikuma vai pieteikumu būtību,
- b) pieteikuma iesniedzēja vārds, uzvārds un kontaktinformācija, tostarp adrese, un dzimšanas datums³⁶⁷,
- c) atbildētāja vārds, uzvārds un adrese, ja ir zināma, un dzimšanas datums,
- d) tās personas vārds, uzvārds un dzimšanas datums, attiecībā uz kuru tiek pieprasīti uzturēšanas līdzekļi,
- e) pieteikuma pamatojums,
- f) kreditora pieteikumā — informācija par to, kur uzturēšanas līdzekļu maksājumi nosūtāmi vai pārsūtāmi elektroniski,
- g) tās iesniedzējas valsts centrālās iestādes personas vārds, uzvārds vai struktūrvienības nosaukums, kas ir atbildīga par pieteikuma apstrādi.

b) Papildu dokumenti (57. pants)

728. Regulas 57. panta 4. un 5. punktā ir noteikts, ka pieteikumam pēc vajadzības un, ciktāl tas ir zināms, ir jāpievieno papildu dokumenti. Un tie ir:

- informācija par kreditora finansiālo stāvokli (57. panta 4. punkta a) apakšpunkts)
- informācija par parādnieka finansiālo stāvokli, tostarp parādnieka darba devēja nosaukums un adrese, kā arī parādnieka aktīvu forma un to atrašanās vieta (57. panta 4. punkta b) apakšpunkts)
- jebkāda cita informācija, kas var palīdzēt noteikt atbildētāja atrašanās vietu (57. panta 4. punkta c) apakšpunkts)
- jebkāda nepieciešamā papildu informācija vai dokumentācija, tostarp vajadzības gadījumā dokumentācija par pieteikuma iesniedzēja tiesībām saņemt juridisko palīdzību (57. panta 5. punkts).

³⁶⁵ [Valsts nosaukums nominatīvā] pieprasa [...].

³⁶⁶ Turpat.

³⁶⁷ Pieteikuma iesniedzēja personisko adresi var aizstāt ar citu adresi gadījumos, kas saistīti ar vardarbību ģimenē, taču tikai tad, ja saņēmējas valsts tiesību akti nepieprasa, lai pieteikuma iesniedzējs tiesvedības uzsākšanai uzrādītu savu personīgo adresi (57. panta 3. punkts). Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

3. Vai dokumenti ir nepilnīgi?

729. Ja saskaņā ar Konvenciju vai Regulu ir nepieciešams kāds no uzskaitītajiem dokumentiem, taču tas nav iekļauts pieteikuma paketē, tad pieteikums nav noraidāms. Tā vietā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes starpniecību šie dokumenti ir jāpieprasa no iesniedzējas valsts. Kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm, kam trūkst dokumentācija, ir jāinformē [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālā iestāde, lai pēc iespējas drīzāk varētu saņemt iztrūkstošos dokumentus no iesniedzējas valsts.

4. Vai ir kādi pagaidu apsvērumi?

730. [Valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei ir jāveic saņemto dokumentu iepriekšēja pārbaude un jānosaka, vai saņēmējā valstī lietas izskatīšanā varētu rasties kādi šķēršļi un vai pastāv bažas, ka varētu rasties kavēkļi grozītā nolēmuma atzīšanai vai izpildei. Kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei [valsts nosaukums lokatīvā] būs jāveic līdzīga pārbaude. Šāda pārbaude ir īpaši nozīmīga attiecībā uz parādnieku iesniegtajiem pieteikumiem. Kā aprakstīts šīs nodaļas I daļā (I.B. sadaļā), dažos gadījumos apstākļi, kādos saskaņā ar Konvenciju vai Regulu parādnieks citā valstī var ierosināt pieteikumu par nolēmuma grozīšanu, ir ierobežoti.

731. Dažās valstīs tiesību aktos nav paredzēta iespēja samazināt vai atcelt bērnu uzturlīdzekļu parādus. Ja pieteikumā ir pieprasīta vienīgi bērnu uzturlīdzekļu parādu atcelšana un Jūsu valsts tiesību aktos³⁶⁸ nav paredzēta parādu atcelšana, tad informējiet par to [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālo iestādi, kas savukārt attiecīgi informēs iesniedzēju valstī³⁶⁹.

5. Piemēroti pagaidu un aizsardzības pasākumi

732. Iespējams, var būt piemēroti kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei īstenot pagaidu vai aizsardzības pasākumus, kamēr pieteikums tiek izskatīts. Šādu pasākumu īstenošana var notikt dažādos pieteikuma izskatīšanas posmos vai pat pirms tās. Plašāka informācija par pagaidu un aizsardzības pasākumiem izklāstīta 3. nodaļas II daļas VIII sadaļā.

6. Pieteikuma par grozīšanu apstrāde

733. Kad ir veikta sākotnējā pārbaude, lai pārliecinātos, ka pieteikumu var veikt saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, kompetentā [tiesu] [administratīvā] iestāde var lietu izskatīt pēc būtības. Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

a) Jurisdikcija

i) Jurisdikcija 2007. gada Konvencijas Līgumslēdzējās valstīs ārpus Eiropas Savienības

734. Kompetentajām [tiesu] [administratīvajām] iestādēm Konvencijas Līgumslēdzējās valstīs, kas ir ārpus Eiropas Savienības (t. i., valstīs, kurās Regula nav piemērojama), būs jānoskaidro, vai tām saskaņā ar valsts tiesību aktiem lietā piemīt jurisdikcija³⁷⁰.

735. Taču ir jāievēro, ka Konvencijā ir ietverts īpašs "negatīvās jurisdikcijas" noteikums, proti, 18. pantā "Tiesvedības uzsākšanas ierobežojumi", kas attiecas uz parādnieka iespējām grozīt pieņemtu nolēmumu. Ja vien kreditora pastāvīgā dzīvesvieta saglabājas Konvencijas Līgumslēdzējā valstī, kurā nolēmums ir pieņemts, parādnieks ar dažiem izņēmumiem tiesvedību par nolēmuma grozīšanu citā Konvencijas Līgumslēdzējā valstī

³⁶⁸ Dažās valstīs tas attiecas arī uz Hāgas 2007. gada Protokolu (turpmāku informāciju par Hāgas 2007. gada Protokolu skatīt 5. nodaļā).

³⁶⁹ Skatīt 361. piezīmi iepriekš.

³⁷⁰ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

ierosināt nevar (turpmāku informāciju par Konvencijas 18. pantu, kas būtībā ir paralēls Regulas 8. pantam, skatīt 4. nodaļā par Regulas jurisdikcijas noteikumiem, G sadaļā)³⁷¹.

ii) Jurisdikcijas noteikumi saskaņā ar 2009. gada Regulu

736. Eiropas Savienības dalībvalstu, kurās Regula ir piemērojama, kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes Regulas jurisdikcijas noteikumus piemēros ienākošajiem pieteikumiem vai tiešajiem pieprasījumiem par grozīšanu neatkarīgi no tā, vai pieteikums vai pieprasījums ir iesniegts saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Šajā gadījumā Regulas jurisdikcijas noteikumi ir vispārpiemērojami, un tiem piemīt *erga omnes* iedarbība (plašāku informāciju par Regulas tiešās jurisdikcijas noteikumiem skatīt 4. nodaļā).

737. Tāpat kā Konvencijā, arī Regulā ir iekļauts "negatīvās jurisdikcijas" noteikums, kurā ir parādniekam paredzēta iespēja ierosināt tiesvedību, lai grozītu esošu nolēmumu (Regulas 8. pants "Tiesvedības ierobežojumi"). Saskaņā ar Regulu, ja vien kreditora pastāvīgā dzīvesvieta saglabājas Konvencijas Līgumslēdzējā valstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā nolēmums ir pieņemts, parādnieks ar dažiem izņēmumiem tiesvedību par nolēmuma grozīšanu citā dalībvalstī ierosināt nevar (turpmāku informāciju par Regulas 8. pantu skatīt 4. nodaļā par Regulas jurisdikcijas noteikumiem, G sadaļā).

738. Regulas 8. panta noteikumi īpašā veidā mijiedarbojas ar citiem Regulā iekļautajiem jurisdikcijas noteikumiem. Kompetentajām iestādēm, kas Regulu piemēro, visupirms ir jānoskaidro, vai tās var uzņemties jurisdikciju saskaņā ar Regulas 4. pantu, kurā ir ietverti kritēriji par pamatotu vienošanos par tiesas izvēli saskaņā ar Regulu. Regulas 4. pantā izvirzītajiem kritērijiem atbilstoša vienošanās par tiesas izvēli ir viens no paredzētajiem izņēmumiem, kas attiecas uz parādnieka ierosinātas tiesvedības ierobežojumiem (8. panta 2. punkta a) apakšpunkts).

739. Ja kompetentās iestādes nevar jurisdikciju uzņemties, balstoties uz pamatotu vienošanos par tiesas izvēli, tad tās noskaidro, vai ir iespējams uzņemties jurisdikciju uz cita pamata, pirmkārt, saskaņā ar Regulas 3. pantu (Vispārēji noteikumi), un pēc tam saskaņā ar 5. pantu (Jurisdikcija, balstoties uz atbildētāja ierašanos).

740. Tiklīdz kompetentās iestādes ir pārliecinājušās, ka tās var uzņemties jurisdikciju par grozīšanas lietu saskaņā ar galvenajiem "pozitīvajiem" jurisdikcijas noteikumiem, tad tām ir jānovērtē, vai saskaņā ar 8. pantu nav tiesvedības ierobežojumu. Jāņem vērā, ka šis tiesvedības ierobežojums būs būtisks tikai tad, ja pieteikumu vai pieprasījumu par nolēmuma grozīšanu ierosina parādnieks, kamēr kreditors dzīvo Hāgas Konvencijas Līgumslēdzējas valstī vai dalībvalstī, kura pieņēmusi sākotnējo nolēmumu, un uz to attieksies četri izņēmumi, kas minēti 8. panta 2. punkta a) un d) apakšpunktā.

741. Plašāku informāciju par visiem Regulas jurisdikcijas noteikumiem skatīt šīs rokasgrāmatas 4. nodaļā (informāciju par 8. pantu skatīt 4. nodaļas G sadaļā)³⁷².

b) Piemērojamie tiesību akti

i) Piemērojamie tiesību akti dalībvalstīs, kam Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs

742. Kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes Konvencijas Līgumslēdzējās valstīs, kas nav pievienojušās Hāgas 2007. gada Protokolam, un Eiropas Savienības dalībvalstīs, kam Hāgas 2007. gada Protokols nav saistošs (Apvienotajā Karalistē un Dānijā), piemēro

³⁷¹ Ja ir paredzēts, ka nolēmumu, kas tiek grozīts, atzīs un/vai izpildīs citā jurisdikcijā, kompetentajām iestādēm ieteicams ievērot jurisdikcijas pamatojumu, ko pieņem nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem atzīšana un izpildei ārvalstu jurisdikcijā, kā arī pamatojumu, kas noteikts īpaši Konvencijas 20. pantā. Piemēram, vairumā gadījumu tiesas Amerikas Savienotajās Valstīs neatzīs un neizpildīs ārvalstīs pieņemtus nolēmumus par uzturlīdzekļiem bērniem, kas ir pieņemti uz jurisdikcijas pamatojuma atbilstoši kreditora pastāvīgajai dzīvesvietai (Konvencijas 20. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Konvencijas Līgumslēdzēja valsts var veikt atrunu par šo un vairākiem citiem jurisdikcijas pamatojumiem attiecībā uz ārvalstīs pieņemtu nolēmumu atzīšanu un izpildi). Taču šādā gadījumā Līgumslēdzējai valstij būs pienākums, ja parādnieks šajā valstī ir pastāvīgais iedzīvotājs, veikt visus atbilstošos pasākumus, lai pieņemtu nolēmumu kreditora labā (skatīt 20. panta 4. punktu).

³⁷² Turpat.

valsts tiesību aktus, lai noskaidrotu pieteikumam vai pieprasījumam par grozīšanu piemērojamos tiesību aktus.

ii) **Piemērojamie tiesību akti dalībvalstīs, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols**

743. Visām Eiropas Savienības dalībvalstīm, izņemot Apvienoto Karalisti un Dāniju, Protokols ir saistošs. Konvencijas Līgumslēdzējas valstis, kas atrodas ārpus Eiropas, var būt arī Hāgas 2007. gada Protokola Līgumslēdzējas valstis. Tāpēc kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes valstīs, kurām Protokols ir saistošs, pieteikumiem un pieprasījumiem par grozīšanu piemēros Protokolā paredzētos noteikumus par piemērojamiem tiesību aktiem³⁷³. (Plašāku informāciju par Hāgas 2007. gada Protokolu skatīt 5. nodaļā.)

7. Pēc nolēmuma pieņemšanas

744. Ja nolēmums tiek grozīts, kompetentajai [tiesu] [administratīvajai] iestādei nolēmums būs jāpārsūta [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālajai iestādei, jo tā nosūtīs grozītā nolēmuma eksemplāru iesniedzējas valsts centrālajai iestādei.

745. Dažos gadījumos grozītais nolēmums būs jāatzīst iesniedzējā valstī, pirms to tajā valstī var pasludināt par izpildāmu vai izpildīt. Šādos gadījumos saņēmējai valstij, būdamai grozītā nolēmuma izcelsmes valstij, iespējams, būs jāpalīdz ar nepieciešamo dokumentu nodrošināšanu, lai sekmētu atzīšanas procesu (informāciju par dokumentācijas prasībām atzīšanas vai atzīšanas un izpildāmības pasludināšanas / izpildes procesuālajai kārtībai saskaņā ar Konvenciju un Regulu skatīt 7. un 8. nodaļā).

II. Kontroljautājumu saraksts — Ienākošie pieteikumi par grozīšanu

	Procesuālā kārtība	Atsauce Rokasgrāmatā
1	Saņemt dokumentus no [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālās iestādes.	
2	Vai ir "acīmredzams", ka nav izpildīti Konvencijas noteikumi?	II.I.(1)
3	Vai dokumentācija ir pilnīga?	II.I.(2)
4	Noskaidrot, vai pastāv ierobežojumi pieteikumam par grozīšanu (piem., īpaši attiecībā uz parādnieka pieteikumiem)	II.I.(4)
5	Veikt atbilstošus pagaidu un aizsardzības pasākumus	II.I.(5)
6	Pieteikuma apstrāde	II.I.(6)
7	Informēt [valsts nosaukums ģenitīvā] centrālo iestādi par iznākumu.	II.I.(7)

³⁷³ Taču ir jāatzīmē, ka pastāv atšķirīgi viedokļi par Hāgas 2007. gada Protokola noteikumu piemērošanu attiecībā uz to, vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem pieteikums par grozīšanu ir uzskatāms par jaunu nolēmumu vai par esoša nolēmuma korekciju. Ja grozījumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiek uzskatīti par jaunu nolēmumu, tad šķistu nepārprotami, ka ir piemērojami Protokola noteikumi par piemērojamajiem tiesību aktiem. Taču, ja grozījumi tiek uzskatīti par iepriekšējā nolēmuma korekciju, var pastāvēt uzskats, ka saglabā spēku sākotnējam nolēmumam piemērojamie tiesību akti.

III. Papildmateriāli

A. Praktiski ieteikumi visiem pieteikumiem vai pieprasījumiem par grozīšanu

- Dokumentu oriģinālo eksemplāru nosūtīšana nav obligāta.
- Tā kā daži grozījumi tiek pieprasīti, veicot tiešo pieprasījumu kompetentajā [tiesu] [administratīvajā] iestādē, ir būtiski nodrošināt, ka visas centrālās iestādes, kurās lieta tiek izskatīta, tiek informētas par kompetentās iestādes veikto grozījumu. Tādējādi tiks nodrošināts, ka abu Līgumslēdzēju valstu lietas ir aktualizētas.
- Attiecībā uz parādu atcelšanu dažu valstu tiesību aktos ir noteikti svarīgi ierobežojumi³⁷⁴.
- Grozījums ne vienmēr ir nepieciešams gadījumos, kad nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem vēl nav pieņemts vai arī pušu apstākļi ir mainījušies. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem var būt pieejami tiesību aizsardzības līdzekļi, piemēram, pagaidu izpildes apturēšana, vai grozījumam alternatīvas iespējas, tostarp pārrēķins un nolēmuma pārvērtēšana³⁷⁵.

B. Saistītās veidlapas

2007. gada Konvencija:

Pārsūtīšanas veidlapa
Pieteikums par nolēmuma grozīšanu
Ierobežotas piekļuves informācijas veidlapa
Finansiālā stāvokļa veidlapa
Nolēmuma kopsavilkums

2009. gada Regula:

VII pielikums

C. Piemērojamie panti

2007. gada Konvencija

10. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts un 10. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts
11. pants
12. pants
15. pants
17. pants
18. pants
20. pants
22. pants

2009. gada Regula

56. panta 1. punkta e) un f) apakšpunkts un 56. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts
57. pants
58. pants
46. pants
47. pants
3.–7. pants (Jurisdikcija)
8. pants
15. pants (Piemērojamie tiesību akti)

³⁷⁴ Skatīt 361. piezīmi iepriekš.

³⁷⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

D. Rokasgrāmatas saistītās nodaļas

Skatīt 3. nodaļu — Vispārējās piemērošanas jautājumi: 2007. gada Konvencija un 2009. gada Regula

Skatīt 4. nodaļu — 2009. gada Regula: Tiešie noteikumi par jurisdikciju

Skatīt 5. nodaļu — Piemērojamie tiesību akti saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

Skatīt 6. nodaļu — Ārvalstu tiesību aktu meklēšana un pārbaude

Skatīt 12. nodaļu — Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpilde saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

IV. Bieži uzdoti jautājumi

Parādniekam saskaņā ar citā valstī pieņemtu nolēmumu ir jāveic uzturēšanas līdzekļu maksājumi. Viens no bērniem šobrīd dzīvo pie parādnieka. Vai parādnieks nolēmumu var grozīt?

746. Vairumā gadījumu var. Parādniekam būs jāpagatavo pieteikums saskaņā ar Konvencijas 10. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu vai Regulas 56. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktu (atkarībā no tā, kurš tiesību akts ir piemērojams) un jāiesniedz tas centrālajā iestādē. Tās valsts centrālā iestāde, kurā parādnieks dzīvo, pieteikumu nosūtīs valstij, kurā tas ticis pieņemts, ja kreditora pastāvīgā dzīvesvieta vēl arvien ir tajā valstī, vai valstij, kur šobrīd dzīvo kreditors. Dažos gadījumos parādnieks var iesniegt tiešo pieprasījumu kompetentajai iestādei valstī, kurā viņš dzīvo. To, vai nolēmumu var grozīt, nosaka saņēmējas valsts piemērojamie tiesību akti³⁷⁶.

Kādi soļi ir jāveic kreditoram vai parādniekam pēc tam, kad nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir grozīts, lai grozīto nolēmumu izpildītu?

747. Nākamos soļus lielākoties nosaka valsts tiesību akti atkarībā no tā, kur puses dzīvo un vai grozītais nolēmums ir pieņemts valstī, kur tas tiks izpildīts. Ja tā ir, tad turpmāk nav jāveic nekādas darbības, jo valsts izpildīs pašas pieņemtu nolēmumu.

748. Ja grozītais nolēmums ir pieņemts citā Konvencijas Līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī, kurā Regula ir piemērojama, nevis tajā, kur nolēmums ir jāizpilda, tad pirms tā izpildes var būt nepieciešams to atzīt vai pasludināt par izpildāmu. Atzīšana un pasludināšana par izpildāmu var būt nepieciešama vai nu valstī, kurā dzīvo parādnieks, vai valstī, kur viņam pieder manta.

749. Dažās valstīs nav nepieciešams grozīto nolēmumu atzīt vai pasludināt par izpildāmu, tā kā grozītais nolēmums tiek uzskatīts par sākotnējā nolēmuma papildinājumu, ja vien sākotnējais nolēmums tajā valstī ir atzīts. Citās valstīs būs nepieciešams iesniegt pieteikumu par grozītā nolēmuma atzīšanu, piemērojot Konvencijas vai Regulas atzīšanas un izpildes noteikumus.

Kādos gadījumos var grozīt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem? Kas pieteikuma iesniedzējam jāpierāda?

750. Lietas izskatīšanas vietā (saņēmējā valstī) piemērojamie tiesību akti noteiks, vai nolēmumu var grozīt vai manīt. Vairumā valstu pieteikuma iesniedzējam ir jāparāda, ka kreditora, parādnieka vai bērnu situācijā ir notikušas pārmaiņas kopš nolēmuma pieņemšanas³⁷⁷.

Vai ar pieteikumu var samazināt vai atcelt neveiktu uzturēšanas līdzekļu maksājumu parādu saskaņā ar Konvenciju vai Regulu?

751. To noteiks valstī piemērojamās materiālās tiesības, ko nosaka ar piemērojamo tiesību aktu noteikumu palīdzību. Kompetentās iestādes informāciju par to, vai valsts saskaņā ar tās tiesību aktiem pieļauj parādu atcelšanu vai samazināšanu, var meklēt

³⁷⁶ Skatīt 358. piezīmi iepriekš.

³⁷⁷ Skatīt 733. punktu iepriekš.

saņēmējas valsts profilā. Tas, vai pieteikums būs sekmīgs, būs atkarīgs no tā, vai saņēmējā valstī piemērojamie tiesību akti pieļauj parādu atcelšanu vai samazināšanu. Saskaņā ar dažu valstu tiesību aktiem bērnu uzturlīdzekļu parādus atcelt nav iespējams³⁷⁸.

Kreditora nolēmumā par uzturēšanas līdzekļiem noteiktā uzturēšanas līdzekļu summa vairāk nav pietiekama, lai apmierinātu bērnu vajadzības. Parādnieks šobrīd dzīvo ārzemēs. Kā kreditors var panākt uzturēšanas līdzekļu palielinājumu?

752. Ja nolēmums ticis pieņemts valstī, kurā kreditors vēl joprojām dzīvo, tad var būt iespējams vienkārši pieprasīt kompetentajai iestādei, kas pieņēma sākotnējo nolēmumu, to grozīt, lai nodrošinātu palielinājumu. Ja kāda iemesla dēļ šī iestāde lēmumu grozīt nevar, kreditoram būs jāiesniedz pieteikums saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, un grozījumu pieteikums būs jāpārsūta uz valsti, kurā parādnieks tagad dzīvo.

753. Ja kreditors nedzīvo valstī, kurā nolēmums ir ticis pieņemts, tiesu vai administratīvā iestāde šajā valstī var nebūt spējīga nolēmumu grozīt³⁷⁹. Šādā gadījumā kreditoram būs jāiesniedz grozījumu pieteikums saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, un pieteikums būs jāpārsūta uz valsti, kurā dzīvo parādnieks.

Kāds ir nolēmuma grozīšanas pamatojums? Vai var grozīt uzturēšanas saistības vai atcelt uzturēšanas līdzekļu parādus bez kreditora piekrišanas?

754. Tas, vai grozījumi būs iespējami, būs atkarīgs no valsts, kurā pieteikums tiek izskatīts, tiesību aktiem. Lielākajā daļā valstu nolēmumu par uzturlīdzekļiem bērnam mainīt nav iespējams, ja vien nav notikušas izmaiņas parādnieka, kreditora vai bērna situācijā³⁸⁰. Uzturlīdzekļu bērniem parādu atcelšana var būt atļauta vai aizliegta saskaņā ar saņēmējas valsts piemērojamiem tiesību aktiem. Daudzas valstis nepieļauj uzturlīdzekļu bērniem parādu atcelšanu, ja vien nav iestājušies ārkārtēji apstākļi, turklāt tās var neatzīt un neizpildīt nolēmumu, ar ko tiek grozīti parādi³⁸¹.

Vai var pieprasīt, lai pieteikuma iesniedzējs pieteikuma grozīšanas lietā saņēmējā valstī ierastos personiski?

755. Ne Konvencijas 29. pants, ne Regulas 41. pants neregulē to, vai grozījumu pieteikuma lietā var pieprasīt pieteikuma iesniedzēja ierašanos personiski. Gan saņēmējas, gan iesniedzējs valsts centrālajām iestādēm vajadzētu sadarboties, lai nodrošinātu, ka pieteikuma iesniedzēja pierādījumi pieteikumā ir pieejami, kā arī sniegt palīdzību, organizējot pieteikuma iesniedzējam iespēju veikt iesniegumus vai sniegt pierādījumus, izmantojot alternatīvus līdzekļus, kā telefona saruna vai videokonference, ja tādi ir pieejami.

V. Tiešie pieteikumi par nolēmumu grozīšanu

756. Tiešajiem pieteikumiem kompetentajai iestādei [valsts nosaukums lokatīvā] [kā Eiropas Savienības dalībvalstij, kam ir/nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols], par grozījumiem nolēmumā, kas ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā, būs piemērojami [Regulas noteikumi par jurisdikciju (skatīt šīs rokasgrāmatas 4. nodaļu) un piemērojamie tiesību akti (skatīt šīs rokasgrāmatas 5. nodaļu), kā aprakstīts iepriekš], kā arī valsts tiesību akti.

757. Jāpiebilst, ka 7. nodaļā iztīrītie Konvencijas noteikumi, kas attiecas uz tiešajiem pieprasījumiem par atzīšanu un izpildi, nav piemērojami tiešajiem pieprasījumiem par pieņemšanu vai grozīšanu. Tas būtībā nozīmē, ka kreditoriem vai parādniekiem, kas veic šos tiešos pieprasījumus saskaņā ar Konvenciju, būs pieejama procesuālā kārtība, veidlapas un palīdzība, kas iespējama saskaņā ar [valsts nosaukums lokatīvā] spēkā

³⁷⁸ Skatīt 361. piezīmi iepriekš.

³⁷⁹ Skatīt 358. piezīmi iepriekš.

³⁸⁰ Skatīt 733. punktu iepriekš.

³⁸¹ Skatīt 361. piezīmi iepriekš.

esošajiem tiesību aktiem vai procesiem. Jāņem vērā, ka, lai arī nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ietilpst Konvencijas vai Regulas darbības jomā (piemēram, ja nolēmums attiecas uz laulātā uzturēšanas saistību grozīšanu), vislabvēlīgākie nosacījumi par juridisko palīdzību neattiecas uz šiem tiešajiem pieprasījumiem. Dažos gadījumos kreditoram vai parādniekam, lai iesniegtu pieprasījumu, var būt nepieciešams uz sava rēķina noalgot juristu saņēmējā valstī, t. i., [valsts nosaukums lokatīvā]. (Plašāku informāciju par efektīvu piekļuvi procedūrām un juridiskai palīdzībai saskaņā ar abiem tiesību aktiem skatīt 2. nodaļas II daļas VII sadaļā). [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

12. nodaļa — Ienākošo pieteikumu par nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpilde saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu

I. Pārskats

758. Šī nodaļa atšķiras no pārējām Rokasgrāmatas nodaļām, jo tajā nav aprakstīti tiešie pieprasījumi vai ar centrālo iestāžu starpniecību iesniegtie ienākošie pieteikumi, ko saņem kompetentās [tiesu] [administratīvās] iestādes saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Šajā nodaļā ir aprakstīti soļi, kas saņēmējai valstij (šajā gadījumā [valsts nosaukums datīvā]) ir jāveic saskaņā ar valsts tiesību aktiem pēc tam, kad no citas valsts ir saņemts un apstrādāts pieprasījums par esoša nolēmuma atzīšanu, nolēmuma grozīšanu vai jauna nolēmuma pieņemšanu un pieteikuma iesniedzējs ir pieprasījis nolēmuma izpildi.

759. [Valsts nosaukums lokatīvā] iestādes, kas ir atbildīgas par izpildes jautājumiem saskaņā ar Konvenciju un Regulu, ir [...].

A. Ieskats par nolēmuma izpildi saskaņā ar Konvenciju vai Regulu

760. Nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpilde notiek, tiklīdz ir saņemts spēkā esošs, izpildāms nolēmums. Nolēmumam ir jābūt pieņemtam, atzītam vai pasludinātam par izpildāmu saņēmējā valstī. Parasti izpilde notiek valstī, kurā dzīvo parādnieks, vai arī valstī, kurā parādniekam ir manta vai ienākumi. Dažkārt izpildi uzsāk vairāk nekā vienā valstī atkarībā no parādnieka mantas, ienākumu atrašanās vietas un tā dzīvesvietas.

761. Ne visas valstis pielietos vienus un tos pašus pasākumus, lai izpildītu **nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem**, un katrā gadījumā veicamie soļi būs atkarīgi no parādnieka vēlmes un spējas veikt maksājumus. Dažās valstīs pirms izpildes sākuma vai kā daļa no izpildes procesa gaitas vienmēr tiks īstenoti centieni panākt brīvprātīgu maksājumu veikšanu atbilstoši nolēmumam par uzturēšanas līdzekļiem³⁸². Visu saņēmējā valstī veikto pasākumu mērķim vienmēr ir jābūt ātri un efektīvi panākt regulāru uzturēšanas līdzekļu maksājumu veikšanu un atbilstību nolēmumam.

Nolēmumā par uzturēšanas līdzekļiem ir noteikts pienākums parādniekam maksāt uzturēšanas līdzekļus, un tajā var būt noteikta automātiska indeksācijas korekcija un prasība par uzturēšanas līdzekļu parādiem, uzturēšanas līdzekļu maksāšanas saistības ar atpakaļejošu spēku vai procenti, kā arī izmaksu vai izdevumu noteikšana.

762. Tā kā lieta izpildes aģentūrā var saglabāties piedziņai vairākus gadus, šajā laikā lietai būs piemērojami dažādi izpildes tiesību aizsardzības līdzekļi, un izpildes gaitā radīsies dažādi jautājumi.

763. Gan saskaņā ar Konvenciju, gan Regulu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildi gandrīz pilnībā regulē tās valsts tiesību akti, kur notiks izpilde, neskarot dažus abos tiesību aktos paredzētus vispārējos noteikumus, kas ir saistīti ar izpildi (informāciju par konkrētiem noteikumiem attiecībā uz nolēmumu izpildi saskaņā ar Regulas procesuālo kārtību skatīt šīs rokasgrāmatas 8. nodaļā).

764. Kompetentajām iestādēm, kas ir atbildīgas par nolēmumu izpildi saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, visupirms būs jānoskaidro, kura tiesību akta tvērumā ietilpst nolēmums, lai to atbilstoši izpildītu saskaņā ar vienu no šiem tiesību aktiem (diskusiju par Konvencijas un Regulas darbības jomas un piemērošanas jautājumiem skatīt 3. nodaļas I daļā).

³⁸² [valsts nosaukums lokatīvā] [...].

765. Konvencijā ir ietverti daži būtiskākie vispārējie noteikumi attiecībā uz izpildi. Izpilde ir jāveic "nekavējoties" (32. panta 2. punkts), un tai ir jānotiek, par to pieteikuma iesniedzējam nesniedzot turpmāku pieprasījumu (32. panta 3. punkts). Tāpat Konvencijā ir paredzēts, ka Līgumslēdzējai valstij jābūt "efektīviem pasākumiem", lai nolēmumus izpildītu. 34. pantā ir sniegts ieteicamo izpildes pasākumu saraksts, taču tas ir katras izpildes valsts uzdevums valsts tiesību aktos ieviest uzskaitītos izpildes mehānismus un izmantot kādu vai visus no tiem³⁸³. Saskaņā ar Līgumslēdzējas valsts tiesību aktiem nebūs pieejami visi uzskaitītie izpildes pasākumi³⁸⁴.

766. Regulā nav ietverti vispārēji izpildes noteikumi, kas atbilstu iepriekšējā punktā aprakstītajiem Konvencijas noteikumiem, bet gan tikai precizēts, ka izpildi regulē izpildes dalībvalsts tiesību akti un ka nolēmumu saskaņā ar Regulu izpilda saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā valstī pieņemtā nolēmumu (41. panta 1. punkts). Regulas IV daļā ir izklāstīta noteikta procesuālā kārtība, laika ierobežojumi un dokumentu prasības attiecībā uz nolēmumu izpildi saskaņā ar Regulu (aprakstīts 8. nodaļā). Īpaši 1. sadaļas 20. pantā un 2. sadaļas 28. pantā ir paredzētas nolēmumu izpildes dokumenti prasības saskaņā ar IV nodaļu. Jāatzīmē, ka saskaņā ar Regulas IV nodaļas 1. sadaļu izpildes process nav nepieciešams un pieteikuma iesniedzējam saņēmējas valsts kompetentajā izpildes iestādē būs jāiesniedz vienīgi 20. pantā noteiktie dokumenti, lai nolēmums tiktu tieši izpildīts.

767. Gan Konvencijas 6. panta 2. punkta f) apakšpunkts, gan Regulas 51. panta 2. punkta f) apakšpunkts nosaka, ka valstīm ir jāveicina operatīva maksājumu pārsūtīšana kreditoriem. Saskaņā ar Konvencijas 35. pantu Līgumslēdzējām valstīm ir jāveicina ekonomiski izdevīgas un efektīvas līdzekļu pārsūtīšanas metodes un jāmazina pārrobežu uzturēšanas līdzekļu pārsūtīšanas šķēršļi³⁸⁵.

II. Izpilde saskaņā ar 2007. gada Konvenciju

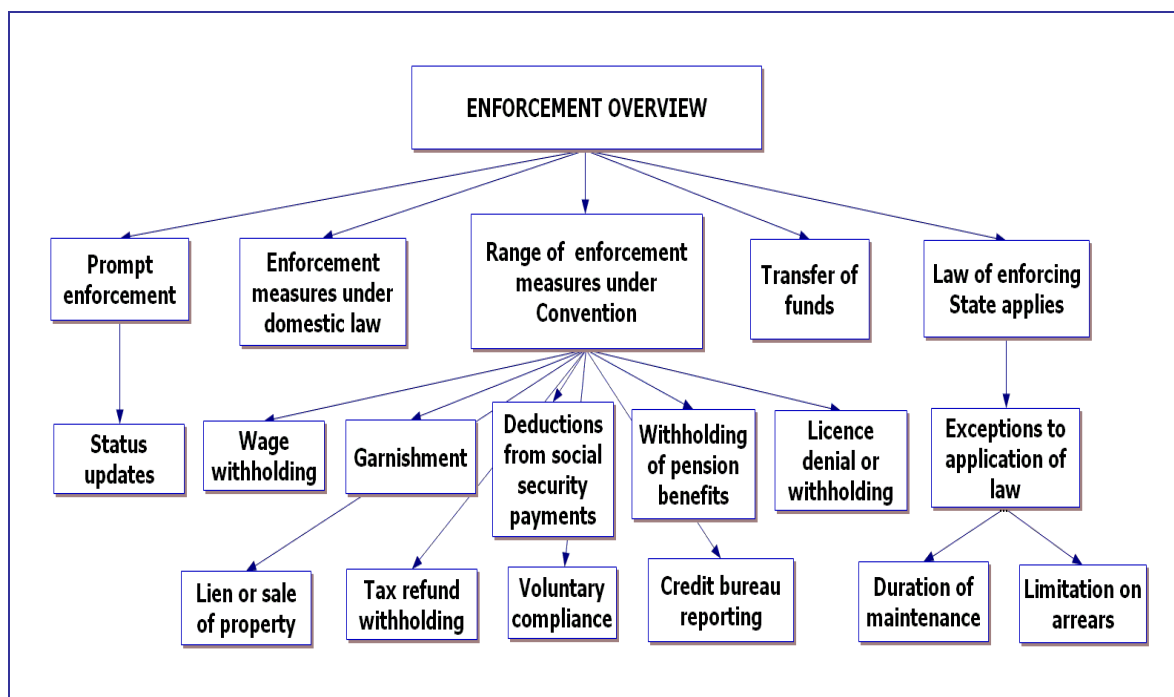
A. Vispārējie izpildes procesi

768. Konvencijā ir ietverti vienīgi vispārīgi noteikumi par nolēmumu izpildi. Tas ir tāpēc, ka faktiskos izpildes procesus un izpildes līdzekļus nodrošina saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kas ir atbildīga par izpildi. Konvencijas noteikumi būtībā ir vienādi gan pieteikumiem par izpildi, kas saņemti ar centrālās iestādes starpniecību, gan tiešajiem pieteikumiem kompetentajā iestādē.

³⁸³ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 582. punktu.

³⁸⁴ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁸⁵ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 585. punktu.

13. attēls: Pārskats par Konvencijas noteikumiem, kas saistīti ar izpildi

B. Izpilde bez kavēšanās

769. Tā kā daudzu pieteikumu, kas iesniegti saskaņā ar Konvenciju, mērķis ir sekmīga nolēmuma par uzturēšanas līdzekļiem izpilde, 32. panta 2. punktā ir paredzēts, ka izpildei ir jānotiek "nekavējoties". Netiek definēta formulējuma "nekavējoties" nozīme konkrētās situācijās, taču neapšaubāmi tiek sagaidīts, ka izpildes pasākumi tiks veikti tik ātri, cik to pieļauj tās valsts tiesību akti un regulējums, kurā notiek izpilde³⁸⁶.

770. Prasība par izpildi bez kavēšanās būtu jāapsver kopskatā ar centrālo iestāžu pienākumiem saskaņā ar 12. pantu, proti, informēt citai citu par personu(-ām) vai struktūrvienību(-ām), kas ir atbildīga par lietu, par lietas norisi, kā arī atbildēt uz pieprasījumiem. Lai spētu pildīt ziņošanas pienākumus par konkrēto lietu saskaņā ar Konvenciju, kompetentajām izpildes iestādēm, visticamāk, būs jāsadarbojas ar to valsts centrālo iestādi.

C. Izpildes pasākumi

771. Visām Līgumslēdzējām valstīm ir jābūt ieviestiem efektīviem pasākumiem³⁸⁷ nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem izpildei saskaņā ar Konvenciju vai arī jānodrošina vismaz tāds pats izpildes pasākumu klāsts, kāds ir pieejams valsts lietās. Taču pieejamie pasākumi starp valstīm atšķirsies, tā kā izpildi regulē tās valsts tiesību akti, kas veic izpildi³⁸⁸.

772. Šajā sadaļā ir aplūkots Konvencijā aprakstīto iespējamo izpildes pasākumu klāsts, norādot, kur šādi izpildes pasākumi var būt pieejami [valsts nosaukums lokatīvā]. Plašāku informāciju par izpildi [valsts nosaukums lokatīvā] skatīt IV sadaļā turpmāk.

773. Dažās valstīs izpildes iestāde visupirms centīsies sadarboties ar parādnieku, lai panāktu, ka viņš labprātīgi pilda nolēmumu, veicot regulārus maksājumus vai nosakot

³⁸⁶ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 572. punktu.

³⁸⁷ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 582. punktu par šā termina skaidrojumu.

³⁸⁸ Katras Līgumslēdzējas valsts profilā būs norādīti valstī pieejamie izpildes pasākumi.

automātiskus atskaitījumus no algas³⁸⁹. Šāda rīcība tiek veikta, pirms tiek uzsāktas izpildes darbības. dažās valstīs parādniekam ir tiesības saņemt paziņojumu par izpildi, un parādniekam var būt noteiktas tiesības veikt maksājumus labprātīgi, pirms tiek veiktas izpildes darbības³⁹⁰.

774. Ja maksājumi netiek veikti, tad izpildes tiesiskās aizsardzības līdzekļa izvēli nosaka izpildes iestādes politikas un pieejamās pilnvaras. Dažās valstīs izpilde ir pilnībā administratīvs process, izmantojot tiesu procesus vienīgi dažos gadījumos, kad notiek tiša neievērošana. Citās valstīs gandrīz visām izpildes darbībām, tostarp ieturējumiem, ir jābūt tiesas norīkotām³⁹¹.

775. Konvencijā ir uzskaitīti vairāki ieteicamie pasākumi. Dažās valstīs būs pieejami papildu tiesiskās aizsardzības līdzekļi. Šie pieejamie izpildes mehānismi var būt šādi:

a) Ieturējumi no darba samaksas

776. Tā ir izpildes darbība, ar ko parādnieka darba devējam tiek noteikts ieturēt parādnieka darba samaksas vai darba algas daļu un nosūtīt šos ieturējumus izpildes iestādei. To var dēvēt arī par algu ieturēšanu vai aizturēšanu. Ieturējumi var būt labprātīgi ierosināti pēc parādnieka pieprasījuma, vai arī tas var būt izpildes iestādes darbības rezultāts³⁹².

Ieturējumi, aizturēšana un atvilkumi ir termini, ko Konvencijā izmanto, lai aprakstītu tādu līdzekļu aizturēšanas procesu, kas citkārt būtu maksājami parādniekam, pirms tie ir izmaksāti, kā arī pieprasījums līdzekļus pārsūtīt vai nu kompetentajai iestādei vai tiesas vai administratīvajai iestādei. Tad līdzekļus dara pieejamus nenomaksātu maksājuma līdzekļu samaksai.

b) Ieturējumi

777. **Ieturējumi** ir izpildes iestādes veikta parādniekam izmaksājamu līdzekļu pārtveršana. Paziņojums vai rīkojums par ieturējumiem nosaka, ka personai vai organizācijai, kas šos līdzekļus būtu izmaksājusi parādniekam, tā vietā tos izmaksā izpildes iestādei par labu uzturēšanas līdzekļu kreditoram. Atkarībā no valsts, kas ir atbildīga par izpildi, izpildes regulējuma ieturēt var šādus līdzekļus:

- nodokļu atmaksas,
- vienreizējus maksājumus,
- īres maksājumus vai samaksu par pakalpojumiem,
- bankas kontus,
- komisijas³⁹³.

c) Ieturējumi no sociālā nodrošinājuma maksājumiem

778. Dažās valstīs kompetentā iestāde varēs izpildīt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, atvelkot uzturēšanas līdzekļus no jebkādiem valsts sociālā nodrošinājuma vai pabalstu maksājumiem, uz ko parādniekam ir tiesības³⁹⁴.

d) Īpašuma apķīlāšana vai īpašuma piespiedu pārdošana

779. Ķīla ir parādniekam piederošas mantas īpašumtiesībām piemērots liegums. Ja īpašums tad tiek pārdots, uzturēšanas līdzekļu parādu var nomaksāt no pārdošanas ienākumiem. Ķīla var sniegt izpildes iestādei tiesības pārdot īpašumu (šo darbību sauc par piespiedu pārdošanu) un piedzīt uzturēšanas līdzekļus no pārdošanas ienākumiem.

³⁸⁹ Skatīt 382. piezīmi iepriekš.

³⁹⁰ *Turpat.*

³⁹¹ *Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].*

³⁹² *Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].*

³⁹³ *Turpat.*

³⁹⁴ *Turpat.*

780. Apķīlāt var nekustamo īpašumu (piem., gruntsgabalu, māju vai ēku) vai kustamo mantu (piem., automašīnas, laivas, treilerus un tamlīdzīgu mantu)³⁹⁵.

e) Ieturējumi no nodokļu kompensācijas

781. Dažās valstīs pastāv valsts īstenots process, ar ko nodokļu maksātājiem tiek atmaksāti pārmaksātie vai ieturētie nodokļi. Kompensācijas kritēriji būs atšķirīgi atkarībā no valsts. Daudzas valstis paredz uzturēšanas līdzekļu izpildes iestādēm pārtvert jebkādas parādniekam veicamās kompensācijas³⁹⁶.

f) Pensijas pabalstu ieturējumi vai aizturēšana

782. Dažās valstīs var tikt ieturēti pensijas pabalsti vai maksājumi, uz ko parādniekam var būt tiesības, lai segtu uzturēšanas līdzekļu parādu³⁹⁷.

g) Kredītvēstures izpētes biroju informēšana

783. Ziņošana par nenokārtotām uzturēšanas saistībām kredītvēstures izpētes birojos ir mehānisms, ko izpildes iestādes pielieto dažās valstīs, lai nodrošinātu, ka jebkurš kredīta sniedzējs, piemēram, finanšu iestāde, zina par parādnieka pienākumu maksāt uzturēšanas līdzekļus, kā arī par jebkādu parādu esamību. Tas var ietekmēt parādnieka iespējas iegūt kredītu vai finansējumu³⁹⁸.

h) Licences atteikšana, apturēšana vai atcelšana

784. Dažās valstīs situācijās, kad parādniekam ir izveidojušies uzturēšanas līdzekļu parādi, izpildes iestādē var iesniegt pieprasījumu par licences privilēģiju ierobežošanu parādniekam. Šāda licence var būt autovadītāja apliecība, automobiļa licence vai cita īpaša atļauja vai licence, piemēram, profesionālā licence, kas ir atzīta saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Dažās valstīs to sauc arī par licences ieturēšanu³⁹⁹.

i) Mediācija, samierināšana vai procesi, ar ko veicina labprātīgu izpildi

785. Daudzām uzturēšanas līdzekļu izpildes programmās ir konstatēts, ka centieni panākt, lai parādnieks labprātīgi izpilda nolēmumu, ir ārkārtīgi efektīvi, lai panāktu, ka parādi tiek nomaksāti un samazināta iespējamība par saistību nepildīšanu turpmāk. Centrālo un kompetento iestāžu darbinieki šajās valstīs sadarbosies ar parādnieku, lai izstrādātu maksājumu grafiku un nodrošinātu, ka tiek veikti maksājumi, lai segtu nenokārtotus uzturēšanas līdzekļu maksājumus papildu regulārajiem uzturēšanas līdzekļu maksājumiem⁴⁰⁰.

j) Citi līdzekļi, kas ir pieejami saskaņā ar valsts tiesību aktiem

786. Citi līdzekļi, kas var būt pieejami saskaņā ar nolēmuma izpildes valsts tiesību aktiem, var ietvert:

- pases privilēģiju neizdošana vai apturēšana vai ierobežotas parādnieka tiesības pamest valsti,
- informācijas sniegšana par parādniekiem, kam ir izveidojušies parādi, profesionālās uzraudzības aģentūrām, piemēram, medicīniskām vai juridiskām asociācijām,
- parādnieka, kurš atzīts par maksātnespējīgu, taču apzināti nepilda vai neievēro tiesas nolēmumu veikt maksājumu, ieslodzījums,
- tādu līdzekļu pārtveršana, kas uzvarēti loterijā, apdrošināšanas mierizlīgumā un tiesvedībās,

³⁹⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

³⁹⁶ Skatīt 392. piezīmi iepriekš.

³⁹⁷ Turpat.

³⁹⁸ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

³⁹⁹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁴⁰⁰ Skatīt 382. piezīmi iepriekš.

- Strukturētas darba meklēšanas prasības, nosakot parādniekam pienākumu meklēt darbu⁴⁰¹.

III. Izpilde saskaņā ar 2009. gada Regulu (41. pants)

787. Kā minēts iepriekš, Regulā ir ietverta tikai viena vispārīga norma par izpildi: 41. pantā. 41. panta 1. punktā ir paredzēts, ka nolēmumu, kas pieņemti citā dalībvalstī, izpildes kārtību regulē izpildes dalībvalsts tiesību akti⁴⁰². Tāpat tajā ir noteikts, ka šāda nolēmuma izpildē ir piemērojams nediskriminācijas princips, proti, ka ārvalstīs pieņemtu nolēmumu "izpilda saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem kā šajā izpildes dalībvalstī pieņemtus nolēmumus".

788. 41. panta 2. punktā ir paredzēts, ka pusei, kas pieprasa citā dalībvalstī pieņemta nolēmuma izpildi, nav jābūt pasta adresei vai pilnvarotam pārstāvim izpildes dalībvalstī.

789. Tā kā izpildei saskaņā ar Regulu ir jānotiek atbilstoši izpildes dalībvalsts tiesību aktiem, katrs sadaļā II.C. iepriekš minētais izpildes paņēmieni attiecībā uz Konvenciju var būt piemērojams arī attiecībā uz Regulu, ja šāds paņēmieni ir paredzēts valsts tiesību aktos. Eiropas Savienības dalībvalstīs var būt vairāki Eiropas tiesību akti, kas var būt būtiski, izpildot nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem⁴⁰³.

790. Informāciju par Regulas IV nodaļas noteikumiem par ārvalstīs pieņemtu nolēmumu, kuri ir atzīstami un izpildāmi saskaņā ar Regulas procesuālo kārtību, izpildi skatīt arī 8. nodaļā.

IV. Papildu informācija par izpildes procesuālo kārtību [valsts nosaukums lokatīvā]

[...]

V. Maksājumi saskaņā ar 2007. gada Konvenciju un 2009. gada Regulu

791. Kad saņēmējas valsts izpildes iestāde ir saņēmusi uzturēšanas līdzekļu maksājumus, tie tiek nodoti kreditoram iesniedzējā valstī. Vairumā gadījumu maksājumi tiks veikti no parādnieka izpildes iestādei parādnieka valstī un tad iesniedzējai centrālajai iestādei vai kreditoram, taču dažas valstis maksājumus nosūta tieši kreditoram saņēmējā valstī⁴⁰⁴.

792. Parādnieka veiktie maksājumi parasti tiek nosūtīti ar izpildes iestādes starpniecību, lai iestāde var precīzi piefiksēt veiktos maksājumus un noteikt pareizo parādu summu. Tas ir īpaši

Centrālā iestāde ir valsts iestāde, ko Līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts ieceļ administratīvās sadarbības un palīdzības pienākumu veikšanai saskaņā ar Konvenciju vai Regulu.

Kompetentā iestāde ir iestāde konkrētā valstī, kam ir noteikts pienākums vai kas saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt noteiktas funkcijas saskaņā ar Konvenciju vai Regulu. Kompetentā iestāde var būt tiesa, valsts aģentūra, uzturlīdzekļu bērniem izpildes programma vai kāda cita valsts iestāde, kas pilda vairākas funkcijas saistībā ar Konvenciju vai Regulu.

⁴⁰¹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁴⁰² Skatīt 262. piezīmi iepriekš.

⁴⁰³ Piemēram, kā minēts 8. nodaļā, Eiropas uzturēšanas saistību lietās var būt aktuāla *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1896/2006 (2006. gada 12. decembris) ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru jeb Eiropas maksājuma rīkojums*. Tāpat šīs rokasgrāmatas izstrādes laikā bija pieejams Priekšlikums par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu, ar ko izveido Eiropas kontu apķīlāšanas rīkojumu, lai atvieglotu pārrobežu parādu piedziņu civillietās un komercietās (priekšlikuma mērķis ir ļaut kreditoriem saņemt kontu apķīlāšanas rīkojumus, balstoties uz vieniem un tiem pašiem apstākļiem, neatkarīgi no valsts, kurā atrodas kompetentā tiesa, kā arī ļaut kreditoriem iegūt informāciju par parādnieka bankas kontu atrašanās vietu).

⁴⁰⁴ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

svarīgi gadījumos, kad izpildes regulējums valstī nosaka minimālo parādu summu, lai pielietotu noteiktu izpildes līdzekli, vai izpildes valsts kreditoram nodrošina uzturēšanas līdzekļu avansa maksājumus⁴⁰⁵.

793. Mehānismi, ko izmanto līdzekļu pārsūtīšanai, ir ļoti atšķirīgi. Dažas valstis līdzekļus pārsūta elektroniski; savukārt citas līdzekļus pārsūta, izmantojot čekus vai citus monetāros instrumentus. Dažas valstis līdzekļus pārsūta tikai vienu reizi mēnesī, apvienojot visus šīs valsts maksājumus vienā pārvedumā. Citās valstīs individuālie maksājumi tiek pārsūtīti, tiklīdz tie ir saņemti no parādnieka. Starp valstīm pastāv atšķirības arī attiecībā uz to, vai maksājumi tiek pārsūtīti nosūtošās valsts valūtā vai maksājumi pirms sūtīšanas tiek pārvērsti kreditora valsts valūtā⁴⁰⁶.

794. Valsts profilā būs norādīts, kādus procesus valsts, kas ir atbildīga par izpildi, izmantos, lai maksājumus nosūtītu kreditoram, kā arī valūtu, kādā maksājums tiks nosūtīts.

VI. Citi izpildes jautājumi

1. Izpildes izaicinājumi

795. Tā kā izpilde gandrīz pilnībā ir valsts kompetencē, izpildes jautājumus parasti atrisina, piemērojot izpildes vietas tiesību aktus un procesuālo kārtību, kāda ir iedibināta izpildes valstī.

796. To nostiprina Konvencijas norma (32. pantā), kas paredz, ka izpildes lietās tiek piemēroti valsts tiesību akti, kurā prasa atzīšanu un izpildi⁴⁰⁷, un Regulas norma (41. panta 1. punkts), kas paredz, ka nolēmumu izpildes kārtību reglamentē izpildes dalībvalsts tiesību akti⁴⁰⁸.

797. Saskaņā ar Konvenciju principam par izpildes tiesību aktu piemērošanu ir īpaši izņēmumi. Tie ir aprakstīti turpmāk.

2. Konvencija (un Regula): ierobežojumi parādu piedziņai

798. Dažās valstīs tiesību aktos ir noteikti ierobežojumi, kas neļauj parādus piedzīt lietās, kurās parādi ir uzkrājušies ilgāk par noteiktu gadu skaitu (piem., neļaujot piedzīt parādus, kas ir izveidojušies vairāk nekā pirms 10 gadiem). Potenciālas neatbilstības rodas tad, ja vienas valsts ierobežojumu periodi nonāk pretrunā citas valsts ierobežojumu periodiem (vai to trūkumam)⁴⁰⁹.

799. Konvencijas 32. panta 5. punktā ir sniegti norādījumi, kā rīkoties šādā situācijā. Tajā ir norādīts, ka parādu izpildes ierobežojuma periodu nosaka saskaņā ar izcelsmes valsts (valsts, kas pieņēmusi nolēmumu) tiesību aktiem vai ar tās valsts tiesību aktiem, kurā notiek izpilde, atkarībā no tā, kura valsts paredz ilgāku ierobežojuma periodu.

800. No praktiskā viedokļa tas nozīmē, ka izcelsmes valstij būs jāsniedz zināma veida apstiprinājums par šajā valstī pieņemtajiem nolēmumiem piemērojamo ierobežojuma periodu. Daudzos gadījumos izcelsmes valsts ir arī iesniedzēja valsts, līdz ar to nebūs grūti šādu informāciju iegūt. Izcelsmes valsts profilā arī būs norādīts, kāds ir ierobežojuma periods parādu piedziņai šajā valstī.

⁴⁰⁵ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁴⁰⁶ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

⁴⁰⁷ Skatīt Konvencijas paskaidrojošā ziņojuma 571. punktu.

⁴⁰⁸ Taču šīs normas un atsauce uz valsts tiesību aktiem, protams, neietekmē vispārējos Konvencijas vai Regulas noteikumus par nolēmuma izpildes pārskatīšanu, apturēšanu, atteikšanu utt. saskaņā ar kādu no minētajiem tiesību aktiem. Diskusiju par šiem noteikumiem skatīt 7. un 8. nodaļā.

⁴⁰⁹ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

801. Jāņem vērā, ka parādu piedziņas ierobežojuma periods ir attiecināms vienīgi uz parādu izpildi, kas ir radušies saskaņā ar nolēmumu. Pienākums turpināt maksāt jebkādos regulāros uzturēšanas līdzekļus turpinās, neraugoties uz parādu piedziņas ierobežojumiem.

802. Saskaņā ar Regulu, tā kā tajā nav atsaucis uz īpašu regulējumu par parādu izpildei piemērojamiem tiesību aktiem, šādus jautājumus regulē saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesību aktiem⁴¹⁰. Tāpat arī Hāgas 2007. gada Protokols neregulē parādu izpildes jautājumu (plašāku informāciju par Protokolu skatīt 5. nodaļā)⁴¹¹.

3. 2007. gada Konvencija: uzturēšanas saistību ilgums

803. Otra īpašā juridiskā norma, kas piemērojama izpildei saskaņā ar Konvenciju (Regulā šādas normas nav⁴¹²), attiecas uz uzturēšanas saistību ilgumu. Konvencijas 32. panta 4. punktā ir noteikts, ka nolēmuma saistību ilgumu, t. i., laikposmu, kurā ir jāveic uzturēšanas līdzekļu maksājumi, nosaka saskaņā ar izcelsmes valstī piemērojamiem tiesību aktiem.

804. Ilgumu var noteikt atbilstoši bērna vecumam vai arī var būt apstākļi, kuriem iestājoties, uzturēšanas līdzekļu maksājumi par bērnu vairs nav jāveic (piem., bērnam pabeidzot skolu). Dažās valstīs vecums, kuru sasniedzot, vairāk nav jāveic uzturēšanas līdzekļi, zināms kā pilngadības vecums. Citās valstīs bērna vecums ir tikai viens no faktoriem, kas nosaka uzturēšanas saistību pret bērnu ilgumu.

Atruna ir Līgumslēdzējas valsts oficiāls paziņojums, kas iespējams noteiktos apstākļos saskaņā ar Konvenciju, precizējot, ka Konvencijas piemērojamība valstī tiek kaut kādā veidā ierobežota.

805. Taču uzturēšanas saistību ilgums nav tas pats, kas tiesības uz uzturēšanas līdzekļiem. Tiesības ir bērna vai pieaugušā tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļus, pamatojoties uz noteiktiem juridiskajiem kritērijiem, piemēram, attiecības starp vecāku un bērnu. Tiklīdz personai ir radušās tiesības uz uzturēšanas līdzekļiem, ilgumu nosaka kā nolēmuma termiņu vai arī tiks noteikts saskaņā ar nolēmuma pieņemšanas vietā piemērojamiem tiesību aktiem.

806. Būtībā tas nozīmē, ka, ja nolēmums, kas tiek izpildīts, ir ārvalstu nolēmums un nolēmumā nav noteikts beigu datums, kompetentā iestāde, kas atbildīga par izpildi, izskata ārvalstu tiesību aktus (izcelsmes valstī piemērojamos tiesību aktus), lai noskaidrotu, kad ir jāpārtrauc uzturēšanas līdzekļu maksājumi par bērnu. Šādi noteikumi par ilgumu būs spēkā pat tad, ja bērna vai kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā piemērojami tiesību akti paredz ilgāku vai īsāku laiku. Tas nozīmē, ka var rasties situācijas, kad uzturēšanas saistību ilgums (un līdz ar to nolēmuma izpilde) nolēmumiem, kas pieņemti ārpus izpildes valsts, ir lielāks vai mazāks par to, kāds būtu nolēmumiem, kas pieņemti šajā valstī. Konvencijas Līgumslēdzējām valstīm izcelsmes valsts profilā būs norādīta informācija par uzturēšanas saistību ilgumu šajā valstī pieņemtajiem nolēmumiem.

Deklarācija ir Līgumslēdzējas valsts veikts oficiāls paziņojums attiecībā uz noteiktiem Konvencijas pantiem vai prasībām.

807. Jāņem vērā, ka uzturēšanas saistību pret bērnu izbeigšana, pamatojoties uz uzturēšanas saistību ilgumu, neliedz piedzīt uzturēšanas līdzekļu maksājumu parādus, kas, iespējams, ir uzkrājušies attiecībā uz šo bērnu. Parādus tik un tā var piedzīt, neraugoties uz to, ka regulārās uzturēšanas saistības ir beigušās.

⁴¹⁰ Skatīt turpat.

⁴¹¹ Skatīt Protokola paskaidrojošā ziņojuma 172. punktu.

⁴¹² Valstīs, kam ir saistošs Hāgas 2007. gada Protokols, jautājumiem par uzturēšanas saistību ilgumam piemērojamos tiesību aktus nosaka Protokola piemērojamo tiesību aktu regulējums (diskusiju par Protokolu skatīt 5. nodaļā).

808. Līgumslēdzēja valsts var saskaņā ar Konvenciju sniegt deklarāciju, paredzot, ka tā paplašinās Konvencijas piemērošanu 21 gadu veciem vai vecākiem bērniem, vai veikt atrunu, ierobežojot Konvencijas piemērošanu bērniem, kas ir jaunāki par 18 gadiem.

Piemērs:

Valstī A, kurā uzturlīdzekļus bērniem maksā līdz to 20. dzimšanas dienai, ir pieņemts nolēmums. Nolēmums ir nosūtīts atzišanai un izpildei saskaņā ar Konvenciju valstij B. Valsts B izpilda uzturlīdzekļu bērniem nolēmumu saskaņā ar tās tiesību aktiem tikai bērniem, kas ir jaunāki par 19 gadiem. Saskaņā ar 32. panta 4. punktu valstij B ir jāizpilda nolēmums par uzturlīdzekļiem bērnam, līdz bērnam paliek 20 gadi, jo ilgumu nosaka saskaņā ar valsts A tiesību aktiem.

a) Izņēmums: 21 gadu veci vai vecāki bērni

809. Taču atsaukšanās uz izcelsmes valsts tiesību aktiem jautājumos par ilgumu nenozīmē, ka valstīm būtu jāizpilda nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem pret 21 gadu vecu vai vecāku bērnu, ja vien šī valsts nav īpaši paplašinājusi Konvencijas piemērošanu, ietverot arī šādus gadījumus (skatīt 3. nodaļas I daļas II sadaļu). Konvencijas darbības joma nav atkarīga no nolēmuma nosacījumiem vai izcelsmes valsts tiesību aktiem. Konvencija vairāk nav piemērojama nolēmumiem par uzturēšanas līdzekļiem, kad bērns ir sasniedzis 21 gada vecumu, un attiecīgi saskaņā ar Konvenciju nav prasības saglabāt uzturēšanas saistības pret šo bērnu.

810. Šādā gadījumā pieteikuma iesniedzējam būs jāsniedz tiešais pieprasījums kompetentajā iestādē par nolēmuma izpildes turpināšanu. Tas, vai šādu pieteikumu pieņems, būs atkarīgs no izpildes iestādes politikas un valsts, kurā notiek izpilde, tiesību aktiem.

4. Strīdi par parādiem saskaņā ar Konvenciju un Regulu

811. Strīdi par parādiem rodas situācijās, kad parādnieks apgalvo, ka aprēķinātie parādi nav pareizi, jo viņš ir veicis maksājumus, ko izpildes aģentūra, aprēķinot parādus, nav ņēmusi vērā. Tāpat var būt strīds par nolēmuma skaidrošanu (piem., attiecībā uz maksājumu sākuma vai beigu datumu atbilstoši nolēmumam) vai arī parādnieks var apgalvot, ka viņam ir tiesības uz uzturēšanas līdzekļu apmēra samazinājumu, piemēram, tāpēc, ka uzturēšanas līdzekļi par kādu bērnu vairāk nav jāmaksā.

812. Ja parādnieks apstrīd parādus, kas veidoja daļu no sākotnējā pieteikuma par atzišanu un izpildi, izpildes iestādei ir jāpārbauda, vai parādnieks to pašu jautājumu nav ierosinājis jau iepriekš. Saskaņā ar Konvencijas 23. panta 8. punktu atbildētājs atzišanu vai atzišanu un izpildi var apstrīdēt vai pārsūdzēt, ja atbildētājs uzskata, ka parādsaistības jau bija nokārtotas vai samaksātas. Ja parādi iepriekš ir bijuši apstrīdēti un atzīti par pareiziem, ja vien nav radušies nestandarta apstākļi, parādniekam izpildes gaitā nav iespējas ierosināt šo jautājumu vēlreiz attiecībā uz šiem parādiem, lai arī parādnieks var apstrīdēt citu parādu aprēķinu.

813. Risinot parādu jautājumus, reizēm būs nepieciešama informācija no iesniedzējas centrālās iestādes vai kreditora. Ja nepieciešams saņemt informāciju, centrālā iestāde vai kompetentā iestāde, kas ir atbildīga par izpildi, uzsāk saziņu ar otras valsts centrālo iestādi vai kompetento iestādi un pieprasa nepieciešamo informāciju vai dokumentus⁴¹³.

814. Ja informācija nav saņemta un izpildi turpināt nav iespējams, ir jāveic papildu pieprasījums. Lai arī centrālās iestādes rīcībā saskaņā ar Konvenciju ir **trīs mēneši** un saskaņā ar Regulu ir **90 dienas**, lai atbildētu un sniegtu nepieciešamo informāciju, un izpilde ir jāaptur, ja materiāli netiek saņemti, šādi būtu jārīkojas vienīgi tad, ja turpmāka izpilde nav iespējama vai tā ir nepraktiska. Daudzos gadījumos, kamēr tiek risināti

⁴¹³ Saskaņā ar [valsts nosaukums ģenitīvā] tiesību aktiem [...].

parādu jautājumi, vēl arvien būs iespējams izpildīt pārējās nolēmuma uzturēšanas saistības.

Labā prakse: Ja rodas strīds par parādu daļu, kamēr strīds tiek risināts, pārējie (neapstrīdētie) parādi un regulāras uzturēšanas saistības ir izpildāmas.

5. Kontu saskaņošana atbilstoši Konvencijai un Regulai – valūtas maiņas jautājumi

815. Viens no visapgrūtinošākajiem aspektiem starptautiskajā uzturēšanas saistību izpildē ir maksājumu dokumentu saskaņošana starp iesniedzēju valsti un izpildes valsti, lai precīzi noteiktu uzturēšanas līdzekļu parādus. Tas var radīt būtiskas problēmas situācijās, kad izpildāmais nolēmums ir citā valstī pieņemts nolēmums un uzturēšanas saistības nolēmumā ir izteiktas valūtā, kas atšķiras no izpildes valsts valūtas. Daudzās valstīs, lai nolēmumu varētu izpildīt, uzturēšanas līdzekļu apmēru pārvērš no nolēmumā norādītās valūtas pielīdzināmā summā izpildes valsts valūtā. Tad parādniekam sniedz norādījumus veikt vietējā valūtā pārvērstās summas maksājumus.

816. Pārvēršanai tiek piemēroti par izpildi atbildīgās valsts noteikumi (pārvēršanas datums, piemērotais maiņas kurss, tas, vai valūtas kursu var koriģēt, u. tml.). Daudzās valstīs nav ieviests mehānisms (tiesiskajā regulējumā vai praksē), kas ļautu mainīt valūtas pārvēršanu, kad tā ir notikusi, līdz ar to saņēmējas (izpildes) valsts aprēķinu dokumentācija atšķirsies no iesniedzējas valsts dokumentācijas, tā kā valūtas maiņas kurss laika gaitā svārstās⁴¹⁴.

817. Papildus tam, ka jāveic uzturēšanas līdzekļu summas pārrēķins no nolēmumā norādītās valūtas parādnieka valūtā, visi maksājumi, ko veic parādnieks, būs jāpārvērš arī kreditora valūtā. Ja valūtas maiņas kurss svārstās, tā rezultātā var rasties būtiskas atšķirības starp summām, kas aprēķinātas katrā valstī.

Kontu saskaņošana: Piemērs

Nolēmums par uzturēšanas līdzekļiem ir pieņemts Austrālijā 2010. gada decembrī, nosakot ikmēneša uzturēšanas līdzekļus bērnam 400 AUD apmērā. Nolēmums tika nosūtīts izpildei uz Nīderlandi. Tobrīd pārvērstā summa bija 237,65 EUR, un parādniekam tika dotas norādes veikt ikmēneša maksājumu šādā apmērā.

Taču 2012. gada decembrī 400 AUD pārrēķinot bija tikai 202,56 EUR. Ja valūtas maiņas kurss nav aktualizēts, tad Austrālijā dokumentos vēl arvien parādīsies 400 AUD mēnesī, savukārt Nīderlandē – 237,65 EUR mēnesī. Līdz ar to mēnesī var rasties 35 EUR "pārmaksa", ja parādnieks turpina veikt maksājumus atbilstoši sākotnējām norādēm.

818. Šai problēmai nav vienkārša risinājuma. Ne Konvencija, ne Regula šo jautājumu nerisina. Tas, vai par izpildi atbildīgās valsts dokumentāciju var periodiski aktualizēt, lai atbilstu iesniedzējas valsts dokumentācijai, būs atkarīgs no izpildes valsts tiesību aktiem un prakses. Dažās valstīs dokumentāciju var koriģēt administratīvā kārībā; savukārt citās tas nav ne atļauts, ne praktiski iespējams.

819. Taču ir jāņem vērā, ka uzturēšanas līdzekļu summas pārvēršana citā valūtā negroza un nemaina pamata nolēmumu. Parādnieks vēl arvien ir parādā sākotnējā nolēmumā par uzturēšanas līdzekļiem paredzēto summu. Parāds par uzturēšanas līdzekļiem nav uzskatāms par pilnībā nomaksātu, kamēr nav segta visa maksājamā summa valūtā, kas norādīta nolēmumā par uzturēšanas līdzekļiem. Ja parādnieks atgriežas valstī, kurā nolēmums ticis pieņemts, tad maksājamā summa tiek aprēķināta

⁴¹⁴ Skatīt 406. piezīmi iepriekš un turpat.

tās valsts valūtā, kurā nolēmums ir ticis pieņemts. Taču nolēmuma izpildi citā valstī var ierobežot valūtas pārvēršana.

820. Sarežģījumi, kas rodas valūtas maiņas kursa svārstību rezultātā, akcentē nepieciešamību uzturēt nemitīgu saziņu starp iesniedzēju un saņēmēju valsti. Sevišķi svarīgi ir nodrošināt, ka valstis cita citu informē par to, kā tiek aprēķināti parādi, kā arī par tādiem valsts tiesību aktiem, kas nosaka šādu aprēķinu. Tāpat iesniedzējai valstij, iespējams, būs jāpalīdz pieteikuma iesniedzējam saņemt papildu dokumentus vai nolēmumus, lai pierādītu nenomaksātu parādu esamību, ja izpildes valstij šādi dokumenti vai nolēmumi ir nepieciešami, lai pamatotu valūtas maiņas kursa svārstību rezultātā izveidojušos parādu piedziņu.

821. Informāciju par pārrobežu uzturēšanas līdzekļu apmēra korekciju, pamatojoties uz pirktspējas paritāti, skatīt 3. nodaļas II daļas X sadaļā.

VII. Papildmateriāli

A. Praktisks padoms

- Dažos gadījumos saziņa ar parādnieku pie pirmās izdevības, lai saņemtu labprātīgus maksājumus, būs visoperatīvākais veids, lai nodrošinātu, ka tiek uzsākti maksājumi kreditoram un bērniem. Taču ir jāņem vērā, ka visi soļi, kas nepieciešami, lai nolēmumu izpildītu — vai nu labprātīgas izpildes veidā, vai piemērojot izpildes līdzekļus — ir jāveic bez kavēšanās un ar mērķi nodrošināt, lai maksājumi tiktu veikti laikus un saskaņā ar nolēmumu.
- Ir svarīgi, lai jauna informācija, kas varētu būt kreditora rīcībā par parādnieka mantu vai ienākumiem, tiktu laikus iesniegta par izpildi atbildīgajai kompetentajai iestādei ar iesaistīto valstu centrālo iestāžu starpniecību. Tas iestādei palīdzēs nolēmumu izpildīt.
- Konvencijas statusa ziņojuma veidlapa piedāvā vienkāršu veidu, kā valsts, kurā nolēmums tiek izpildīts, kompetentā iestāde var informēt iesniedzēju valsti par apstrādes gaitu. Papildus informācijai par uzsāktajiem pasākumiem var ietvert izpildes aģentūrā saņemto maksājumu dokumentāciju vai sarakstu. Tas palīdzēs iesniedzējai valstij saskaņot savu dokumentāciju un aktualizēt parādu atlikumus.
- Ja izpildes aģentūras ir iesaistītas gan saņēmējā, gan iesniedzējā valstī, bieža saziņa starp šīm aģentūrām palielinās sekmīgas nolēmuma izpildes varbūtību. Dažos gadījumos var būt praktiski izdevīgi izpildi uzsākt abās valstīs, lai nodrošinātu, ka visi ienākumi un manta ir atbilstoši ieturēti⁴¹⁵.

B. Piemērojamie panti

2007. gada Konvencija:

6. panta 2. punkta e) un f) apakšpunkts

12. panta 9. punkts

32. pants

33. pants

34. pants

35. pants

2009. gada Regula:

16.–43. pants

51. panta 2. punkta e) un f) apakšpunkts

58. panta 9. punkts

⁴¹⁵ [Valsts nosaukums lokatīvā] [...].

C. Rokasgrāmatas saistītās nodaļas

3. nodaļa — Vispārējas piemērošanas jautājumi 2007. gada Konvencija un 2009. gada Regula

Skatīt 7. nodaļu — 2007. gada Konvencija: Ienākošo pieteikumu ar centrālo iestāžu starpniecību un tiešo pieprasījumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi apstrāde

Skatīt 8. nodaļu — 2009. gada Regula: Ienākošo pieteikumu ar centrālo iestāžu starpniecību un tiešo pieprasījumu par atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu apstrāde

Skatīt 9. nodaļu — Ienākošo pieteikumu par tādu nolēmumu izpildi, kas pieņemti vai atzīti saņēmējā valstī, saskaņā ar 2007. gada Konvenciju vai 2009. gada Regulu, apstrāde

VIII. Bieži uzdoti jautājumi

Kādus soļus valsts veiks / valstij būtu jāveic saskaņā ar Konvenciju vai Regulu, lai nolēmumu izpildītu?

822. Tas būs atkarīgs no valsts, kurā nolēmums tiek izpildīts. Konvencijā ir norādīta virkne ieteicamo līdzekļu, taču ne visi būs pieejami visās Līgumslēdzējās valstīs, turklāt dažas valstis var izmantot citus līdzekļus. Regula šo jautājumu atstāj pilnībā valstu tiesiskā regulējuma ziņā. Izpildes valstij ir jāveic vismaz tādi ārvalstīs pieņemtu nolēmumu izpildes pasākumi, kādus tā veic valstī pieņemtu nolēmumu izpildes gadījumā. Tas, kādi soļi tiks veikti, būs atkarīgs arī no tā, vai centieni mudināt parādnieku labprātīgi izpildīt nolēmumu ir bijuši sekmīgi.

Kā maksājumi tiks nosūtīti pieteikuma iesniedzējam?

823. Vairumā gadījumu parādnieku veiktie maksājumi tiks nosūtīti izpildes iestādei valstī, kurā notiek izpilde⁴¹⁶. Šī iestāde tos pārsūtīs vai nu tieši kreditoram, vai centrālajai vai izpildes iestādei valstī, kurā dzīvo kreditors. Pieteikuma ierosināšanas veidlapa (piemēram, pieteikumam par atzīšanu vai atzīšanu un izpildi) ietver sadaļas, kurās kreditors norāda, kurp maksājumi ir nosūtāmi.

Cik ilgs laiks paies, līdz kreditors sāks saņemt maksājumus?

824. Tas būs atkarīgs no vairākiem faktoriem. Tas būs atkarīgs no tā, vai parādnieks maksā labprātīgi vai arī ir nepieciešams uzsākt izpildes darbības. Tāpat ilgāks laiks būs nepieciešams, ja ir jāveic meklēšana, lai noskaidrotu parādnieka vai parādnieka ienākumu vai mantas atrašanās vietu.

⁴¹⁶ Skatīt 404. piezīmi iepriekš.